

MARK TWAIN

"

*DOBRODRUŽSTVÍ
HUCKLEBERRYHO
FINNA*

DOBRODRUŽSTVÍ
HUCKLEBERRYHO
FINNA

Místo děje: Údolí řeky Mississippi.

Čas: Před čtyřiceti až padesáti lety.

VÝSTRAHA!

(Za „Výstrahou“ následuje ještě Twainův krátký výklad o dialektech, jichž pro charakteristiku jednotlivých postav v knize úmyslně užívá. Vzhledem k tomu, že se při překladu do češtiny musilo postupovat zcela jiným způsobem, vynecháváme i text Twainova „Na vysvětlenou“.)

Kdokoliv by se pokoušel hledat v tomto vyprávění důvod, proč bylo sepsáno, bude stíhán. Kdokoliv by se pokoušel hledat v něm mravní poučení, bude vypovězen. Kdokoliv by v něm hledal zápletku, bude zastřelen.

Z rozkazu autora:

Velitel dělostřelectva

v zast. Granátnických gard

KAPITOLA I

Neznáte mě, ledaže jste snad čtli knížku, která se jmenuje Dobrodružství Toma Sawyera; ale na tom nezáleží. Tu knížku sestavil pan Mark Twain a napsal tam pravdu, tedy – většinou pravdu. Sem tam něco vylepšil, ale celkem vzato napsal pravdu. Ale to nic. Však jsem jakživ nikoho neviděl, kdo by si nezalhal aspoň tu a tam, leda tetu Polly nebo vdovu nebo snad Mary. Teta Polly – to je tedy jako Tomova teta Polly – a Mary a vdova Douglasová jsou důkladně popsány v té knížce, která je většinou knížka pravdivá, sem tam s nějakým tím vylepšením, jak už jsem řekl.

A ta knížka končí takto: Tom a já jsme našli peníze, které lupiči ukryli v jeskyni, a tak jsme zbohatli. Dostali jsme každý šest tisíc dolarů – v samém zlatě. Byla to velikánská spousta peněz, když to bylo narovnané do sloupků. No, a soudce Thatcher to vzal a uložil na úrok a vynášelo nám to dolar denně, jak je rok dlouhý – tedy víc, než by člověk věděl, co s tím.

Vdova Douglasová si mě vzala za vlastního a prohlásila, že mě zcivilizuje; ale život v jejím domě byl tuze perný, neboť vdova byla zoufale spořádaná a slušná v každém ohledu; a tak když jsem to už nemohl vydržet, vyklouzl jsem. Navlékl jsem se do svých starých hadrů a narazil starý klobouk; byl jsem na svobodě a bylo mi dobře. Ale Tom Sawyer mě vyslídil a řekl, že zakládá loupežnickou tlupu a že bych se mohl přidat, kdybych šel zpátky k vdově a vedl život spořádaného občana. Tak jsem se vrátil.

Vdova nade mnou plakala a nazývala mě ubohou ztracenou ovečkou a nazývala mě i mnoha jinými názvisky, ale nijak zle to nemínila. Navlékla mě zase do nových šatů a mně nezbylo, než se v nich potit a potit a škrtit. No, a potom to všechno začalo nanovo. Vdova zacinkala zvonečkem a musels být včas u stolu. Ale když jsi byl u stolu, nesměl jsi rovnou začít jíst, ale musels čekat, až vdova sklopí hlavu a zažbrblá něco nad jídlem, ačkoliv dohromady nebylo nač žbrblat – až na to, že každá věc byla uvařená zvlášť. Když se dělá nějaká míchanina v kotlíku, je to jiné; věci se smíchají, kolem všeho je šťáva a je to všechno lepší.

Po večeři vdova přinesla svou knihu a začala mě poučovat o Mojžíšovi a o rákosí u břehu řeky (Podle biblického vyprávění našla faraónova dcera odloženého Mojžíše v ošatce mezi rákosím.) a já se musel tužit, abych o něm všechno věděl. Ale potom se vdova podřekla a vyšlo najevo, že Mojžíš je už notnou dobu po smrti. Tak jsem už na další nebyl zvědav, protože mi na mrtvých lidech vůbec nezáleží.

Brzo jsem začal mít chuť na kouření a řekl jsem vdově, aby mi to dovolila. Odpověděla, že kouření je mrzká neřest, že to je věc nečistá a abych odolával pokušení. Vidíte, jak to s některými lidmi chodí. Hubují na něco, co sami neznají. Na jedné straně se starala o Mojžíše, do kterého jí nic nebylo, protože nebyl z její přízně, a který nikomu k ničemu není, protože je už dávno po smrti, a na druhé straně, vidíte, měla náramně moc řečí, když jsem dělal něco, co stálo za to. A kromě toho šňupala; toť se ví, šňupání tabáku bylo přípustné, protože to dělala sama.

Její sestra, slečna Watsonová, obstojně hubená stará panna s okuláry, se právě nastěhovala k vdově a dala se do mě se slabikářem. Dřela mě celkem snesitelně skoro hodinu a pak jí vdova řekla, aby toho už nechala. Také bych to už déle nebyl vydržel. Potom náledovala hodina nudná až k smrti a se mnou šili všichni čerti. Slečna Watsonová pořád říkala: „Dáš ty nohy dolů, Huckleberry,“ a „Nehrb se tak, Huckleberry, – sed' rovně“ a za chvílečku zas řekla: „Nezevluj a neprotahuj se, Huckleberry, – cožpak se neumíš chovat?“ Potom mi vyprávěla o pekle a já jsem jí řekl, že bych tam už rád byl. To ji hrozně dopálilo, ale já jsem tím nemínil nic zlého. Já jsem prostě chtěl někam jít. Já zkrátka chtěl nějakou změnu a nebyl jsem vybíravý. Ona mi řekla, že to, co jsem řekl, je hříšné. Povídala, že ona sama

by něco takového neřekla za nic na světě; ona že žije tak, aby se dostala do nebe. Pomyslel jsem si, že dostat se tam, kde bude slečna Watsonová, není žádná trefa, a umínil jsem si, že se nebudu snažit dostat se do nebe. Ale to jsem jí ovšem neřekl, protože by z toho byly jen mrzutosti a k ničemu dobrému by to nevedlo.

Ale slečna Watsonová, jak byla rozběhnutá, už se nezastavila a pokračovala v líčení nebe. Říkala, že člověk nebude v nebi mít nic jiného na práci než chodit od rána do večera s harfou a zpívat a zpívat do aleluja. Žádné štěstí jsem v tom neviděl, ale nahlas jsem to ovšem neřekl. Zeptal jsem se jí, zda myslí, že Tom Sawyer přijde do nebe, a ona řekla kdepak. Z toho jsem měl radost, protože jsem chtěl, abychom byli s Tomem spolu.

Slečna Watsonová pořád mlela svou a nic jí na mně nebylo vhod. Byla to hrozná nuda a připadal jsem si tuze opuštěný. Potom konečně svolali černochoy do domu a bylo modlení a pak se šlo spát. Šel jsem nahoru do své světnice se zbytkem svíčky a postavil jsem svíčku na stůl. Potom jsem si sedl na židli u okna a snažil jsem se myslet na něco veselého, ale nešlo mi to. Připadal jsem si tak opuštěný, že jsem si přál být mrtev. Hvězdy svítily a v lese šelestilo listí opravdu strašidelně; slyšel jsem sovu, která kdesi daleko hou-hou-houkala nad nějakým umrlým, a sýčka a psa, kteří nařikali pro někoho, kdo měl umřít. A vítr mi chtěl cosi pošeptat, a já ne a ne rozumět, co říká, a tak mi začal mráz běhat po zádech. Potom jsem od lesa zaslechl zvuk, jaký dělá duch, když chce říct, co ho tíží, a když se nemůže dorozumět, a tak nemá v hrobě pokoj a musí každou noc chodit a naříkat. Byl jsem tak skleslý a vystrašený, že se mi zastesklo po společnosti. Potom mi najednou začal po rameni lézt pavouk. Smetl jsem ho, pavouk vletěl na svíčku, a než jsem mohl něco udělat, byl už od plamínku celý scvrklý. Nikdo mi nepotřeboval říkat, že to je hrozně špatné znamení a že mi to přinese neštěstí. Byl jsem notně vyděšen a strach mnou třásl, div mě nevytrásl z šatů. Vstal jsem, třikrát jsem se otočil a pokaždé jsem se pokřižoval; potom jsem si ovázal chomáček vlasů nití, abych se ochránil před čarodějnicemi. Ale moc jsem si od toho nesliboval, protože tohle člověk dělá, když ztratí podkovu, kterou našel, a nemůže ji proto přibít na dveře. Ale nikdy jsem neslyšel, že by to pomáhalo v případě, že člověk zabil pavouka.

Zase jsem si sedl, třásl jsem se dál a vytáhl jsem dýmku, abych si zakouřil; protože v domě bylo ticho jako v hrobě, tak se to vdova nemohla dozvědět. Za hodnou chvíli jsem slyšel z města hodiny, jak dělají bum – bum – bum; udeřily dvanáctkrát a zase bylo ticho, ještě horší než předtím. Ale za chvílečku jsem slyšel, jak dole ve tmě praskla mezi stromy větvička. Něco se tam hýbalo. Seděl jsem, ani jsem se nehnul, a poslouchal jsem. A potom jsem zaslechl načisto tiché „mň-au mň-au“. To je ono, řekl jsem si a udělal jsem taky „mň-au mň-au“, jak nejtíšeji jsem uměl, a pak jsem zhasil světlo a vylezl oknem na střechu

kůlny. Potom jsem sklouzl dolů, vplížil se mezi stromy a opravdu tam na mě čekal Tom Sawyer.

KAPITOLA II

Šli jsme po špičkách stezkou mezi stromy, směrem ke konci vdoviny zahrady, a shýbali jsme se, aby nám větve nepoškrábaly hlavy. Když jsme šli kolem kuchyně, klopýtl jsem o kořen a neobešlo se to bez hluku. Přikrčili jsme se k zemi a ani jsme se nepohnuli. Velikánský černoš slečny Watsonové jménem Jim seděl ve dveřích kuchyně. Dobře jsme ho viděli, protože za ním bylo světlo. Vstal, natáhl krk a chvíli naslouchal. Potom řekl:

„Kdo je tam?“

Potom zase chvíli naslouchal a nakonec po špičkách vyšel a dostal se až načisto mezi nás. Mohli jsme na něho skorem sáhnout. Snad několik minut nebylo slyšet vůbec nic, ačkoliv jsme byli tak blízko sebe. Najednou mě začalo něco svrbět na kotníku, ale netroufal jsem se podrábat. A potom mě začalo svrbět ucho a potom mě začalo svrbět na zádech, zrovna mezi lopatkami. Myslel jsem, že umřu, když se nebudu moct poškrábat. Mokrát jsem si toho od té doby všiml. Když jste v nóbl společnosti nebo na nějakém pohřbu nebo když se snažíte usnout a nechce se vám spát – když jste někde, kde se nesmíte drbat, zaručeně vás bude svrbět tuhle a tamhle a kdeco. Za chvílečku povídá Jim:

„Jářku, kdo je tam? A kde jste? Ať se propadnu, jestli jsem něco neslyšel. No, já vím, co udělám. Já si tady sednu a počkám, až to uslyším ještě jednou.“

A Jim se opravdu posadil, zrovna mezi Toma a mě. Zády se opřel o strom a natáhl nohy, div se mě svou nohou nedotkl. A mě začal svrbět nos. Svrběl, až mi vhrkly slzy do očí. Ale já se nedrbal. Potom mě začalo svrbět uvnitř v nose. Potom dole. Nevěděl jsem, jak vydržím sedět zticha a nehnutě. Toto trápení trvalo snad šest sedm minut, ale zdálo se to notně delší. Už mě svrbělo na jedenácti rozličných místech. Už jsem myslel, že to nevydržím ani minutu, ale zaťal jsem zuby a řekl jsem si, že to přece jenom zkusím. A právě v tu chvíli Jim začal zhluboka dýchat; pak začal chrápat – a potom za chvílečku mi bylo zase dobře.

Tom mi dal znamení tichým zasyčením a začali jsme se plížit pryč po rukou a po kolenou. Když jsme urazili nějaké tři metry, zašeptal mi Tom, že by rád uvázal Jima ke stromu, jen tak pro legraci. Ale já jsem řekl, aby to nedělal. Že by se Jim mohl probudit a spustit povyk a že by pak přišli na to, že nejsem doma. Potom Tom řekl, že nemá dost svíček a že vklouzne do kuchyně a pár jich přinese. Já jsem nechtěl, aby se o to pokoušel. Řekl jsem mu, že by se Jim mohl probudit a přijít na nás. Ale Tom to chtěl riskovat, a tak jsme vklouzli do kuchyně a vzali tři svíčky a Tom za ně položil na stůl pětník. Potom jsme zase

vylezli a já byl jako na trní, abychom už byli odsud; ale ne a ne, Tom se musel plazit zpátky na místo, kde byl Jim, a něco mu tam provedl, čekal jsem a zdálo se mi to dlouhé, protože všechno kolem bylo tak tiché a člověk si připadal tak osamělý.

Když se Tom vrátil, dali jsme se po stezce kolem plotu zahrady a za chvíli jsme šplhali po příkrém svahu kopce na druhé straně domu. Tom řekl, že vzal Jimovi klobouk z hlavy a pověsil ho na větev stromu. Jim že se trochu pohnul, ale že se neprobudil. Později Jim vyprávěl, že ho čarodějnice očarovaly a že ho přivedly do tranzu a že ho osedlaly a že je musel vozit po celém státě. A potom že ho zase složily pod strom a pověsily klobouk na větev, aby bylo vidět, kdo to všechno udělal. Když to Jim vyprávěl podruhé, říkal už, že čarodějnice po něm rajtovaly až do New Orleansu; později přidával při každém vyprávění další kousek cesty a nakonec už tvrdil, že musel čarodějnice vozit na zádech po celém světě, že ho čarodějnice málem schvátily k smrti a že má záda od sedla samý puchýř. Jim byl na toto své dobrodružství hrozně pyšný a vytahoval se tak, že ostatní černochoy úplně přezíral. Přicházeli za ním černoši i zdaleka, aby ho slyšeli, a Jim byl váženější než kterýkoliv jiný černochoch v okrese. Cizí černoši kolem něho postávali a civěli na něho s otevřenou hubou, jako kdyby Jim byl nějaký zázrak. Černoši si vždycky při černé hodině u kuchyňského ohně vyprávějí o čarodějnicích; ale teď, sotva některý z nich začal a dělal, jako by byl s čarodějnicemi jedna ruka, Jim se do toho vkládal a říkal: „Hm, co ty můžeš vědět o čarodějnicích?“ a černochoch byl vyřízený a takhle malinký. Ten pětník nosil Jim na provázku kolem krku (Drobné mince měly uprostřed díрку.) , kudy chodil, a říkal, že je to začarovaná památka, kterou mu dal vlastnoručně čert. A čert mu prý řekl, že tou mincí může každého vyléčit a kdykoliv přivolat čarodějnice prostě tím, že minci něco zašeptá; ale Jim nikdy neřekl, co tomu pětníku šeptá, černoši chodili z širokého okolí a dávali Jimovi všechno, co měli, jenom aby se směli na ten pětník podívat; ale žádný z nich se ho nedotkl, protože ho měl čert v ruce. Jim se načisto zkazil a už nebyl ve službě k ničemu, protože se nafoukl. Byl nadutý, že viděl čerta a že na něm rajtovaly čarodějnice.

No, a když jsme se s Tomem došplhali na vršek kopce, podívali jsme se dolů na městečko a viděli tři nebo čtyři světýlka, snad tam někdo stonal; a hvězdičky nad námi tak krásně svítily; a dole u města tekla řeka široká skoro dva kilometry a děsně tichá a mohutná. Sešli jsme z kopce a našli Joea Harpera, Bena Rogerse a několik dalších chlapců schovaných ve staré jirchárně. Tak jsme odvázáli loďku a veslovali nějaké čtyři kilometry po proudu. Přistáli jsme u velké skály na svahu pahorku a vylezli jsme na břeh.

Šli jsme k velkému křovisku a tam jsme museli Tomovi přísahat, že zachováme tajemství, a potom nám Tom ukázal díru v kopci. Byla zrovna v místech, kde křoví bylo nejhustší. Zapálili jsme svíčky a lezli po všech čtyřech dovnitř. Plazili jsme se asi dvě stě metrů a

potom jsme se octli v menší jeskyni. Tom nakukoval a šťáral do všech koutů a za chvílečku vklouzl pod stěnu, kde byste nebyli rozpoznali otvor. Dali jsme se úzkou chodbou, až jsme se dostali do jakési místnosti. Byla celá zatuchlá a studená a vlhkost stékala se zdí. Tam jsme se zastavili a Tom řekl:

„A teď založíme lupičskou tlupu, o které jsme mluvili. Bude se jmenovat Tlupa Toma Sawyera. Kdo se chce přidat, musí složit přísahu a podepsat se vlastní krví.“

Všichni jsme byli svolní. Tak Tom vytáhl arch papíru, na kterém měl sepsanou tu přísahu, a přečetl ji. Příklad pravila, že každý chlapec bude věrný tlupě a nikdy nevyzradí její tajemství; kdyby některý chlapec něco udělal jinému chlapci z tlupy, hoch, který by to dostal za úkol, musí zabít toho chlapce a jeho rodinu a nesmí jíst ani spát, dokud je nezabije a dokud nevyseká do jejich hrudi kříž, znamení tlupy. A nikdo, kdo nepatří k tlupě, nesmí tohoto znamení užívat, a kdyby ho užil, musí být stíhán; a kdyby ho užil ještě jednou, musí být zabit. A kdyby příslušník tlupy vyzradil tajemství, musí být jeho hrdlo proříznuto a jeho mrtvola spálena a popel rozmetán a jeho jméno škrtnuto z listiny krví a nikdy už v tlupě nevysloveno, ale prokleta a navždy zapomenuto.

Všichni jsme řekli, že je to opravdu nádherná přísaha, a ptali jsme se Toma, zda to má z vlastní hlavy. Řekl, že částečně, ostatek že je z knih o pirátech a z knih o lupičích a že každá lepší tlupa má takovou přísahu.

Někteří hoši mínili, že by bylo dobře zabít i rodiny chlapců, kteří by vyzradili tajemství tlupy. Tom řekl, že to je dobrý nápad, vzal tužku a připsal to. Potom povídá Ben Rogers:

„Tuhle Huck Finn nemá rodinu; jak to bude s ním?“

„No, přece má otce, ne?“ povídá Tom Sawyer.

„Otce má, ale kde je mu konec? Lehával opilý s vepří v ohradě, ale už rok nebo ještě déle ho tu nikdo neviděl.“

Dlouho to probírali a už mě chtěli vyloučit, protože prý každý chlapec musí mít rodinu nebo někoho, koho bychom mohli zabít. Jak prý by k tomu přišli ti druzí. Nikdo na žádné řešení nepřišel a nakonec byli všichni s rozumem v koncích a seděli jako zařezaní. Já měl brekot na krajíčku; ale najednou jsem si vzpomněl na východisko a nabídl jsem jim k zabítí slečnu Watsonovou. Všichni řekli:

„Ta nám stačí, tak je to v pořádku. Huck se k nám může přidat.“

Pak si každý vrazil špendlík do prstu, aby měl krev na podpis, a já jsem také udělal své znamení ruky.

„A teď,“ povídá Ben Rogers, „co ta naše tlupa bude dělat?“

„Výhradně loupit a vraždit,“ řekl Tom.

„A co budeme loupit? Věci v domech nebo dobytek nebo –“

„Nesmysl. Krást dobytek a podobné věci, to není loupežnictví; to je krádež,“ povídá Tom Sawyer. „My nejsme žádní zloději. Kradení nemá vůbec žádnou úroveň. My jsme silniční loupežníci. Budeme zastavovat a přepadávat na silnicích poštovní dostavníky a povozy, budeme mít masky, budeme zabíjet lidi a budeme jim brát hodinky a peníze .“

„Musíme ty lidi vždycky zabíjet?“

„To tedy určitě. Je to nejlepší. Některé autority smýšlejí jinak, ale většina se shoduje v tom, že je nejlépe ty lidi zabít – až na některé, které přivedeme sem do jeskyně a které tu podržíme kvůli výplatnému.“

„Výplatné? Co to je?“

„Nevím, ale tak se to dělá. Viděl jsem to v knížkách, a proto to budeme dělat také.“

„Ale jak to budeme dělat, když nevíme, co to je?“

„U všech všudy, musíme to tak udělat. Copak jsem ti neřekl, že to tak stojí v knížkách? Nebo chceš snad dělat něco jiného, než je v knížkách, a chceš to všechno poplést?“

„To se ti pěkně říká, Tome Sawyere, ale jak, u všech všudy, chceš ty lidi vyplatit, když nevíme, jak se to dělá. O to mi jde. Anebo nám aspoň řekni, co si myslíš, že to výplatné je .“

„Abych řekl pravdu, nevím. Ale snad je to tak, že ty lidi zde podržíme, až budou vyplaceni, to znamená, že je zde podržíme, až budou mrtvi .“

„Tak bych to řekl hned. To bude ono. Podržíme je tady, až budou vyplaceni k smrti; ale budou jenom na zlost; snědí nám všechny zásoby a budou se pořád pokoušet o útěk .“

„Že můžeš takhle žvanit, Bene Rogersi! Jak by mohli uniknout, když u nich bude stráž, připravená zastřelit každého, kdo by se hnul jenom o píd’?“

„Stráž? To se ti povedlo! Tak někdo tu bude sedět celé noci a vůbec se nevyspí jenom proto, aby je hlídal. Já myslím, že je to hrozná hloupost. Proč bychom nemohli vzít klacek a vyplatit je hned, jak se sem dostanou?“

„Proč? Protože to není v knížkách. Rozmysli si to, Bene Rogersi; chceš to dělat podle pravidel, nebo nechceš? O to jde. Nebo si snad myslíš, že lidi, kteří píšou knížky, nevědí, co se sluší a patří? Myslíš si snad, že by se mohli od tebe přiučit? Ani nápad, vašnosti. Budeme lidi držet na výplatné podle pravidel .“

„Mně je to jedno; ale nevymluvíš mi, že to je hloupost. A jáčku, ženy budeme zabíjet také?“

„Poslyš, Bene Rogersi, kdybych byl tak nevzdělaný jako ty, byl bych zticha. Zabíjet ženy? Ne; nikdo ještě nic takového v knížkách nenašel. Ženy přivedeš sem do jeskyně a budeš k nim jako mílius; a pomaloučku polehoučku se do tebe zamilují a nebudou už chtít jít domů .“

„Je-li to takové, jsem pro to, ale moc si od toho neslibuju. Než se nadějeme, budeme mít jeskyni přeplněnou ženami a muži, kteří čekají na výplatu, že tady nezbude místa pro nás loupežníky. Ale dělej, jak umíš, já už jsem zticha .“

Malý Tommy Barnes v tu chvíli už spal, a když ho vzbudili, začal se bát a plakal, a říkal, že chce domů k mamince a že už nechce být loupežníkem.

Tak se mu všichni smáli a říkali mu, že je miminko, a on řekl, že půjde a že rovnou vyrazí všechna tajemství. Ale Tom mu dal pětník, aby byl zticha, a řekl, že všichni půjdeme domů a že se sejdem příští týden a někoho obereme a pár lidí pozabíjíme.

Ben Rogers řekl, že smí z domu jenom v neděli, a proto chtěl, abychom začali příští neděli; ale všichni ostatní chlapci říkali, že začít s loupežnictvím v neděli by byl hřích, a tím byla otázka vyřízená. Hoši se usnesli, že se sejdou a určí den co nejdříve, a pak jsme zvolili Toma Sawyera prvním kapitánem a Joea Harpera druhým kapitánem tlupy a vydali jsme se na cestu domů.

Doma jsem vylezl na kůlnu a vlezl oknem do světnice, zrovna než začalo svítat. Moje nové šaty byly hrozně ukoptěné a zablácené a já byl unavený jako pes.

KAPITOLA III

Kvůli těm šatům mi stará slečna Watsonová ráno notně vyčinila; ale vdova nehubovala, jenom čistila šaty a vypadala přitom tak smutně, že jsem si umínil, že se nějakou chvíli budu chovat slušně, když to dokážu. Potom mě slečna Watsonová vzala stranou a modlila se, ale k ničemu to nevedlo. Řekla mi, abych se modlil každý den a že o cokoliv budu žádat, bude mi dáno. Ale ve skutečnosti to tak nebylo. Já to vyzkoušel. Jednou jsem dostal rybářský vlas, ale neměl jsem udici, a vlas bez háčku mi k ničemu nebyl. Třikrát nebo čtyřikrát jsem se modlil o háček, ale nějak to nefungovalo. Potom jsem jednoho dne žádal slečnu Watsonovou, aby to zkusila za mě, ale ona řekla, že jsem blázen. Nikdy mi neřekla proč a sám jsem na to nemohl přijít.

Jednou jsem si šel sednout do lesa a všechno jsem si důkladně promyslel. Když – povídám sám sobě – člověk může dostat všechno, oč se modlí, proč děkan Winn nemůže dostat zpátky peníze, které prodělal na prasatech? Proč nemůže vdova dostat zpátky tu stříbrnou tabatěrku na šňupavý tabák, kterou jí někdo ukradl? Proč slečna Watsonová nemůže ztloustnout? Kdepak – povídám sám sobě –, z modlení nic nekouká. Šel jsem a řekl jsem o tom vdově a vdova mi řekla, že člověk může modlitbou získat toliko „duchovní dary“. To bylo na mě moc učené, ale vdova mi vysvětlila, co to znamená, – že musím pomáhat jiným lidem, udělat všechno, co můžu, pro jiné lidi, starat se o ně dnem i nocí a nikdy nemyslet na sebe. Jestli jsem tomu správně rozuměl, patří k těm jiným lidem i slečna Watsonová. Šel

jsem zase do lesa a dlouho jsem si to v duchu rozbíral, ale nenašel jsem v tom žádnou výhodu – leda pro ty jiné lidi; nakonec jsem si řekl, že si tím už nebudu lámat hlavu a že to nechám plavat. Občas si mě vdova vzala stranou a mluvila ke mně o Prozřetelnosti, až se člověku sbíhaly sliny v ústech. Ale druhý den si mě zase půjčila slečna Watsonová a všecko obrátila vzhůru nohama. Usoudil jsem, že jsou vlastně dvě Prozřetelnosti a že chudý člověk by měl slušné vyhlídky s Prozřetelností vdovinou, ale dostane-li se do drápů Prozřetelnosti slečny Watsonové, je s ním konec. Všecko jsem si to promyslel a přišel jsem na to, že bych chtěl patřit vdovině Prozřetelnosti, ačkoliv jsem si nedovedl představit, co by ta Prozřetelnost z toho měla, když jsem takový nevzdělaný a nicotný a zchátralý.

O tátovi nebylo ani vidu, ani slechu už přes rok, a to mi bylo velmi milé; vůbec jsem ho už nechtěl vidět. Táta mě mlátil, když byl střízlivý a já byl po ruce; proto jsem se většinou schovával v lese, pokud táta byl v obci. A tenkrát, před rokem, ho vylovili z řeky utopeného, asi dvacet kilometrů nad obcí, jak lidi říkali. Mysleli aspoň, že to je on; říkali, že utopenec byl zrovna tak velký jako táta, byl otrhaný a měl nezvykle dlouhé vlasy, což se shodovalo; podle tváře ho poznat nemohli, protože utopenec byl ve vodě tak dlouho, že vlastně vůbec neměl tvář. Říkali, že plaval v řece naznak. Vytáhli ho a pohřbili ho na břehu. Ale mně se to nijak nechtělo líbit, protože jsem si náhodou na něco vzpomněl. Věděl jsem velmi dobře, že utopený člověk neplave ve vodě naznak, ale tváří dolů. Tak jsem věděl, že ten utopenec nebyl táta, ale žena přestrojená do mužských šatů. A zase bylo po mém klidu. Musel jsem počítat s tím, že se táta jednoho dne zas objeví, ačkoliv jsem si velmi přál, aby se to nestalo.

Hráli jsme si na loupežníky asi měsíc, a pak jsem se vzdal členství. Také všichni ostatní chlapani z tlupy vystoupili. Nikoho jsme totiž neobrali a nikoho jsme nezabili, jenom jsme pořád dělali jako kdyby. Bylo to vždycky stejné: Vyrázili jsme z lesa na honáky vepřů nebo na ženy jedoucí s kárami zeleniny do města na trh, ale nikdy jsme nikoho nezabili.

Tom Sawyer mluvil o vepřích jako o prutech zlata a o petrželi jako o „stkvostech“ a po návratu do jeskyně jsme měli mnoho řečí o tom, kolik lidí jsme zabili, kolik jsme jich poznamenali. Ale já v tom neviděl žádný užitek. Jednou Tom poslal chlapce, aby běžel obcí s hořící větví, které říkal „heslo“ (bylo to znamení, aby se tlupa shromáždila), a potom řekl, že dostal od svých zvěďů tajnou zprávu, že se zítra na mýtině Jeskynní rokliny utáboří celá karavana španělských kupčičků a bohatých Arabů, která má přes dvě stě slonů, šest set velbloudů a přes tisíc vojenských soumarů, a všecko že je naloženo diadémanty. A že karavanu chrání pouhých čtyři sta vojáků a že my si lehneme do zálohy, jak tomu říkal, že je ze zálohy přepadneme, že je všecky pobijeme a věci seberem. Tom také řekl, že si musíme nabrousit meče, ošetřit pušky a v každém ohledu se připravit. To Tom říkával, i

když šlo o nájezd na fůru s petrželí. Mluvil o broušení mečů a o čištění pušek, ačkoliv šlo jenom o latě a o tyče od smetáků, které jsi mohl drhnout, až jsi byl modrý v tváři, a tyče a laťky přece nestály za víc než předtím. Nevěřil jsem, že bychom mohli natřít takovému množství Španělů a Arabů, ale chtěl jsem vidět slony a velbloudy, a proto jsem se příští den, v sobotu, do té zálohy dostavil; a na povel jsme se vyřítili z lesa a seběhli ze stráně. Ale nebyli tam Španělé ani Arabové a nebyli tam sloni ani velbloudi. Byl tam jenom výlet nedělní školy, a to ještě první třídy. Navezli jsme se do toho a rozprášili jsme děti, ale neukořistili jsme nic než několik koblih a trochu zavařeniny; jenom Ben Rogers ukořistil hadrovou panenku a Joe Harper kostelní zpěvník a nábožnou knížku. Ale potom se do nás dal pan učitel a my museli odhodit všecko, co jsme měli, a vzít do zaječích. Žádné diadémanty jsem neviděl a také jsem to Tomovi řekl. Tom odpověděl, že tam byly metráky drahokamů a že tam také byli Arabové i sloni a vůbec. Já jsem řekl, proč jsme je tedy neviděli? Tom odpověděl, že kdybych nebyl tak nevzdělaný a četl knížku, která se jmenuje Don Quijote, věděl bych to bez ptaní. Řekl, že to všecko je následek kouzel. Že tam byly stovky vojáků a sloni a poklady a tak dále, ale že máme nepřátele. Tom je nazýval kouzelníky. Kouzelníci prý změnili celou karavanu v dětský školní výlet a jen tak ze zlomyslnosti. Na to já: „Dobrá. Tak se tedy musíme dát do těch kouzelníků.“ Tom Sawyer řekl, že jsem trouba.

„Copak nevíš,“ řekl Tom, „že by kouzelník mohl povolat fůru duchů – džinů, kteří by z tebe udělali sekanou, než bys mohl říct švec? Džinové jsou vysocí jako strom a v pase tlustí jako kostel...“

„Dobrá,“ povídám na to já, „a jakpak kdybychom si sehnali nějaké džiny, kteří by pomohli nám? Nemohli bychom pak těm jejich džinům ukázat, zač je toho loket?“

„A jakpak chceš ty džiny sehnat?“

„Nevím. Ale jak si je obstarávají oni?“

„To je jednoduché. Třou starou cínovou lampu nebo železný kruh a džinové se začínají hrnout za blesků a hromů, až se kolem kouří, a musejí udělat všecko, co se jim poručí. Pro džina je jako nic vytrhnout prašnou věž a přetáhnout jí po hlavě pana řídícího učitele nedělní školy nebo kohokoliv jiného.“

„A kdo je může donutit, aby se takhle přihnuli a řádili?“

„No ten, kdo tře lampu nebo kruh. Džinové patří komukoliv, kdo tře lampu nebo kruh, a oni musí udělat všecko, co jim poručí. Když jim řekne, aby postavili palác dlouhý šedesát kilometrů ze samých diamantů a naplnili ho žvýkáci gumou nebo na cokoliv máš chuť a přitáhli z Číny císařovu dceru, aby ses s ní mohl oženit, musejí to udělat a musejí to ještě k tomu udělat, než zítra vyjde slunce. A kromě toho ještě musejí ten palác stěhovat za tebou,

kamkoliv si přeješ. Tak už tomu rozumíš?“

„Nu,“ povídám na to, „jak já na to koukám, jsou ti džinové spolek tupohlavců, když ty paláce rozdávají na všechny strany, místo aby si je nechali sami pro sebe. A ještě k tomu – kdybych já byl džinem, nechal bych toho člověka drhnout lampu, až by byl mourovatý, a ani by mě nenapadlo všeho nechat a přiběhnout za ním jenom proto, že si zamanul drhnout starou cínovou lampu.“

„Jak můžeš takhle žvanit, Hucku Finne! Kdybys byl džin, prostě bys musel přijít, když ten člověk tře lampu, ať by se ti to líbilo, nebo nelíbilo .“

„Že by? Kdybych byl vysoký jako strom a velký jako kostel?“

Dobrá, já bych tedy přišel, ale prohnal bych toho člověka, že by vylezl na nejvyšší strom v Americe .“

„S tebou není řeč, Hucku Finne. Nemáš z ničeho pojem, ty stoprocentní ťulpasi!“

Několik dní jsem o tom přemýšlel a pak jsem si řekl, že zkusím, zda snad přece jenom na tom něco není. Našel jsem si starou cínovou lampu a železný kruh, šel jsem s tím do lesa a drhl jsem to, až jsem se potil jako Indián. Chtěl jsem si dát přinést palác a prodat ho; ale nic z toho nebylo, žádný z těch džinů se neobjevil. Tak jsem usoudil, že všechno to povídání bylo prostě jedna z mnoha lží Toma Sawyera. Možná že on sám opravdu věří na ty Araby a na ty slony, ale pokud jde o mě, já jsem jiného názoru. Ono to opravdu mělo všechny znaky nedělní školy.

KAPITOLA IV

Tři čtyři měsíce uběhly a byli jsme uprostřed zimy. Chodil jsem do školy skoro každý den, znal jsem abecedu a uměl jsem číst a psát – aspoň trochu – a dovedl jsem odříkávat malou násobilku až po šestkrát sedm je třicet pět a myslím, že to výš nedotáhnu, i kdybych byl naživu věčně. A ostatně také matematiku nepovažuju za důležitou.

Nejprve jsem školu nenáviděl, ale pomaloučku polehoučku jsem si zvykl tak, že jsem ji snesl. Když jsem byl mimořádně unavený, šel jsem za školu a nářez, který jsem druhý den dostal, mi udělal dobře a únavu zaplašil. A tak čím déle jsem chodil do školy, tím to bylo snadnější. Taky jsem si zvykl na vdovu a její domácí řád a už se mi to tak nepříčilo. Žít ve stavení a spát v posteli mi většinou velmi vadilo, ale než přišla zima, občas jsem se vytrácel z domu a chodil spát do lesa, a tak jsem si opravdu odpočinul. Svůj dřívější způsob života jsem měl raději, ale jak čas plynul, měl jsem rád i nový způsob, aspoň trošinku. Vdova říkala, že se lepším pomalu, ale jistě, a že dělám uspokojivé pokroky. Říkala, že se za mě nemusí stydět.

Jednoho rána u snídani jsem nerad převrhl slánku. Rychle jsem chtěl nabrat špetku soli,

abych ji hodil přes levé rameno a odvrátil tak smůlu, ale slečna Watsonová byla rychlejší a překazila mi to. „Dej ty ruce pryč, Huckleberry,“ řekla. „Jaký ty vždycky naděláš nepořádek!“ Vdova se za mě přimluvila, ale já dobře věděl, že tím se smůla ode mě neodvrátí. Po snídani jsem odešel ustaraný a roztrěsený a jenom jsem myslel na to, kde mě smůla stihne a co to bude. Jsou způsoby, jak odvrátit určité druhy smůly, ale tohle byla smůla jiného druhu; tak jsem se ani nepokoušel něco proti ní dělat a jenom jsem se sklesle loudal a koukal, co se bude dít.

Prošel jsem zahradou před domem a vylezl na schůdky vedoucí přes vysokou ohradu. Na zemi bylo na dva prsty nového sněhu a v něm jsem spatřil čísi šlápoty. Šlápoty přišly od kamenného lomu, chvíli u schůdků přešlapovaly a pak odešly kolem plotu zahrady. Bylo divné, že člověk, který zde přešlapoval, nepřišel do domu. Vůbec jsem tomu nerozuměl. Bylo to nějaké divné. Už jsem se chtěl vydat za těmi stopami, ale zastavil jsem se, abych si prvou prohlédl zblízka. Na první pohled jsem nic zvláštního neviděl. Ale na druhý pohled už ano. Na podpatku levé boty byl z dvou velikých hřebů udělaný kříž jako ochrana proti čertu.

Ve vteřině jsem vyskočil a utíkal z kopce dolů. Co chvíli jsem se ohlížel přes rameno, ale nikoho jsem neviděl. Doběhl jsem k soudci Thatcherovi, co nejrychleji jsem uměl. On mi řekl:

„Copak se děje, chlapče, jsi celý udýchaný. Přišel sis pro úroky?“

„Prosím ne,“ povídám já, „a přišly mi nějaké?“

„Přišly, právě včera večer. Jsou to úroky za půl roku – přes sto padesát dolarů. To je pro tebe celé jmění. Bylo by dobře, kdybys je zde nechal, abych je mohl uložit k těm tvým šesti tisícům, protože vezmeš-li si je, jistě je utratíš .“

„Prosím ne,“ povídám na to já, „já je nechci utratit. Já je vůbec nechci, ani těch šest tisíc. Já bych chtěl, abyste si je vzal. Já vám to chci dát všechno, těch šest tisíc i ty úroky.“

Soudce byl překvapen. Nevěděl, na čem je. Povídá:

„Copak tím chceš říci, chlapče?“

Povídám já: „Prosím, na nic se neptejte. A ty peníze vezmete, vidíte?“

Na to on:

„Nevím, jsem na rozpacích. Děje se něco?“

„Prosím, vezměte je,“ povídám já, „a na nic se mě nevyptávejte. Když se mě nebudete vyptávat, nebudu muset lhát.“

Soudce chvíli přemýšlel a pak povídá:

„Á-ha. Myslím, že už tomu rozumím. Ty mi chceš prodat všechnen svůj majetek, a nikoliv darovat. Tak to vlastně míníš.“

Potom soudce Thatcher něco napsal na papír, přečetl to a povídá:

„Tak, tady vidíš, že listina říká ‚za přijatou protihodnotu‘. To znamená, že jsem to od tebe koupil a že jsem ti za to zaplatil. Tady máš dolar. A zde to podepiš.“

Podepsal jsem to a odešel jsem.

Černoch slečny Watsonové Jim měl zkamenělý chuchvalec nalezený v bachoru vola. Chuchvalec byl velký jako pěst a Jim s ním provozoval čáry. Říkal, že v tom chuchvalci je duch, který všechno ví. Tak jsem večer zašel k Jimovi a řekl jsem mu, že táta je zase tady, protože jsem našel ve sněhu jeho stopy. Chtěl jsem vědět, co táta bude dělat a zda tu zůstane. Jim přinesl ten svůj chuchvalec, něco nad ním drmolil a pak ho zvedl a upustil na podlahu. Chuchvalec pořádně buchl a odkutálel se jen tak na dva prsty. Jim to zkusil znova a potom ještě jednou a dopadlo to vždycky stejně. Potom si Jim klekl, přiložil k chuchvalci ucho a naslouchal. Ale k ničemu to nebylo; Jim říkal, že duch nechce mluvit. Prý někdy nechce mluvit zadarmo. Řekl jsem Jimovi, že mám starý, oblýskaný, padělaný čtvrtdolar, který k ničemu není, protože postříbřením trochu prokukuje mosaz, a i kdyby neprokukovala, že čtvrtdolar nikde nevezmou, protože je ošoupaný, až je na omak mastný, takže každý pozná, že je to padělek. (O tom dolaru, který mi dal soudce Thatcher, jsem raději nic nepověděl.) Řekl jsem Jimovi, že ten čtvrtdolar je hrozný šmejd, ale že ho chuchvalec třeba vezme, protože rozdíl nepozná. Jim k minci čichl, pak do ní kousl, potom ji třel a nakonec řekl, že zařídí, aby chuchvalec myslel, že je to opravdový čtvrtdolar. Řekl, že nařízne syrový brambor, strčí do něho minci a nechá ji tam přes noc. A ráno že mosaz už nebude vidět a že mince už nebude mastná a že ji za pravou ve městě přijme ihned každý, neřkuli chuchvalec. No, já jsem taky věděl, že brambor všechno napraví, ale nějak jsem na to pozapomněl.

Jim položil čtvrdolar pod chuchvalec a znova vkleče naslouchal. Za chvíli řekl, že chuchvalec je teď svolný. Řekl mi, že chuchvalec vyjeví všechnu mou budoucnost, budu-li si přát. Řekl jsem, ať tedy spustí. A tak chuchvalec mluvil k Jimovi a Jim to opakoval. Řekl:

„Váš starý otec ještě sám neví, co bude dělat. Jednou pomýšlí na odjezd a jednou pomýšlí, že zde zůstane. Nejlepší, co můžete udělat, je klidně počkat a nechat starého pána, aby dělal co chce. Dva andělé poletují kolem něho. Jeden je bílý a lesklý a druhý je černý. Ten bílý mu radí, aby chvíli dělal dobrotu, ale potom se do toho vloží ten černý a všechno pokazí, člověk dnes ještě nemůže říct, který z nich to u něho vyhraje. Ale vám se všechno v dobré obrátí. Čeká vás v životě mnoho žalosti a mnoho radosti. Chvilími se vám povede zle a nemoc vás nemine, ale pokaždé se zase uzdravíte. Ve vašem životě jsou dvě dívky. Jedna z nich je světlá a druhá tmavá. Jedna je bohatá a druhá chudá. Oženíte se napřed s tou

chudou a potom s tou bohatou. Musíte se varovat vody, co jen budete moct, a nevydávat se v nebezpečství, neboť ve hvězdách je psáno, že nakonec budete pověšen.“

Když jsem rozžehl svíčku a vyšel toho večera nahoru do své světnice, seděl tam táta – v životní velikosti.

KAPITOLA V

Zavřel jsem za sebou dveře. Potom jsem se otočil – a spatřil jsem ho. Vždycky jsem se ho bál, protože mě tolik tloukl. A myslel jsem si, že i teď mám nahnáno; ale za chvíli vidím, že jsem se mýlil – totiž po prvním úleku, který mi vyrazil dech, jak se říká, protože to přišlo tak náhle, jsem viděl, že z něho mám tak málo strachu, že to ani nestojí za řeč.

Bylo mu skoro padesát a vypadal na to. Pačesy měl dlouhé, spečené a zamaštěné; padaly mu i přes tvář a oči mu prosvítaly jakoby psím vínem. Vlasy byly černé, ani trochu šedivé; a černé byly i kníry, které se mísily s vlasy. Tvář – pokud ji bylo vidět – byla bezbarvá; ne bílá jako tváře jiných bílých lidí. Byla bílá, až se člověku z toho dělalo nanic, až člověku naskakovala husí kůže. Byla bílá jako houba nebo jako rybí břicho. Pokud šlo o jeho šaty, byly to hadry – nic víc než hadry. Seděl s nohou přehozenou přes druhou tak, že měl kotník na koleně. Bota na té noze byla rozbitá, dva prsty z ní koukaly a táta jimi občas zahýbal. Tátův klobouk ležel na zemi. Byla to stará černá hučka a dýnko bylo promáčknuté, jako když se propadne poklička do hrnce.

Stál jsem a koukal jsem na tátu; táta seděl, koukal na mě a pohupoval se na židli. Postavil jsem svíčku. Všiml jsem si, že okno je otevřené, tak jsem tedy vlezl přes střechnu kůlny. Táta se na mě díval a pořád si mě prohlížel od hlavy k patě; potom povídá:

„To jsou mi nóbl šaty – velmi nóbl. A ty si myslíš, že jsi veliké zvíře, že ano?“

„Snad jo a snad ne,“ povídám na to já.

„Nebud' na mě drzý,“ povídá on. „Zvykl sis na moc parádiček, co jsem byl pryč. Ale já ti od nich brzo pomůžu. A prý jsi taky študovaný – naučil ses prý číst a psát. A myslíš si, že jsi lepší než tvůj otec, protože tvůj otec neumí číst ani psát. Já tě to zase odnaučím. A kdo ti nakukal, že se máš pouštět do takových vznešených hloupostí, he? Kdo ti říkal, že smíš chodit do školy?“

„Vdova. Vdova mě posílá do školy.“

„Vdova? He? A kdo říkal vdově, že může strkat nos do věcí, do kterých jí nic není?“

„Nikdo jí to neříkal.“

„No, já jí ukážu, zač je toho loket. A koukej, té školy necháš, slyšíš? Já jim ukážu, vychovávat kluka tak, aby se vytahoval nad vlastního otce a aby se chlubil, že je něco lepšího než jeho otec. Nežádej si, abych tě nachytil poblíž školy, slyšíš? Tvá matka

neuměla číst ani psát do nejdelší své smrti. Nikdo z rodiny to do smrti neuměl. Já neumím číst ani psát; a ty se mi zde budeš takhle nafukovat. Se mnou si nebudeš zahrávat, rozuměls? A jářku – přečti mi něco . “

Vzal jsem knihu a začal jsem číst něco o generálu Washingtonovi a o válkách. Když jsem četl asi půl minuty, táta praštil rukou do knížky, až odletěla na druhý konec světnice. A řekl:

„Už je to tak. Opravdu to umíš. Když jsi mi to jen říkal, ještě jsem pochyboval. Ale teď koukej pustit ty kudrlinky z hlavy. Já ti je trpět nebudu. Já si tě budu hlídat, ty mudrlante. A když tě nachytám u školy, tak ti natluču, co se do tebe vejde. Než by ses nadál, ještě by tě naučili i náboženství! Jakživ jsem neviděl takového syna . “

Táta vzal do ruky modrý a žlutý obrázek, na kterém byly krávy a kluk pasák, a povídá:

„Co je tohle?“

„To jsem dostal za to, že jsem se dobře učil . “

Táta obrázek roztrhal a řekl:

„Já ti dám něco lepšího. Já ti dám výprask . “

Potom táta chvíli seděl a něco mručel a pak povídá:

„Ty jsi mi navoněný panáček, he? Má to postel; a prostěradlo a peřiny; a zrcátko; a kus koberce na zemi. – A tvůj vlastní otec musí spát s prasaty v ohradě. Ale vsad' se, že tě to všecko odnaučím, než budeme spolu hotovi. Ty se mi věčně nafukovat nebudeš. A prý jsi bohatý. Jak to s tím stojí?“

„Je to lež – tak to s tím stojí . “

„Heleď, koukej – dej si pozor, jak se mnou mluvíš. Já si dám hodně líbit, ale takhle mi neodmlouvej. Jsem tu v městě už dva dny a od rána do noci neslyším nic jiného, než že jsi bohatý. Slyšel jsem to také dole pod městem při řece. Proto jsem přišel. Zítra mi ty peníze přineseš, já je chci . “

„Já žádné peníze nemám . “

„To je lež. Soudce Thatcher je pro tebe schovává. Zítra pro ně půjdeš! Já je chci mít.“

„Povídám, že žádné peníze nemám. Zeptejte se soudce Thatchera a poví vám totéž.“

„Dobrá. Zeptám se ho; a bude klopit. A když nevysází peníze, budu vědět proč. Jářku – kolik peněz máš v kapse? Dej je sem!“

„Mám jenom jeden dolar a potřebuju ho na –“

„Nač ho potřebuješ, to mě vůbec nezajímá. Vyklop ten dolar!“

Táta dolar vzal, kousl do něho, aby viděl, zda je pravý, a pak řekl, že půjde dolů do města koupit nějakou kořalku, protože po celý den neměl co pít. Když byl na střeše kolny, strčil ještě hlavu do okna a nadával mi, že jsem náfuka a že se chci vyťahovat nad vlastního otce;

když jsem myslel, že už je pryč, strčil znovu hlavu do okna a řekl, abych si dal pozor stran té školy, protože tam bude číhat, a že mi nařeže, jestli tam nepřestanu docházet.

Druhého dne byl táta opilý, šel k soudci Thatcherovi a s bandurskou na něm vymáhal peníze; ale nic nedostal, a tak láteřil, že půjde na policii.

Soudce a vdova šli k soudu a žádali, abych byl odňat otcí a aby buď vdova, nebo soudce byli mým poručníkem; ale byl tam nový soudce, který právě přišel do města a tátu neznal; proto řekl, že soudy nesmějí zasahovat do rodinných záležitostí a nesmějí rozdělovat rodiny, pokud se tomu lze vyhnout; a že soud proto raději neodejme dítě jeho otcí. Tak soudce Thatcher a vdova museli odejít s nepořízenou.

Táta samou radostí nevěděl co dělat. Řekl, že mě zbije, až budu černý a modrý, neseženu-li mu nějaké peníze. Vypůjčil jsem si od soudce Thatcherera tři dolary, táta je vzal, opil se, a kudy chodil, tudy výskal, nadával, vyváděl a hlučel po celém městě a vydržel to až do půlnoci. Potom ho zavřeli, ráno přišel před soud a dostal zase týden vězení. Ale říkal, že je spokojen, protože soud poznal, že on je pánem svého syna, a že mu zatopí, až mu bude horko.

Když táta vyšel z vězení, nový soudce řekl, že z něho udělá muže. A tak ho vzal do svého bytu, čistě a pěkně ho oblékl, a táta snídal, obědval a večeřel se soudcem a jeho rodinou a byl se soudcem – jak se říká – jedna ruka. A po večeři soudce mluvil k tátovi o abstinenci a podobných věcech, až se táta rozbřečel a říkal, že byl pošetilý a že pošetile promrhal svůj život; ale nyní že začne z jiného soudku a stane se mužem, za kterého se nikdo nebude muset stydět, a že doufá, že mu soudce pomůže a nebude se na něho dívat spatra. Soudce řekl, že by ho za ta slova nejraději objal; a potom plakal také soudce a jeho žena se znova rozplakala; táta řekl, že dosud byl mužem, který se setkával stále s neporozuměním, a soudce řekl, že je o tom přesvědčen. Táta řekl, že člověk, který je na dně, potřebuje účast, a soudce řekl, že tomu tak je; a tak brečeli znova. A když přišla doba jít spát, táta vstal, předpažil a řekl:

„Podívejte se na ni, pánové a dámy vespolek; chopte se jí. Potřeste jí. Toto je ruka, která byla rukou vepře; ale už není; je rukou muže, který se vydal do nového života a který raději umře, než by se vrátil do života minulého. Pamatujte si má slova a nezapomeňte, co říkám. Je to teď čistá ruka; potřeste jí a nic se nebojte .“

Tak potřásali tátovi rukou jeden po druhém, všichni dokola, a plakali. Soudcova žena tátovu ruku políbila. Potom táta udělal znamení ruky pod písemný slib. Soudce řekl, že to je nejsvětější chvíle v dějinách nebo něco takového. Pak uložili tátu do krásné ložnice, jež byla pokojem pro hosty, ale táta v noci dostal mocnou žízeň, vylezl na střechu podjezdu před portálem a svezl se po sloupu dolů a vyměnil nový kabát za demižón čtyřicetistupňové

a zase se vyšplhal do ložnice a poměl se jako za starých dobrých časů; když začalo svítat, vylezl znova na stříšku opilý jak baron a skutálel se se střechy a pádem si zlomil levou paži na dvou místech a byl už skoro zmrzlý na kost, když ho po slunce východu někdo našel. A když se soudcovi šli podívat do pokoje pro hosty, museli sondovat hloubku, než se mohli vydat na plavbu.

Soudce byl jaksi rozmrzelý. Řekl, že člověk by tátu snad mohl napravit brokovnicí, ale o jiném způsobu prý neví.

KAPITOLA VI

Co vám mám dlouho povídat, táta byl za chvíli zase čilý jako ryba a začal soudce Thatchera honit po soudech, aby vydal ty peníze, a začal honit také mě, protože jsem nepřestal chodit do školy. Dvakrát mě nachytil a zbil mě, ale já chodil do školy dál a většinou jsem tátovi proběhl pod rukama nebo jsem mu utekl. Předtím jsem o školu moc nestál, ale teď jsem tam chodit chtěl, patrně tátovi na zlost. Pokud jde o soud, byla to věc na dlouhé lokte. Vypadalo to, jako by se jim vůbec nechtělo začít; a tak jsem si občas od soudce Thatchera vypůjčil dva tři dolary pro tátu, abych si ušetřil bití. Když táta dostal peníze, pokaždé se opil; a pokaždé, když se opil, ztropil po městě výtržnost; a pokaždé, když ztropil výtržnost, byl zavřený. Byl už takový a tenhle koloběh byl načisto v jeho slohu.

Potom si navykl potloukat se příliš mnoho kolem vdovina domu, a tak mu vdova nakonec řekla, že nepřestane-li kolem domu špehovat, udělá mu nepříjemnost. Dovedete si představit, jak tím tátou dopálila? Říkal, že jí ukáže, kdo je pánem Hucka Finna. A tak si na mě jednoho dne na jaře počíhal, chytil mě a odvezl mě na loďce nějakých pět kilometrů proti proudu; přistál na illinoiském břehu v místech, kde je zalesněný a kde nejsou žádné domy; ale byla tam stará chata, srub, který byste v hustém lese nenašli, kdybyste o něm nevěděli.

Tam se táta usadil a tam mě držel a nikdy se mi nenaskytla příležitost utéct. V té staré chatě jsme bydleli a táta na noc vždycky zamykal dveře a klíč si dával pod hlavu. Táta měl pušku, kterou patrně ukradl; chytali jsme ryby a stříleli jsme zvěř a z toho jsme byli živi. Co chvíli mě táta zamykal a chodil po proudu dolů těch pět kilometrů k přívozu, kde byl obchod. Tam vyměňoval ryby a zvěřinu za kořalku. Pít si nosil domů, opíjel se a lebedil si a tloukl mě. Vdova za čas přišla na to, kde jsem, a poslala nějakého muže, aby se mě pokusil zmocnit. Ale táta ho zahnal flintou a nedlouho potom jsem si zvykl na chatu i na ten život a všechno se mi líbilo – až na to bití.

Byl to život líný a náramný; mohl jsem se celý den pohodlně povalovat, kouřit a chytat

ryby, a nikde žádné knížky a žádné učení. Tak utekly dva tři měsíce. Z šatů už byly jen špinavé hadry a cáry a nechápal jsem, jak se mi kdysi mohlo tak líbit u vdovy, kde se člověk musel mýt a jíst z talíře a česat se a chodit v pravidelnou dobu spát a v pravidelnou dobu vstávat a kde člověk musel pořád dřepět nad knížkou a poslouchat vážná kázání slečny Watsonové. Už se mi nechtělo vracet. Kvůli vdově jsem kdysi přestal klít, protože to neměla ráda. Teď jsem zase s chutí klel, protože táta nic proti tomu neměl. Celkem vzato jsem tam v lese měl náramné časy.

Ale postupem doby se táta začal víc a víc ohánět holí a já už to nemohl vydržet. Byl jsem samá modřina. A táta si také zvykl odcházet velmi často a vždycky mě zamykal. Jednou mě zamkl a byl pryč tři dny. Připadal jsem si hrozně opuštěný. Myslel jsem, že se utopil a že se už jakživ odtamtud nedostanu. Byl jsem vystrašený. Umínil jsem si, že musím najít nějaký způsob, jak se dostat odtud nadobro. Zkoušel jsem už předtím mockrát, jak se dostat z chaty, ale nikdy se mi to nepodařilo. Chata měla okno tak malé, že by se jím pes neprotáhl. Komínem to také nešlo; byl příliš úzký. Dveře byly pevné, z dubových klád. Táta také, když odcházel, dával dobrý pozor, aby nenechal v chatě nuž ani nic podobného; myslím, že jsem světlici prohledal snad stokrát; prohledával jsem ji vlastně celou dobu, kdy jsem tam byl sám, protože to byl jediný způsob, jak zabíjet čas. Našel jsem starou rezavou dřevařskou pilu bez rukojeti; byla zastrčená mezi trám a krov stropu. Pilu jsem namazal a dal se do práce. Na zadní stěnu chaty za stolem byla přibitá stará koňská houně, aby vítr, který vnikal škvírami srubu, nezhášel svíčku. Vlezl jsem pod stůl, nadzvedl jsem houni a dal se do velké klády při zemi. Chtěl jsem vyříznout otvor tak velký, abych mohl proklouznout. Byla to zdoluhavá, těžká práce, ale už jsem to měl skoro hotové, když jsem zaslechl z lesa tátovu pušku. Odstranil jsem stopy své činnosti, spustil houni a schoval pilu a za chvíli táta přišel.

Táta nebyl v dobré náladě – to jest byl ve své obvyklé míře. Říkal, že byl dole ve městě a že všechno jde od desíti k pěti. Jeho advokát mu řekl, že soudní spor může vyhrát a že peníze může dostat, jestliže ovšem soud vůbec zahájí řízení. Ale jsou tu způsoby, jak věc dlouho odkládat, a soudce Thatcher že se v tom velmi dobře vyzná. A dále táta řekl, že si lidé povídají o novém procesu stran poručnictví, abych mu byl odňat a dán do opatrování vdově. Lidé prý říkají, že to vdova tentokrát vyhraje. Pořádně ve mně hrklo, protože jsem se k vdově už vracet nechtěl. Neměl jsem chuť žít jako v šněrovačce a dát se civilizovat, jak tomu říkali. Pak táta začal nadávat na všechny a na všechno, nač a na koho si jenom mohl vzpomenout, a potom začal nadávat znova, pro jistotu, aby někoho nevynechal, a pak to zakončil jakýmsi souhrnným nadáváním, jež zahrnuje spoustu lidí, jejichž jména neznal a kterým proto říkal Tentonoc a Tentok, když na ně přišla řada; a potom pokračoval zas v

nadávání všeobecném.

Řekl, že by se na to podíval, aby mě vdova dostala. Bude si prý dávat pozor, a kdyby se někdo pokusil s takovou přijít, ví prý o místě vzdáleném deset dvanáct kilometrů. Tam mě schová a pak že mě mužou hledat, až zcepenějí, a přece mě nenajdou. Z toho mi zase bylo úzko, ale jenom chvílečku; hned jsem si řekl, že tady nebudu čekat, až k tomu dojde.

Potom mě táta poslal pro věci, které přivezl na loďce. Bylo to čtvrt metráku kukuřičné mouky v pytli, šrůta slaniny, střelivo, šestnáctilitrový demižón kořalky, stará knížka a dvoje noviny, tedy papír na těsnění nábojů do flinty, a lano. Odnosl jsem první dávku, vrátil jsem se pro další věci a sedl jsem si na před' člunu, abych si odpočinul. Všecko jsem si rozmyslel a rozhodl jsem se, že si vezmu s sebou pušku a šňůry na ryby a že se ztratím do lesa, až uteču. Umínil jsem si, že nezůstanu na jednom místě, ale že půjdu na vandr vnitrozemím a že budu chodit většinou v noci. Živit se budu lovem a rybařením a dostanu se tak daleko, že ani táta, ani vdova mě už jakživi nenajdou. Díru ve zdi že dopiluju a dírou uteču dnes v noci, pakliže se táta dostatečně opije, a předpokládal jsem, že to udělá. Byl jsem do svých plánů tak zahloubaný, že jsem si ani neuvědomil, jak dlouho v té loďce už sedím, až táta začal halekat a ptát se, jestli prý jsem usnul nebo jestli jsem se utopil.

Když jsem odnosil věci do chaty, bylo už skorem tma. Zatímco jsem vařil večeři, táta si několikrát přihnul, rozehřál se a začal zase nadávat. Táta byl opilý už ve městě, proležel celou noc v příkopu a byla na něho podívaná. Člověk by byl řekl, že to je Adam, od hlavy k patě samá hlína. Pokaždé, když kořalka začala působit, táta se pouštěval do vlády. Tentokrát povídá:

„Tomuhle se říká vláda – jen se na ni podívej, jak vypadá. Soud číhá na příležitost vzít otci syna, vlastního syna, kterého vyplal, o kterého se chvěl úzkostí, který ho stál tolik peněz. Ano, a právě když člověk syna konečně odchoval a syn je dost velký, aby začal pracovat a udělal také něco pro svého otce, aby mu poskytl trochu odpočinku – tumáš. Soud a policie začínají honit otce. A tomuhle se říká vláda. A to ještě není všecko. Soud nadržuje Thatcherovi a pomáhá mu upírat mi můj vlastní majetek. A tohle dělá soud. Pěkný soud, který člověku vezme šest tisíc dolarů a ještě víc, vrazí ho do rozbité chajdy v lese a nechá ho chodit v šatech, za které by se čuně stydělo. Tomuhle se říká vláda. Pod takovou vládou se člověk práva nedovolá. Někdy mám opravdu chuť z takové země se prostě a nadobro vystěhovat. A taky jsem jim to řekl; do očí jsem to řekl starému Thatcherovi. Moc lidí to slyšelo a mohou to dosvědčit, co jsem řekl. Nežádejte si mě, řekl jsem jim, sice se z téhle zatra země odstěhuju a už mě jakživi neuvídíte. Doslova tak jsem jim to řekl. Podívejte se, povídám jim, podívejte se na můj klobouk, jestli tomu vůbec můžete říkat klobouk. Dýnko sedí na hlavě, ale ostatek se mi veze dolů až po bradu a potom to už vůbec není klobouk,

ale spíš to vypadá, jako bych měl hlavu vraženou do kusu trouby od kamen. Podívejte se na to, povídám jim, a řekněte sami, jestli to je klobouk pro mě, jednoho z nejbohatších mužů ve městě, jen kdybych dostal, co mi patří.

Ba jo, to je mi vláda, to je mi znamenitá vláda. Jen se na to podívej. Ve městě byl svobodný starý černochoch z Ohia (Ohio jako jeden ze severních států neuznávalo otrokářství.) – mulat –, skoro tak bílý jako běloch. Měl také na sobě nejbělejší košili, jakou jsi kdy viděl, a klobouk lesk jako blesk. A v celém městě není člověka, který by měl tak krásné šaty jako ten mulat. A měl zlaté hodinky a řetízek a hůl se stříbrnou rukojetí – zkrátka, co ti mám povídat, nejodpornější starý šedovlasý nabob celé Ameriky. A co tomu řekneš? Je prý profousorem na nějaké vysoké škole a umí prý mluvit všelijakými řečmi a vůbec prý všechno ví. A to ještě není to nejhorší. Prý má doma volební právo. To přestává všechno. Jářku – kam to Amerika spěje? Byly zrovna volby a já chtěl jít volit, a také bych tam byl došel, kdybych nebyl býval tak opilý. Ale když jsem se dověděl, že zde máme stát, kde pouštějí černochoy k volbě, stáhl jsem se zpátky. Řekl jsem, že já už nikdy volit nepůjdu. Doslova tak jsem jim to řekl. Všichni mě slyšeli; a pro mě za mě může celá Amerika shnít – já už volit nepůjdu do nejdelsí smrti. A ta drzost toho černochoha! Představ si, on by mi nebyl uhnul z cesty, kdybych ho nebyl odstrčil. Proč, povídám lidem, proč toho černochoha nedáte do dražby a proč ho neprodáte? To bych chtěl vědět. A víš, co mi na to řekli? Prý nemůžeme, pokud by se v našem státě nezdržel šest měsíců, a on tu ještě není tak dlouho. Tady máš ukázkou, jak to chodí. Tomuhle se říká vláda, když to nemůže prodat svobodného černochoha dřív než za šest měsíců. Tady máš vládu, která si říká vláda a která dělá, že je vláda, a myslí si, že je vláda, a která přece musí po celých šest měsíců sedět zticha jako putička, než smí chňapnout toulavého, zlodějského zatraceného bělokošilatého svobodného černochoha a...“ Táta v zápalu nekoukal, kam ho staré olšové nohy nesou, a tak klopýtl a padl po hlavě do necek s nakládaným vepřovým a narazil si obě holeně, a zbytek jeho projevu byl veskrze velmi peprný, namířený hlavně proti černochohům a proti vládě, ale také tu a tam se zmínkami o neckách. Přitom táta zčerstva poskakoval světnicí, napřed po jedné noze a pak po druhé, a držel si napřed jednu holeň a pak druhou a potom se najednou rozmáchl levou nohou a uštědřil neckám ohromný kopanec. Byl to čin neuvážený, protože tou botou vpředu vykukovaly dva prsty. A tak táta prudce zavyl, až člověku vstaly vlasy na hlavě, padl k zemi, válel se po podlaze a držel si prsty u nohy; a nadával tak, že překonal všechny své dosavadní výkony v tomto oboru. Sám to později konstatoval. Slýchalával Sowberryho Hagana ve dnech jeho slávy a řekl, že překonal i Hagana; ale myslím si, že v tom táta snad přeháněl.

Po večeři táta sáhl po džbánu a řekl, že má dost kořalky pro dvě opice a jedno delirium

tremens. To bylo jeho pořekadlo. Počítal jsem, že táta bude do hodiny tak opilý, že nebude ani slyšet, ani vidět, a potom jsem chtěl buď ukrást klíč, nebo se propilovat. Táta pil a pil a nakonec se svalil na houně, ale štěstí mi nepřálo. Táta pořádně neusnul, bylo mu špatně. Sténal a hekal a dlouho kolem sebe mlátil. Nakonec jsem už byl tak ospalý, že jsem neudržel oči otevřené, a než jsem se nadál, už jsem tvrdě spal a svíčka hořela na stole.

Jak dlouho jsem spal, nevím, ale najednou se rozlehl hrozný výkřik a já byl vzhůru. Táta vyhlížel divoce. Poskakoval sem a tam a dopředu a dozadu a křičel něco o hadech. Říkal, že mu lezou po nohách vzhůru; a pak táta zase vyskočil a zařval, že ho had kousl do tváře, ale já jsem žádné hady nikde neviděl. Potom táta začal pobíhat po místnosti dokolečka dokola a křičel: „Sundej ho! Sundej ho! Kouše mě do týla!“ Jakživ jsem neviděl člověka tak koulet očima. Za chvílečku byl v koncích s dechem, padl k zemi a lapal vzduch; potom se začal převracet a převaloval se na zemi s náramnou rychlostí a přitom kopal na všechny strany, bil kolem sebe rukama, jako by něco chytal ve vzduchu, a řval a volal, že ho berou čerti. Poznenáhlu se vyčerpал a chvíleku ležel nehnutě a úpěl. Potom přestal i úpět a ležel načisto tiše, ani hlásku nevydal. Z lesa jsem slyšel sovy a vlky a ticho se zdálo hrozné. Táta ležel v rohu. Pomaloučku se nadzvedával a naslouchal s hlavou skloněnou na stranu. Potom povídá, načisto potichu:

„Trem – trem – trem; mrtví jdou; trem – trem – trem; jdou si pro mě; ale já s nimi nepůjdu. Ó, už jsou tady. Nechte mě! Dejte pryč ty své ruce – jsou studené – pusťte mě! Slitujte se nad ubožákem!“

Potom se táta spustil na všechny čtyři, odplazil se a žebronil, aby ho pustili a aby ho nechali na pokoji, zamotal se do pokrývky a vlezl pod rozviklaný stůl a pořád škemral; nakonec se dal do pláče. Slyšel jsem ho vzlykat pod pokrývkou.

Za chvíleku se vykutálel zpod stolu, vyskočil, stál na nohou, díval se divoce kolem sebe, a když mě spatřil, chtěl se dát do mě. Honil mě po chatě kolem dokola s otevřenou kudlou v ruce, nazýváje mě Andělem smrti. Křičel, že mě zabije a pak že si pro něho už nebudu moct přijít. Prosil jsem ho a říkal jsem mu, že jsem jenom Huck, ale on se smál takovým řezavým smíchem a řval a nadával a honil mě dál. Jednou, když jsem se na místě otočil a proklouzl mu pod rukama, chytil mě za kabát mezi rameny a já myslel, že je se mnou konec, ale vyvlekl jsem se z kabátu rychlostí blesku a zachránil jsem se. Brzy nato se táta vyčerpал a svezl se k zemi zády ke dveřím a řekl, že si chvílečku odpočine a pak že mě zabije. Nůž položil pod sebe a řekl, že se vyspí, spánkem že se posilní a pak že se ukáže, kdo s koho.

Netrvalo dlouho a táta usnul. Polehoučku potichoučku jsem si přitáhl židli a vylezl jsem na ni tak opatrně, jak jsem jen mohl, abych nedělal hluk, a podal jsem si pušku. Zajel jsem do

hlavně nabíjákem, abych se přesvědčil, zda je opravdu nabitá; potom jsem ji podepřel o sud tak, že mířila na tátu, a sedl jsem si za ni. A čekal jsem, zda se táta pohne. Jak pomalu a tiše se vlekl čas!

KAPITOLA VII

„Vstávej! Co to má být?“

Otevřel jsem oči a snažil jsem se uvědomit si, kde jsem. Už byl den a já tvrdě spal. Táta stál nade mnou. Měl špatnou náladu a taky kocovinu. Povídá:

„Nač tady máš tu flintu?“

Usoudil jsem, že neví, co dělal, a proto povídám:

„Někdo se sem dobýval a tak jsem na něho číhal.“

„Proč jsi mě nezbudil?“

„Budil jsem vás, ale nebylo to nic platné. Ani jste se nehnul.“

„No dobrá. Tak jenom tu nestůj a nepovídej mi tu do večera. Marš ven a podívej se, jestli jsou na šňůře nějaké ryby k snídani. Přijdu za chvíli.“

Táta odemkl dveře a já vyběhl k břehu řeky. Viděl jsem plavat na vodě velké větve a podobné věci a trochu tříště, a tak jsem věděl, že řeka začala stoupat. Řekl jsem si, že bych se měl moc dobře, kdybych teď byl ve městě. Červnová povodeň byla pro mě vždycky výnosná, protože když začíná velká voda, přináší kola dříví a vorové klády, někdy i kusy voru třebas také s tuctem klád; a stačí to pochytat a prodat v ohradách nebo do pily.

Šel jsem kousek podle břehu; jedním okem jsem dával pozor, zda nejde táta, a druhým jsem koukal, co přináší povodeň. Co vám mám povídat, najednou si to sem šine loďka; byla to opravdová krasavice, dlouhá čtyři nebo pět metrů; nesla se na hladině jako kačena. Skočil jsem z břehu do vody po hlavě, ani jsem neshodil šaty, a plaval jsem za člunem. Čekal jsem, že na dně loďky bude někdo ležet, protože to lidi často dělají, aby někoho vyvedli aprílem; nechají člověka přiveslovat a pak vstanou a člověku se vysmějí. Ale tentokrát to tak nebylo. Vyšplhal jsem se do ní a dovesloval jsem ji k břehu. Táta bude mít radost, řekl jsem si, dostane za ni aspoň deset dolarů. Ale když jsem vylezl na břeh, nebylo po tátovi ani vidu, ani slechu, a když jsem lodičku zatahoval do zátočiny, která nebyla širší než strouha a byla zakrytá psím vínem a vrbami, napadlo mi něco jiného; schovám ji, a až uteču, nedám se do lesa, ale sježu po řece nějakých sedmdesát osmdesát kilometrů. Tam se někde usadím nadobro a nebudu se muset tlouct pěšky po světě.

Zátočina byla blízko chaty a pořád se mi zdálo, že slyším tátu přicházet; ale podařilo se mi loďku ukrýt. Potom jsem vylezl a skrčil se za skupinou vrb. Spatřil jsem tátu s puškou.

Byl nedaleko, ale zrovna mířil na nějakého ptáka, takže bylo jasné, že nic neviděl.

Když potom táta přišel k řece, našel mě zabraného do práce. Usilovně jsem se zabýval dlouhou rybářskou šňůrou a množstvím udic. Táta mi trochu vyhuboval do loudalů, ale řekl jsem mu, že jsem spadl do vody a tím že jsem se zdržel. Věděl jsem, že si všimne, jak jsem mokrý, a že by se začal vyptávat. Na šňůře bylo pět sumců. Sundali jsme je a šli jsme domů.

Po snídani jsme si lehli, abychom dospali, protože jsme oba byli velmi unavení. Jak jsem tak ležel, začal jsem přemýšlet a nakonec jsem si řekl: Kdyby se mi podařilo zařídit to tak, aby se mě ani táta, ani vdova nepokoušeli hledat, bylo by to mnohem jistější než spoléhat se na štěstí, že budu dost daleko, než mě začnou pohřešovat; víte, ono se může přihodit ledaco. Abych řekl pravdu, notnou dobu jsem nevěděl, jak to zaonačit, ale potom se táta zvedl, aby vypil další soudek vody, a přitom povídá:

„Když podruhé přijde nějaký mužský a bude se točit kolem chaty, tak mě vzbudíš, rozuměls? Ten člověk neměl kalé úmysly. Já bych ho byl odstřelil. Podruhé mě vzbudíš, slyšíš?“

Pak si zase lehl a znova usnul; ale to, co řekl, mi vnuklo právě nápad, který jsem potřeboval. Už vím, povídám sám sobě, jak to navléct, aby nikomu nenapadlo pít se po mně.

Kolem poledne jsme vstali a šli k řece. Voda stoupala zčerstva a plavila spoustu dříví. Za chvílečku se objevil kus voru – devět klád pevně svázaných. Doveslovali jsme k tomu a přitáhli to k břehu. Potom jsme se naobědvali. Každý člověk na tátově místě by byl počkal do večera, aby mohl pochytat víc klád, ale táta, kdepak. To mu nesešlo. Devět klád mu stačilo. Nedal jinak a musel hned do města – prodat to. Tak mě zamkl, vzal loďku, přivázal vor a vydal se na cestu s vorem ve vleku. Mohlo být asi půl čtvrté. Počítal jsem, že se dnes už nevrátí. Počkal jsem, až jsem usoudil, že má dost velký náskok; pak jsem vzal pilu a dal se do klády při podlaze. Než táta byl na druhém břehu řeky, já byl dírou venku. Táta a jeho vor byl jako malá vzdálená šmouha na vodě.

Vzal jsem pytel s kukuřičnou moukou a odnesl ho k zátočině, kde jsem měl svou loď. Rozhrnul jsem psí víno a vrbové větve a uložil jsem pytel do kocábky. Pak jsem udělal totéž se slaninou, potom s demižónem kořalky. Odnesl jsem všechnu kávu a všechn cukr, který jsme měli, a všechno střelivo; vzal jsem všechno těsnění; vzal jsem štoudev i naběračku; vzal jsem hrníček i cínový pohár, svou starou pilu a dvě příkrývky, pánev na smažení a hrnec na vaření kávy. Vzal jsem šňůru na ryby a zápalky a jiné věci, pobral jsem všecko, co mělo cenu třeba zlámané grešle. Vysmejčil jsem chatu důkladně. Chtěl jsem sekyrku, ale jediná sekera, kterou jsme měli, byla v lese u naštipaného dříví a já věděl, proč zrovna tu sekeru tady nechám. Když jsem byl se vším hotov, přinesl jsem si ještě pušku.

Lezením dírou při zemi a vlečením věcí jsem půdu hodně poznamenal. Napravil jsem to, jak se to zvenku dalo; posypal jsem půdu prachem, který přikryl piliny i stopy vlečení. Potom jsem vypilovaný kus klády dal na místo, kam patřil, podložil jsem ho dvěma kameny a kamenem jsem ho podepřel, protože kláda byla v těch místech prohnutá a nepřiléhala k zemi. Kdo by stál metr od chaty a nevěděl, že kláda byla propilovaná, ničeho by si nevšiml; a kromě toho jsem propiloval zadní stěnu chaty a nebylo pravděpodobné, že by sem někdo chodil a okouněl.

Od chaty až k lodi byla samá tráva, takže jsem tam nezanechal žádnou stopu. Obešel jsem to, abych se o tom přesvědčil. Stoupl jsem si na břeh a podíval jsem se po řece. Všecko bylo v pořádku. Tak jsem vzal pušku a šel jsem kousek do lesa. Rozhlížel jsem se po nějakých ptáčích a najednou jsem spatřil zdivočelé prasátko. Vepří tu rychle divočí, jakmile utečou z farmy v prérii. Složil jsem toho pořízka a odnesl ho k chatě.

Vzal jsem sekeru a prorazil dveře. Pořádně jsem je při tom rozmlátil a rozsekal. Pak jsem přinesl prasátko do světnice, skoro až ke stolu; sekerou jsem mu rozsekal hrdlo a pak jsem je položil, aby krev tekla na zem. Říkám na zem, protože to byla zem, udupaná hlína, bez dřevěné podlahy. No, a pak jsem vzal starý pytel, dal do něho velké kameny – kolik jsem jich jen mohl utáhnout – a pytel jsem vlekl od samého prasete ke dveřím a lesem až k řece; hodil jsem ho do vody, pytel klesl pod hladinu a byl tentam. Každý musel vidět, že tu někdo něco po zemi vlekl. Litoval jsem, že tu není Tom Sawyer; věděl jsem, že by ho tento kousek zajímal a že by si byl přisadil nějakým uměleckým vylepšením. Nikdo se s takovou věcí neuměl blýsknout tak jako Tom Sawyer.

No, a nakonec jsem si vytrhl pár vlasů, dobře jsem sekeru namočil do pašíkovy krve a vlasy jsem přilepil na její tupý konec. Potom jsem sekeru hodil do kouta. Pak jsem vzal prasátko, tiskl jsem je k sobě pod kabátem (aby krev nekapala) a odnesl jsem je pořádný kus po proudu, než jsem je hodil do řeky. Teď mi ještě něco napadlo. Šel jsem k loďce, vytáhl jsem pytel s moukou a starou pilu a obojí jsem odnesl do chaty. Pytel jsem dal tam, kde stával, a pilou jsem udělal do něho dole díru. Musel jsem to udělat pilou, protože jsme v chatě neměli ani nůž, ani vidličku. Táta všechno kuchtění obstarával svou kudlou. Potom jsem pytel nesl nějakých sto metrů napříč trávníkem a vrbovím nalevo od domu až k mělkému jezeru, které bylo přes sedm kilometrů široké a plné rákosí – a jistě také kachen v době, kdy kachny hnízdí. Z jezera vedl na druhé straně bažinatý potok nebo strouha dlouhá moc kilometrů, ani nevím kam, ale nevedlo to do řeky. Mouka se sypala z pytle a zanechávala stopu vedoucí od chaty až k jezeru. Také jsem tam odhodil tátův brousek, jako by ho tam byl někdo náhodou ztratil. Potom jsem trhlinu v pytli svázal provázkem, aby se mouka už nesypala, vzal jsem pytel a pilu a odnesl jsem to zase zpátky na loďku.

To už se stmívalo, a tak jsem vyjel s loďkou na řeku pod vrby, jejichž větve visely nad vodou. Chtěl jsem počkat, až vyjde měsíc. Loďku jsem přivázal k vrbě. Potom jsem něco snědl a pak jsem si lehl na dno loďky, abych si zapálil dýmku a udělal plán, co dál. Řekl jsem si, že lidi půjdou po stopě toho pytle s kamením a budou lovit v řece. Kromě toho půjdou po moučné stopě k jezeru a dají se podle potoka, který teče z jezera, aby našli loupežníky, kteří mě zabili a odnesli věci. Na řece nebudou hledat nic, nic než mou chladnou mrtvolu. To je brzo omrzí a pak si už nikdo nade mnou nebude lámat hlavu. Mohu se tedy usadit, kde se mi zlíbí. A mně se líbí Jacksonův ostrov. Znáám ten ostrov velmi dobře a nikdo na něj jakživ nepřijde. Až tam budu bydlet, mohu si kdykoliv v noci zaveslovat do města, mohu se tam potichoučku rozhlédnout a dostat se k věcem, které budu potřebovat. Rozhodl jsem se, že Jacksonův ostrov je mým cílem.

Byl jsem notně unavený, a než jsem se nadál, už jsem spal.

Když jsem se probudil, nevěděl jsem zprvu, kde jsem. Posadil jsem se, rozhlížel jsem se a měl jsem trochu nahnáno. Potom jsem si na všechno vzpomněl. Řeka byla širokánská, jako by druhý břeh byl vzdálený kilometry a kilometry. Měsíc svítil tak jasně, že bych mohl černé klády, které mě tiše mýjely, docela dobře počítat, ačkoliv plavaly několik set metrů od břehu. Všecko bylo mrtvé, tiché a vypadalo to a vonělo po pozdní hodině. Jistě víte, co myslím, – i když nevím, jakými slovy bych to řekl.

Zazíval jsem si, protáhl jsem se a už jsem se chystal, že odvážu loď a odrazím od břehu, když jsem nad vodou zaslechl nějaký zvuk. Naslouchal jsem. Brzo jsem na to přišel. Byl to temný, pravidelný zvuk, jaký vydávají v tiché noci vesla zasazená do vidlic. Díval jsem se vrbovými větvemi, a opravdu, byl to člun kdesi daleko na vodě. Kolik lidí v něm bylo, to jsem nemohl rozpoznat. Člun se pořád blížil, a když byl přímo proti mně, vidím, že je v člunu jenom jeden muž. Snad to není táta, povídám sám sobě, ačkoliv jsem ho ještě nečekal. Veslař se spustil kousek po proudu, a když zarezdoval do tiché vody pod břehem, plul kolem mě tak blízko, že bych se ho byl mohl dotknout muškou pušky. Nu, a byl to táta, doopravdy – a ještě k tomu střízlivý, jak bylo znát podle toho, jak vesloval.

Tak jsem už nemařil čas. V příštím okamžiku jsem se nesl po proudu, tiše, ale rychle, ve stínu vysokého břehu. Urazil jsem asi čtyři kilometry a pak jsem zarezdoval nějakých tři sta metrů nebo víc do středu řeky, protože jsem se blížil k přístavišti přívozu a bylo nebezpečí, že by mě lidé mohli uvidět a zavolat na mě, abych se prohlásil. Veplul jsem mezi tříšť, ulehl na dno loďky a dal se unášet proudem. Ležel jsem naznak, kouřil dýmku a koukal do nebe; na obloze nebylo ani mráčku. Neřekli byste, jak je nebe vysoké a hluboké, když při měsíčku ležíte naznak; nikdy předtím jsem si toho nevšiml. A jak daleko člověk slyší na vodě za takové noci! Slyšel jsem mluvit lidi na přístavišti přívozu – rozuměl jsem opravdu

každému slovu. Nějaký muž říkal, že už nastává doba dlouhých dnů a krátkých nocí. Druhý na to odpověděl, že tahle noc není zrovna krátká, a potom se smáli a ten druhý to pak zase znovu opakoval a zase se oba smáli. Pak vzbudili nějakého dalšího muže a taky mu to říkali, ale ten se nesmál; vyjel si na ně zhurta, aby mu dali pokoj. Ten první muž řekl, že to musí povědět své ženě, že se jí to bude jistě líbit; ale prý to není ještě nic proti tomu, co si uměl vymýšlet dříve. Slyšel jsem muže, který říkal, že už jsou skorem tři hodiny a že doufá, že svítání nebude otálet déle než týden. Potom se hovor víc a víc vzdaloval a už jsem nerozuměl, co si povídají; ale ještě jsem slyšel, že mluví, a chvílemi jsem také zaslechl, že se smějí. Ale už to znělo jako z velké dálky.

Byl jsem teď hodný kus pod přívozem. Vstal jsem a viděl jsem před sebou Jacksonův ostrov, vzdálený ještě asi čtyři kilometry po proudu. Byl hustě zalesněn a trčel uprostřed řeky velký, temný a mocný jako parník se zhasnutými světly. Na špici ostrova nebylo vůbec vidět zem. Všechno už bylo pod vodou.

Netrvalo dlouho a byl jsem u ostrova. Kolem špice jsem prolétl závratnou rychlostí, protože proud v těchto místech byl velice prudký, ale potom jsem se dostal do stojaté vody a přistál jsem na břehu obráceném k Illinoisu. Zavesloval jsem s loďkou do úzké hluboké zátočiny, o které jsem věděl; musel jsem rozhrnovat vrbové větve, abych se tam vůbec dostal, a když jsem loď uvázal, nemohl zvenku vůbec nikdo poznat, že tam je.

Došel jsem na špici ostrova, sedl jsem si na vyvrácený strom a díval se na velkou řeku a na černou plavenou tříšť a dál na město vzdálené pět kilometrů, kde mrkala tři nebo čtyři světélka. K ostrovu se blížil hrozitánsky veliký vor. Byl ještě vzdálen asi půldruhého kilometru a měl uprostřed lucernu. Koukal jsem, jak se vor šine po řece, a když plul kolem místa, kde jsem seděl, slyšel jsem muže, jak volá: „Hej, zadní kormidla – zarejdujte přídí doprava!“ Slyšel jsem to tak zřetelně, jako kdyby muž stál vedle mne.

Na obloze se ukázalo trochu šedivé barvy; vrátil jsem se do lesa a lehl jsem si, abych se před snídání prospal.

KAPITOLA VIII

Když jsem se probudil, bylo slunce tak vysoko, že muselo být už osm pryč. Ležel jsem pohodlně v trávě ve stínu a chládku, přemýšlel jsem o všem možném, byl jsem odpočínutý, celkem spokojený a bylo mi dobře. Slunce jsem viděl několika skulinami, ale většinou tu byly všude mohutné stromy a pod nimi smutné přítmí. Na zemi, kam listím pronikalo sluneční světlo, byly skvrny jako pihy a ty pihy se trochu třepaly. Z toho bylo vidět, že nahoře vane větřík. Na vyvráceném stromě seděl párek veverek. Měly moc řečí, ale byly na mě velice přívětivé.

Byl jsem notně líný, dobře se mi leželo a nechtělo se mi vstát a dělat snídani. Začínal jsem zase klímat, když se mi najednou zazdalo, že slyším zdálky od řeky dunivé „bum“. Nadzvedl jsem se, opřel jsem se o lokte a poslouchám; a za chvílečku to slyším znova. Vyskočil jsem, běžel se podívat skulinou v listí a vidím nad vodou ve velké vzdálenosti, tam, kde je přivoz, chuchvalec kouře. A vidím převozníkův parník plný lidí, jak pluje dolů po proudu. To už jsem věděl, co se děje. „Bum.“ Z boku parníku vyskočil obláček bílého dýmu. Víte, oni stříleli z děla nad vodu, aby moje mrtvola vyplavala nad hladinu.

Měl jsem už notný hlad, ale nemínil jsem rozdělat oheň, protože by lidi mohli zahlédnout kouř. Tak jsem zůstal sedět a koukal jsem na obláčky dýmu a naslouchal těm dělovým „bum“. Řeka zde byla široká přes půldruhého kilometru a ráno v létě je na ni vždycky pěkná podívaná. A tak se mi celkem příjemně leželo a přihlíželo, jak se shánějí po mých tělesných pozůstatcích, jenom kdybych měl něco k snědku. Najednou jsem si vzpomněl, že při hledání utopence se pouštějí po vodě kapky rtuti v pecnech chleba, protože chléb s rtutí plave k utopené mrtvole a zůstane u ní. Musím – povídám si – dávat pozor, a když nějaký pecen připlave, pomohu mu zůstat opravdu u mě. Přeběhl jsem na illinoiskou stranu ostrova podívat se, přeje-li mi štěstí, a nebyl jsem zklamán. Velký pecen se právě blížil po hladině a málem jsem ho přitáhl dlouhým klackem, ale smekla se mi noha a pecen uplaval. Byl jsem právě v místech, kde proud prudce naráží! na břeh, a proto mně ani nenapadlo za chlebem skákat. Za chvíličku si to tudy mířil druhý pecen a tentokrát mi to vyšlo. Vytáhl jsem zátku, vytřepal tu trochu rtutě a zahryzl se do chleba. Byl to bílý pekařský chleba, jaký jedí lepší lidé, žádná domácí sražená placka z kukuřičné mouky.

Našel jsem si pěkné místo v podrostu na břehu, sedl jsem si na vyvrácený strom, žvýkal jsem chleba, koukal se na parník a byl velmi spokojen se světem. A pak mě něco napadlo. Teď – povídám si – vdova nebo farář nebo vůbec někdo se modlí, aby mě plovoucí chleba našel, a ejhle, chleba plaval a našel mě. Tak to vypadá, že na tom modlení něco je, totiž pokud se modlí člověk jako vdova nebo velebníček, ale u mě to nefunguje. Asi to funguje jenom u určitého druhu lidí.

Zapálil jsem si dýmku, pěkně jsem si bafal, a přitom jsem z parníku oka nespustil. Převozníkův parník plul po proudu a počítal jsem, že uvidím, kdo je na palubě, až bude parník blíže, protože připluje do míst, kam připlaval chleba. Když se loď přiblížila, zhasil jsem dýmku a lehl si za vyvrácený strom na mýtince při břehu. Skulinami v místech, kde se kmen dělil na větve, jsem se mohl koukat.

Pomaloučku polehoučku se loď nesená proudem přiblížila tak, že by byli mohli vysunout prkno a vystoupit na ostrov. Na palubě byl kdekdo. Táta a soudce Thatcher a Becky Thatcherová a Joe Harper a Tom Sawyer a jeho stará teta Polly a Sid a Mary a moc dalších.

Všichni mluvili o vraždě, ale kapitán je přerušil a povídá:

„Teď dobře vyhlížejte, tady v těch místech proud naráží na ostrov nejprudčeji a možná že ho vyplavil na břeh a že se Huck zapletl do pobřežních křovin. Aspoň doufám .“

Já jsem tak nedoufal. Všichni na lodi se shlukli a nakláněli se přes zábradlí, div mě nešťouchali do obličeje, a byli zticha a dívali se ze všech sil. Viděl jsem je bezvadně, ale oni mě vidět nemohli. Potom kapitán zvolal mocným hlasem: „Ustoupit – pozor!“ a kanón spustil. Byl zrovna naproti mně a tlakem vzduchu a hlukem i kouřem mi přecházel sluch a málem i zrak a myslel jsem, že je po mně. Kdyby v tom dělu byli měli nějaké koule, byli by určitě našli mrtvolu, kterou hledali. No, nic se mi nestalo, chvála na výsostech. Lod' plula dál a zmizela za výběžkem ostrova. Kanón jsem chvílemi ještě slyšel, ale stále míň a míň a za hodinu už jsem neslyšel nic. Ostrov byl dlouhý skorem pět kilometrů. Počítal jsem, že se dostali až k jeho konci a potom že toho hledání nechají. Ale oni zatím ještě chvíli pokračovali. Obrátili kolem konce ostrova a pluli pod parou zase nahoru proti proudu missourským ramenem a cestou chvílemi zase stříleli z děla. Přeběhl jsem na druhou stranu ostrova a koukal jsem na ně. Když přijeli ke špičce ostrova, přestali střílet, namířili si to k missourskému břehu a jeli domů do města.

Věděl jsem, že teď mám vyhráno. Nikdo jiný mě už hledat nebude. Vyndal jsem z člunu fídlátka a udělal jsem si v hustém lese pěkný tábor. Z pokrývek jsem si vyrobil jakýsi stan a do něho jsem dal věci, aby na ně nemohl déšť. Chytil jsem sumce, otevřel jsem ho pilou, a než se setmělo, rozžehl jsem táborák a večeřel. Potom jsem hodil do řeky šňůru, abych chytil nějakou tu rybu k snídani.

Když se setmělo, seděl jsem u ohně a pokuřoval a říkal si, že to všechno dobře dopadlo; ale pomaloučku polehoučku mi začalo být jaksi teskno, a tak jsem šel a sedl si na břeh a naslouchal šumění vody, jak naráží na ostrov, a počítal jsem hvězdy, klády a vory, které voda unášela, a potom jsem šel spát; je to nejlepší způsob, jak zabít čas, když je člověk sám a je mu smutno. Smutek brzo přejde.

A tak to šlo tři dny a tři noci. Jeden jako druhý, jedna jako druhá – pořád totéž. Ale následujícího dne jsem ostrov prozkoumal křížem krážem. Já tu byl pánem; všechno mi to tak říkajíc patřilo, a tak jsem to chtěl všechno znát; ale hlavně jsem chtěl zabít čas. Našel jsem moc jahod. Byly zralé a bezvadné; a našel jsem rané zelené víno a zelené maliny; ostružiny teprve vykukovaly, ale říkal jsem si, že také na ně dojde a že přijdou vhod.

Potloukal jsem se po lese tak dlouho , až jsem měl dojem, že jsem už poblíž jižního cípu ostrova. Měl jsem s sebou pušku, ale nic jsem nezastřelil; vzal jsem si ji spíš pro případ, že bych se musel bránit. Nějakou zvěř jsem chtěl složit až později , blíž u tábora. Najednou jsem málem šlápl na pořádného hada; had se hleděl ztratit v trávě a v kytkách a já běžel za

ním, protože jsem ho chtěl zastřelit. A jak tak běžím, najednou jsem šlápl rovnou do popela táboráku, ze kterého se ještě kouřilo.

Srdce se mi rozbouchalo, jako by na mě byla sáhla smrt. Na nic jsem už nečekal, na nic jsem nebyl zvědavý; sklapl jsem kohoutek pušky a po špičkách jsem se plížil zpátky, co nejrychleji jsem uměl. Chvilími jsem se na vteřinku zastavil v hustém křoví, abych trochu naslouchal, ale dýchal jsem tak prudce, že jsem kromě sebe nic jiného neslyšel. Odplížil jsem se kousek dál a zase jsem naslouchal. A tak se to opakovalo. Když jsem viděl pařez, myslel jsem, že to je číhající člověk; když jsem šlápl na větvičku a větvička praskla, myslel jsem, že mi někdo rozpůlil dech a že ho mám jen polovičku – a to ještě tu kratší.

Když jsem došel do svého tábora, nebylo mi do smíchu a nemůžu tvrdit, že bych byl měl kuráže nazbyt. Ale – povídám si – na cavyky není kdy. Tak jsem složil své nádobíčko zpátky do loďky, aby na to nebylo vidět, uhasil jsem oheň a popel jsem rozházel, aby to vypadalo na loňské tábořiště. Potom jsem vylezl na strom.

Počítám, že jsem na tom stromě byl dvě hodiny; ale nic jsem neviděl, nic jsem neslyšel, jenom jsem chvílemi myslel, že vidím a slyším tisíc věcí. No, nemohl jsem na stromě zůstat věčně; tak jsem konečně slezl, ale držel jsem se hustého podrostu a měl jsem oči na stopkách. K jídlu jsem sehnal jenom lesní plodiny a co mi zbylo od snídaně.

Kvečeru jsem už měl notný hlad. A tak když se pořádně setmělo a než vyšel měsíc, pustil jsem se ostrova a přepádloval jsem na illinoiský břeh, který byl vzdálený asi tři sta metrů. Zašel jsem do lesa, uvařil jsem si večeři a zrovna jsem si umínil, že tu zůstanu přes noc, když najednou slyším dupity-dup, dupity-dup . Koně jedou, říkám si; a hned nato slyším lidské hlasy. Hodil jsem co nejrychleji všecky své věci do loďky a potom jsem se plížil za zvukem zjistit, co se děje. Nemusel jsem chodit daleko a už jsem zaslechl muže, jak povídá:

„Bude nejlepší, když se zde utáboříme, najdeme-li dobré místo. Koně jsou skoro zchvácení. Rozhlédněme se zde!“

Na nic jsem už nečekal, ale odstrčil jsem člun a potichu jsem odpádloval. Přistál jsem na ostrově na starém místě a řekl jsem si, že přespím ve člunu.

Moc jsem toho nenaspal. Nemohl jsem spát pro samé přemýšlení. A pokaždé, když jsem se probudil, myslel jsem, že mě někdo drží za krk. Tak jsem si ani pořádně neodpočinul. Nakonec jsem si řekl, že takhle to dál nepůjde; že musím vypátrat, kdo to je se mnou na ostrově. Musím na to přijít, i kdybych měl puknout. Když jsem si to umínil, hned se mi ulevilo.

Tak jsem sáhl po pádlu, pustil se břehu na několik kroků a pak jsem se dal ve stínu unášet proudem. Měsíc svítil, a kam nepadal stín lesa, tam bylo světlo skorem jako ve dne. Jel

jsem a koukal jsem se snad celou hodinu, ale nic se nehýbalo, jako by všechno bylo z kamene a jako by všecko tvrdě spalo. Když jsem už byl skoro u cípu ostrova, zvedl se chladný šelestivý vánek, což jinými slovy znamenalo, že noc končí. Obrátil jsem loďku a zarazil jsem příď do písku; potom jsem vzal pušku, skočil na zem a vklouzl do lesa. Posadil jsem se na vyvrácený strom a vyhlížel jsem listím. Viděl jsem měsíc, jak končí vartu a jak se nad řekou začíná rozprostírat tma. Ale za chvíli vidím nad vrcholky stromů bledý pruh. To jsem věděl, že už bude den. Tak jsem vzal pušku a vydal se hledat místo, kde jsem našel cizí táborák. Co chvíli jsem se zastavil a naslouchal. Ale štěstí mi nepřálo a já ne a ne to místo najít. Zato jsem však najednou v dálce mezi stromy spatřil záblesk ohně. Dal jsem se tím směrem, opatrně a pomaloučku. Když jsem přišel tak blízko, že jsem měl přehled, vidím, že na zemi leží muž. Málem jsem z toho dostal psotník. Muž měl hlavu zabalenou do pokrývky skoro v ohni. Sedl jsem si za skupinu keřů, nějaké dva metry od něho, a nespustil jsem z něho oka. Světla přibývalo a bylo už šedivé. Za chvíli muž zívá, protáhl se, odhodil pokrývku – a byl to Jim, černoch slečny Watsonové. Věřte mi, že jsem byl rád. Povídám:

„Hej, Jime!“ a vyskočil jsem.

Jim vyletěl, jako když ho sídlem píchne, a vyvaloval na mě oči. Potom klekl na kolena a sepjál ruce a říká:

„Nic mi nedělejte – já jsem jakživ neublížil duchovi. Já jsem dycinky měl rád mrtvé lidi a udělal jsem pro ně všecičko, co jsem moh. A jděte si zas pěkně do řeky, kam patříte, a nic nedělejte starému Jimovi, který byl dycinky vaším přítelem.“

Především jsem chtěl Jima přesvědčit, že nejsem mrtvý. Já vám měl hroznou radost, že jsem ho našel. Už jsem nebyl opuštěný. Řekl jsem mu, že se nebojím, že by on někomu prozradil, kde jsem. Já mluvil a mluvil, ale on jenom seděl a díval se na mě. A slova nepromluvil. Konečně povídám:

„Už je světlo. Pojdme se nasnídat. Foukni do ohně a přilož!“

„Co nám bude platný oheň? Copak budeme péct jahody a podobné neřádstvo? Ale vy máte flintu, že ano. Tak bychom mohli sehnat něco lepšího než jahody.“

„Jahody a podobné neřádstvo?“ povídám já. „Z toho jsi byl živ?“

„Nic jiného jsem nesehnal,“ povídá on.

„A jak dlouho jsi tady na ostrově?“

„Přišel jsem sem v noci po tom, co jste byl zabitý.“

„A celou tu dobu jsi byl tady?“

„Namou, byl.“

„A nic jiného jsi nejedl než tu syrovou patlaninu?“

„Nic jiného, pane, nic jiného .“

„To musíš být polomrtvý hlady, vid’?“

„Počítám, že bych sněd celého koně. To bych sněd. A jak dlouho jste na tomhle ostrově vy?“

„Od noci, kdy jsem byl zabitý.“

„No ne. A z čeho jste byl živý? Ale vy máte flintu. No jo, vy máte flintu. To je dobře. Teďko vy něco ulovíte a já rozdělám oheň.“

Tak jsme šli k místu, kde jsem měl schovanou lod’ku, a zatímco Jim na travnaté mýtině mezi stromy rozdělával oheň, nanosil jsem mouku, slaninu a kávu a přinesl jsem hrnec a pánev, cukr a hrníčky a černocho vyvaloval oči, protože si myslel, že čaruju. Chytil jsem také pěkného sumce a Jim ho svým nožem vybral a očistil a potom ho usmažil.

Když byla snídaně hotova, lehli jsme si do trávy a jedli jsme. Všecko bylo horké, až se z toho kouřilo. Jim mocně hltal, protože byl opravdu polomrtvý hlady. Když jsme se dobře našťouchli, rozvalili jsme se do trávy a tloukli špačky.

Za chvílečku povídá Jim:

„Ale podívejte se, Hucku, kdo teda byl zabitý v té chajdě, když jste to nebyl vy?“

Tak jsem mu všecko vypověděl a Jim řekl, že jsem to udělal mazaně. Řekl, že Tom Sawyer by to nebyl mohl vymyslet líp, než jsem to udělal. Potom povídám já:

„A jak ty ses sem dostal, Jime?“

Jim vypadal velmi rozpačitě a chvíli neříkal nic Potom povídá:

„Snad bude lepší, když o tom nebudu mluvit .“

„A proč, Jime?“

„No, jsou pro to důvody. Ale vy byste to na mě neřekl, Hucku, kdybych vám pověděl pravdu, vid’te, že ne?“

„Ať se propadnu, jestli to řeknu, Jime .“

„Tak tedy já vám věřím, Hucku. Já – já jsem utek.“

„Jime!“

„Ale nezapomeňte, slíbil jste, že to na mě nepovíte, že jste to slíbil, Hucku?“

„Slíbil. Řekl jsem, že nepovím, tak nepovím. Při velkém náčelníku Indiánů, nepovím. Lidi mi budou nadávat bezectných abolicionistů (Abolicionisté – přívrženci hnutí za zrušení otrokářství.) a budou mnou opovrhovat, že jsem držel jazyk za zuby, ale mně je to jedno. Nepovím to na tebe a do města se beztak nevrátím. A teď mi pěkně všechno vypověz!“

„No, bylo to tak. Stará paní, jako tedy slečna Watsonová, na mně pořád hledala hnidy a tvrdě se mnou zacházela, ale dycinky říkala, že mě do Orleansu neprodá. Ale já jsem vyčih, že kolem našeho domu poslední dobou chodí obchodník s černochoy, a tak mi začalo být

úzko. No, a jednou moc pozdě v noci jsem se přitočil ke dveřím a dveře nebyly úplně zavřené a slyším, jak stará paní povídá vdově, že mě prodá do Orleansu, sice prý nerada, ale že za mě může dostat osm set dolarů a to prý je taková hromada peněz, že nemůže odolat. Vdova jí to rozmlouvala, jako aby to nedělala, ale já už nečekal, jak to dopadne. Vymáz jsem jako blesk, to vám řeknu.

Utíkal jsem dolů po stráni k řece, že jako někde nad městem u břehu ukradnu loďku, ale ještě tam bylo moc lidí, tak jsem se schoval v té rozbité bednářově chalupě na břehu, že jako počkám, až lidi odejdou. Tam jsem byl celou noc. Ale pořád tam chodili lidi. Mohlo být šest ráno, když po řece začaly jezdit loďky, a od sedmi nebo od devíti hodin si v každé lodi povídali o tom, jak váš otec přišel do města a říkal, že jste byl zabitý. Poslední lodě byly plné dam a pánů, kteří se jeli podívat na to místo. Někteří vylezli na břeh, aby si odpočinuli, než pojedou přes řeku, a z toho, co si povídali, jsem se dověděl, jak to všechno bylo. Mně vás bylo moc a moc líto, Hucku, ale už není.

Ležel jsem pod těmi hoblovačkami celý den. Měl jsem hlad, ale bát se, to ne. Věděl jsem, že stará paní a vdova šly rovnou po snídani do města na pobožné shromáždění a že tam zůstanou celý den, a stará paní ví, že chodím s dobyt看kem za šera, takže se ráno nebude divit, když mě neuvidí, a bude se po mně shánět, až se setmí. Ostatní služebníci si toho taky nevšimnou, protože se všichni vytratí a udělají si svátek, jen co stará paní a vdova vytáhnou paty.

No, a když se setmělo, vzal jsem nohy na ramena a dal se po silnici při řece a šel jsem čtyři kilometry nebo ještě dál, až kde už nejsou žádné domy. Už jsem si rozmyslel, co udělám. Kdybych zdrhal pěšky, psi by mě našli podle stop; kdybych ukradl člun, abych se dostal na druhou stranu řeky, viděli by, že chybí loď, a věděli by, kde jsem asi na druhé straně vylez, a zase by mě našli podle stop. S tím nic není, povídám si. Co já potřebuju, to je vor. Vor po sobě nenechává žádné stopy .

Najednou vidím, že se v zatáčce řeky objevilo světýlko, a tak jsem vlezl do řeky a tlačil jsem před sebou kus dřeva a doplaval jsem přes půlku řeky a dostal se mezi tříšť a hlavu jsem držel při vodě a plavu trochu proti proudu a čekám, až vor připluje. Potom jsem plaval ještě kousek, až jsem byl u konce voru, a toho konce jsem se chytil. Právě se trochu zamračilo a na chvíli bylo tma. Tak jsem vylez na vor a leh si. Lidi se drželi prostředka voru, kde byla lucerna. Řeka stoupala a proud byl pěkně silný. Počítal jsem, že kolem čtyř hodin ráno budu takových Čtyřicet kilometrů pod městem, že před svítáním sklouznu zase do vody, přeplavu na illinoiskou stranu a schovám se v lese.

Ale neměl jsem štěstí. Když jsme byli skorem u špičky ostrova, nějaký muž vzal lucernu a šel se podívat na konec voru. Vidím, že mě nic dobrého nečeká, a tak kloužu do vody a

plavu k ostrovu. Myslel jsem si, že můžu vylézt na břeh ledakde, ale nemoh jsem – břeh byl příliš příkrý. Musel jsem doplavat až skorem na konec ostrova, než jsem našel místo, kde to šlo. Vlezl jsem do lesa a zadušoval jsem se, že už s vory nechci nic mít, když tam hýbají těmi lucernami. Měl jsem s sebou fajfku a kus žvýkacího tabáku a pár sirek. Měl jsem to v čepici, takže to nezvlhlo, a tím pádem mi bylo hej.“

„A to jsi tady neměl po celou tu dobu ani kousek masa, ani chleba? Proč sis nechtyl v bahně aspoň nějakou želvu?“

„Jak jsem ji měl chytit? Copak jsem mohl po ní skočit ve tmě? Jak jsem ji měl v noci trefit kamenem? A ve dne jsem se nemínil ukazovat na břehu.“

„To je pravda. Musel ses ovšem schovávat v lese. A slyšels střelení z děla?“

„Slyšel. Já věděl, že to hledají vás. Já je viděl, jak plavou kolem – koukal jsem se na ně skrz křoví .“

Pár ptačích mlád'at letělo kolem nás. Uletěla vždycky pár metrů a zase si sedla. Jim řekl, že to je znamení, že bude pršet. Říkal, že to ukazuje na déšť, když takhle lítají kuřátka, a tak si myslí, že s ptáky je to totéž. Chtěl jsem nějaké chytit, ale Jim to nedopustil. Říkal, že to znamená smrt. Říkal, že jeho otec jednou moc stonal a jeden z nich že chytit ptáčka, a jeho stará babička říkala, že otec umře, a taky umřel.

Jim říkal, že člověk nesmí počítat věci, které bude vařit k obědu, protože to přináší smůlu. Stejně se nesmí vytřepávat ubrus po slunka západu. A říkal, že když někdo vlastní úl a ten člověk umře, že se to musí včelám říct před slunka východem, protože by včely jinak zeslábly a přestaly sbírat med a umřely by. Jim říkal, že včely nikdy nebudnou blbce; ale to jsem mu nevěřil, protože jsem sám včely často škádlil a nikdy mě nepobodaly.

O některých věcech jsem slyšel už dřív, ale ne o všech. Jim znal všechna možná znamení. On sám říkal, že zná skorem všechna. Řekl jsem mu, že to vypadá, jako by všecka znamení předpovídala jenom nedobré věci, a proto jsem se ho ptal, jsou-li také znamení, která věští dobré věci. Povídá Jim:

„Je jich velmi málo. A k ničemu člověku nejsou. Nač potřebujete vědět, že vás čeká štěstí? Chcete je snad zažehnat?“ Potom Jim povídá: „Máte-li chlupaté paže a chlupatá prsa, je to znamení, že velkého jmění nabudete. Takové znamení je užitečné, protože se týká věcí hodně vzdálených. Třeba jste napřed v jednom kuse chudý, takže byste moh ztratit chuť do života a třeba si něco udělat, kdybyste podle toho znamení nevěděl, že jednou velkého jmění nabudete.“

„Máš chlupaté paže a chlupatá prsa, Jime?“

„Proč se ptáte? Copak to sám nevidíte?“

„Nu, a jsi bohatý?“

„Ne, ale byl jsem boháč a zase budu. Jedenkrát jsem měl čtrnáct dolarů, ale dal jsem se na špekulace a přišel jsem na mizinu . “

„V čem jsi spekuloval, Jime?“

„No, napřed jsem to zkoušel v dobytku. Vrazil jsem deset dolarů do krávy. Ale s dobytkem už peníze riskovat nebudu. Ještě jsem měl milou krávu na krku a už mi zdechla.“

„Tak jsi přišel o těch deset dolarů . “

„Ne, nepřišel jsem o celých deset dolarů. Přišel jsem jenom o devět. Prodal jsem kůži a lůž a dostal jsem dolar a deset centů . “

„Tak ti zbylo pět dolarů a deset centů. Spekuloval jsi dál?“

„Jo. Znáte toho jednonohého černocho, co patří starému panu Bradishovi? Tak ten si otevřel banku a řekl, že každý, kdo tam vloží dolar, dostane na konci roku o čtyři dolary víc. No tak všichni černoši do banky ukládali, ale moc toho neměli. Já byl jediný, kdo měl tolik peněz. Tak jsem žádal víc než čtyři dolary a řekl jsem mu, že nedostanu-li víc, že si otevřu banku sám. To se ví, ten černoch nechtěl mít konkurenci a říkal, že pro dvě banky není dost obratu, a prý když vložím těch pět dolarů, že dostanu na konci roku pětatřicet.

Tak jsem je vložil. Řekl jsem si, že těch pětatřicet dolarů pak vrazím rovnou zase do banky a že to budu dělat nanovo a nanovo. Potom jsem se dověděl, že černoch Bob vytáhl z řeky nákladní člun, který někde uplaval, a jeho, jako Bobův pán o tom nevěděl. Tak jsem člun od Boba koupil a řekl jsem mu, aby si na konci roku vzal těch pětatřicet dolarů; ale kdosi hned v noci člun ukradl a druhý den ten jednonohý černoch řekl, že banka udělala pangrot. Tak žádný z nás žádné peníze nedostal . “

„Cos udělal s těmi deseti centy, Jime?“

„No, já je chtěl utratit, ale měl jsem sen a sen mi zjevil, abych těch deset centů dal černochovi jménem Balám, co se mu stručně říká Balámův mezek (Podle starozákonní Balámovy oslice, která se chovala podivně a tvrdohlavě snášela bití. Ve skutečnosti jednala moudře, neboť viděla něco, co neviděl její pán.) ; on je, víte, trochu padlý na hlavu, ale lidi říkají, že má šťastnou ruku, a já ji neměl. Sen mi vyjevil, dej těch deset centů Balámovi, aby je investoval, a on ti dopomůže k přírůstku. No, Balám peníze vzal, a když byl v kostele a slyšel, jak kazatel říká, že kdo dává chudým, půjčuje Bohu a bude mu stonásobně odplaceno, tak dal těch deset centů chudým a začal čekat, co z toho pojde.“

„No, a co z toho pošlo?“

„Nic z toho nepošlo. Nemoh jsem ten stonásobek inkasovat a Balám taky ne. A já už jakživ nepůjčím žádné peníze bez záruky, na kterou bych se moh podívat. Prý bude odplaceno stonásobně, říká kazatel. Kdybych moh dostat aspoň těch svých deset centů, řekl bych, že jsem z toho slušně vyváz, a byl bych rád, že se mi to podařilo . “

„Nu, Jime, celkem se nic nestalo, když víš, že dřív či později zbohatneš .“

„Ano. A jsem vlastně bohatý už teď, když se to všechno uváží. Mám sebe a moje osoba má cenu osmi set dolarů. Kdybych jenom měl také ty peníze, jakživ bych už víc nechtěl.“

KAPITOLA IX

Chtěl jsem se jít podívat na místo uprostřed ostrova, které jsem na svých dřívějších průzkumech našel; tak jsme se vydali na cestu a brzo jsme se tam dostali, protože ostrov byl dlouhý jenom něco přes čtyři kilometry a nebyl širší než nějakých tři sta padesát metrů. Místo, o které jsem se zajímal, byl dost dlouhý srázný pahorek nebo hřeben, vysoký snad dvanáct metrů. Nalopotili jsme se, než jsme se dostali nahoru, protože stráž byla příkrá a křoví velmi husté. Chodili a šplhali jsme po hřebenu sem a tam a prohlédli ho křížem krážem, a tak jsme našli nahoře ve skalnatém svahu obráceném k Illinoisu pěknou velkou jeskyni. Byla prostorná, jako kdybyste dali dohromady dvě tři světlice, a i Jim v ní mohl stát zpříma. Byl tam chládeček. Jim říkal, abychom sem hned nanosili fidlátka, ale já jsem řekl, že se mi nechce lézt sem nahoru pro každou maličkost.

Jim říkal, že kdybychom dobře ukryli loďku a měli všechno nádobíčko v jeskyni, že bychom sem mohli nahonem utéct, kdyby někdo přišel na ostrov, a že by nás bez psů nikdy nenašli. A kromě toho prý ptáčci říkali, že bude pršet, – a zda prý chci, aby nám všechny věci zmokly?

Tak jsme se vrátili, přiveslovali s loďkou k břehu pod jeskyni a odnosili věci nahoru. Potom jsme našli docela blízko v hustém vrbovím místo pro loď. Ze šňůry jsme sundali pár ryb, šňůry s novým vnadidlem jsme hodili zase do vody a hotovili se k večeři.

Vchod do jeskyně byl tak velký, že by jím bylo šlo valit pětihektolitrový sud, a na jedné straně při vchodu byla plochá skalka, jako dělaná pro ohniště. Tak jsme tam rozdělali oheň a vařili večeři.

V jeskyni jsme si rozprostřeli pokrývky jako koberec a na nich jsme se navečeřeli. Ostatní věci jsme složili pěkně přehledně na konci sluje. Za malou chvíli se setmělo a začalo se blýskat a hřímat; tak tedy ptáčci měli pravdu. Hned také začalo pršet, lilo jako z konve a nikdy jsem ještě neviděl vítr tak foukat. Byla to opravdová letní bouře. Bylo tak tma, že venku všechno vypadalo tmavomodře a nádherně; a déšť byl tak hustý, že nejbližší stromy vypadaly šedivě a jakoby opředené pavučinami; a když vítr zadul novým náparem, ohnul stromy a obrátil listy světlou spodní stranou nahoru. A potom vítr vždycky zadul ještě jednou a stromy zamávaly větvemi, svými pažemi, jako by se byly zbláznily. A pak, zrovna když tma byla nejmodřejší a nejčernější – fssst! najednou všechno zazářilo, jako by se otevřelo nebe, a na vteřinku zahleďš tam venku v bouře kymácející se vrcholky stromů,

stovky metrů dál, než jsi před chvilkou dohlédl; a za vteřinku bylo zase tma jako v pytli a teď jsi slyšel hrom, jak se do toho dává; napřed hroznou ránu a pak rram-grram-bammm od oblohy až dolů, na druhou stranu světa, jako kdyby někdo valil sudy po schodech, ale někde, kde mají dlouhé schodiště a kde sudy řádně nadskakují.

„To je hezké, Jime,“ povídám, „nechtěl bych v tom nečase být venku. Podej mi ještě kus ryby a nějakou topinku .“

„No, nebyl byste tady v suchu, nebýt Jima. Byl byste někde dole, bez večere a větším dílem utopený, to byste byl, milánku. Kuřata vědí, kdy bude pršet, a ptáčci to vědí také, děťátko .“

Řeka stoupala a stoupala po deset nebo dvanáct dní, až se nakonec přelila přes břehy. Na ostrově, v nižších místech, stála voda přes metr vysoko a v illinoiské nížině měli také povodeň. Na illinoiské straně byla řeka teď široká moc a moc kilometrů. Missourské rameno zůstalo, jak bylo, – asi osm set metrů široké, protože na té straně jsou břehy příkré a vysoké jako hráz.

Přes den jsme jezdili na člunu po celém ostrově. V hustém lese byl krásný chládek a stín, i když venku pražilo slunko. Proplétali jsme se mezi stromy sem a tam, ale místy bylo psí víno tak husté, že jsme museli vycouvat a jet jinudy. Na každém vyvráceném stromě seděli králíci nebo tam byli hadi nebo jiná zvíř; a když byl ostrov zaplaven už dva tři dny, byla zvířata hlady tak krotká, že jste mohli přijet až k nim a sáhnout si na ně. Jen hadi a želvy se nedali ochočit; když jste se přiblížili, klouzali do vody. Hřeben, ve kterém byla naše jeskyně, byl plný drobné zvěře. Kdybychom byli chtěli, mohli jsme mít na hraní domácích zvířat, kolik bychom chtěli.

Jedné noci jsme vylovili z řeky menší vorový dílec z krásných jedlových klád. Byl na čtyři metry široký a snad pět metrů dlouhý a měl solidní rovnou podlahu dva decimetry nad vodou. Ve dne jsme občas viděli na vodě i prkna, ale nechávali jsme je plavat; ve dne jsme se neukazovali.

Druhou noc, když jsme byli na horní špičce ostrova – zrovna se už mělo rozednívat –, vidíme, že nám voda přináší od levé strany dřevěný domek. Byl patrový a silně nahnutý. Doveslovali jsme k němu a vlezli do něho oknem v prvním patře. Ale byla ještě moc velká tma. Nic jsme neviděli, a proto jsme přivázali loďku, sedli si do ní a čekali, až se rozední.

Než nás voda odnesla k dolnímu konci ostrova, bylo světlo. Tak jsme se podívali do domu oknem. Rozpoznali jsme postel a stůl, dvě staré židle a na podlaze hromadu věcí. Pak tam byly šaty; visely na zdi. Na zemi, vzadu v koutě, leželo něco, co vypadalo jako člověk. Proto Jim povídá:

„Hej, vy tam!“

Ale on nic. Tak jsem zahalekal zase já a potom Jim povídá : „Ten člověk nespí – on je po smrti. Počkejte tady, já se půjdu podívat . “

Šel, naklonil se k němu, podívá se a potom povídá:

„Je to mrtvý mužský, doopravdy; a ještě k tomu jak ho Pánbůh stvořil. Někdo ho zezadu střelil. Hádám, že je mrtvý už dva tři dny. Pojd'te dovnitř, Hucku, ale nedívejte se na jeho tvář – je to moc strašidelné . “

Vůbec jsem se na něho nedíval. Jim na něho hodil nějaké hadry, ale nemusel to ani dělat. Já ho nechtěl vidět. Po podlaze byly rozházené staré usmolené karty a povalovaly se tam prázdné láhve od kořalky. A také tam bylo pár masek udělaných z černé látky. A všude po stěnách byly hrozně hloupé nápisy a pitomé kresby namalované dřevěným uhlím. Potom tam byly dvoje obnošené špinavé bavlněné šaty a letní čepec se širokou obrubou a trochu ženského prádla. Viselo to na zdi vedle nějakých kousků mužského oblečení. Všechno jsme to naházeli do člunu; člověk nikdy neví, kdy se co hodí. Pak tam byl ještě kropenatý slaměný klobouk po nějakém chlapci; také jsem ho sbalil. Dále tam byla láhev od mléka. Místo zátky byl v hrdle smotaný klůcek, jakým cucají miminka. Láhev bychom byli také odnesli, ale byla prasklá. Kromě toho všeho byl ve světnici rozviklaný prádelník a starý kufr s utrženými panty. Prádelník i kufr byly otevřené, ale nebylo v nich nic, co by stálo za řeč. Podle toho, jak byly věci rozházené, jsme si domysleli, že lidé museli před vodou utéct narychlo a neměli pokdy pobrat všechny věci.

Ukořistili jsme ještě starou cínovou lucernu, řeznický nůž bez rukojeti, zbrusu novou kudlu, která stála jistě dvacet centů, spoustu lojových svíček a cínový svícen, naběračku, cínový pohár, opelichanou prošívanou pokrývku, šití s jehlami, špendlíky, voskem, nitěmi a podobným příslušenstvím; sekerku, pár hřebíků, rybářskou šňůru tlustou jako můj malíček a s několika hrozně velkými háky, balík jelenice, kožený psí obojek, podkovu a několik lékárnických lahviček, ale bez nálepek; a zrovna když jsme už chtěli odejít, našel jsem obstojné hřeblo a Jim sešlý roztřepený houslový smyčec a dřevěnou nohu. Řemínky byly utržené, ale jinak to byla pěkná noha až na to, že byla pro mě moc dlouhá a Jimovi zase krátká, a druhou jsme nenašli, ačkoliv jsme všechno obrátili naruby.

A tak když se to vezme kolem a kolem, přišli jsme si na své. Když jsme od plovoucí chalupy odvazovali člun, byli jsme pár set metrů pod ostrovem a už byl skoro bílý den; řekl jsem Jimovi, aby si lehl na dno loďky, a hodil jsem na něho prošívanou přikrývku, protože podle hlavy se pozná černocho i na velkou vzdálenost. Pádloval jsem k illinoiskému břehu a přitom mě proud odnesl skoro kilometr dolů. Zarejdoval jsem do tiché vody těsně při břehu a podle břehu jsem tiše pádloval nahoru. Nikde se nic nedělo a nikoho jsme neviděli. Dostali jsme se domů v pořádku.

KAPITOLA X

Po snídani jsem se chtěl s Jimem bavit o mrtvém muži a přijít na to, jak asi byl zabit, ale Jim nechtěl. Říkal, že by nám to přineslo neštěstí; a kromě toho prý by nás nebožtík mohl chodit strašit; říkal, že člověk, který není pohřbený, chodí spíše strašit než nebožtík, který si pěkně a pohodlně hová v hrobečku. Musel jsem uznat, že to zní rozumně, a tak jsem už nic neříkal. Ale volky nevolky jsem na to pořád musel myslet a hrozně rád bych byl věděl, kdo toho muže zastřelil a proč mu to udělal.

Prohrabávali jsme se ukořistěným šatstvem a našli jsme osm dolarů ve stříbře. Byly zašité do podšívky svrchníku ušitého z houně. Jim řekl, že lidé z toho domu svrchník asi ukradli, protože by byli kabát odnesli s sebou, kdyby byli věděli, že v něm jsou peníze. Já jsem řekl, že lidé z toho domu asi také zabili toho muže; ale Jim o tom nechtěl mluvit. Povídám já:

„Tak ty si myslíš, že by to přineslo smůlu; ale cos říkal, když jsem předevčírem přinesl hadí kůži, kterou jsem našel na kopci? Říkal jsi, že dotknout se rukama hadí kůže přináší nejsmolovatější smůlu. A jak ta smůla vypadala? Ukořistili jsme plnou loďku věcí a ještě osm dolarů navíc. Takovou smůlu bych chtěl mít každý den, Jime .“

„To nic, milánku, to nic – jen si dejte pozor, aby vám moc nenarostl hřebínek. Ta smůla ještě přijde. Na má slova dojde a vzpomenete si .“

A také na jeho slova došlo. Bylo úterý, když jsme si o tom povídali. Nu, a v pátek po večeři, když jsme se povalovali v trávě na vršku kopce, došel nám tabák. Šel jsem pro novou dávku do jeskyně a našel jsem tam chřestýše. Zabil jsem ho a položil jsem ho na Jimovu pokrývku a šikovně jsem ho stočil. Ležel tam jako živý a těšil jsem se, jaká to bude švanda, až ho tam Jim najde. Potom však jsem na to zapomněl, a když Jim sebou sekl na lůžko, zatímco jsem rozžíhal světlo, byl tam taky živý chřestýš a Jima kousl.

Jim vyskočil, zařval a první, co jsem při svíčce viděl, byl ten hadí neřád připravený k druhému útoku. Vmžiku jsem chřestýše přerazil holí a Jim popadl tátův demižón a začal si lít kořalku do krku.

Jim byl bosý a had ho kousl přímo do paty. Všecko to vzniklo z toho, že já, hlupák, zapomněl na starou zkušenost: kdekoliv necháte ležet zabitého hada, tam vždycky přijde jeho druh nebo družka a stočí se kolem něho. Jim mě prosil, abych chřestýšovi usekl hlavu a zahodil. Potom chtěl, abych hada stáhl a kousek z něho upekl. Udělal jsem všecko, co si přál. Jim to snědl a říkal, že to pomůže. Pak jsem musel odříznout chřestýši chřestítka a přivázat je Jimovi k zápěstí. Jim říkal, že to pomáhá. Potom jsem se nenápadně vytratil a zahodil hady daleko do křoví; nechtěl jsem, toť se ví, aby Jim zvěděl, že to je všecko moje

vina.

Jim pil a pil z tátova džbánu a chvílemi se pomíjel s rozumem a vrávorál po jeskyni a křičel; ale pokaždé, sotva zas přišel k sobě, chápal se džbánu nanovo. Noha mu hrozně opuchla, a pak i stehno; ale kořalka začala pomaloučku působit, a tak jsem viděl, že se z toho dostane. Já sám ovšem bych se dal raději kousat hadem než pálit tátovou kořalkou.

Jim ležel čtyři dny a čtyři noci. Potom otok splaskl a Jim mohl zase chodit. Umínil jsem si, že se už jakživ hadí kůže rukou nedotknu, když jsem viděl, co z toho vzniká. Jim řekl, že mu snad příště už uvěřím, když něco řekne. A řekl, že hrát si s hadí kůží přináší tak velkou smůlu, že jsme si to snad ještě ani všechno neodstonali. Řekl, že by raději viděl třeba tisíckrát první čtvrt měsíce přes levé rameno, než by vzal do ruky hadí kůži. Nu, já mu začal dávat za pravdu, ačkoliv koukat se na první čtvrt měsíce přes levé rameno patří podle mého názoru k nejneopatrnějším a nejpošetilejším věcem, kterých se člověk může dopustit. Starý Hank Bunker to jednou udělal a ještě se tím chlubil. A neuplynuly ani dva roky a Hank Bunker se opil, spadl z prašné věže a tak se rozplácl, že měl vlastně jenom dva rozměry. Místo do rakve ho museli bokem šoupnout mezi dvoje vrata od stodoly a tak ho prý pohřbili. Já to sám neviděl, ale táta mi to vyprávěl. A to všechno měl Bunker z toho, že se díval na měsíc způsobem, jakým se dívají jenom blázni.

Dny utíkaly a řeka opadávala, až se zase vrátila mezi břehy; jakmile to bylo možné, hodili jsme do vody tu tlustou šňůru s velkými háky a jako vnadidlo jsme dali staženého králíka. Tak jsme chytili sumce, který byl velký jako dospělý člověk; měřil přes metr osmdesát a vážil víc než metrák. Toť se ví, že jsme ho nemohli hned vytáhnout, on by nás byl mrskl až do Illinoisu. Seděli jsme a přihlíželi, jak sebou škube a hází, až se nakonec utopil. V jeho žaludku jsme našli mosazný knoflík, kulatý míč a spoustu všelijakých zbytků. Když jsme míček rozpúlili sekerkou, našli jsme v něm cívku. Jim říkal, že sumec musel mít cívku v žaludku už dlouho, když se potáhla tak silně, že z ní byla koule. Myslím, že sumec, kterého jsme chytili, byl snad největší, jaký kdy byl vyloven z Mississippi. Jim říkal, že většího nikdy neviděl. Naproti v městě by nám byl vynesl hodně peněz. Tam prodávají v tržnici z velkých sumců kusy na váhu a každý si koupí, protože maso je bílé jako sníh a náramně se smaží.

Příštího rána jsem řekl, že náš život začíná být nudný a jednotvárný a že by se mělo něco stát, aby se něco dělo. Řekl jsem, že bych nenápadně zajel přes řeku na druhou stranu a zjistil, co je nového. Jimovi se nápad líbil, ale povídal, že můžu jít jenom za tmy a že si musím dávat dobrý pozor. Pak o věci podumal a řekl, zda bych si nemohl vybrat něco z toho starého šatstva a zda bych se nechtěl převléct za děvče? To byl také dobrý nápad. Tak jsme zkrátily jedny z těch bavlněných šatů, já si vyhrnul kalhoty nad kolena a navlékl jsem

to na sebe. Jim mi vzadu zapjal háčky a šaty mi slušně padly. Nasadil jsem si čepec, který měl vpředu – proti slunku – širokánskou obrubu, a pentle jsem si svázal pod bradou. Kdo se mi díval do tváře, musel mít dojem, že se na mě dívá rourou od železných kamínek. Jim řekl, že mě nikdo nepozná; snad ani ve dne. Celý den jsem se v tom oblečení procházel a cvičil, abych si zvykl, a pomaloučku jsem v tom už uměl chodit. Jenom Jim říkal, že nemám chůzi děvčete a že si musím odvyknout vyhrnovat sukně a strkat ruce do kapes u kalhot. Uznal jsem, že má pravdu, a polepšil jsem se.

Sotva se setmělo, vydal jsem se v člunu přes řeku.

Pustil jsem se k městu kousek pod přívozem a proud mě zanesl k pevnině na dolním konci města. Přivázal jsem loďku a dal se po břehu. Viděl jsem, že v domku, který byl dlouho neobydlený, svítí světlo, a přemýšlel jsem, kdo se tam asi nastěhoval. Připlížil jsem se k domku a nakoukl oknem. Ve světnici za hoblovaným stolem, na kterém hořela svíčka, seděla žena asi čtyřicetiletá a pletla. Neznal jsem ji. Nemůže být zdejší, protože ve městě byste nenašli člověka, kterého bych neznal. Měl jsem tedy štěstí, protože jsem už kolísal a začínal mít z výletu nahnáno. Lidé mě přece jen mohou poznat podle hlasu a prokouknout mě. Ale jestli tato žena je v tak malém městě aspoň dva dny, může mi říct všechno, co chci vědět; a tak jsem tedy zaklepal na dveře a honem si znovu umínil nezapomenout, že jsem děvče.

KAPITOLA XI

„Vstupte,“ řekla žena a já vstoupil. Žena řekla: „Posaďte se.“ Já se posadil. Dívala se na mě malýma lesklýma očima a důkladně si mě prohlédla. Potom řekla:

„A jakpak se jmenujete?“

„Sára Williamsová.“

„Kdepak bydlíte? Někde v sousedství?“

„Ne, milostpaní. V Hookerville, deset kilometrů dolů po vodě. Celou cestu jsem šla pěšky a jsem moc unavená.“

„A patrně taky hladová. Něco vám přinesu.“

„Děkuji, milostpaní, nemám hlad. Měla jsem takový hlad, že jsem se musela zastavit na statku tři kilometry před městem, a tak už hlad nemám. Tou zastávkou jsem se zdržela. Maminka je nemocná, nemá peníze, nemáme co jíst a já to přišla říct strýci Abneru Moorovi. Bydlí na horním konci města, říkala maminka. Já zde ještě jakživa nebyla. Znáte ho?“

„Ne. Ale já tu všechny lidi ještě neznám. Jsem tu sotva čtrnáct dní. Ale na horní konec města je ještě dost daleká cesta. Raději byste zde měla zůstat přes noc. A odložte si čepec.“

“

„Ne,“ povídám na to já, „chvilku bych si odpočinula a pak půjdu. Já se tmy nebojím .“

Řekla, že mě samotnou nepustí, ale její manžel se co nevidět vrátí, snad za půl druhé hodiny, a že ho pošle, aby mě doprovodil. Potom začala vyprávět o svém manželovi, o příbuzných nahoře při řece a o svých příbuzných dole při řece a oč se dříve měli lépe a jak chybili, když se nastěhovali do našeho města, místo aby byli spokojeni s tím, co měli, – a tak dále a tak dále, až jsem se začal obávat, že já chybil, když jsem sem přišel a myslel, že se dozvím, co je nového ve městě. Ale nakonec žena přivedla řeč na tátu a na tu vraždu, a tak jsem byl rád, že je taková řečná. Pověděla mi, kterak jsme já a Tom našli těch dvanáct tisíc dolarů (jenomže podle ní to bylo dvacet tisíc), a pověděla mi, jaké kvítko je táta a jaké kvítko jsem já, a konečně se dostala k tomu, jak jsem byl zavražděn. Povídám já:

„A kdo to udělal? Slyšeli jsme o té věci hodně u nás dole v Hookerville, ale ještě nevíme, kdo toho Hucka Finna zabil .“

„Řeknu vám, že i tady je spousta lidí, kteří by to rádi věděli. Někteří lidé myslí, že to udělal starý Finn sám.“

„No ne – vážně?“

„Zpočátku to mysleli skoro všichni. Starý Finn sám ani neví, jak málo mu chybělo, aby byl lynčován. Ale než minul den, lidé si to rozmysleli a začali říkat, že to udělal uprchlý otrok jménem Jim .“

„Ale Jim přece...“

Zarazil jsem se. Pomyslel jsem si, že bude lépe, když budu zticha. Paní mlela dál a ani si nevšimla, že jsem něco řekl.

„Ten černochoch Jim utekl zrovna té noci, kdy byl zabit Huck Finn. A tak je na něho vypsána odměna – tři sta dolarů. A na chycení starého Finna je také odměna, dvě stě dolarů. On totiž přijel do města ráno po vraždě, strhl poplach a byl pak s lidmi na převozníkově parníku, když hledali Huckovu mrtvolu, ale hned potom se sebral a zmizel. Kvečeru ho chtěli lynčovat, ale on už byl tentam. No, a druhý den se přišlo na to, že zmizel černochoch; přišlo se na to, že nebyl viděn od deseti hodin večer zrovna v tu noc, kdy byla spáchána ta vražda. Tak lidé řekli, že to musel udělat on; druhý den, když ještě všichni byli přesvědčeni o černochochově vině, starý Finn se vrátil a došel s velkým tartasem na soudce Thatchera, že potřebuje peníze, aby mohl na černochocha uspořádat hon po celém Illinoisu. Soudce mu nějaké peníze dal, Finn se večer opil a seděl přes půlnoc s nějakými dvěma cizinci, kteří vypadali jako opravdoví hrdlořezi. S nimi potom odešel. Od té doby se zde neukázal a nikdo také nečeká, že by se vrátil dřív, než se to tady trochu uklidní a než se na celou věc zapomene. Lidé jsou totiž přesvědčeni, že starý Finn svého chlapce zabil a narafičil to tak,

aby to vypadalo na lupiče, a že tím způsobem dostane Huckovy peníze bez dlouhého tahání po soudech. Lidé říkají, že je to starému Finnovi podobné; podle toho, co jsem slyšela, musí být starý Finn prohnáný člověk. Neukáže-li se zde rok, bude to mít všechno v suchu. Nikdo mu nemůže nic dokázat, nikdo už se nebude rozčilovat a Huckovy peníze mu prostě spadnou do klína jako nic . “

„Takové to už bude, milostpaní, máte jistě pravdu. A nikdo si už nemyslí, že to udělal ten černocho?“

„Ba ne. Hodně lidí si ještě myslí, že to udělal. Ale oni toho černocho teď už brzo chytí a možná že se v prvním leknutí přizná . “

„Cožpak ho ještě honí?“

„Vy jste ale prostá duše! Copak se stane každý den, že tři stovečky leží na zemi, jen se pro ně sehnout? Někteří lidé myslí, že černocho není daleko odsud. Já patřím mezi ně – ale moc se o tom nešířím. Před několika dny jsem mluvila se starými manžely, kteří bydlí tady vedle v té dlouhé chalupě, a oni tak za řeči poznamenali, že na protější ostrov, co mu říkají Jacksonův, nikdo nejezdí. Cožpak tam nikdo nebydlí? povídám já. Ne, prý nikdo. Já už neříkala nic, ale vrtalo mi to hlavou. Víím docela určitě, že jsem před několika dny viděla stoupat kouř z horního konce ostrova. Tak, povídám si, to se ten černocho asi skrývá na ostrově. A na každý pád by to stálo za prohlídku. Od té doby jsem už kouř neviděla, tak snad ten černocho už je pryč, byl-li to on; ale můj manžel se tam zajede podívat – ještě s jedním mužem. Manžel byl na cestách, ale dnes se vrátil, a hned jak přišel, jsem mu to řekla, jsou tomu tak dvě hodiny . “

Tak mě to zneklidnilo, že jsem sotva vydržel sedět a nevěděl jsem, co s rukama; tak jsem vzal se stolu jehlu a začal jsem navlékat nit. Ruce se mi třásly a nešlo mi to. Když žena přestala mluvit, zvedl jsem hlavu a podíval jsem se na ni; viděl jsem, že mě zvědavě pozoruje a trochu se usmívá. Položil jsem jehlu a nit zase na stůl a dělal jsem, jako bych chtěl, aby ještě něco povídala. A já opravdu chtěl, aby mi ještě něco vyprávěla. Tak povídám :

„Tři sta dolarů, to je spousta peněz. Kéž by je dostala moje matka! A váš manžel pojede na ostrov ještě dnes v noci?“

„Zajisté. Šel s mužem, o kterém jsem vám povídala, do města sehnat loďku a zkusit, zda mu někdo půjčí ještě jednu pušku. Na ostrov pojedou po půlnoci . “

„A neměli by to lepší, kdyby počkali, až bude světlo?“

„To ano – a neměl by to černocho také lepší? Po půlnoci bude jistě spát a mohou ho v lese potichu obklíčit. A za tmy také najdou snáze jeho táborák, má-li nějaký . “

„Na to jsem nepomyslela . “

Žena se na mě pořád zvědavě dívala a mně z toho vůbec nebylo dobře. Za chvílečku paní povídá:

„Jak jste říkala, že se jmenujete, děvčátko?“

„M-Mary Williamsová .“

Jaksi se mi nezdálo, že bych byl před tím řekl Mary, a tak jsem se raději na paní nepodíval. Zdálo se mi, že jsem před tím řekl Sára; měl jsem dojem, že jsem se dostal do úzkých, a bál jsem se, že to na mně snad bude také vidět. Byl jsem jak na trní, aby paní zase začala mluvit; čím déle mlčela, tím hůř mi bylo. Konečně povídá:

„Má milá, mám dojem, že jste řekla Sára, když jste přišla?“

„Ó, ano, milostpaní, řekla jsem Sára. Sára Mary Williamsová. Mám dvě křestní jména. Někteří mě volají Sára a někteří Mary.“

„Ach tak to tedy je“

„Ano, milostpaní.“

Ulevilo se mi, ale i tak jsem si moc přál, abych už byl odtud. Nemohl jsem se jí pořád ještě podívat do očí.

Žena začala mluvit o zlých časech, které na ni přišly, a jak chudobně musí žít a že krysy jsou dovolené, jako by jim chalupa patřila, a tak dál a tak podobně a mně se zase lépe dýchalo. Pokud jde o krysy, měla pravdu. Viděl jsem, jak z díry v koutě nějaká krysa co chvíli vystrkuje nos. Paní pravila, že když je sama, musí mít vždycky po ruce něco, čím by po krysách hodila, protože by jí jinak nedaly pokoje. Ukázala mi olověný prut, stočený do uzlu, a řekla, že s tím umí celkem dobře trefovat, ale že si před chvíli namohla paži a že neví, zda by teď něco zasáhla. Ale přece jen se koukala po krysách, a když se jedna zase ukázala, praštila po ní; ale minula se o velký kus a řekla „au“, jak ji zabořila paže. Potom mi řekla, abych to příště zkusil já. Chtěl jsem být odtud dřív, než přijde její manžel, ale toť se ví, znát jsem to nedal. Vzal jsem do ruky tyčku, a jakmile se ukázala krysa, odpálil jsem salvu – a kdyby se krysa byla vteřinku zdržela na místě, žádný zvěrolékař by ji už nedal dohromady. Paní řekla, že to umím bezvadně a že jistě příští krysou složím. Pak vstala, zvedla olovo, přinesla je zpátky a zároveň přinesla přadeno, abych je podržel, že si namotá klubko. Nastavil jsem obě ruce, paní přes ně přehodila přadeno a zase začala povídat o sobě a o manželovi. Ale přerušila se a řekla:

„Dávejte pozor na krysy. A bude lépe, budete-li mít olovo na klíně, pěkně po ruce .“

A zároveň mi upustila olovo do klína, já srazil kolena a ona povídala dál. Ale jenom chvílečku. Pak mi sundala přadeno, podívala se mi rovnou a velmi přívětivě do očí a řekla:

„Tak jakpak se jmenujete doopravdy?“

„J-j-jak to myslíte, milostpaní?“

„Jak se jmenujete doopravdy? Vilík nebo Tom nebo Bob? Nebo jak?“

Asi jsem se třásl jako osika a opravdu jsem nevěděl kudy kam. Ale povídám:

„Prosím pěkně, nedělejte si legraci z chudého děvčete, milostpaní. Jestli vám zde překážím, tak já –“

„Nikam nepůjete. Sedněte si a zůstaňte, kde jste. Nic vám neudělám a ani to na vás nepovím. Jen mi klidně prozradte své tajemství a důvěřujte mi. Tajemství vám zachovám a navíc vám ještě pomohu. A můj muž vám pomůže také, budete-li chtít. Vidím na vás, že jste uprchlý učedník. Na tom nic není. To není nic zlého. Jistě s vámi špatně zacházeli a tak jste se rozhodl odporoučet se. Pánbůhví, dítě, že to na vás nepovím. Jenom buďte hodný chlapec a všechno mi pěkně vyložte .“

Tak jsem řekl, že se tedy už nebudu pokoušet hrát divadlo a že se ke všemu přiznám a všechno jí povím, ale že musí držet slovo a nic na mě nesmí vyradit. Potom jsem jí řekl, že už nemám tatínka ani maminku a soud že mě dal na vychování ke starému lakomému sedlákovvi, který má statek nějakýcn pětáctyřicet kilometrů od řeky, ve vnitrozemí. A sedlák že se mnou zacházel tak špatně, že jsem to už nemohl vydržet; když odjel na dva dny, použil jsem příležitosti, uzmul staré šaty jeho dcery a vzal nohy na ramena. Těch pětáctyřicet kilometrů mi trvalo tři noci. Pochodoval jsem jenom v noci, ve dne jsem se skrýval a spal, a pytel s chlebem a masem, který jsem si vzal z domu, mi vystačil, že jsem měl dost co jíst. Řekl jsem dále, že se mě strýc Abner Moore jistě ujme, a proto jsem také přišel sem, do Goshenu.

„Do Goshenu? Dítě nešťastné, tohle není Goshen! Tady to je Saint Petersburg. Goshen je ještě patnáct kilometrů dál proti proudu. Kdo vám řekl, že toto je Goshen?“

„Nějaký muž, kterého jsem potkal dnes ráno za svítání, právě když jsem chtěl jako obvykle zalézt do lesa spát. Řekl mi, že tam, kde se cesta dělí, musím jít doprava a že mám do Goshenu asi sedm kilometrů.“

„Ten člověk musel být opilý. Řekl vám to zrovna opačně.“

„No, vypadal, jako by byl opilý, ale dohromady se nic nestalo. Ted' však abych už šel. A než se rozední, budu v Goshenu.“

„Počkejte ještě chvílečku, dám vám s sebou něco na zub. Přijde vám to vhod.“

Přinesla něco na zub a řekla:

„Poslyšte, když kráva leží a vstává, kterým koncem začíná vstávat – předkem nebo zadkem? A odpovězte zčerstva, bez dlouhého rozmýšlení. Zvedá kráva napřed předeček nebo zadek?“

„Zadek, milostpaní.“

„A kůň?“

„Předek, milostpaní.“

„Na které straně stromů roste mech?“

„Na severní.“

„A když se na stráni pase patnáct krav – kolik z těch krav žere s hlavami obrácenými tímž směrem?“

„Všech patnáct, milostpaní . “

„No mám dojem, že jste opravdu žil na venkově. Chtěla jsem jenom vědět, zda se nepokoušíte mě znova balamutit. A ještě mi řekněte, jak se opravdu jmenujete?“

„Jiří Peters, milostpaní . “

„Tak si tohle zapamatovat, Jiří. Nezapomeňte na to, a ne abyste mi, než odejdete, řekl, že se jmenujete Alexandr, a když vás zas nachytám, ne abyste se vykrucoval, že se jmenujete Jiří Alexandr. A nechodte mi v tom převlečení mezi ženy. Napodobujete děvče uboze, no ale mužského byste snad ošidil. Jenom, propána, děcko, když chcete navléci nit, nedržte ji strnule a nesnažte se narazit na ni jehlu; držte jehlu a strkejte nit do ní; tak to dělají skoro všechny ženy, jenom muž to dělá obráceně. A když něčím házíte po kryse nebo po čemkoliv, vytáhněte se na špičky a zvedněte ruku nad hlavu, co nejnešikovněji umíte, a musíte se s tou krysou chybit aspoň o dva metry. Hažte, jako byste měl strnulou paži a jako byste měl obrtlík jenom v rameni. Tak házejí děvčata. A ne jak jste házel před chvílkou, od zápěstí a od lokte, s rozmáchnutou paží. To dělají kluci. A především si pamatujte: Když děvče chce něco zachytit v klíně, rozvívá rychle kolena a nesrazí je, jak jste to udělal před chvílí, když jste chytal ten kus olova. Že jste chlapec, jsem poznala ve chvíli, když jste navlékal nit. To ostatní jsem narafičila, jenom abych se ujistila. A teď plavte ke strýčkovi, Sáro Williamsová, Jiří Alexandře Petersi, a kdybyste se dostal do úzkých, vzkažte pro paní Juditu Loftusovou, což jsem já, a já pro vás udělám, co budu moci. Držte se pořád cesty podle řeky, a až se podruhé vydáte na cestování, vezměte si boty a ponožky. Cesta je kamenitá a nechci vidět, jak budou vypadat vaše nohy, než dojdete do Goshenu . “

Dal jsem se naznačeným směrem, ale po nějakých padesáti metrech jsem udělal čelem vzad a utíkal jsem potichu zpátky tam, kde jsem měl uvázanou loďku. Bylo to hezký kousek pod domem paní Loftusové. Skočil jsem do loďky a pěkně zčerstva jsem se odstrčil. Vesloval jsem kus proti proudu tak, abych se pak dostal k hornímu konci ostrova, a potom jsem začal veslovat napříč řekou. Čepec jsem sundal, protože jsem nechtěl mít klapky na očích. Když jsem byl asi v polovině řeky, slyším, jak začínají bít hodiny. Přestal jsem veslovat a naslouchám; zvuk se nesl přes vodu tenounce, ale jasně. Bylo jedenáct. Když jsem přirazil člun ke špici ostrova, ani jsem nečekal, až si odfrknu, ačkoliv jsem byl skoro bez dechu, ale

rovnou jsem klusal do lesa, k místu, kde jsem prvně tábořil. Tam na suchém vyvýšeném místě jsem udělal pořádný táborák.

Potom jsem skočil zpátky do loďky a vesloval, co mi síly stačily, k místu vzdálenému po proudu asi dva kilometry. Tam jsem vyskočil a běžel lesem vzhůru na hřeben a do jeskyně. Jim ležel na zemi a tvrdě spal. Probudil jsem ho a povídám :

„Jime, vstávej a hod' sebou! Hoří nám koudel. Jsou nám na stopě!“

Jim se na nic neptal, slůvka neřekl; ale z toho, jak příští půl hodiny pracoval, bylo vidět, že je vyděšený. Za té půl hodiny bylo na voru všechno všecičko, co jsme na světě vlastnili, a stačilo vor vyšoupnout ze zátočiny pod vrbovím, kde byl schovaný. Táborák u jeskyně jsme uhasili především a pak už jsme mimo jeskyni nesvítili vůbec.

Popojel jsem s loďkou kousek na řeku, abych se rozhlédl; jestli bylo nějaké plavidlo na řece, neviděl jsem je. Ono při hvězdách a ve stínu není dobře vidět. Potom jsme vykoníčkovali vor ze zátočiny a pustili se v šeru po proudu dolů. Minuli jsme dolní konec ostrova v hlubokém tichu. Žádný z nás ani nehlesl.

KAPITOLA XII

Muselo být k jedné hodině, když jsme se konečně dostali za ostrov, a zdálo se nám, že vor pluje hrozitánsky pomalu. V případě, že by se na řece ukázala loď, chtěli jsme skočit z voru do loďky a ujet na illinoiský břeh; ale bylo dobře, že se nikdo neukázal, neboť jsme si ani nevzpomněli dát do loďky pušku nebo rybářskou šňůru či nějaké jídlo. Byli jsme příliš polekaní, než abychom mohli myslet na tolik věcí najednou. Nebylo rozumné, že jsme dali všechno na vor.

Uvažoval jsem: Jestli muži jeli na ostrov, jistě našli táborák, který jsem zapálil, a patrně celou noc čekali, až Jim k němu přijde. Tak či onak, nedohonili nás, a jestli je můj táborák nepřelstil, nebyla to má vina. Hrál jsem to na ně, co nejrafinovaněji jsem uměl.

Když se ukázaly první známky rozednávání, přistáli jsme a přivázali vor ve velkém ohbí na illinoiské straně. Vybrali jsme si k tomu mělké místo, kde proud naplavil písek až ke kořenům topolů, které na takových mělčinách rostou hustě jako kolíky bran. Nasekali jsme sekerkou topolové větve a pokryli jimi vor, takže to z dálky vypadalo, jako by se byl propadl kousek břehu.

Na missourské straně byly kopce, na naší, illinoiské straně, hustý les a splavné koryto řeky bylo v těchto místech při missourském břehu. Nemuseli jsme se tedy bát, že by někdo na nás mohl přijít. Celý den jsme tam leželi a koukali, jak vory a parníky rychle plují po proudu při missourském břehu a jak se parníky jedoucí nahoru potýkají uprostřed řečiště s mocným proudem. Vypověděl jsem Jimovi všechno o pohovoru, který jsem měl s tou

uplakanou paní. Jim řekl, že to byla mazaná ženská a že kdyby ona nás začala honit, že by jistě nezůstala sedět u táboráku. Kdepak. Ona by si přivedla psa. A pročpak, povídám já, nemohla svému muži říct, aby vzal s sebou psa? Jim řekl, že si na to jistě vzpomněla, když muži byli připraveni vyrazit, a že asi šli pro psa do města a právě tím ztratili moc času; kdyby byli jeli hned, neleželi bychom teď tady, nějakých pětadvacet kilometrů pod městem na pobřeží; kdepak, svatosvatě bychom už zase byli zpátky v domovské obci. Tak jsem řekl, že je mi úplně jedno, proč nás nechtyli, a hlavní je, že nás nechtyli.

Když se začalo stmívat, vystrčili jsme hlavy z houštiny a rozhlíželi se nahoru, dolů a přes řeku; nikde nebylo nic v dohledu; tak Jim vzal z voru několik prken a vyrobil útulnou boudu, vigvam, abychom se měli kde schovat před vedrem a deštěm a aby nám nemokly věci. Jim udělal v boudě i podlahu. Byla asi čtvrt metru nebo ještě více nad vorem, takže ani vlny od parníku nemohly na naše pokrývky ani na jiné svršky. Doprostřed vigvamu jsme naplácali vrstvu hlíny silnou asi dvacet čísel a kolem jsme dali rám, aby hlína držela pohromadě; měli jsme tedy místo, kde za deštivého nebo chladného počasí budeme moct na voru rozdělat oheň. A nikdo nás neuvidí, protože kolem jsou stěny vigvamu. Také jsme si zhotovili rezervní kormidlové veslo, protože se vesla mohou snadno přerazit, zavadí-li o vyvrácený strom, zapíchnutý do dna řeky, nebo o něco jiného. Potom jsme ještě do voru zapíchli krátkou rozeklanou tyč, abychom měli nač pověsit tu naši starou lucernu; museli jsme totiž rozsvěcet světlo, kdykoliv jsme viděli parník přijíždět po proudu, aby nás nepřejel. Ale svítit není třeba, jede-li parník proti vodě, leda bychom byli v místě, kterému se říká „křižovatka“. Řeka byla totiž ještě notně rozvodněná, velmi nízké nánosy byly pořád ještě trochu pod vodou, a tak se parníky jedoucí nahoru nadržely splavného koryta, ale hledaly si pohodlnější cestu.

Tuto druhou noc jsme pluli sedm až osm hodin a proud nás nesl rychlostí přes šest kilometrů za hodinu. Chytali jsme ryby, povídali jsme si a občas jsme si zaplavali, aby nás nepřemohlo spaní. Byl to jaksi slavnostní pocit, plout po velikánské tiché řece, ležet naznak a dívat se na hvězdy a nebylo nám do hlasité řeči, ba ani jsme se moc nahlas nesmáli, jenom jsme se nejvýš pohihňovali. Počasí bylo celkem bezvadné a nic se nám nestalo ani té noci, ani příští, ani přespříští.

Každou noc jsme míjeli města. Některá z nich byla dál od řeky, na temných stráních, a nebylo z nich vidět nic než třpytivý záhon světýlek; dům nebylo vidět ani jeden. Pátou noc jsme pluli městem Saint Louis a bylo to, jako by se rozžal celý svět. Doma říkali, že v Saint Louisu žije dvacet tisíc nebo dokonce třicet tisíc lidí, ale nikdy jsem tomu nevěřil, až když jsem za té hluboké noci ve dvě ráno uviděl tu nádheru tolika světel. Bylo tam úplné ticho; všichni spali.

Teď jsem už každé noci kolem desáté vylézal na břeh v nějaké malé vesnici a kupoval za deset patnáct centů mouku, slaninu nebo něco k jídlu; tu a tam jsem d'obnul kuře, které zapomnělo jít pěkně na svůj hřad. Táta vždycky říkával: Vezmi kuře, když se ti naskytne příležitost, protože když je zrovna nepotřebuješ sám, snadno najdeš někoho, kdo je může potřebovat, a dobrý skutek nese dobré úroky. Nikdy se sice nestalo, že táta kuře sám nepotřeboval, ale stejně to vždycky říkával.

Ráno, než se úplně rozednilo, chodil jsem tichounce do polí a půjčoval si vodní nebo cukrový meloun nebo tykev anebo pár klasů kukuřice nebo něco podobného. Táta vždycky říkával, že půjčit si není nic špatného, když máš úmysl věc někdy vrátit; ale vdova říkala, že půjčka je jenom krasomluvné označení pro krádež a že žádný slušný člověk si takhle nic nepůjčuje. Jim řekl, že podle něho má částečně pravdu vdova a částečně pravdu táta; takže nejlepší prý bude, když z toho, co potřebujeme, vybereme a škrtneme dvě tři věci, které si už půjčovat nebudeme. Pak už, mínil Jim, si můžeme ostatní věci klidně půjčovat. Tak jsme probírali jednu celou noc, jak jsme se tak vezli dolů po proudu, zda máme vynechat vodní melouny nebo cukrové melouny nebo žebernáče či co. Když svítalo, měli jsme to už uspokojivě rozřešené: usnesli jsme se, že vynecháme jablka pláňata a švestky. Předtím jsme byli trochu nesví, ale teď nám bylo dobře. Já byl rád, že to tak dopadlo, protože pláňata jsou beztak ošklivá a švestky dozrávají teprve až za dva tři měsíce.

Občas jsme střelili nějakého vodního ptáka, který ráno příliš brzo vstal nebo nešel večer dost brzo do postele. Když se to vezme kolem a kolem, žili jsme si jako páni.

V páté noci po Saint Louisu jsme se dostali do velké vichřice. Po půlnoci přišla bouřka. Byla fůra blesků a hromů a déšť byl tak hustý, jako kdybychom byli rovnou pod nějakým vodopádem. Zůstali jsme ve vigvamu a nechali jsme vor vorem, ať dělá, co umí. Když zazářil blesk, viděli jsme před sebou mocnou rovnou řeku a vlevo a vpravo vysoké skalnaté břehy. Potom volám na Jima: „Hej, podívej se tamhle!“ Před námi byl parník, který se nabodl na skalisko. Proud nás unášel rovnou k němu. Ve světle blesků ho bylo dobře vidět. Parník byl silně nakloněn, část horní paluby byla nad vodou a v záři blesků jsme viděli docela jasně a přesně i lana komínů a židli u velkého zvonu. Na jejím opěradle visel starý klobouk s širokánskou obrubou.

Loď vyhlížela tajuplně v té noční vichřici a jistě i každý jiný chlapec na mém místě by byl chtěl totéž, kdyby by spatřil tento vrak, tak smutný a opuštěný uprostřed řeky. Chtěl jsem vlézt na palubu a prošmejdit loď a podívat se, co tam je. Tak povídám:

„Přirazíme k parníku, Jime!“

Ale Jim byl v první chvíli rozhodně proti tomu. Povídá:

„Nikam nepůjdeme, na žádný vrak nepolezu. Vede se nám safra dobře, co tě nesvrbí,

neškrab, praví Písmo. A kromě toho tam bude jistě hlídač.“

„Stará bela tam bude,“ povídám já. „Tam není co hlídat, leda snad kapitánský můstek a budku s kormidlem. A ty si myslíš, že někdo bude riskovat krk kvůli můstku a budce v takové noci, kdy se parník může každou chvíli rozpadnout a potopit?“ Proti tomu nemohl Jim nic namítnout, a proto se také ani nepokoušel. „A kromě toho,“ povídám dál, „bychom si mohli na parníku ledacos půjčit, zejména z kapitánovy přepychové kajuty. Tam jsou věci, které stojí za to. Sázím se s tebou, že tam jsou i cigára, která stojí pět centů kus, peníze na dřevo. Kapitáni parníků jsou všichni zazobanci a pobírají šedesát dolarů měsíčně. Takovému kapitánovi houby záleží na tom, co to stojí, když to chce mít. Vezmi si svíčku do kapsy, Jime. Nebudu mít stání, dokud ten parník neprošmejdíme. Myslíš snad, že by si Tom Sawyer dal ujít takovou příležitost? Za zlaté pečené sele by se toho nevzdal. Nazval by to dobrodružstvím. Dobrodružstvím by to nazval a vlezl by na ten parník, kdyby ho to mělo stát krk. A s jakou parádou by to udělal. A jak by se nafukoval. Tvářil by se při tom, že by lidi mysleli, že je to Kryštof Kolumbus, který právě objevuje království nebeské. Kéž by zde byl Tom Sawyer s námi.“

Jim trochu brblal, ale nakonec povolil. Řekl, že nesmíme mluvit víc, než bude nezbytně třeba, a to ještě musíme mluvit šeptem. Blesk nám znova ukázal loď zrovna v příhodnou chvíli. Zachytili jsme se jeřábu po pravém boku parníku a přivázali jsme k němu vor.

Paluba zde byla vysoko nad hladinou. Plížili jsme se po nahnuté podlaze dolů na levý bok parníku směrem k hlavní dvoraně lodi. Tma bylo jako v ranci. Museli jsme vždycky pomalu zkoušet nohou, kam šlápeme, a rukama jsme šmatali před sebe, abychom se nezapletli do nějakého lana, protože ve tmě nebylo vůbec znát, kde jsou. Za chvílečku jsme se dostali na přední konec světlíku, vlezli jsme na něj a příští krok nás přivedl před kapitánovy dveře, jež byly otevřené, a – při všech všudy – hlavní chodbou prosvítalo světlo. A v týž okamžik se nám zazdalo, že slyšíme, odkudsi zdola ze dvorany hlasy.

Jim mi zašeptal, že je mu moc špatně, a řekl mi, abychom se ztratili. Já na to, že tedy půjdeme, a už jsme se dávali na cestu k voru, když tu najednou slyšíme naříkavý hlas, který povídá:

„Prosím vás, pánové, nedělejte to; přísahám, že to jakživ nevyzradím!“

Jiný hlas řekl zhurta:

„Lžeš, Jime Turnere. My tě už známe. Vždycky jsi chtěl víc než svůj podíl kořisti a vždycky jsi také víc dostal, protože jsi přísahal, že to jinak na nás řekneš. Moc často jsi chodil se džbánem, a teď se ucho utrhl. Jsi nejlakomější, nejzrádcovitější pes z celé Ameriky!“

V tu chvíli byl Jim už na cestě k voru, ale já hořel zvědavostí; a povídám si: Tom Sawyer

by od toho neutekl a já taky neuteču. Musím vidět, co se tu děje. A tak jsem se v chodbičce skrčil na všechny čtyři a plazil se směrem k zádi, až jsem se dostal na místo, kde už byla jen jedna kabina mezi mnou a mezi příčnou chodbou hlavní dvorany. A tam vidím muže nataženého na podlaze. Ruce a nohy měl svázané a nad ním stáli dva muži. Jeden z nich měl v ruce blikající lucernu a druhý pistoli. Ten s pistolí mířil ležícímu muži na hlavu a říkal:

„Já bych rád – a taky bych měl. Takový lakomý tchoř!“

Muž na zemi se svíjel a říkal: „O, prosím tě, Bille, nestřílej! Já to jakživ neřeknu!“

A pokaždé, když to pověděl, muž s lucernou se hlasitě zasmál a řekl:

„Dozajista to neřekneš. Nikdy jsi nepromluvil pravdivější slovo.“ A jednou řekl: „Jen si ho poslechni, jak škemrá. Ale kdybychom na něho nebyli vyvráti a nebyli ho svázali, byl by nás oba zabil. A proč? Pro nic a za nic. Akorát jenom proto, že jsme trvali na svém právu. Ale vsadím se, že už nikdy nebudeš nikomu vyhrožovat, Jime Turnere. Bille, dej tu pistoli pryč!“

Bill povídá:

„A pročpak, Jakube Packarde? Já ho chci zastřelit – copak nezabil akorát stejným způsobem starého Hatfielda? A copak si to nezasluhuje?“

„Ale já nechci, aby byl zabit, a mám pro to své důvody.“

„Pánbu ti požehnej za ta slova, Jakube Packarde. Já ti to nezapomenu do nejdelší smrti,“ povídá muž na podlaze, ale už víc blábolil, než mluvil.

Packard si toho nevšímal, ale pověsil lucernu na hřebík a kývl na Billa, aby šel s ním. Pak se dal rovnou tím směrem, kde jsem byl v té tmavé chodbě. Vycouval jsem co nejrychleji asi dva metry, ale šlo to pomalu, protože loď byla nakloněná a já musel couvat do kopečka. Aby mě nezašlápli a nenachytali, zalezl jsem do kabiny na horní straně. Packard šel těžkým krokem za mnou, a když byl u mé kabiny, řekl Billovi:

„Tady jsem – pojd' sem dovnitř.“

A vešel do kabiny a Bill za ním. Ale než byli uvnitř, já už byl na horním lůžku – v pasti a moc nešťastný, že jsem na ten parník lezl. Oba muži stáli v kabině, rukama se drželi pelestě mého lůžka a hovořili. Neviděl jsem je, ale kde jsou, to jsem cítil podle kořalky, kterou měli v sobě. Byl jsem rád, že nepiju kořalku; ale i kdybych se byl býval napil, nebyli by mě zvěřili, protože jsem skoro ani nedýchal, jak jsem se bál. A on by sotvakdo mohl dýchat a zároveň poslouchat takové řeči. Mluvili tlumeným hlasem a vážně. Bill chtěl zabít Turnera.

Povídá:

„Napřed řekl, že to na nás poví, a jistě by to pověděl. A i kdybychom mu teď dali oba své podíly, nic by se nezměnilo, protože jsme se moc hádali a protože jsme s ním takhle

zatočili. Jako že tu stojíš, Turner se přihlásí za svědka státu (Provinilec si tak mohl vysloužit milost, pomohl-li svým svědectvím usvědčit spolupachatele.) ; a dej na mě. Já jsem pro to pomoci Turnerovi z tohoto slzavého údolí.“

„Já jsem také pro to,“ povídá velmi tiše Packard.

„No konečně! Už jsem si myslel, že nechceš. Tak je tedy všechno v pořádku. Pojdme a skončujme s tím.“

„Počkej chvíli, já jsem ještě nedomluvil. Nastav uši! Střílení je dobrá věc, ale když už to máme udělat, je tady způsob, který nenadělá tolik hluku. Já ti řeknu, že si člověk nemá zbytečně koledovat o oprátku, když má možnost dosáhnout svého jiným způsobem, který je stejně spolehlivý, ale při kterém nic neriskuješ. Nemám pravdu?“

„To se ví, že máš pravdu. Ale jak to chceš v tomhle případě zaonačit?“

„Já si to představuji tak: Ještě se po lodi rozhlédneme a sebereme, co jsme snad v kabinách přehlédli; potom zajedeme s loďkou na břeh a zboží ukryjeme. A pak prostě chvíli počkáme. Počítám, že nejdéle do dvou hodin se tento vrak rozsype a voda všechno odnese. Chápeš, co to znamená? To znamená, že se utopí a nikdo za to nebude moct, leda on sám. Myslím, že to je mnohem lepší, než kdybychom ho zabili. Já jsem proti tomu zabít člověka, když to můžeš obstarat jiným způsobem; zbytečně zabíjet lidi není rozumné a také to není morální. Nemám pravdu?“

„Ano, máš snad pravdu. Ale dejme tomu, že se vrak nerozpadne a nepotopí?“

„No, ty dvě hodiny přece můžeme počkat a koukat, jak to dopadne . “

„Dobrá. Tak tedy pojdme.“

Muži odešli a já jsem vylezl z kabiny, celý zpoceny studeným potem; drápal jsem se chodbou k přídi. Tma byla jako v ranci, ale zasípal jsem šeptem: „Jime“, a on se ozval jakýmsi záupněním. Byl zrovna u mého lokte. Já mu povídám:

„Honem, Jime, teď není kdy na lelkování ani na fňukání. Tady na parníku je tlupa vrahů; když nenajdeme jejich loďku a nepošleme ji po proudu, takže ti chasníci nebudou moct ujet, povede se jednomu z nich moc špatně. Ale když jejich loď najdeme, můžeme se postarat, aby se špatně vedlo všem – protože je všechny chytí šerif. Honem – pospíchej. Já se podívám na levý bok parníku a ty prohledej pravý. Začni od voru a –“

„Pánbíčku v nebíčku, Pánbíčku v nebíčku! Vor říkáte? Žádný vor už není – vor se utrhl a je pryč – a my jsme tady!“

KAPITOLA XIII

Abych se přiznal, vyrazilo mi to dech a div jsem neodmlel. Být odříznut od světa na vraku s takovou tlupou! Ale nebylo kdy na světobol. Teď už jsme museli najít ten člun – ve svém

vlastním zájmu. Tak jsme se vydali podle pravého boku lodě, ale zuby nám drkotaly, celí jsme se třásli a šlo nám to také přiměřeně pomalu. Připadalo nám, že to trvá týden, než jsme se dostali k zádi parníku. Ale po loďce ani stopy. Jim řekl, že už nemůže. Říkal, že je strachy tak zesláblý, že už nemůže z místa. Ale já jsem mu řekl, jen pojď, byl by s námi naisto konec, kdybychom museli zůstat na tomhle vraku. Tak jsme se plazili dál. Začali jsme hledat záď nástavby, našli jsme ji a pak jsme se škrábali směrem ke střeše světlíku. Po ní jsme museli ručkovat, od příčky k příčce, protože hrana světlíku byla ve vodě. Když jsme se dostali ke dveřím příčné chodby parníku (kudy lidi normálně z parníku vystupují) – ajta, byla tam loďka! Taktak, že jsem ji rozpoznal. Nedovedete si představit, jak jsem byl rád. V příští vteřince bych už byl do loďky skočil, ale vtom se otevřely dveře. Jeden z mužů vystrčil hlavu – ani ne metr ode mne – a já myslel, že udeřila moje poslední hodinka; ale muž hlavu zase stáhl a povídá:

„Dej tu pitomou lucernu pryč, Bille, ať ji zvenku není vidět!“

Hodil pytel s něčím do člunu a sám pak vlezl do kocábky a posadil se. Byl to Packard. Potom vylezl z lodi i Bill a také sedl do loďky. Packard tiše povídá:

„Hotovo – odstrč nás!“

Málem jsem se pustil příčky, jak jsem byl zesláblý. Ale Bill povídá:

„Počkat – prohledals ho?“

„Ne. A tys ho neprošacoval?“

„Ne. Tak tedy má svůj podíl na penězích ještě u sebe.“

„To tedy musíme zpátky. Nemá smysl brát věci a nechávat zde hotové peníze.“

„Jářku – a nebude čuchat nějakou čertovinu?“

„Snad ani ne. Ale peníze musíme stejně dostat. Jenom pojď .“

Oba vystoupili z člunu a vlezli do parníku.

Dveře za nimi zabouchly, protože byly na nakloněné straně lodi. Neminulo ani půl vteřinky a já byl v loďce a Jim se připotácel za mnou. Já kudlu ven a šmik! bylo po provaze a už jsme jeli.

Nedotkli jsme se vesel a ani jsme nemluvili, ani nešeptali, ba ani jsme skorem nedýchali. Proud nás rychle unášel; v hrobovém tichu jsme minuli hranu kolesového krytu a záď lodi; potom za několik vteřin jsme už byli vzdáleni od vraku na sto metrů, tma pohltila parník, že po něm nezbylo vůbec nic, a my byli zachráněni a oddechli jsme si.

Když jsme byli vzdáleni nějakých tři sta čtyři sta metrů, spatřili jsme na vteřinku – jako jiskřičku – lucernu, která se objevila v bočních dveřích parníku. Tak jsme věděli, že darebáci pohřešují člun a že jim svitlo, že jsou teď ve stejné bryndě jako Jim Turner.

Potom se Jim opřel do vesel a začali jsme honit vor. Teď mi poprvé přišlo líto těch mužů

na vraku – myslím, že jsem na to do té chvíle neměl kdy. Začal jsem myslet na to, jak hrozné je to – i pro vrahy – být v takové pasti. Všecko, povídám sám sobě, je na světě možné, třebaš ze mne také jednou bude vrah, a co bych pak říkal, kdybych se octl v takové situaci? Proto povídám Jimovi:

„U prvního světla, které uvidíme, přistaneme – nějakých sto metrů pod ním nebo nad ním, podle toho, kde bude dobrý úkryt pro tebe a pro loďku; a já půjdu a vymyslím si nějakou povídku, aby lidi dojeli pro ty darebáky a vysvobodili je ze šlamastiky, aby pak, až nadejde jejich chvíle, mohli být řádně oběšeni.“

Ale nevyšlo to. Za chvílečku se totiž strhla nová bouřka a byla ještě horší než ta první. Lilo jako z konve a nikde ani světýlko; všichni lidé asi spali. Hnali jsme si to po proudu, vyhlíželi světla a vor ha řece. Trvalo dlouho, než déšť začal polevovat, ale zůstalo zataženo, pořád se ještě blýskalo na časy a jeden z těch blesků nám potom ukázal před námi na vodě cosi černého, plovoucího. Zamířili jsme k tomu.

Byl to náš vor a oddechli jsme si, když jsme zase byli na něm. A teď jsme také zahlédli světlo na břehu, po proudu po pravé ruce. Tak jsem řekl, že tam zajedu. Loďka byla napůl plná kořisti, kterou ten trojlístek nakradl z vraku. Naházeli jsme to do kupy na vor a já řekl Jimovi, aby jel dál a aby rozžehl lucernu, až bude myslet, že ujel tři kilometry, a aby ji nechal hořet, dokud se nevrátím. Vzal jsem vesla a namířil jsem si to směrem k světlu na břehu. Když jsem byl blíž, viděl jsem další tři světýlka – na stráni. Byla to vesnice. Zarejdoval jsem k břehu nad pobřežní světla, odložil jsem vesla a dal se unášet proudem. Když jsem míjel světlo na břehu, viděl jsem, že je to lucerna parního prámu. Vesloval jsem chvíli sem a tam, abych zjistil, kde asi spí noční hlídač. Konečně jsem ho našel. Seděl jako slepice na hřadě na předních lanových hlavících, s hlavou mezi koleny. Trochu jsem mu zatřásl ramenem a začal jsem plakat.

Muž sebou trhl; napřed se asi trochu lekl, ale když viděl, že jsem to jenom já, pořádně zívá, protáhl se a potom povídá:

„Co je? Nebreč, kluku! Co se ti stalo?“

„Táta a máma a sestra –“

Potom jsem se zhroutil. Povídá on:

„No no, tak si to tak neber; každý musíme mít nějaké trápení a to tvoje taky nakonec dobře dopadne. A co je s nimi?“

„Oni jsou – oni jsou – a vy jste hlídač tohohle prámu?“

„Ano,“ povídá on jaksi samolibě, „já jsem kapitán a majitel a kormidelník a lodivod a hlídač a vrchní plavčík; a někdy jsem taky náklad a cestující. Já nejsem tak bohatý jako starý Jim Hornback a nemůžu být tak zatra kavalírský a nemůžu hostit Petra a Pavla a

Šavla jako on a nemůžu rozhazovat peníze na všechny strany, jak to dělá starý Jim Hornback. Ale už jsem mu mockrát řekl, že bych s ním neměnil; já, říkávám starému Jimu Hornbackovi, já jsem námořník a nic jiného pro mě není. Raději bych se propadl, než bych žil tři kilometry za městem, kde se jakživo nic neděje, a ať si starý Jim Hornback strčí svoje prachy za klobouk. Já vždycky říkám –“

Přerušil jsem ho a povídám:

„Oni jsou v hrozně bryndě a –“

„Kdo jsou to ,oni‘?“

„Vždyť vám říkám, táta a máma a sestra a slečna Hookerová; kdybyste vzal prám a zajel tam nahoru ...“

„Kam nahoru? Kde jsou?“

„Na vraku.“

„Na jakém vraku?“

„Vždyť je jenom jeden.“

„Snad nemyslíš parník Walter Scott?“

„Ano.“

„Jeminkote? A co tam dělají u všech všudy?“

„No, oni tam nenajeli naschvál .“

„To bych řekl že ne. A když se odtamtud nedostanou hezky zčerstva, je po nich. A jak se, u všech šlaků, do takové tlačence dostali?“

„Docela jednoduše. Slečna Hookerová byla na návštěvě v městě...“

„Já vím, v Booth's Landingu – no a co dál?“

„Byla na návštěvě v Booth's Landingu, a když se stmívalo, vyjela na řeku, aby se dostala na druhou stranu, protože chtěla přespat u své přítelkyně, slečny tentononc – já si teď nemohu vzpomenout, jak se jmenuje. Slečna Hookerová a její služka černoška jely na dobytčí pramici a pak upadlo kormidlo a pramice se otočila a plavala zadkem napřed nějaké tři kilometry, až narazila na vrak, a převozník a černoška a koně – všechno se utopilo, jenom slečna Hookerová chňapla po něčem a dostala se na vrak. No a hodinu po setmění jsme tudy jeli my na našem nákladním člunu a to už byla taková tma, že jsme vrak uviděli, až když jsme byli na něm. A tak jsme tam uvázli i my. Ale my se zachránili všichni až na Billa Whippla – a to vám byl tak hodný člověk, že by mi skorem bylo milejší, kdybych se místo něho byl utopil já.“

„Jeminkote, to je nejbláznivější případ, s jakým jsem se kdy setkal. A co jste vy všichni dělali potom?“

„No, my jsme volali a vyváděli, ale řeka je v těch místech tak široká, že jsme se nikoho

nedovolali. Tak táta řekl, aby se někdo vydal na břeh a sehnal pomoc. Já jsem byl jediný, kdo umí plavat, tak jsem skočil do vody a slečna Hookerová řekla, kdybych nenarazil na nějaké lidi dřív, abych běžel sem a abych sehnal jejího strýce, který už všechno další zařídí. Dostal jsem se na břeh asi půl druhého kilometru pod vámi a od té doby tady pobíhám a prosím lidi, aby něco udělali, dle všichni říkali: ‚Co? V takové noci a při tak velké vodě? To by nemělo smysl. Běž pro parní prám.‘ A tak kdybyste vyjel a –“

„U všech všudy – já bych rád vyjel, a ať jsem, když nevyjedu. Ale, tento, rozumíš, jářku, kdo to zaplatí? Myslíš, že tvůj táta –“

„O to se nebojte. Slečna Hookerová mi ještě zvlášť nakázala, abych nezapomněl, že její strýc Hornback –“

„Tisíc pum a granátů – Hornback je její strýc? Koukej, maž tuhle přes cestu tam k tomu světlu, a až tam budeš, otoč se doleva a doběhni do hostince. Je to nějakých tři sta metrů. Tam jim řekni, ať tě kalupem odvezou k Jimu Hornbackovi, že to všechno zaplatí. A nikde nezevluj, protože Jim Hornback bude chtít vědět, co se stalo. Řekni mu, že budu mít jeho neteř v suchu dřív, než on se bude moct dostat do města. A hod' sebou. Já jdu támhle za roh vzbudit svého strojníka.“

Rozběhl jsem se ve směru světla, ale jakmile jsem byl za rohem, zase jsem se vrátil; skočil jsem do loďky, vylil vodu, která tam natekla, a potom jsem v tiché vodě při břehu popojel asi pět set metrů a schoval se mezi nějaké nákladní čluny. Nedalo mi to, chtěl jsem se na vlastní oči vidět, že parní prám vyjel. Ačkoliv jsem ještě neměl klid ani stání, bylo mi celkem dobře; říkal jsem si, že ne mnoho lidí by si bylo dalo tolik práce kvůli té bandě. Litoval jsem, že vdova o tom neví. Myslel jsem si, že by vdova na mě byla pyšná, protože jsem pomohl těm darebákům, neboť vdova a dobří lidé vůbec se nejvíce zajímají o darebáky a o šupáky.

Nu, netrvalo dlouho a na řece se objevil vrak; temný a ponurý plul na vodě, která ho unášela. Troska už byla hluboce ponořená a hned jsem viděl, že se tam sotvakdo mohl udržet naživu. Objel jsem vrak a několikrát jsem trochu zahalekal, ale nikdo neodpovídal; bylo tam ticho jako na hřbitově. Trochu jsem tu bandu litoval, ale ne moc, protože jsem si řekl, když oni to vydrželi, vydržím to taky.

A už si to sem sunul parní prám; a tak jsem zarejdoval bokem do středu řeky, do rychlého proudu, a když jsem myslel, že už jsem z dohledu, vložil jsem se do vesel a díval se zpátky. Viděl jsem, jak prám objíždí vrak a čmouchá, kde by mohly být tělesné pozůstatky slečny Hookerové, protože si kapitán myslí, že je strýc Hornback bude chtít. Ale za chvílečku toho prám nechal a vrátil se ke břehu a já přidal a hnal si to po proudu dolů.

Zdálo se mi, že to trvá hrozně dlouho, než se ukázalo Jimovo světlo, a když se ukázalo,

vypadalo, jako by bylo vzdálené tisíc kilometrů. Když jsem se k němu dostal, začala obloha na východě už trochu šedivět. Tak jsme zamířili k nejbližšímu ostrovu, ukryli vor, potopili člun a šli spát. Spali jsme, jako když nás do vody hodí.

KAPITOLA XIV

Když jsme vstali, začali jsme prohrabávat věci, které tlupa ukradla z vraku, a našli jsme boty a přikrývky, šaty, spoustu všelijakých jiných věcí, hromadu knih, malý dalekohled a tři krabice cigár. Tak bohatí jsme ještě předtím jakživi nebyli, ani Jim, ani já. Cigára byla primissima. Celý den jsme se váleli v lese. Povídali jsme si, já četl v knížkách a měli jsme se po všech stránkách náramně. Vypověděl jsem Jimovi všechno, co se událo uvnitř vraku a u prámu, a řekl jsem, že takové věci jsou dobrodružství. Ale Jim řekl, že tedy už žádná dobrodružství nechce. Řekl, že když já jsem vlezl do dvorany parníku a on po všech čtyřech vycouval, aby se dostal na vor, a když viděl, že vor je pryč, málem prý umřel, protože si uvědomil, že je s ním konec, ať už to dopadne, jak to dopadne. Když nebude zachráněn, utopí se; a když bude zachráněn – kdokoliv ho z vody vytáhne, pošle ho zpátky domů, aby dostal vypsanou odměnu, a slečna Watsonová ho prodá na Jih, jako že dvě a dvě jsou čtyři. No, Jim měl pravdu; měl skoro vždycky pravdu. Měl na černocho opravdu kromobyčejně dobrou hlavu.

Předčítal jsem Jimovi hodně z knížek o králích, o vévodech, o baronech a tak podobně, jak náramně se oblékají a jak se pyšní a šňoří a že si navzájem říkají Vaše Veličenstvo a Vaše Milosti a Vaše Lordstvo a tak podobně, místo aby si říkali pane tak a tak. Jimovi lezly oči z důlků, jak ho to zajímalo. Povídá:

„Já ani nevěděl, že je jich tolik. Já o žádném ještě neslyšel, leda o starém králi Šalermounovi, když nepočítám krále z karet. A na kolik si takový král přijde?“

„Myslíš, kolik má platu?“ povídám já. „Tisíc dolarů měsíčně, když chce; ale stejně si může vzít, kolik chce; králům patří všechno.“

„To bych si dal líbit. A co za to musejí dělat, Hucku?“

„Králové sami nedělají nic. Jak můžeš takhle žvanit? Králové jen vysedávají a posedávají .“

„Vážně?“

„Ovšemže vážně. Jen vysedávají – ledaže je zrovna válka. Když je válka, jdou na vojnu. Ale jinak se jenom flinkají nebo sokolují (Plete-li si český Huck neznámý mu pojem „lov se sokolem“ s po vědomějším „sokolováním“, pletl si Huck v originále „hawking“ = „lov se sokolem“ mnohem veseleji s pojmem „hawking“ = dělat kočébra, podomního obchodníka s košem na břicho. (Pozn. překl.)) – pšt! Neslyšíš něco?“

Vyskočili jsme a rozhlíželi jsme se, ale to jenom šplouchalo koleso parníku, jenž kdesi dole právě objížděl výběžek. Tak jsme se zase vrátili.

„Ano,“ povídám, „a jindy zase, když jim je dlouhá chvíle, hádají se králové s parlamentem; a každému, kdo nedělá dobrotu, král usekne hlavu. Ale větším dílem se králové točí kolem harému.“

„Kolem čeho?“

„Kolem harému.“

„Co je to harém?“

„To je místo, kde král chová své ženy. Copak jsi nikdy neslyšel o harému? Král Šalomoun ho taky měl; měl asi milión manželek.“

„Ano, pravda. Já – já na to načisto zapomněl. Harém, to bude asi něco jako hotel, počítám. V dětském pokoji musel být pěkný tartas. A taky si myslím, že se ženské mezi sebou moc hádaly; kterýmžto pádem byl tartas ještě větší. A přece se říká, že král Šalermoun byl nejmoudřejší člověk na světě. Ale na takové řeči já nic nedám. Proč? Copak by moudrý člověk chtěl žít od rána do večera a od večera do rána v takové žvanírně? To se ví, že by nechtěl. Moudrý člověk by si místo toho zařídil továrnu na kotle. Továrna na kotle má ten fortel, že ji člověk může zavřít, když už toho hluku má dost.“

„Ale stejně král Šalomoun byl nejmoudřejším člověkem; vím to od vdovy. Osobně mi to řekla.“

„Mně je to jedno, co řekla vdova. Já vám povídám, že král Šalermoun žádný mudrc nebyl. Měl pomatené nápady, jaké svět neviděl. Víte o tom dítěti, které chtěl rozseknout na dvě půlky (Vypráví o tom Starý Zákon. Moudrý král předpokládal, že ve sporu o dítě ustoupí od vykonání krutého rozsudku jeho skutečná matka.) ?“

„Ano, vdova mi o tom vyprávěla.“

„No, a co tomu říkáte? Slyšel jste snad o hloupějším nápadu? Jen si to rozvažte! Podívejte, tenhle pařez tady – to je jedna z těch žen. Tady jste vy, jako ta druhá žena; já jsem král Šalermoun. A tady, ta vaše dolarová bankovka, je to dítě. Vy obě to dítě chcete, jako že je vaše. Co jsem udělal jako král Šalermoun? Šel jsem mezi sousedy vypátrat, čí ta bankovka opravdu je? Dal jsem ji v pořádku a jaksepatří té ženě, které opravdu patřila? Udělal jsem to všecko tak, jako by to udělal člověk se zdravým rozumem? Kdepak. Já vzal tu bankovku a roztrhl jsem ji na dva kusy a jeden kus jsem dal vám a jeden kus té druhé ženě. Tak to chtěl král Šalermoun udělat s dítětem. Ale já se vás ptám: Nač je komu ta půlka bankovky? Nic si za ni nekoupíte. A nač je komu půlka dítěte? Já bych nedal zlámanou grešli ani za milión půlek dítěte“

„Jdi do háje, Jime; vůbec, ale vůbec jsi nepochopil, v čem je ten vtip. To mělo úplně jiný

smysl a tys mu neporozuměl.“

„Kdo? Já? Nic mi o žádném smyslu nevykládejte. Já vím, co dává smysl – a to, co chtěl udělat Šalermoun, smysl nedává. Spor nebyl o půlku dítěte. Spor byl o celé dítě. A člověk, který si myslí, že může urovnat spor o celé dítě půlkou dítěte, by se neměl ukazovat mezi lidma. Nemluvte mi o Šalermounovi, Hucku, já ho znám nazpaměť .“

„Ale říkám ti, Jime, že jsi nepochopil, v čem je ten vtip.“

„Nepochopil, nepochopil. Jaképak nepochopil? Co vím, to vím. A dejte na má slova. Skutečný vtip je v něčem jiném – a je mnohem hlubší. Je v tom, jak ten Šalermoun byl zvyklý žít. Vezměte člověka, který má jen jedno dítě nebo dvě děti. Bude takový člověk dětmi plýtvat? Nebude; nemůže si to dovolit. Takový člověk zná cenu dětí a děti si cení. Ale vezměte člověka, kterému běhá po domě nějakých pět miliónů dětí, – a hned vidíte rozdíl. Takový člověk rozpůlí dítě jako králíka. Však mu jich ještě zbude habaděj. O děcko víc nebo míň, to Šalermoun ani nepoznal, a v tom máte celého Šalermouna.“

Jakživ jsem neviděl takového černocho. Když si vzal něco do hlavy, nikdo mu to už nerozmluvil. Měl na Šalomouna spadeno víc než kterýkoliv černocho, kterého jsem kdy viděl. Tak jsem raději mluvil o jiných králích a Šalomouna jsem nechal padnout pod stůl. Vyprávěl jsem mu o Ludvíku Šestnáctém, kterému ve Francii před dávnými časy usekli hlavu; a povídal jsem mu o chlapečkovi delfínkovi (Míněn syn Ludvíka XVI. a Marie Antoinetty, popravených za Velké francouzské revoluce. Zemřel roku 1795 ve věku osmi let. Dauphin (delfín) byl titul francouzského korunního prince.) , který by se byl stal králem, kdyby ho nebyli vzali a strčili do vězení, ve kterém umřel, jak někteří lidé říkají.

„Chudinka malinká.“

„Ale jiní zase říkají, že se dostal z vězení a že utekl a přijel do Ameriky .“

„To je dobře. Ale nebude se tu mít s kým bavit. U nás tady nejsou králové, vidíte, že ne, Hucku?“

„Ne“

„To tedy bude bez místa. Co bude dělat?“

„Nevím. Někteří z nich se dali k policii a jiní zase učí lidi mluvit francouzsky.“

„Cožpak Francouzi nemluví jako my, Hucku?“

„ Ne, Jime; když mluví Francouz, nerozuměl bys ani slovo – ani jediné slovo.“

„To tedy ať mě netrefí šlak. Jak je to možné?“

„ Já nevím; ale je to tak. Viděl jsem kousky té jejich hatmatilky tady v knížce. Dejme tomu, že by k tobě přišel člověk a řekl ti: Parlezvo-ús francajs – co by sis myslel?“

„Nemyslel bych si nic. Vzal bych klacek a praštil bych ho po hlavě, totiž kdyby nebyl bílý. Od žádného černocho bych si nenechal takhle nadávat.“

„Hrome, vždyť to není žádná nadávka. To jenom znamená, jestli umíte mluvit francouzsky.“

„Tak proč to neřekl rovnou?“

„Ale vždyť on to říká . Říká to tak, jak mluví Francouz . “

„To tedy mluví zatra směšně a mně s tím dejte pokoj. Nedává to vůbec žádný smysl.“

„Heleď se, Jime, podívej se; mluví kočka tak, jak mluvíme my?“

„Ne, kočka nemluví tak, jak mluvíme my,“

„A kráva?“

„Kráva také nemluví jako my.“

„A mluví kočka jako kráva? Nebo mluví kráva jako kočka?“

„Ne.“

„Je to přirozené a v pořádku, že kočka mluví svou řečí a kráva svou řečí?“

„Ovšem.“

„A není snad přirozené a v pořádku, že kočka a kráva mluví jinak než my?“

„To se rozumí, že to je úplně v pořádku.“

„Tak mi řekni, Jime, proč není přirozené a v pořádku, že Francouz mluví jinak než my. Co mi na to odpovíš?“

„Je kočka člověk, Hucku?“

„Není.“

„No vidíte. Proto kočka nemusí mluvit jako člověk. –A je kráva člověk? Anebo je kráva kočka?“

„Ne, kráva není člověk a kráva není kočka.“

„No vidíte. Proto kráva není povinna mluvit ani jako člověk, ani jako kočka. A je Francouz člověk?“

„Ano.“

„ Tady to máte. A proč u všech všudy Francouz nemluví jako člověk?“

Viděl jsem, že je darmo mluvit, černocho nenaučíte rozumně diskutovat. Tak jsem toho nechal.

KAPITOLA XV

Počítali jsme, že se za tři noci dostaneme do Cairu na jižním konci Illinoisu, tam kde se do Mississippi vlévá řeka Ohio. Tam jsme měli namířeno. V Cairu jsme chtěli prodat vor, sednout na parník a jet po Ohio nahoru do svobodných států, kde by byl konec našim trampotám.

Nu, druhou noc se začala spouštět mlha a my si to namířili k porostlé pobřežní mělčině

uvázat vor. Nemělo totiž vůbec žádnou cenu pokoušet se o plavbu v mlze; ale když jsem vesloval s loďkou a s lanem napřed, abych vor uvázal, našel jsem na mělčině jenom mladé stromky. Otočil jsem lano voru kolem jednoho, který stál těsně u hluboké vody, ale proud v těchto místech byl tak silný a vor se přihrnul takovou rychlostí, že vytrhl strom i s kořeny a plaval dál. Viděl jsem, jak se za ním zavírá mlha, a udělalo se mi úplně nanic a byl jsem tak vyděšený, že jsem načisto ustrnul. Snad půl minuty jsem se vůbec nemohl pohnout – a potom už nebylo po voru ani stopy; nebylo vidět na dvacet metrů. Skočil jsem do loďky, doběhl na zád', popadl pádlo a rozmáchl se, abych loďku dostal od břehu – ale loď se ani nehnula. V tom spěchu jsem ji zapomněl odvázat. Skočil jsem zpátky a začal jsem rozplétat uzel, ale rozčilením se mi ruce tak třásly, že jsem jimi sotva vládl.

Jakmile jsem se konečně utrhl od břehu, začal jsem honit vor. Dal jsem se za ním horempádem dolů podle pobřežní mělčiny. Všecko šlo jako na drátku, pokud jsem plul podle mělčiny, ale ona nebyla delší než padesát metrů, a v tu ránu, jak jsem letmo minul její cíp, zajel jsem rovnou do solidní bílé mlhy. A nevěděl jsem, kam se vezu, o nic líp než nebožtík v rakvi.

Nebylo by, říkám si, rozumné pádlovat; než bych se nadál, už bych mohl být na mělčině nebo v břehu nebo v ledačem; musím klidně sedět a dát se unášet proudem; ale dá to přemáhání sedět v takovou chvíli se složenýma rukama. Zahoukal jsem a potom jsem naslouchal. Odkudsi zdola slyším slabounké zahoukáníčko a srdce mi radostí poskočilo. Hnal jsem se plnou parou za zvukem a uši jsem měl našpicované, abych slyšel další volání. Když se ozvalo znovu, vidím, že nevesluji k němu, ale od něho, pryč doprava. A potom zase slyším, že vesluji pryč doleva – a vůbec se mu nepřibližuji; protože zatímco já lítám sem a tam, vor pořád plul rovnou dál.

Kdyby si, trulant, jen byl vzpomněl, že má něčím tlouct do kastrolu a tlouct v jednom kuse. Nenapadne mu to. Mezi houkáním dělá přestávky a ty přestávky mě nejvíc matou. No, zkoušel jsem to dál a najednou slyším houkání za sebou. Teď už jsem byl načisto popletený. Buďto houká někdo cizí, nebo jsem se otočil a nevím o tom.

Odhodil jsem pádlo na dno člunu. Zase jsem slyšel houkání; přicházelo odzadu, ale zase z jiného místa. Potom se opakovalo, pokaždé z jiných míst, a já odpovídal a odpovídal, až houkání přicházelo zase zpředu a já si uvědomil, že proud otočil loďku zase přídí po proudu a že všecko je v pořádku – je-li to opravdu Jim a nehouká-li to nějaký cizí vorař. Podle hlasu nebylo možno nic poznat, protože v mlze nic přirozeně nevypadá a nic přirozeně nezní.

Houkání pokračovalo a za nějakou chvíli vidím, že se horempádem ženu rovnou do příkrého břehu, na kterém stojí jako šedivá strašidla velké stromy. Proud mě včas odhodil

doleva a proletěl jsem kolem břehu jako šíp. Byl div, že jsem se s loďkou nenabodl na některý z vyvrácených stromů, které jedním koncem uvízly ve dnu řeky a druhým čouhají z vody. Bylo jich spousta a přímo syčely a hučely, jak se kolem nich Tínila a pěnila rychlá voda.

Za pár vteřinek bylo všecko zase solidně bílé a tiché. Seděl jsem nehnutě a poslouchal jsem, jak mi srdce bouchá stovku za minutu, a myslím, že jsem ani nedýchal.

A potom jsem to prostě vzdal. Věděl jsem, co se stalo. Ten srázný břeh, to byl břeh ostrova, a Jim s vorem se dali druhou stranou. A nebyla to porostlá mělčina, kolem které by ses dostal za deset minut. Ba ne. Měl vysoké stromy opravdového ostrova; mohl být dlouhý osm a třebas i devět kilometrů a mohl být široký snad i kilometr.

Po čtvrt hodiny jsem byl zticha a uši jsem měl našpicované. Jel jsem, toť se ví, rychlostí šesti nebo sedmi kilometrů za hodinu, ale vůbec vám to tak nepřipadá. Ve skutečnosti máte pocit, že ležíte na vodě načisto nehnutě. A když mlhou zmerčíte vršek zabodnutého kmene, jak se mihne kolem loďky, nemyslíte si, že jedete rychle, ale zatají se vám dech a říkáte si: Panečku, ten pařez ale uhání! Myslíte-li si, že být takhle venku v mlze, v noci a sám není smutné a strašidelné, jděte to zkusit – a uvidíte.

V následující půlhodině jsem houkal jen tu a tam; a konečně slyším odpověď z veliké dálky. Snažil jsem se rejdovat za hlasem, ale nebylo to možné; našup jsem se octl v hnízdě porostlých mělčin. Chvillemi jsem totiž některou zblýskl. Byly nalevo ode mě i napravo – často mezi nimi byla jenom úzká strouha –, a i když jsem některé mělčiny neviděl, věděl jsem o nich podle šumění, jak voda šplouchala v klestí podrostu a pročešávala převislé větve. Netrvalo dlouho a ztratil jsem v tom bludišti mělčin stopu, totiž Jimovo houkání. Ale já se beztak za ním pachtil jenom chvílečku, protože to bylo horší než chytat bludičku. Nikdy byste neřekli, jak vám zvuk může uhýbat a jak si s vámi dovede hrát na škatule, škatule, hýbejte se.

Musel jsem se čtyřikrát nebo pětkrát drápat hezky zčerstva pryč od mělčin, protože jsem málem vyrážel ostrovy z řeky; a tak jsem si pomyslel, že vor asi chvílemi tluče a naráží do břehu, jinak by plul rychleji a ujel by mi z doslechu. Vor pluje po proudu trochu hbitěji než loďka.

Konečně se mi zdálo, že jsem pomaloučku polehoučku zase na širé řece – ale daleko široko veškeré houkání žádné. Už jsem si myslel, že Jim třeba najel na nabodnutý strom a že je s ním konec. Byl jsem opravdu utahaný, tak jsem si v člunu lehl a řekl jsem si, že už to nechám všecko plavat. Nechtěl jsem ovšem usnout, ale byl jsem tak ospalý, že jsem to už nevydržel. Řekl jsem si, že si jenom hodím šlofička.

Ale musel to být pořádný šlofik, protože když jsem se probudil, hvězdy jasně svítily, po

mlze nebylo ani památky a proud mě vezl velkým ohbím řeky, zadkem lodi napřed. V první chvíli jsem vůbec nevěděl, kde jsem; myslel jsem, že se mi něco zdá; a když jsem se začal probírat, připadaly mi události posledních hodin jako matné vzpomínky na věci, které se udály minulý týden.

Řeka zde byla ukrutně široká. Na obou březích byly nejvyšší stromy a nejhustší les, jaký jsem kdy viděl; tvořil, pokud jsem to při svitu hvězd viděl, solidní souvislou zeď. Díval jsem se dolů po řece a spatřil jsem na vodě černou tečku. Dal jsem se za ní; ale když jsem to dohonil, bylo to jen pár svázaných trámů. Potom vidím jinou tečku a honím ji; potom ještě jinou, a tentokrát jsem měl pravdu. Byl to vor.

Když jsem k němu dojel, uviděl jsem Jima, jak spí vsedě s hlavou mezi koleny. Pravá paže mu visela přes kormidlové veslo. Druhé veslo bylo uražené a vor byl pokryt listím, větvemi a blátem. Bylo vidět, že si zkusil svoje.

Přivázal jsem loďku, lehl si na vor rovnou Jimovi pod nos a začal jsem zívát a protahovat se, až jsem pěstmi štouchl do Jima a povídám:

„Hej, Jime, spal jsem? Proč jsi mě nevzbudil?“

„Svatá dobroto, to jste vy, Hucku? A vy nejste mrtvý? Vy jste se neutopil? Vy jste zase zpátky? Na takové štěstí ani nemůžu věřit, milánku, na takové štěstí ani nemůžu věřit! Ukažte se, dítě drahé, ať si na vás sáhnu. Ne, nejste mrtvý. Jste zase zpátky, živý a zdravý, ten samý starý Huck – ten samý starý Huck, chvála na výsostech.“

„Proč tak vyvádíš, Jime? Jsi napitý?“

„Napitý? Já napitý? Copak tady mám něco k pití?“

„Tak proč mluvíš z cesty?“

„Jak to, že mluvím z cesty?“

„Jak to? Copak jsi neříkal něco, jako že jsem se vrátil a podobně, jako kdybych byl býval pryč?“

„Hucku – Hucku Finne – podívejte se mi do očí; vy jste nebyl pryč?“

„Pryč? U všech všudy, co to povídáš? Já jsem nebyl pryč. Kam bych chodil?“

„Heleďte, pane Huck, něco není v pořádku. Něco není v pořádku. Jsem já já, nebo kdo jsem? Jsem já tady, nebo kde jsem? To bych rád věděl.“

„No, jsi tady, to je celkem jasné, ale myslím, Jime, že jsi starý potrhlý popleta.“

„Že by? Že by? Tak mi odpovězte na tohle: Nejel jste s loďkou a s lanem napřed uvázat vor k mělčině?“

„Ne. A k jaké mělčině to mělo být? Já žádnou mělčinu neviděl.“

„Vy jste neviděl žádnou mělčinu? Heleďte, a lano se nevyvleklo a vor neujel po proudu a vy jste nezůstal u břehu v loďce a v mlze?“

„V jaké mlze?“

„V takovéhle mlze – v mlze, co byla celou noc A cožpak vy jste nehoukal a cožpak já jsem nehoukal, až jsme se zapletli mezi ty ostrovy, a cožpak nebylo málem po vás a málem po mně, protože jsme nevěděli, kde jsme? A cožpak jsem si nenabil nos o ty ostrovy? Cožpak jsem si neužil své a cožpak jsem se málem neutopil? Není to tak, pane Huck? Jen mi odpovězte, není to tak?“

„Toho je na mě trochu moc, Jime. Já neviděl žádnou mlhu, žádné ostrovy, žádné nebezpečí a neviděl jsem vůbec nic Já tu s tebou seděl a povídal jsem si s tebou celou noc, až jsi asi před desíti minutami usnul, a já patrně usnul taky. A za tu chvíli ses nemohl opít. Tak se ti to všechno muselo zdát .“

„Ať se propadnu – jak se mi to mohlo všechno zdát za deset minut?“

„Jdi do háje, Jime, muselo se ti to zdát, protože ve skutečnosti se nic z toho nepříhodilo .“

„Ale, Hucku, – vždyť to všechno vidím tak jasně, jako –“

„Ať to vidíš, jak to vidíš – nic na tom není. Vím to, protože jsem zde celou tu dobu byl.“

Jim byl pět minut zticha a neříkal vůbec nic. Jenom seděl a přemýšlel. Potom povídá:

„Tak se mi to tedy muselo zdát, Hucku. Ale ať se na místě propadnu, jestli tohle nebyl nejživější sen, jaký jsem kdy viděl. A také jsem ještě jakživ neměl sen, který by mě byl tak utahal jako tenhle .“

„To se nediv, Jime, protože sen člověka někdy hrozně unaví. Ale tvůj sen byl živý sen a varovný sen, a tak mi pověz, co se ti zdálo.“

Tak se Jim do toho dal a vyličil mi všechno od samého začátku tak, jak se to stalo, jenomže to notně vyzdobil. Potom řekl, že se musí pokusit sen správně vyložit, protože sen byl seslán jako výstraha. První porostlá mělčina znamenala muže, který nám chtěl prokázat dobro, ale proud byl druhý muž, který nás od něho odtrhl. Houkání, to že byly výstrahy, jichž se nám občas dostane, a když se nepokusíme porozumět jim, přivedou nás do neštěstí, místo aby nás před neštěstím chránily. Chumel ostrovů, to jsou mrzutosti, které budeme mít s hádavými lidmi a s rozličnými padouchy, ale budeme-li se starat jen o svoje věci, nebudeme-li lidi dráždit odmlouváním a nebudeme-li lidi proti sobě popouzet, ze všeho se dostaneme a vyjedeme z mlhy na jasnou širokou řeku; ta jasná široká řeka znamená svobodné státy a konec našich trampot.

Když jsem se dostal na vor, bylo pod mrakem a skorem tma, ale teď se zase vyjasnilo.

„Pěkně jsi ten sen vyložil, Jime, když se to tak vezme,“ povídám já, „ale ještě mi vylož, co znamená tohle ?“

Ukázal jsem na listí a na svinstvo na voru a na přeražené veslo. Teď to všechno bylo pěkně vidět.

Jim se podíval na tu spoušť a potom na mě a potom zase na tu spoušť. Sen se mu tak zaryl do mozku, že ho nemohl setřást, a hodnou chvíli si nedokázal uspořádat věci znova tak, jak byly ve skutečnosti. Ale když si to sesumíroval, podíval se na mě, vůbec se neusmíval, ale řekl:

„Co má tohle znamenat? Já vám to tedy vyložím. Když jsem už byl polomrtvý dřinou a houkáním a když jsem usínal, pukalo mi srdce, protože bylo po vás, a mně už bylo načisto jedno, co bude se mnou a co bude s vorem. A když jsem se probudil a vidím, že jste tady a živý a celý, brečel jsem a nejraději bych byl klekl a líbal vám nohu, jak jsem byl rád. Ale vy jste v té chvíli nemyslel na nic jiného než na to, jak šikovně zalhat a udělat si ze starého Jima blázna. To, co je tady na voru, je listí a svinstvo. A svinstvo jsou také lidi, kteří zesměšňují a zahanbují své přátele.“

Potom Jim pomalu vstal a šel k vigvamu a vlezl do něho a už neřekl nic. Ale stačilo to. Tak jsem se hanbil, že bych mu já byl nejraději políbil nohu, jenom aby to odvolal.

Trvalo mi čtvrt hodiny, než jsem se přiměl jít a ponížít se před černochem; ale udělal jsem to a nikdy jsem toho ani později nelitoval. Také jsem mu už nikdy nevyvedl žádný škaredý kousek. A ani tenhle bych mu nebyl provedl, kdybych byl věděl, že si to bude tak brát.

KAPITOLA XVI

Spali jsme skoro celý den a na cestu jsme se vydali až večer. Pluli jsme kousek za obrovským vorem; když nás míjel, byl dlouhý jako procesí. Vor měl vpředu a vzadu po čtyřech dlouhých kormidlech, a tak jsme počítali, že má posádku nejméně třiceti lidí. Na voru bylo pět velkých vigvamů, každý hezky daleko od druhého; uprostřed měl velký táborák a na každém konci vysokánský vlajkový stožár. Vypadalo to velmi důstojně. Musel to být krásný pocit, být vorařem na takovém plavidle.

Proud nás zanesl do velkého ohbí. Nebe se zamračilo a noc začala být dusná. Řeka byla velmi široká a na obou stranách vroubená mocným lesem. Stromy zde tvořily solidní zeď a nebylo vidět snad ani jedinou mezírku a vůbec žádné světlo. Mluvili jsme o Cairu a o tom, zda budeme vědět, že jsme u něho. Řekl jsem, že to asi nepoznáme, protože Cairo má – jak jsem slyšel – jenom asi tucet domů, a když náhodou nikde nebudou svítit, jak budeme vědět, že projíždíme městem? Jim řekl, že jestli se tam spojují dvě velké řeky, pozná se to. Ale já jsem řekl, že si třebaš pomyslíme, že jedeme kolem dolního konce ostrova a že jsme zase ve stejné řece. To Jima znepokojilo a mě také. Dobrá rada byla nad zlato.

Řekl jsem, že jak zmerčíme nějaké světlo, zajedu s loďkou na břeh a řeknu jim, že za mnou jede táta s nákladní lodí a že je v tom oboru ještě zelenáč a že se dává ptát, jak daleko je ještě do Cairu. Jim řekl, že to, je dobrý nápad, a tak jsme si na to zapálili a čekali.

Nemohli jsme zatím dělat nic než dobře vyhlížet, abychom město snad nepřehlédli. Jim říkal, že město jistojistě uvidí, protože v ten moment bude svobodným mužem; ale kdyby město přehlédl, že bude zase v otrokářské zemi, a sbohem, svobodo. Každou chvíli vyskakoval a křičel:

„Tamhle – to je ono!“

Ale nebylo to ono. Byly to bludičky nebo svatojánské mušky; tak si zase sedl a začal vyhlížet znova. Jim říkal, že se až celý třese a že má horečku z pomýšlení, že je tak blízko svobodě. Řeknu vám, že já jsem se také celý třásl a také jsem dostával horečku, když jsem ho slyšel, protože mi začalo svítat, že je větším dílem už opravdu svobodný – a čím je to vina? Moje. Svědomí mě začalo hryzat, a ať jsem to kroutil, jak jsem to kroutil, hryzalo pořád. Tak se mi to dalo na mozek, že jsem neměl chvíli pokoje a nevydržel jsem sedět na jednom místě. Do té doby mi nikdy tak nepřišlo, co že to dělám. Ale teď mi to přišlo a chytilo mě to a pánilo mě to čím dál tím víc. Snažil jsem se dokázat sám sobě, že já za to nemohu, protože já přece Jima neodvedl jeho zákonitému majiteli; ale svědomí nic na to nedalo a jenom pořád říkalo: Ale tys věděl, že utíká, aby se dostal na svobodu, a tys mohl přepádlivat na břeh a někomu to říct! To byla pravda, a ať jsem se vytácel, jak jsem chtěl, bylo to tak. Tady mě střevíc tlačil. A svědomí mi pravilo: Co ti ubohá slečna Watsonová udělala, že jsi mohl koukat na to, jak jí před tvýma očima utíká černochoch, a žes ani necekl? Co ti ta stará ženská udělala, že ses k ní mohl zachovat tak hanebně? Snažila se tě vyučovat a učit dobrému chování a snažila se být na tebe vůbec hodná, jak nejlépe uměla. To ti udělala.

Připadal jsem si tak podlý a bylo mi z toho tak zle, že jsem si skoro přál umřít. Chodil jsem rozčileně po voru sem a tam a potichu jsem sám sobě nadával a Jim chodil rozčileně po voru sem a tam kolem mě. Žádný z nás nevydržel sedět. A pokaždé, když Jim poskočil a řekl: „Tamhle je Cairo!“, jako kdyby do mě vrazil nůž, a já myslel, je-li to opravdu Cairo, zajdu na lítost.

Po celou dobu, co jsem mluvil k sobě potichu, mluvil Jim nahlas. Řekl, že ze všeho nejdříve ve svobodném státě začne spořit a že neutratí jediný cent, a až bude mít dost peněz, že vykoupí svou ženu, která patří farmáři, jenž má usedlost nedaleko od slečny Watsonové; a pak že budou oba dřít, aby mohli vykoupit svoje děti, a kdyby je jejich pán nechtěl prodat, že si najdou abolicionistu, který je půjde ukrást.

Z těchto Jimových řečí na mě šla taková hrůza, že by se ve mně nikdo krve nebyl dořezal. Jakživ by se Jim dříve nebyl odvážil takhle mluvit. Z toho vidíte, jak se změnil ve chvíli, kdy si myslel, že už je skoro na svobodě. Bylo to přesně tak, jak říká staré přísloví: Podej černochovi palec – vezme loket. Pomyslel jsem si, že to všechno pošlo z toho, že jsem

nemyslel. A najednou tady mám černocho, kterému jsem, když se to tak vezme, opravdu pomohl utéct – a černocho mi řekne, jako by se nechumelilo, že půjde ukrást své děti – děti, které patří člověku, kterého ani neznám a který mi jakživ nic zlého neudělal.

Mrzelo mě na Jima, že tak mluví a že se ukazuje z tak hanebné stránky. Svědomí mě začalo hryzat ještě víc, až nakonec mu povídám: „Tak už mě nech – ještě není pozdě – jakmile uvidím první světlo, zapádluju na břeh a povím to.“ A hned jak jsem si to umínil, udělalo se mi dobře a bylo mi jako dušince v peří. Všecko trápení bylo rázem totam. Začal jsem pilně vyhlížet světla a v duchu jsem si zpíval. Za chvílečku se světýlko objevilo. Jim zavýskl:

„Jsme zachráněni, Hucku, jsme zachráněni! Radujme se, veselme se! To je moje zlaté Cairo – já to cítím v kostech.“

Povídám já:

„Vezmu loďku a pojedu se podívat. Víš, ono by to také mohlo nebýt Cairo.“

Jim vyskočil a přitáhl loďku a prostřel na dno svůj starý kabát, abych si na něj sedl, a podal mi pádlo a když jsem se odrážel, říká:

„Za chvílečku si budu výskat štěstím a budu říkat, že to všecko udělal Huck; jsem svobodný člověk a nikdy bych se nebyl mohl stát svobodným člověkem, nebýt Hucka; Huck to dokázal. Jim vám to nikdy nezapomene, Hucku; vy jste nejlepší přítel, jakého Jim kdy měl; a jste jediný přítel, kterého starý Jim teď má.“

Když jsem odrazil s loďkou, nemohl jsem se dočkat chvíle, kdy to na Jima řeknu; to, co za mnou volal, mi jaksi vzalo tipec. Začal jsem pádlovat pomalu a najednou jsem vůbec nevěděl, jsem-li rád či nerad, že jedu na břeh. Když jsem byl nějakých padesát metrů od voru, Jim za mnou volal:

„Šťastnou cestu, zlatý, věrný Hucku; jste jediný bílý pán, který kdy splnil, co starému Jimovi slíbil.“

Až se mi udělalo nanic. Ale, povídám sám sobě, musím to udělat, nemohu se z toho vyzout. V tu chvíli se přihnala loďka se dvěma muži. Oba měli pušku. Přestali veslovat a já také přestal. Jeden z nich povídá:

„Co je to tam?“

„Kus voru,“ povídám já.

„Patříš k tomu?“

„Prosím ano .“

„Jsou na tom nějací muži?“

„Prosím, jenom jeden .“

„Abys věděl, tam shora, nad zatačkou řeky, uteklo dnes v noci pět černocho. Ten muž na

tvém voru je bílý nebo černý?“

Neodpověděl jsem hned. Chtěl jsem, ale slovo jsem ze sebe nemohl vypravit. Pár vteřin jsem sbíral sílu, abych to ze sebe vyrazil, ale byl jsem baba a neměl jsem ani tolik kuráže jako králík. Cítím, že měknu, a tak už se ani nepokouším a povídám:

„Je bílý.“

„Myslím, že se raději podíváme sami.“

„Jé, prosím vás o to,“ povídám já, „protože je tam táta a snad mi pomůžete přitáhnout vor k břehu tam, kde je to světlo. Táta je nemocný a maminka a Marie Anna také.“

„Ale, k čertu, my pospícháme, chlapče. No, ale když to musí být – chop se pádla a dejme se do toho.“

Chopil jsem se pádla a oni se chopili svých vesel. Když jsme párkrát zabrali, povídám:

„Táta vám bude velmi vděčný, to mi věřte. Všichni ostatní ujeli, když jsem je prosil, aby mi pomohli zatáhnout vor k břehu, a já sám na to nestačím.“

„To je ale pekelně sprosté od těch lidí. A také to je divné. Jářku, chlapče, co tvému otci chybí?“

„On má – tedy – vlastně – dohromady mu nic není.“

Oba muži přestali veslovat. To už jsme byli malinký kousek od voru. Jeden povídá:

„Nelži, chlapče! Co je s tvým otcem? Řekni nám pravdu a budeš na tom lépe.“

„Prosím, řeknu vám pravdu, pane, doopravdy, ale – prosím, neopouštějte nás. Táta má – ale kdybyste, páni, jenom popojeli ještě kousek a já vám hodím lano, ani nemusíte jezdit až k voru. Prosím vás pěkně, udělejte to.“

„Zpátky, Johne! Jedeme odsud!“ povídá jeden z nich a začali s lodkou couvat. „Nepřibližuj se k nám, chlapče, – a drž se pod větrem. Kat aby to spral, zdá se mi, že vítr fouká od voru. Tvůj tatínek má černé neštovice a ty to velmi dobře víš. Proč jsi to neřekl rovnou? Chceš zde kolem všecko nakazit?“

„Já jsem – já jsem –“ dělám, jako bych se zajíkal, „já jsem to předtím každému řekl a všichni prostě ujeli a nechali nás na holičkách .“

„Chudáku, to máš také pravdu. Skutečně tě litujeme, ale my – u všech všudy, my nechceme dostat černé neštovice, chápeš? Koukej, my ti povíme, co máš dělat. Nepokoušej se sám přistát. Rozbil bys vor na padrť. Svezte se po proudu ještě třicet kilometrů a přijedete k městu; leží na levém břehu řeky, a až tam budete, bude už dávno den. Tam požádej o pomoc a řekni lidem, že tvoji rodiče nastydlí a mají horečku. A ne abys zas hloupě vyžvanil, co jim opravdu je. My to s tebou myslíme dobře a ty buď hodný chlapec a koukej, ať už je mezi námi a mezi tebou třicet kilometrů. A kdybys přistál tady u toho světla, vůbec by sis nepomohl – je tam jenom dřevařská ohrada. A jářku, hádám, že tvůj

táta je chudý, a jen co je pravda, potkalo vás šeredné neštěstí. Tady koukej, dávám na to prkno zlatý dvacetidolar. Počkej, až to prkno k tobě připluje, a vezmi si ho. Vím, že je sprosté tak vás tu nechat, ale s černými neštovicemi si není co hrát, to chápeš, vid'?"

„Počkej moment, Parkere,“ povídá druhý muž, „tady je dvacetidolar také ode mě; dej ho k tomu svému. A tobě, chlapče, šťastnou cestu! Udělej, co ti řekl pan Parker, a všechno dobře dopadne!“

„Správně, chlapče, – sbohem, sbohem! A uvidíš-li nějaké uprchlé černochoy, přivolej pomoc a drapni je a vyděláš si tím peníze.“

„Sbohem, pane,“ povídám já, „a po uprchlých černoších budu dávat dobrý pozor.“

Muži odjeli, já se vrátil na vor a bylo mi mizerně a byl jsem skleslý, protože jsem dobře věděl, že jsem jednal špatně. Viděl jsem, že bych se marně lopotil, abych se naučil jednat správně. Když nikdo člověka nenaučí jednat správně, dokud je malý, nemá člověk potom žádnou čáku. Když pak jde do tuhého, nemá, oč by se opřel a co by ho přidrželo na správné cestě, a tak se dostane na scestí. Potom jsem o tom chvílku přemýšlel a řekl jsem si: Počkat! Dejme tomu, že bys byl jednal správně a že bys byl Jima udal. Bylo by ti teď lépe, než ti je? Ne, povídám sám sobě, nebylo. Bylo by mi stejně mizerně, zrovna jako teď. Nač, povídám si dál, měl by se tedy člověk snažit a učit se jednat správně, když správně jednat dá moc běhání a jednat nesprávně nedá žádné běhání – a odplata je stejná? Tady jsem byl v koncích. Nevěděl jsem, co si mám odpovědět. Tak jsem si řekl, že to nechám plavat a že příště budu vždycky dělat to, co se zrovna nejlíp šikne.

Šel jsem do vigvamu, ale Jim tam nebyl. Díval jsem se po voru a Jim nikde. Povídám :

„Jime!“

„Tady jsem, Hucku. Už jsou z dohledu? Nemluvte nahlas.“

Jim byl v řece, pod zadním kormidlem, a z vody mu čouhal jenom nos. Řekl jsem, že muži už jsou z dohledu, a tak vlezl na vor. Povídá:

„Já jsem poslouchal, co jste mluvili, a sklouzl jsem do vody a chtěl jsem se odstrčit na břeh, kdyby byli přišli na vor. A až by byli odešli, zase jsem se chtěl vrátit. Ale jejdamáanky, Hucku, vy jste je krásně převez. To byl fikaný nápad. A říkám vám, dítě zlaté, že ten nápad zachránil starého Jima – a starý Jim to také nikdy nezapomene, milánku.“

Potom jsme mluvili o penězích. Nebyla to špatná žeň – dvacet dolarů pro každého. Jim řekl, že si budeme moci koupit lístek na palubu a že nám peníze postačí na cestu parníkem, kamkoliv ve svobodných státech budeme chtít jet. Řekl, že dalších třicet kilometrů jízdy vorem není moc, ale že by přece už byl raději, kdybychom tam byli.

Za svítání jsme zakotvili a Jim si dal moc záležet, aby vor co nejlépe ukryl. Potom celý den vázal a balil věci do ranců, abychom byli připraveni nechat vorařiny.

Následující noci kolem desáté jsme v místech, kde se řeka stáčela doleva, zhlédli světla nějakého vzdáleného města.

Vyjel jsem s loďkou poptat se, co to je. Za chvílečku jsem na řece v člunu našel muže, který pouštěl do vody dlouhou šňůru se spoustou háčků. Přitočil jsem se k němu a povídám:

„Pane, je tohle město Cairo?“

„Cairo? Ne. Ty ses asi pomátl na rozumu.“

„A jak se to město jmenuje, pane?“

„Když to chceš vědět, tak se tam jed' zeptat. A když se zde zdržíš ještě půl minuty, dostaneš něco, oč nebudeš stát.“

Odpádloval jsem zpátky k voru. Jim byl hrozně zklamán, ale já jsem řekl, aby si z toho nic nedělal, že Cairo tedy bude asi příští osada.

Než se rozednilo, minuli jsme ještě jedno město, a já jsem se chtěl jet zeptat, ale břehy byly příkré, tak jsem nejel. Žádné vysoké břehy u Caira nejsou, říkával Jim, ale já na to zapomněl. Zakotvili jsme u porostlé mělčiny poblíž levého břehu, abychom přespali den. Ale mně se to začalo nezdát. A stejně Jimovi.

„Jenom jestli jsme Cairo neminuli za té mlhy.“

Povídá Jim:

„Ani o tom raději nemluvte, Hucku! Chudák černocho nemá nikdy žádné štěstí. Já vždycky věděl, že jsme si tu hadí kůži ještě neodstonali.“

„Proč já nešťastný jsem tu hadí kůži musel zmerčit? Kéž bych ji nikdy okem nebyl zhlédl!“

„Vy za to nemůžete; vy jste to nevěděl. Jen si kvůli tomu nedělejte hlavu.“

Když se rozednilo – při našem břehu tekla čirá voda Ohia a kus dál se valila Stará špindíra (Tj. kalná Mississippi.) . Tak tedy s Cairem jsme to prohráli.

Dlouho jsme se radili, co teď. Vystoupit na břeh nemůžeme. S vorem plout proti proudu nejde, to se rozumí. Nic jiného nejde udělat než počkat, až se setmí, a pak se vydat na zpáteční cestu loďkou a doufat, že to nějak dopadne. Tak jsme zalezli do houštiny dobře se vyspat, abychom byli v noci u vesel svěží; a když jsme se po setmění vrátili k voru, byla loďka pryč.

Hodnou chvíli jsme nepromluvili ani slova. A také nebylo co říkat. Oba jsme dobře věděli, že to všechno je ještě dílo chřestýší kůže; je tedy darmo mluvit. Ještě bychom třeba byli reptali a proklínali osud – a to zase přináší další smůlu a bylo by nám to nosilo smůlu tak dlouho, až bychom byli přišli na to, že je lépe být zticha.

Teprve za dlouhou dobu jsme začali mluvit – o tom, co tedy uděláme. Shodli jsme se, že nám nezbyvá nic jiného než plout na voru dál po proudu, až se nám naskytne příležitost

koupit někde loďku, abychom na ní mohli jet zpátky. Řekli jsme si, že si loďku nepůjčíme, jak by to byl udělal táta, i když nebude hlídaná, protože bychom si tím mohli poštvat na sebe lidi.

Tak jsme za tmy vyjeli na voru.

A kdo snad ještě nevěří, že je hrozná pošetilost dotýkat se hadí kůže rukou, ačkoliv se dověděl, co nám všechno napáchala, jistě uvěří, bude-li číst dál a zví-li, co nám hadí kůže ještě nadrobila.

Loďku dostanete koupit v místech, kde jsou na břehu naskládáné vory. Ale my žádné naskládáné vory nikde neviděli; tak jsme pluli dál, tři hodiny a ještě déle. A potom tma zešedivěla a zhoustla, a to je hned po mlze to nejmizernější, co se může stát. Nevidíte ani na břehy řeky a nemáte vůbec žádný rozhled. Už bylo hodně pozdě, všude ticho, a potom jsme zaslechli parník, který jel proti proudu. Rozžehli jsme lucernu a počítali jsme, že ji parník uvidí. Parníky, které jedou nahoru, se k nám obyčejně moc nepřibližovaly; nedrží se středu řeky, ale dávají pozor na mělčiny a hledají si cestu při břehu, kde proud není tak silný. Ale za noci, jako byla tahle, se drží hlubokého koryta a derou se proti nejsilnějšímu proudu řeky.

Slyšeli jsme hukot, ale parník jsme uviděli, až když byl těsně před námi. A mířil rovnou na nás. Tohle parníky dělávají. Zkoušejí, jak moc se mohou přiblížit voru a nezavadit; někdy koleso parníku uštípne voru veslo a pak kormidelník vystrčí hlavu, směje se a myslí si, kdovíjak není chytrý. A tak když se parník na nás hrnul, řekli jsme si, že nás chce zkusit ohoblovat; ale parník neuhýbal. A byl to parník velikánský a hnal si to jak velká voda; vypadal jako černé mračno ověšené řadami svatojanských broučků. Ale najednou se parník na nás převalil, obrovský, až z něho šla hrůza, s dlouhou řadou otevřených výhni kotelny, které byly jak řeřavé zuby. A obrovská příď parníku a jeho traverzy byly najednou rovnou nad námi. Někdo na nás vykřikl, zvonky cinkaly, aby se zastavily stroje, několik lidí klelo, pára syčela, a ve chvíli, kdy Jim skákal do vody na jedné straně a já na druhé, projel parník drtivě rovnou prostředkem voru.

Potopil jsem se a chtěl jsem se dostat až ke dnu, protože nade mnou muselo projet desetimetrové koleso a já chtěl, aby mělo co nejméně místa. Vždycky jsem to pod vodou vydržel minutu; tentokrát, hádám, jsem tam zůstal půldruhé minuty. Potom jsem vyplaval a měl jsem opravdu naspěch, protože jsem už málem pukal. Vynořil jsem se tak, abych měl paže nad vodou, vyfrkal jsem vodu z nosu a trochu jsem si oddechl. Samozřejmě – jako naschvál – proud byl silný a samozřejmě parník spustil stroje deset vteřin po tom, co je zastavil, protože parníky nikdy na voraře neberou moc ohledů; a tak loď funěla zase plnou parou proti proudu. V hustém vzduchu jsem ji neviděl, ačkoliv jsem ji slyšel.

Halekal jsem na Jima. Houkl jsem aspoň tucetkrát, ale nedostal jsem odpověď; tak jsem popadl prkno, které do mě vrazilo, když jsem šlapal vodu, a dal jsem se směrem ke břehu. Prkno jsem strkal před sebou. Při plavání jsem si všiml, že proud směřuje k levému břehu, což znamenalo, že jsem na přejezdu; tak jsem změnil směr a dal se také doleva.

Byl to jeden z těch dlouhých, tříkilometrových přejezdů; tak jsem si zaplavал hezkou chvíli, než jsem se dostal na druhou stranu. Přistál jsem hladce a vylezl na zem. Daleko vidět nebylo, a proto jsem se vydal obhlédnout břeh, který zde byl divoký a neupravený. Běžel jsem snad půl kilometru a pojednou, ani jsem nevěděl jak, octl jsem se před velkým, staromódním dřevěným dvojdomem. Chtěl jsem běžet dál, ale vtom se vyhnula spousta psů. Obklopili mě a vyli a štěkali na mě, a já věděl o psech dost, abych se hned zastavil a nehnul se ani o píd'.

KAPITOLA XVII

Asi tak za minutu někdo promluvil z okna, aniž vystrčil hlavu, a povídá:

„Tak dost, pejsci! Kdo je tam?“

Povídám:

„To jsem já.“

„Kdo je to já?“

„Prosím, Jiří Jackson.“

„Co si přejete?“

„Nic, prosím. Já jsem jenom chtěl jít kolem, ale psi mě nechtěli pustit .“

„A proč se zde v noci potloukáte? Co zde pohledáváte?“

„Prosím, já se zde nepotloukám; já jsem jenom spadl s parníku .“

„Co říkáte? Rozškrtněte někdo světlo! Jak jste říkal, že se jmenujete?“

„Jiří Jackson. Já jsem jenom chlapec.“

„Podívejte se, mluvíte-li pravdu, nemusíte se ničeho obávat – nikdo vám nic neudělá. Ale ani se nehýbejte; stůjte, kde jste. Ať někdo vzbudí Boba a Toma a přineste pušky! Jiří Jacksone, je tam ještě někdo s vámi?“

„Prosím ne. Nikdo .“

Slyším, jak v domě začíná ruch, a vidím světlo. Muž zvolal: „Dej to světlo pryč, Betsy, ty stará hloupá náno, copak nemáš vůbec žádný rozum? Postav světlo na zem, za dveře. Bobe, jste-li s Tomem připraveni, postavte se na svá místa .“

„Jsme připraveni.“

„Tak tedy, Jiří Jacksone, znáte Shepherdsonovy?“

„Prosím, neznám; nikdy jsem o nich neslyšel.“

„Nu, dejme tomu. Tak všechno pozor. Přistupte blíž, Jiří Jacksone! Ale pomalu, povídám pomalu. Nepospíchejte, jděte velmi pomalu. Je-li někdo s vámi, ať zůstane pozadu. Ukáželi se, bude zastřelen. Tak pojd'te. Pomalu; otevřete si dveře sám – ale jenom trochu. Jenom tak, abyste se mohl protáhnout. Rozuměl jste?“

Nepospíchal jsem. Nebyl bych mohl, ani kdybych byl chtěl. Šel jsem, jen co noha nohu mine, a kolem bylo ticho. Jenom se mi zdálo, že slyším tlouct svoje vlastní srdce. Psi byli zticha stejně jako lidi, ale táhli se kousek za mnou. Když jsem se dostal ke třem dřevěným schodům, slyšel jsem, jak odmykají, jak odklápějí závoru a odundávají zástrčky. Položil jsem dlaň na dveře a tlačil jsem, malounko a malounko, a trochu víc, až kdosi řekl: „To stačí – strčte sem hlavu!“ Udělal jsem to, ale myslel jsem, že mi ji useknou.

Na podlaze stála svíčka, v předsíni byli lidé a koukali se na mě a já koukal na ně snad čtvrt minuty. Tři velcí muži s flintami, které mířily na mě; řeknu vám, že ve mně byla malá dušička; nejstaršímu, šedivému, mohlo být šedesát. Dvěma ostatním bylo kolem třiceti nebo snad trochu víc. Všichni tři byli urostlí a hezcí a s nimi tam byla šedovlasá stará paní, že si milejší nedovedete představit. Za ní stály dvě mladé ženy, ale na ty jsem dobře neviděl. Starý pán řekl:

„Tak – myslím, že to je v pořádku. Pojd'te dál.“

Sotva jsem byl v předsíni, starý pán zamkl dveře, sklopil závoru, zandal zástrčky a řekl mladým mužům, aby přišli i s flintami do salónu. Všichni jsme tam šli. V salóně měli na zemi nový látkový koberec. Starý pán s oběma mladými muži si stoupli do kouta, mimo dostřel oken v průčelní stěně – v bočních stěnách okna nebyla. Posvítili si na mě svíčkou, dobře si mě prohlédli a všichni řekli: „Toto není žádný Shepherdson – ne, na něm není nic shepherdsonovského.“ Potom starý pán řekl, že se snad neurazím, když mě prošacuje, zda nemám při sobě zbraně, protože to nemyslí zle a udělá to jen tak pro jistotu. A také mi opravdu neprohledal kapsy, jen na ně sáhl zvenku a řekl, že všechno je v pořádku. Řekl mi, abych si udělal pohodlí a byl u nich jako doma a abych jim pověděl něco o sobě. Ale stará paní povídá:

„Jsi hodný, Saule, ale chudinka je promáčený až na kůži; nemyslíš, že bude také hladný?“

„Máš pravdu, Rachel, – neuvědomil jsem si to.“

Tak stará paní povídá:

„Betsy (to byla černoška), utíkej a přines mu, chudáčkovi, něco k jídlu a pospěš si; a jedna z vás, děvčata, jděte nahoru, vzbud'te Bucka a řekněte mu – ó, on už přišel sám. Bucku, vezmi toho malého cizince k sobě nahoru, pomoz mu z těch mokrých šatů a obleč ho do nějakých svých, které jsou suché.“

Buck vypadal na moje léta, třináct nebo čtrnáct nebo tak nějak, ačkoliv byl o kousek větší.

Měl na sobě jenom košili a byl velmi rozcuchaný a rozespálý. Zíval a mnul si oči jednou pěstí. V druhé držel řemen pušky, kterou vlácel za sebou. Povídá:

„Copak tu nikde nejsou žádní Shepherdsonové?“

Řekli mu, že ne, že to byl planý poplach.

„To leda,“ povídá Buck, „ale kdyby tu byli, jistě bych byl některého složil.“

Všichni se smáli a Bob povídá:

„Bucku, všem by nám byli mohli stáhnout kůži z hlavy, kdybychom byli odkázáni na tvou ochranu. Proč ses tak loudal?“

„Nikdo pro mě nepřišel, a to není od vás hezké. Já jsem vždycky poslední v abecedě; já nikdy nemám čáku.“

„Nic si z toho nedělej, Bucku,“ povídá starý pán, „také na tebe dojde. Jen vyčkej času a netrap se tím. Ale teď jdi a udělej, co ti řekla matka.“

Šli jsme nahoru do jeho pokoje a tam mi Buck dal ze svých věcí režnou košili, kazajku a kalhoty a já si to oblékl. Když jsem se oblékal, ptal se mě, jak se jmenuji, ale než jsem mu to mohl říct, už mi vyprávěl o modré sojce a o králíčkoví, kterého předevčírem chytil v lese, a ptal se mě, kde byl Mojžíš, když zhasla svíčka. Řekl jsem, že nevím a že jsem o tom příběhu vůbec neslyšel.

„Tak hádej,“ řekl.

„Jak mám hádat,“ povídám já, „když jsem o tom ještě jakživ neslyšel?“

„Ale můžeš hádat, no ne? Je to lehké.“

„Jaká svíčka měla zhasnout?“

„To je jedno. Ledajaká,“ povídá on.

„Nevím, kde byl,“ povídám já. „A kde tedy byl?“

„Kde byl? No ve tmě byl!“

„Tak když jsi to věděl, proč ses mě ptal?“

„Jejda, vždyť je to hádanka, rozumíš? A jářku, jak dlouho tu budeš? Měl bys u nás zůstat nadobro. Mohli bychom mít náramné časy – škola teď není. A máš psa? Já psa mám – a když mu hodím kus dřeva do řeky, tak za ním skočí a přinese mi ho. Máš to rád, když se v neděli musíš hodit do parády a vůbec? To víš, že já to nemůžu ani cítit, ale musím. Maminka jinak nedá. Kat aby spral tahle stará kařata. Myslím, že je budu muset obléct. Ale nechce se mi do nich, je moc teplo. Jsi se vším hotov? Tak pojď, šimle.“

Dole pro mě měli nachystanou studenou hovězí pečení, kukuřičné bochánky, máslo a podmáslí, a nic lepšího jsem do té doby jakživ nejedl. Buck a jeho maminka a všichni ostatní kouřili dýmky udělané z kukuřičných klasů, jenom ta černoška nekouřila, ale ta tam už nebyla, a ty dvě mladé ženy také nekouřily. Ostatní všichni kouřili a povídali a já jedl a

povídal. Mladé ženy měly přes ramena přehozené pokrývky a rozpuštěné vlasy jim splývaly na záda. Všichni se mě vyptávali a já jim vyprávěl, jak jsme táta a já a celá rodina žili dole, až na konci státu Arkansas, a jak má sestra Marie Anna jednoho dne utekla a provdala se a jakživ už nikdo o ní neslyšel a jak se Bill vydal ji hledat a taky zmizel a nikdo už jakživ o něm neslyšel a jak Tom a Mort umřeli, takže jsme zbyli už jenom táta a já, a táta už byl jako pápěrka ze všech těch trápení; a když umřel, sebral jsem, co nám ještě zbývalo, protože statek nám nepatřil, sedl jsem na parník a jel nahoru a potom jsem přepadl s paluby; a tak jsem se dostal až sem. Potom všichni říkali, že mohu zůstat u nich, jak dlouho budu chtít. A to už bylo skoro světlo a všichni šli spát a já šel spát s Buckem, a když jsem se probudil, hrom do toho! Zapomněl jsem, jak se jmenuji. Ležel jsem a přemýšlel jsem snad hodinu, a když se Buck probudil, povídám mu:

„Umíš pravopis, Bucku?“

„Ano,“ povídá on.

„Ale sázím se s tebou, že nevíš, jak se píše moje jméno,“ povídám já.

„Vsadím se s tebou, oč chceš, že vím,“ povídá on.

„Tak ukaž!“ povídám já.

„Jé í eř í, jé á ix ó en,“ povídá on.

„Opravdu,“; povídám já, „je to tak; nebyl bych myslel, že to dokážeš. Však moje jméno není ledajaké, aby ho člověk mohl správně napsat bez učení.“

Napsal jsem si to tajně, protože by se někdo mohl také zeptat mě, a tak jsem to chtěl nadřít, abych to uměl odříkat, jako bych byl na to zvyklý.

Byla to moc příjemná rodina a také dům byl velmi krásný. Ještě jsem předtím nikdy neviděl na venkově dům tak krásný a vznešený. Na domovních dveřích nebyla železná petlice ani dřevěná s koženým provázkem, ale mosazný knoflík, kterým šlo otočit, načisto jako ve městě. V parádním pokoji nebyla postel a ani stopa po posteli; ale ve spoustě parádních pokojů ve městě jsou postele. Měli tam velký krb, dole zděný cihlami, a cihly udržovali v čistotě a při barvě tím, že na ně lili vodu a že je drhli jinou cihlou; občas je také umyli červenou vodovou barvou, které říkají španělská hněď, načisto jako ve městě. Měli velikánské mosazné kozy, které by byly unesly i celou kládu. Uprostřed police nad krbem byly hodiny. Na dolní polovičce skla bylo vymalované město a uprostřed bylo kulaté místo, jakoby slunce, a za ním bylo vidět kyvadlo, jak se houpe sem a tam. Bylo krásné slyšet ty hodiny tikat; a někdy, když přišel kočovný hodinář a vypulíroval je a dal je pěkně dohromady, hodiny začaly bít a bily stopadesátkrát, než došly. Oni by ty hodiny nebyli dali za žádné peníze.

A potom ještě na každé straně těch hodin byl velký cizozemský papoušek, udělaný z čehosi

jako z křídly nebo z vápna a vesele pomalovaný. U jednoho z těch papoušků byla hliněná kočka a u druhého hliněný pes; a když na ně člověk zatlačil, tak kvikali, ale hubičky neotevírali, ani se netvářili jinak; tvářili se pořád, jako by je to nezajímalo. Kvikali dolem. Za všemi těmi věcmi byla jako vějíř roztažena dvě velikánská křídla divokého krocana. Na stole uprostřed parádního pokoje byl moc krásný košík z pálené hlíny. V něm bylo vrchovatě jablek a pomerančů a broskví a hroznů. Všecko to bylo mnohem červenější a žlutější a pěknější, než kdyby to bylo opravdové, a ono to taky opravdové nebylo. Poznalo se to podle míst, kde věci byly oprýskané. Tam bylo vidět bílou křidu nebo vápno nebo z čeho to bylo udělané.

Stůl byl potažený nádherným voskovaným plátnem. Na prostředku byl namalovaný červený a modrý orel s roztaženými křídly a kraje ubrusu byly pomalované kolem dokola. Dostali to až z Filadelfie, jak říkali. Potom tam bylo několik knih, pořádně na chlup naskládaných v každém rohu stolu. Jedna kniha byla rodinná bible, plná obrázků. Jiná se jmenovala „Poutníková cesta“ (Alegorický román anglického sektářského kazatele Johna Bunyana (1628-1688), líčící Křesťanovu cestu do Nebeského města. V anglosaském světě patřil k nejčtenějším náboženským knihám.) a pojednávala o muži, který opustil svou rodinu. Proč to udělal, tam nebylo. V té knížce jsem si hodně četl, občas. Obsah byl zajímavý, ale dalo fušku porozumět tomu. Potom tam byla kniha s nápisem „Dárek z přátelství“, plná krásného povídání a básní; ale ty básně jsem nečetl. Dále tam měli „Řeči Henryho Claye“ (Henry Clay (1777-1852) – právník a politik, několikrát kandidoval na úřad prezidenta a dlouho hrál významnou úlohu v americkém Kongresu.) a „Rodinného lékaře“ od dr. Gunna. Tam stálo všecko, co se má dělat, když je člověk nemocný nebo mrtvý. Ještě tam měli kostelní zpěvník a spoustu jiných knížek. A měli tam krásné židle se slaměným vypletením a to vypletení bylo bezvadné – ne děravé nebo uprostřed promáčklé, aby to viselo dolů jako starý pytel.

Na zdech měli pověšené obrazy – většinou Washingtony, Lafayetty (Francouzský markýz La Fayette (1757-1834) se jako generál zúčastnil bojů za nezávislost amerických kolonií.) a bitvy a Skotské dívenky a jeden obraz, který se jmenoval Podpisování deklarace (Prohlášení nezávislosti, sestavené Thomasem Jeffersonem, bylo podepsáno 4. července 1776 ve Filadelfii.) . Pak tam měli několik obrazů, kterým říkali uhlokresby. Ty namalovala vlastnoručně jedna z jejich dcer, teď už mrtvá, když jí bylo pouhých patnáct let. Ty uhlokresby byly načisto jiné než obrazy, které jsem dosud viděl. Byly větším dílem černější, než je obvyklé. Na jednom byla žena v hladkých šatech, pásek měla utážený až v samém podpaží, rukávy byly uprostřed vyduté, jako by v každém byla hlávka zelí, a měla velký černý čepec, který měl tvar jako lopata. Měla také černý závoj a bílé štíhlé kotníky

obtočené černou stuhou a malininké černé střevíčky jako dlátka. Opírala se v zamyšlení pravým loktem o náhrobek pod smuteční vrbou a druhá ruka jí visela podle těla. V ní držela bílý kapesník a kabelku pompadúrku a pod obrazem bylo napsáno: „Už neuzřím Tě nikdy více, ach!“ Na druhém obrázku byla mladá dáma s vlasy učesanými ze všech stran nahoru. Tam z nich byl udělaný drdol a za drdolem byl hřeben, který vypadal jako opěradlo od židle. Slečna plakala do kapesníku a na její druhé dlani ležel nožičkama vzhůru mrtvý ptáček a pod obrázkem stálo: „Už nikdy neuslyším sladké tvoje cvrlikání, ach!“ Potom tam byl ještě obraz, kde u okna stála slečna, dívala se na měsíc a slzy jí tekly po tváři; v jedné ruce držela otevřený dopis, který měl na okraji kus černého pečetního vosku. Druhou rukou muchlala u úst medailón na řetízku a pod obrázkem bylo napsáno: „Tys odešel, ba odešel jsi, ach!“ Připouštím, že to byly samé pěkné obrázky, ale já jsem jim jaksi moc hověl, protože – když jsem zrovna neměl moc dobrou náladu – obrázky mě strašily. Všichni litovali, že umřela, protože se chystala udělat víc takových obrazů, a podle toho, co zde bylo vidět, člověk mohl poznat, oč přišli. Ale myslel jsem si, že s takovou náturou, jakou měla, jí bude na hřbitově mnohem veseleji. Zrovna dělala na tom, co měl být její nejlepší obraz, když onemocněla; a ve dne v noci se modlila, aby jí bylo dopřáno zůstat naživu, dokud to nedomaluje, ale nic to nepomohlo. Byl to obraz mladé ženy v dlouhých černých šatech, která stojí na zábradlí mostu a zrovna chce skočit do řeky. Měla na zádech rozpuštěné vlasy a dívala se na měsíc a slzy jí tekly po tvářích a měla dvě paže sepjaté na prsou a dvě paže předpažené a další dvě paže vztyčené, jako by sahaly po měsíci. Měla šest ruk proto, že malířka chtěla vidět, které se budou vyjímat lépe, a pak by byla všecky ostatní vygumovala; ale jak už jsem řekl, umřela, než se rozhodla, a tak pověsili obraz, tak jak byl, nad její postel, a vždycky, když měla narozeniny, věšeli na něj kytky. Jinak byl obraz zakryt záclonkou. Mladá žena na tom obrázku měla milou tvářičku, ale těch paží bylo tolik, že slečna příliš připomínala pavouka. Aspoň mně.

Ta dívka taky měla památník, když byla naživu, a lepila si tam výstřižky z Presbyteriánského pozorovatele. Byla to samá úmrtní oznámení a samé zprávy o neštěstích a o případech odevzdaných trpitelů. Podle těch věcí pak psala básničky z vlastní hlavy. Byly to velmi dobré básně. Napsala takovou například o chlapci jménem Štěpán D. Ovád, který padl do studny a utopil se.

ÓDA NA ZESN. ŠTĚPÁNA D. OVÁDA

Zda stonal Štěpán Ovád,
zda dlouho trápil se,

to zvěděl byste snad rád .
Či osud kvapil se?

Tak slyšte, lidé drazí,
ten příběh dojemný,
jak osud, když chce,
srazí i život nadějný .

Nebyl to černý kašel
ni spalniček snad pach,
ne na žaludek zašel
ni na lásku snad, ach .

Vznešené jeho jméno
poskvřnit nemoh mor,
tak pročpak, proč, ozvěno,
odrážíš plačící sbor?

Teď ptáte se, nač tedy on
opravdu umřel snad
a jaký že byl jeho skon?
Nu, do studny on pad .

Sic vytáhli ho sousedé
a vodu z něho vypustili,
leč pozdě bylo, jéjéjé
tak hrob mu vykopali .

Dokázala-li Emmelina Grangerfordová dělat takové básně, když jí bylo čtrnáct, vůbec nejde říct, co by byla dokázala později. Buck říkal, že uměla básnit, jak když bičem mrská. Vůbec se nikdy nemusela rozmýšlet. Říkal, že si sedla, a než bys řekl švec, už měla na papíře řádek, a když nemohla najít nic, co by se na to rýmovalo, prostě řádek vygumovala a šup! už měla jiný a psala dál. Nebyla vybíravá; uměla psát o všem, nač jste si vzpomněl, jen když to bylo smuteční. Pokaždé, když umřel muž nebo umřela žena nebo umřelo dítě, měla hotovou „Posmrtnou poctu“ dřív, než nebožtík vychladl. Říkala tomu „Posmrtné

pocty“. Sousedé říkali, že k nebožtíkovi doběhne napřed doktor, pak Emmelina a potom majitel pohřebního ústavu. – Majitel pohřebního ústavu nikdy Emmelinu nepředhonal. Leda jednou; tenkrát umřel nějaký muž, který se jmenoval Whistler, a Emmelina ne a nemohla najít žádné slovo, které by se na to rýmovalo. A od té chvíle byla jako vyměněná; nikdy si nenaříkala, ale schla a už chudinka dlouho nežila. Často, když mě její obrázky namíchly a já měl na ni dopal, šel jsem nahoru do její světničky, vzal si její ubohý starý památník a četl si v něm. Měl jsem rád celou rodinu, živé i mrtvé, a nechtěl jsem dopustit, aby něco mezi námi neklapalo. Chudák Emmelina dělala básně o všech mrtvých, pokud byla živá, a nebylo spravedlivé, že nikdo neudělal báseň o ní, když sama umřela; a tak jsem se snažil vypotit několik veršů, ale jaksi mi to nešlo. Světnici Emmeliny udržovali v čistotě a pořádku a všecko zůstalo tak, jak to měla ráda, když byla živá, a v té světnici nikdo nebydlel. Stará paní tam sama uklízela, ačkoliv měli habaděj černochoů, a stará paní tam hodně šila a většinou tam četla bibli.

O tom parádním pokoji musím ještě říct, že tam měli na oknech nádherné záclony. Byly bílé a na nich byly namalované hrady a z valů splývalo psí víno a dobytek chodil dolů k napajedlu. Potom tam měli také staré pianino; myslím, že v něm byly cínové pánve. A nedovedete si představit nic krásnějšího než slyšet slečny zpívat „Poslední sbohem, má lásko...“ a hrát na tom „Bitvu u Prahy“ (Američtí protestanti si připomínali porážku českých nekatolíků na Bílé hoře elegickou písní.) . Stěny všech světnic byly malované a na podlaze byly většinou koberce a celý dům byl zvenku obílený.

Byl to dvojdům a velké otevřené prostranství mezi domy mělo strop a podlahu a občas se tam prostíral stůl k obědu a byl tam pěkný chládek a bylo tam vůbec příjemně. Nic lepšího jste si nemohli přát. Ptáte-li se, jaké bylo jídlo, můžu vám říct, že to byla bašta – a byla ho vždycky fůra.

KAPITOLA XVIII

Víte, plukovník Grangerford (Titul „plukovník“ nemusel označovat vojáka z povolání. Mohl to být plukovník ve výslužbě nebo v záloze, nebo to mohl být jen zdvořilostní titul.) byl džentlmen. Byl džentlmenem od hlavy k patě a podle toho byla i celá rodina. Byl blahorodý, jak se říká, a měl rodokmen, což je stejně důležité pro člověka jako pro koně, jak vždycky říkávala vdova Douglasová, a nikdo jakživ nepopíral, že vdova Douglasová patří k nejvznešenější šlechtě našeho města; a táta to říkával taky, ačkoliv sám neměl víc vznešenosti než sumec bahenní. Plukovník Grangerford byl velmi vysoký a velmi štíhlý a pleť měl tmavě bledou a nikde ani trochu červenou; měl každý den celou svou úzkou tvář úplně oholenou, měl nejužší rty, jaké jsem kdy viděl, hrozně úzké nosní dírky a vysoký nos

a husté obočí a nejčernější oči, jaké si dovedete představit. Byly zapadlé do takové hloubky, že jste měli dojem, jakoby se na vás dívaly z jeskyní, víte-li, jak to myslím. Čelo měl vysoké a šedé rovné vlasy mu splývaly na ramena. Ruce měl dlouhé a tenké a každý den, jak byl rok dlouhý a co žil, si oblékal čistou košili a čistý oblek, šitý z plátna tak bílého, že se vám až dělaly mžitky před očima. V neděli si bral modrý frak s mosaznými knoflíky. Nosil k tomu hůlku z mahagonového dřeva se stříbrnou rukojetí. Na plukovníku Grangerfordovi nebylo nic, ale vůbec nic frajerského. Byl vždycky vážný a také nebyl hlučný. Byl laskavý ažaž – to jste cítili, a tak mu člověk důvěřoval. Někdy se usmál a to byla milá podívaná; ale když se narovnal, až stál jako vlajkový stožár, a z obočí se mu začalo blýskat, měl jste chuť napřed vylézt někam na strom a pak se teprve ptát, co se děje. Nikdy neměl zapotřebí napomínat někoho, aby se choval slušně – kdekdo se choval dobře, když on byl nablízku. A každý byl také rád, když byl nablízku; byl skoro pořád jako sluneční paprsek – totiž, chci tím říct, že tam, kde byl plukovník Grangerford, měl člověk dojem, že je pěkné počasí. Když se zamračil, byla na půl minuty hrozná tma a to stačilo; po celý týden potom zase všecko klapalo.

Když on a stará paní přišli ráno dolů, celá rodina vstala ze židlí, popřáli jim dobrého dne a nikdo si nesesdl, dokud oni nesesdli. Potom Tom a Bob šli ke kredenci, kde stál džbán, slili sklenici hořké s vodou a podali mu ji a on ji držel v ruce, dokud Tom a Bob neslili také pro sebe, a pak se Bob a Tom poklonili a řekli: „S úctou na vaše zdraví, pane a milostivá paní“; a potom se malinko uklonili rodiče a řekli: „Děkujeme“, a pak pili všichni tři. Potom Bob a Tom hodili do svých odlívek, ve kterých zbyla slza hořké nebo jablečné pálenky, kostku cukru, na to nalili lžíci vody a dali to mně a Buckovi a my připili starým manželům také.

Bob byl nejstarší a po něm byl Tom – oba velcí a krásní mužští s širokými rameny, snědými tvářemi, dlouhými černými vlasy a černýma očima. Oblékali se stejně jako starý pán od hlavy k patě do bílého plátna a nosili široké klobouky z měkké slámy.

Pak tu byla slečna Charlotta; bylo jí pětadvacet a byla veliká a pyšná a velkolepá, ale učiněné dobrotisko, dokud ji nikdo nenamíchl; ale když se namíchl, uměla se podívat, až v člověku hrklo. To měla po tatínkovi. Byla moc krásná.

Také její sestra, slečna Žofie, byla krásná, ale zase jiným způsobem. Byla něžná a milá jako hrdlička a bylo jí teprve dvacet.

Každý tam měl svého vlastního černocho, který mu posluhoval. Buck také. Můj černocho měl hříšně zlaté časy, protože já nebyl zvyklý, aby za mě někdo něco dělal, ale Buckův většinou nestačil poskakovat.

To byla celá rodina – teď. Ještě tam bývali tři syni; ale ti byli zabití; a Emmelina, která umřela.

Starému pánovi patřila spousta statků a přes sto černochoů. Občas sem jezdilo na koních plno lidí z okolí, ze vzdálenosti patnácti a třebas pětadvaceti kilometrů. Zůstávali pět šest dní a to se konaly různé kratochvíle u řeky a na řece, ve dne taneční zábavy a svačiny a večer plesy v domě. Byla to většinou přízeň rodiny. Muži si brali na návštěvu s sebou své pušky. Říkám vám, byla to nóbl sešlost a dobře vypadali.

Tam v té krajině byla ještě jiná aristokracie – pět nebo šest rodin, které se většinou jmenovaly Shepherdsonovi. Byli stejně vznešení, blahorodí a bohatí jako kmen Grangerfordů a měli stejně velkolepé vystupování. Shepherdsoni a Grangerfordové používali stejného parníkového přístaviště, které bylo nějaké tři kilometry nad naším domem; a tak když jsem tam jezdil s velkou partou našich, vídal jsem tam party Shepherdsonů na jejich krásných koních.

Jednoho dne, když jsme Buck a já byli na lovu v lese, zaslechli jsme přijíždět koně. Zrovna jsme přecházeli cestu. Buck povídá:

„Honem! Skoč do lesa!“

Skočili jsme a pak jsme se z lesa dívali listím. Za chvílečku přijel krásný mladý muž. Jel po cestě cvalem a uměl na koni sedět. Vypadal jako voják. Pušku měl před sebou napříč přes sedlo. Znal jsem ho od vidění. Byl to mladý Harney Shepherdson. Buckova puška spustila – zrovna vedle mého ucha. Harneyův klobouk se pohnul a spadl mu s hlavy. Harney popadl pušku, obrátil koně a jel přímo proti místu, kde jsme byli schovaní. Ale my jsme nečekali. Pelášili jsme hlouběji do lesa. Les nebyl hustý, tak jsem se díval přes rameno, abych mohl uhnout kulce. Přitom jsem viděl, jak Harney měl Bucka dvakrát na mušce; ale pak obrátil koně a jel, odkud přijel – snad pro svůj klobouk, ale to si jenom myslím, protože jsem ho pak už neviděl. My jsme utíkali dál a nezastavili se až doma. Oči starého pána na chvílečku zasvítily – nejspíš asi radostí –, pak jeho tvář zase byla jako jindy a on povídal jaksi mírně:

„Nemám rád takové střílem z úkrytu za keřem. Proč jsi nevyšel na cestu, chlapče můj!“

„Shepherdsonové to také nedělají, otče. Vždycky si hledají fortel.“

Když Buck vyprávěl svou příhodu, slečna Charlotta seděla s hlavou pyšně vztyčenou jako královna; chřípí se jí chvěla a oči jí jenom hrály. Oba mladí muži se dívali ponuře, ale neříkali nic. Slečna Žofie zbledla, ale barva se jí vrátila, když přišla na to, že se tomu muži nic nestalo.

Jakmile jsem dostal Bucka dolů k sýpce pod stromy, povídám mu jen tak mezi čtyřma očima:

„Tys ho chtěl zabít, Bucku?“

„To se ví, že jsem ho chtěl zastřelit.“

„A co ti udělal?“

„Mně – mně jakživ nic neudělal.“

„Tak proč jsi ho chtěl zabít?“

„Proč? No jenom kvůli té krevní mstě.“

„Co je to krevní msta?“

„Jémine, spadls z jahody? Ty nevíš, co je krevní msta?“

„Jakživ jsem o tom neslyšel. Pověz mi, co to je.“

„Tak tedy,“ povídá Buck, „krevní msta je, když nějaký muž má spor s jiným mužem a zabije ho; potom bratr toho jiného muže zabije jeho . Potom se ostatní bratři, na obou stranách, dávají jeden do druhého. Potom si přísazují bratrancí a postupem doby je kdekdo zabitý a je po krevní mstě. Ale je to babravá věc a trvá to hrozně dlouho.“

„A ta vaše krevní msta trvá už dlouho?“

„To bych řekl. Začalo to před třiceti lety nebo tak nějak. O něco se pohádali a pak z toho byl soud. Jeden z nich ten soud prohrál a samozřejmě zastřelil toho muže, který vyhrál. To by udělal každý jiný také.“

„A oč se hádali, Bucku? O pozemek?“

„Snad – ale určitě to nevím.“

„No a kdo začal s tím střílením? Nějaký Grangerford nebo nějaký Sepherdson?“

„Jéminkote, jak já to mám vědět? Vždyť je to tak dávno.“

„A ví to vůbec někdo?“

„To jistě; aspoň si myslím, že to ví otec a někteří další starší lidé. Ale ani oni už nevědí, oč v té první hádce šlo . “

„A bylo moc zabitých, Bucku?“

„Dost. Pěkná řádka parádních funusů. Ale vždycky to nekončí zabitím. Otec má v sobě pár broků, ale nic si z toho nedělá, protože beztak moc neváží. Boba několikrát nakrojili loveckým tesákem a Tom si odnesl několik šrámů.“

„Byl někdo zabitý letos, Bucku?“

„Ano; my jsme dostali jednoho a oni dostali jednoho. Asi před třemi měsíci jel můj bratranec Bud – bylo mu čtrnáct let – lesem na druhé straně řeky a neměl při sobě žádnou zbraň, což byla prachpitomost. A na opuštěném místě slyší za sebou koně a vidí starého Baldy Shepherdsona, jak ho s puškou v ruce dohání, až mu bílé pačesy poletovaly ve větru. Bud, místo aby seskočil s koně a zmizel v podrostu, si myslel, že Baldymu ujede. A tak jeli a jeli snad sedm osm kilometrů a na začátku to byl mrtvý závod, ale potom starý pán začal Buda dohánět. Tak nakonec Bud viděl, že neujede, a tak se zastavil a obrátil se, aby měl díry od kulek v prsou, víš, a starý pán přijel a zastřelil ho. Ale dlouho si nemohl libovat, protože do týdne naši složili jeho . “

„Myslím, že ten starý pán byl zbabělec, Bucku.“

„Myslím, že nebyl zbabělec. Ani nápad! Mezi Shepherdsony není žádný zbabělec, ani jeden. A zbabělce nenajdeš ani mezi Grangerfordy. Vždyť ten starý Shepherdson svého času obstál proti třem Grangerfordům ve střelenici, která trvala půl hodiny, a nakonec to vyhrál. Všichni byli na koni, ale Shepherdson se s koně svezl a skočil za hromádku dříví a postavil před sebe koně, aby chytal kulky; ale Grangerfordi zůstali na koni a objížděli starého pána a solili ho a on solil je. Starý pan Shepherdson a jeho kůň byli nakonec jak síto a celí zchromlí, ale šli domů. Pro Grangerfordy museli lidé dojet a přivést je – jeden byl mrtvý a další umřeli druhý den. Zapiš si za uši: Kdo hledá zbabělce, maří čas, hledá-li je mezi Shepherdsony, protože takový druh oni nepěstují.“

Příští neděli jsme všichni jeli asi čtyři kilometry na koních do kostela. Muži, a taky Buck, si vzali pušky s sebou dovnitř a drželi je mezi koleny nebo si je opřeli o zeď, pěkně po ruce. Shepherdsonové dělali totéž. Kázání bylo nijaké – samá bratrská láska a podobná otrava; ale kdekdo říkal, že to bylo dobré kázání, a rozebírali to cestou domů a měli tolik řečí o víře a o dobrých skutcích, o daru milosti, o předosudurčenosti a já vím o čem ještě, že mi tahle neděle připadala nejotravnější, jaká mě kdy potkala.

Asi hodinu po obědě kdekdo podřimoval, někteří na židlích, jiní ve svých pokojích, a vypadalo to na velkou nudu, Buck a nějaký pes leželi nataženi v trávě a tvrdě spali. Šel jsem nahoru do naší světnice hodit si také šlofika. Když jsem šel kolem dveří milé slečny Žofie – její pokoj byl vedle Buckovy a mé světnice –, vidím, že slečna Žofie stojí na prahu. Vzala mě k sobě, tichounce zavřela dveře a zeptala se mě, mám-li jí rád, a já jí řekl, že mám. A ona se mě zeptala, zda bych chtěl pro ni něco udělat a nikomu o tom neřekl. Odpověděl jsem, že ano. Potom řekla, že zapomněla v kostele bibli. Nechala ji na svém sedadle mezi dvěma jinými knihami a zda bych mohl nenápadně vyklouznout z domu a knížku jí přinést, aby o tom nikdo nevěděl. Řekl jsem, že to udělám. A tak jsem potichoučku vyklouzl z domu a hajdy po silnici. V kostele nebyl nikdo krom několika bagounů, protože ve dveřích nebyl zámeček a bagouni mají v létě rádi dřevěnou podlahu, neboť je chladná. Snad jste si všimli, že lidi chodí clo kostela, jenom když musí. Bagouni jsou jinší.

Něco se děje, povídám si; to není samo sebou, že by se nějaká slečna tak třásla na bibli. Tak jsem knihou zatřepal a ejhle, vypadl z ní papírek, na kterém bylo tužkou napsáno: „O půl třetí.“ Prošťáral jsem bibli, ale nic jiného jsem už nenašel. Nevěděl jsem, co to má znamenat, tak jsem lístek zase zastrčil do knížky, a když jsem přišel domů a nahoru, čekala na mě slečna Žofie ve dveřích své světnice. Zatáhla mě k sobě a zavřela dveře; potom se dívala do bible, až našla papírek, a když si ho přečetla, měla radost. A než jsem se nadál,

popadla mě a stiskla mě a řekla, že jsem nejhodnější chlapec na světě a abych nikomu nic neříkal. Byla chvíli moc červená ve tváři a oči jí svítily a byla tím vším velmi krásná. Byl jsem moc překvapený, ale když jsem zas mohl nabrat dech, zeptal jsem se jí, co ten papírek má znamenat, a ona se mě zeptala, zda jsem to četl, a já řekl ne, a ona se ptala, jestli umím číst písmo, a já jí řekl: „Ne, jenom velká tiskací písma,“ a na to ona mi řekla, že ten papírek je jen záložka, znaménko, kam až dočetla, a teď abych si šel hrát.

Šel jsem dolů k řece a přemýšlel jsem o tom a za chvíli vidím, že můj černochoch jde pořád za mnou. Když jsme byli mimo dohled z domu, černochoch se podíval na všechny strany a pak přiběhl ke mně a povídá:

„Pane Jiří, kdybyste šel kousek se mnou do bažin, ukázal bych vám celé hnízdo vodních hadů.“

To je divné, povídám sám sobě; totéž mi říkal už včera. A přece by měl vědět, že nikdo nemá jedovaté mokasíny tak rád, aby za nimi běhal kus světa. Co ten černochoch má za lubem? Nahlas povídám:

„Dobrá. Klusej napřed!“

Šel jsem za ním skoro kilometr. Pak černochoch odbočil do bažin a já se za ním brodil po kotníky skoro další kilometr. Potom jsme přišli na plochý plácek, který byl suchý a hustě porostlý stromy a keři a vínem, a tam černochoch povídá:

„Pane Jiří, jděte tamhle ještě pár kroků, tam to je; já je už viděl a už na ně nejsem zvědavý.“

Když to řekl, otočil se a odčvachtal a brzo mi zmizel za stromy. Já se dal do houští a po několika krocích jsem přišel na mýtinku velkou jako ložnice. Kolem ní byly jakoby stěny z hustého vína a na zemi ležel muž a spal – a při všech všudy –, byl to můj starý Jim.

Vzbudil jsem ho a myslel jsem, že to bude pro něho ohromné překvapení, ale nebylo. Málem plakal radostí, ale překvapený nebyl. Řekl, že tenkrát v noci plaval za mnou a slyšel mě pořád houkat, ale netroufal si odpovídat, protože nechtěl, aby ho někdo vytáhl z vody a přivedl ho zpátky do otroctví. Povídá:

„Byl jsem trochu raněný a nemohl jsem plavat tak rychle jako vy, a nakonec jste byl už daleko přede mnou; když jste vylezl na břeh, myslel jsem, že vás přece ještě doženu a že na vás nebudu muset volat. Ale když jsem zhlédl ten dům, už jsem nespíchal. Já byl moc daleko, než abych slyšel, co vám ti lidé říkají – bál jsem se psů; a když potom zase bylo ticho, věděl jsem, že jste v domě, tak jsem se dal do lesa, abych počkal, až bude den. Časně ráno tam přišli nějací černoši, kteří šli na pole, vzali mě a ukázali mi tohle místo, kde mě psi nemůžou najít kvůli té vodě; a černoši mi sem nosí každou noc jídlo a říkají mi, co je s vámi.“

„Proč jsi, Jime, neřekl mému Jackovi už dávno, aby mě sem přivedl?“

„Nač bych vás vyrušoval, Hucku, pokud jsme nemohli nic dělat? Ale teď je všechno v pořádku. Já jsem nakupoval věci a jídlo, jak to šlo, a po nocích jsem opravoval vor, když –“

„Jaký vor, Jime?“

„Náš starý vor.“

„Chceš říct, že náš starý vor není rozbitý na padrt?“

„Ne, není. Byl notně potlučený, zvláště na jednom konci, ale dohromady se mu moc nestalo, jenom naše věci se skoro všechny ztratily. Kdybychom se nebyli potopili tak hluboko pod vodu a kdyby nebyla bývala tmavá noc a kdybychom nebyli měli takový strach a kdybychom nebyli bývali padlí na hlavu, jak se říká, tak bychom byli vor viděli. Ale třeba je to lepší tak. Teď je vor spravený a je jako nový a máme habaděj věcí místo těch, o které jsme přišli .“

„A prosím tě, Jime, jak ses k tomu voru zase dostal? Chytils ho?“

„Jak jsem ho mohl chytit, když jsem tady v lese? Ne. Nějací černoši ho našli. Byl zachycený o zapíchnutý strom nedaleko odtud v záhybu řeky a oni ho schovali ve strouze pod vrbami. A bylo z toho tolik řečí a hádání, komu bude patřit, že jsem se to brzy dozvěděl. Tak jsem to rozsekl tím, že jsem jim řekl, že vor nepatří nikomu z nich, ale že patří jedině vám a mně, a optal jsem se jich, jestli má někdo chuť ukrást věc, která patří bílému mladému pánovi, a dostat za to výprask? Potom jsem dal každému deset centů a byli velice spokojeni a byli by rádi, kdyby přišlo víc vorů a oni zase zbohatli. Oni na mě byli moc hodní, ti černoši tady, a když jsem něco chtěl, nemusel jsem si o to říkat dvakrát, milánku. Ten Jack je hodný černoš a moc fikaný.“

„Opravdu je. Nikdy mi neřekl, že jsi zde; řekl mi, abych se šel podívat, že mi ukáže hnízdo vodních hadů. Kdyby to bylo špatně dopadlo – on v tom nebyl. Může říct, že nás nikdy spolu neviděl, a bude to pravda.“

O následujícím dni nechci moc povídat. Raději to vezmu zkrátka. Probudil jsem se za svítání a chtěl jsem se otočit na druhou stranu a spát dál, když jsem si všiml, že v domě je nějaké divné ticho; nikde se nic nehýbalo. To bylo nezvyklé. Potom jsem viděl, že Buck je pryč. Tak jsem vstal a šel se podívat dolů. Nikde nikdo. Celý dům byl tichý jako myška. Totéž venku. Jářku, co to znamená? U dřevníku vidím svého Jacka a povídám:

„Kde jsou všichni? Co se děje?“

Povídá on:

„Copak nevíte, pane Jiří?“

„Ne,“ povídám, „nic nevím.“

„Tak tedy, slečna Žofie utekla, načisto utekla. Utekla někdy v noci – nikdo neví přesně kdy; utekla vdát se. Chce si brát toho mladého Harneye Shepherdsona, víte – nebo aspoň si to všichni myslí. Rodina na to přišla před půlhodinkou, snad kapánek dřív, a říkám vám, že čas nemařili. Takový pospěch s flintami a s koňmi jste jakživ neviděl. Ženské jely popíchnout příbuzenstvo a starý pan Saul a hoši vzali flinty a jeli nahoru po silnici k řece. Chtějí chytit a zbit toho mladého Shepherdsona, než se bude moct dostat se slečnou Žofíí na druhou stranu. Počítám, že se něco semele a že bude moc zle“

„A Buck odešel a ani mě nevzbudil.“

„To on úmyslně. Nechtěli vás do toho míchat. Pan Buck nabil svou flintu a říkal, že složí nějakého Shepherdsona, i kdyby měl puknout. No, ono jich tam bude hodně a hádám, že nějakého složí, když se mu šikne příležitost .“

Utíkal jsem vzhůru podle řeky, co mi nohy stačily. Za chvíli jsem slyšel výstřely, ale zdaleka. Když jsem přišel do dohledu stavení a skládky dříví, kde přistávají parníky, začal jsem se opatrně plížit podrostem a křovím, až jsem přišel na dobré místo. Tam jsem vylezl na topol, který byl mimo dostřel; sedl jsem si do větroví a koukal. Kousek pod stromem byla naskládaná hromada štípaného dříví, vysoká asi metr dvacet nebo tak, a původně jsem se chtěl schovat za ni. Ale měl jsem štěstí, že jsem to neudělal.

Na mýtině před přístavištěm se prohánělo na koních několik mužů. Byli čtyři nebo snad jich bylo pět; křičeli, kleli a snažili se dostat na kobytku dvěma mladíkům, kteří se krčili za haldou dříví, naskládaného podle břehu; ale nemohli na ně. Kdykoliv se některý z nich ukázal na říční straně haldy, už po něm stříleli. Chlapci za dřívím seděli zády k sobě, takže měli výhled na obě strany.

Za nějakou chvíli muži přestali objíždět mýtinu a zamířili k stavení. V tu chvíli jeden z hochů vstal, pečlivě zamířil přes haldu a sundal jednoho muže ze sedla. Všichni ostatní seskákali, popadli raněného a nesli ho do stavení. V tom okamžiku hoši vyskočili a začali utíkat. Byli na půl cesty k mému stromu, než to muži zpozorovali. Vyskočili zase na koně a za nimi. Doháněli chlapce, ale nic jim to nepomohlo, protože chlapci měli příliš velký náskok; dostali se až k haldě dříví před mým stromem, schovali se za ni, a tak zase na muže vyzráli. Jeden z těch hochů byl Buck a druhý byl hubený mladík, kterému mohlo být devatenáct let.

Muži ještě chvíli kroužili kolem a pak odjeli. Jakmile byli z dohledu, zahalekal jsem na Bucka a prohlásil jsem se mu. Napřed nevěděl, co se děje. Můj hlas poznal, ale napřed nechápal, jak může přicházet ze stromu. Byl hrozně překvapen. Řekl mi, abych dával dobrý pozor a abych ho upozornil, až se muži zase objeví; prý chystají nějakou čertovinu a nebudou dlouho pryč. Nebylo mi na tom stromě dobře, ale netroufal jsem si slézt. Buck

začal naříkat a vyvádět a říkal, že on a bratranec Joe (to byl ten druhý mladík) Shepherdsonům ten dnešek ještě osladí. Říkal, že otec a oba bratři jsou zabiti a že zabili dva nebo tři nepřátele. Říkal, že Shepherdsonové je vlákali do pasti. Buck říkal, že otec a bratři měli počkat, až přijdou příbuzní – protože Shepherdsonů bylo na ně samotné příliš mnoho. Ptal jsem se, co se stalo s mladým Harneyem a se slečnou Žofií. Řekl, že se dostali na druhý břeh a že jsou živi a zdraví. Měl jsem z toho radost; ale jak Buck vyváděl a řádil, že se mu nepodařilo Harneye zabít – něco takového jsem jakživ ještě neslyšel.

A najednou bác! bác! bác! tři nebo čtyři pušky začaly střílet – muži se proplížili odzadu lesem, bez koní, pěšky. Chlapci běželi k řece – oba raněni – a skočili do vody. Ale jak je proud odnášel, muži běželi po břehu a stříleli po nich a křičeli: „Zabte je, zabte je!“ Udělalo se mi z toho tak špatně, že jsem málem spadl ze stromu. Nebudu povídat všechno, co se dělo, protože by se mi zas dělalo nanic. Litoval jsem, že jsem tenkrát v noci vůbec vylezl na břeh, když jsem teď musel vidět takové věci. Nikdy se toho nezbavím – až za hodně dlouho. A v noci se mi o tom ještě zdává.

Na stromě jsem zůstal, dokud se nezačalo stmívat, protože jsem se bál slézt. Chvílemi jsem ještě slyšel rány z lesa; a dvakrát jsem viděl skupinky mužů s puškami cválat kolem přístavního baráku; tak jsem si řekl, že mela ještě neskončila. Byl jsem hrozně sklíčený, a tak jsem si umínil, že se už nikdy nevrátím do Grangerfordovic domu, protože jsem jaksi za všechno mohl. Domyslíl jsem si, že ten kousek papíru, co jsem přinesl z kostela, znamenal, že se slečna Žofie někde sejde s Harneyem o půl třetí a že s ním uteče. Řekl jsem si, že jsem vlastně měl jejímu otci říct o tom papírku a o tom, jaká byla divná, a on by ji snad byl zamkl a k celé té hrozné mele by nikdy nebylo došlo.

Když jsem slezl se stromu, plížil jsem se podle břehu a našel obě těla na kraji vody. Tahal jsem je tak dlouho, až jsem je dostal na břeh; potom jsem jim přikryl tváře a pak jsem utíkal pryč, co nejrychleji jsem uměl. Když jsem přikrýval Buckovu tvář, pobřečel jsem si trochu, protože na mě byl velmi hodný.

Teď už byla úplná tma. Nešel jsem vůbec ani do blízkosti domu, ale dal jsem se lesem k bažině. Jim nebyl na svém ostrově, a tak jsem pádil ke strouze. Prodíral jsem se vrbovím celý říčný, abych už mohl skočit na vor a dostat se z toho hrozného místa. A vor byl pryč! Lidičky, to moje leknutí! Krve by se nikdo ve mně nebyl dořezal. Potom jsem houkl. A hlas, který nebyl ode mne dál než nějakých patnáct kroků, řekl:

„Chvála na výstostech! Jste to vy, milánku? Nedělejte rámus.“

Byl to Jimův hlas – a nic na světě jsem ještě tak rád neslyšel. Běžel jsem kousek podle břehu a skočil na vor a Jim mě popadl a tiskl mě k sobě a byl tak rád, že mě vidí. Povídá:

„Pánbůh požehnej, děťátko, já už nadobro věřil, že jste už zase mrtvý. Jack tu byl a říkal,

že jste asi zastřelený, protože jste se nevrátil domů; tak jsem našup odstartoval vor k ústí strouhy, abych se mohl odstrčit v ten moment, kdy by mi Jack přišel říct, že jste mrtvý. Já jsem moc rád, že jste se mi vrátil, milánku . “

Povídám já:

„Je to dobré, že jsem tady; mě už nenajdou. Budou si myslet, že jsem byl zabítý a odplavený řekou – tam nahoře je něco, co jim ten nápad dá do pera. Tak už na nic nečekej, Jime, a odšoupli nás do řeky, jak nejrychleji umíš.“

Ale byl jsem nesvůj, dokud vor nebyl o tři kilometry níž a uprostřed Mississippi. Potom jsme vyvěsili návěstní lucernu a byli zase volní a v bezpečí. Já neměl od včerejška v ústech, a tak se Jim vytasil s chlebem a s podmáslím a pak přinesl vepřovou se zelím a zeleninou – nic na světě není tak dobré jako zelenina, když je správně uvařená –, a zatímco jsem jedl, povídali jsme si a měli se dobře. Byl jsem notně rád, že jsem se dostal z té krevní msty, a Jim byl rád, že se dostal z té bažiny. Řekli jsme si, že všude dobře, na voru nejlíp, když se to tak vezme. Domy jsou dusné a přecpané, ale vor ne. Na voru jste docela volný, nejste nesvůj a máte pohodlíčko.

KAPITOLA XIX

Dva tři dny minuly; mohl bych říct, že uplynuly, tak tiše, hladce a krásně míjel čas. A takhle jsme si krátili chvíli: V těchto místech byla řeka hrozitánsky veliká – místy široká až půltřetího kilometru. Pluli jsme jenom v noci, ve dne jsme se skrývali a odpočívali; jak mělo začít svítat, zarazili jsme plavbu a uvázali vor – skoro vždycky v tiché vodě pod nějakou porostlou mělčinou. Potom jsme nasekali topolového mlází a vrbového proutí a přikryli tím vor. Pak jsme hodili do řeky šňůry. Potom jsme sklouzli do vody a zaplavali si, abychom se osvěžili a ochladili. Pak jsme si sedli na kraj mělčiny, na písek, kde bylo vody tak po kolena, a koukali jsme, jak svítá. Nikde se nic ani nešustlo – úplné ticho kolem –, jako kdyby celý svět spal, jenom nejvýš nějaká žába snad zakuňkala. První, co jste viděli, když jste se dívali přes vodu, byla jakási neurčitá temná čára – to byl les na druhé straně; nic jiného jste nerozeznali; potom se ukázala bledá skvrna na obloze; potom další bledost, která se šířila; potom kdesi daleko, daleko změkla řeka a už nebyla černá, ale šedivá. To už jste viděli sunout se po vodě v hrozně dálce malinké tečky – nákladní čluny a podobně; a dlouhé černé šmouhy – vory; občas jste zaslechli vrznout kormidlo; nebo jste zaslechli lidské hlasy. Co říkaly, nebylo rozumět, ale bylo takové ticho, že se zvuk nesl daleko; pomaloučku polehoučku jste na hladině vody rozpoznali zpěněný štráf. Podle toho, jak vypadal, jste poznali, že tam je ve dnu zapíchnutý strom, o který se rozráží rychlý proud, takže se tvoří pěna; a viděli jste cáry mlhy, jak stoupají z řeky a jak se motají nad vodou a

východ se začíná červenat a řeka také, a pak už rozpoznáte dřevěnou chatu na druhé straně vody při břehu; je to patrně sklad metrového dříví a ti šizuňkové jistě naskládali dřevo tak, že by mezi poleny mohl proskočit pes, kde se mu zlíbí; potom se zvedá vánek, takový vám chladný a čerstvý a voňavý lesem a kytkami a ovívá vás. Někdy ovšem také voní jinak, protože lidi nechávají na břehu leklé ryby, – a když ryby hnijí, tak je to moc znát; a za chvílečku máte bílý den a všechno se na sluníčku směje a zpěvní ptáci spouštějí naplno.

V tu dobu se trocha kouře ztratí, a tak sundáváme ze šňůry pár ryb a připravujeme si teplou snídani. A potom se koukáme na opuštěnost řeky a jen se tak protahujeme a povalujeme a pomaloučku usínáme. Pomaloučku polehoučku se probouzíme a hledáme proč; je to většinou parník, který funí proti proudu. Pluje tak daleko při druhém břehu, že na něm nerozeznáváme nic, leda má-li koleso vzadu nebo kola po stranách; potom třeba zas hodinu není nic vidět a nic slyšet, jen samou čirou opuštěnost. Pak vidíte vor, jak klouže daleko, daleko od vás, a na voru obyčejně někdo stojí a štípá dříví, to většinou na vorech dělají; vidíte, jak se sekera zablýskla a jak dopadá – ale neslyšíte nic; vidíte, že se sekera zase zvedá, a když už je nad hlavou muže, slyšíte to k'čank! Tak dlouho to trvalo, než zvuk přeletěl vodu. Tak jsme trávili dny lenošením a nasloucháním tichu. Jednou byla hustá mlha a vory a ostatní, co plulo kolem, tlouklo do kastrolů, aby je nepřejel parník. Nákladní člun nebo vor plul třeba tak těsně kolem nás, že jsme slyšeli, jak lidé na něm mluví a klnou a jak se smějí; slyšeli jsme je načisto zřetelně, ale vůbec jsme je neviděli. Ani lidi, ani loď. Člověku z toho naskakovala husí kůže; bylo to, jako by to duchové vyváděli ve vzduchu. Jim řekl, že to jsou duchové; ale já povídám:

„Ne, duchové by neřikali: Šlak aby trefil tu tentononc mlhu.“

Jak padla noc, vyšoupli jsme vor; když jsme se s ním dostali doprostřed řeky, už jsme se o nic nestarali; nechali jsme vor plavat, kudy chtěl proud; potom jsme si zapálili dýmky, sedli si na kraj, nohy jsme brouzdali ve vodě a povídali jsme si o všem možném. Byli jsme vždycky nahatí, ve dne v noci, pokud nám to nezkazili moskyti – protože nové šaty, které mi dali ušít Buckovi rodiče, byly příliš dobré, než aby byly pohodlné, a já si na šaty beztak nikdy moc nepotrpěl.

Občas jsme měli, třeba po moc a moc hodin, řeku úplně sami pro sebe. Daleko, daleko přes vodu po obou stranách byly břehy a ostrovy; a sem tam jiskřička – což byla svíčka v okně nějaké chaty; někdy bylo několik jisker i na vodě – na voru nebo na nákladní lodi, víte, a třeba jste slyšel skřipky nebo písničku z některého toho plavidla. Na voru se žije nádherně. Nebe jsme měli posypané hvězdami. Lehávali jsme naznak a dívali se na ně a probírali, jsou-li ty hvězdy dělané nebo jsou-li tam odjakživa. Jim říkal, že jsou dělané; ale já říkal, že tam jsou odjakživa; myslel jsem si, že by bylo trvalo moc dlouho udělat jich

tolik. Jim řekl, že je mohl snést měsíc; no, to znělo rozumně, tak jsem se nehádal, protože jsem viděl snést žábu množství skoro stejně veliké, takže to, co Jim říkal, bylo docela možné. Dívali jsme se také na létavice, jak padají a svítí. Jim říkal, že to jsou nezvedenci, které měsíc vyhodil z hnízda.

Několikrát za noc jsme také vídali parník. Šinul si to tmou, občas škytl a z komína se vyhrnula hora jisker, které pršely na řeku a vypadaly moc krásně; potom se parník otočil do zatáčky řeky, ještě nám zamrkal světly, ta pak zmizela, jeho ššš-ššš zmlklo a na řece bylo zase ticho; za hodnou dobu po tom, co byl parník pryč, došly k nám vlny, pohoupaly trochu vor a potom, ani se nedalo říct za jak dlouho, jste už neslyšeli nic, leda snad žáby nebo něco podobného.

Po půlnoci šli lidé na břehu spát a pak na dvě tři hodiny byly břehy černé. Už žádné jiskry v oknech chat. Ty jiskry, to byly naše hodiny. První, která se ukázala, znamenala, že bude ráno, tak jsme se ohlédli po nejbližším místě, kde bychom mohli vor ukrýt a přivázat.

Jednoho rána za svítání jsem našel loďku a zajel jsem propustí na břeh, který nebyl vzdálený ani celých dvě stě metrů. Pak jsem vjel do strouhy protékající cypřišovým lesem. Pádloval jsem asi půldruhého kilometru; chtěl jsem se podívat, zda tam nerostou nějaké borůvky nebo něco podobného. Zrovna jsem byl s loďkou v místech, kde jakási stezka křižovala strouhu, když vidím dva muže, jak se řítí po stezce horempádem, co jim nohy stačí. Už jsem si říkal, že je po mně, protože ať kdo honil, koho chtěl, vždycky jsem si myslel, že honí mě – nebo Jima. Chtěl jsem se co nejrychleji odtrčit, ale muži už byli blízko, halekali na mě a prosili, abych jim zachránil život; říkali, že nic neudělali a kvůli tomu že je teď lidé honí – a že muži a psi jsou jim v patách. Chtěli rovnou skočit do loďky, ale já jim povídám:

„To nedělejte. Neslyším dosud ani psy, ani koně; máte ještě kdy vlézt do křoví a jít kousek podle strouhy; potom vlezte do vody, brod'te se sem ke mně a vlezte do loďky; tak zmatete psy, že ztratí stopu.“

Udělali to, a jak byli v loďce, pádloval jsem co nejrychleji k řece. Za takových pět nebo deset minut jsme zaslechli psy a v dálce křik mužů. Slyšeli jsme je, jak se hrnou ke strouze, ale neviděli jsme je. Podle všeho se u strouhy zastavili a chvíli tam okouněli; my jsme jeli dál a dál, a čím více jsme se vzdalovali, tím méně jsme je slyšeli, až jsme je skoro už neslyšeli vůbec. Když jsme měli strouhu za sebou a vjeli do řeky, bylo už všude kolem ticho. Dobře jsme dojeli k mělčině a schovali se pod topoly a byli v suchu.

Jednomu z těch mužů mohlo být sedmdesát let nebo ještě víc; měl holou hlavu a úplně šedé kníry. Na hlavě měl pomačkaný širák. Oblečen byl v ukoptěnou modrou vlněnou košili a v rozbité modré kalhoty; nohavice měl nacpané do jezdeckých bot. Potom měl domácí

vyrobené pletené kšandy – vlastně ne – jenom jednu. Štruksový frak s ošoupanými mosaznými knoflíky měl přehozený přes ruku a oba muži měli po velkém, tlustém, odraném vaku.

Druhý chlapík byl asi třicetiletý a stejně sešle oblečený. Po snídani jsme si všichni lehli a začali si povídat a první, co vyšlo najevo, bylo, že se ti dva neznají.

„Co se vám stalo?“ ptal se holohlavý toho druhého.

„Nu, já jsem prodával prostředek proti zubnímu kameni – a on po něm ten zubní kámen skutečně sleze, ale obyčejně sleze také sklovina. Jenom chyba, že jsem tam v městě zůstal chvíli déle, než jsem měl, a právě jsem se odpoutával, když jsem se s vámi setkal na pěšině za městem. Vy jste mi řekl, že už jedou, a prosil jste mě, abych vám pomohl zmizet. Tak jsem vám řekl, že i mně hrozí nepříjemnost a že se ztratím s vámi. Toť celý můj příběh. A jaký je váš?“

„Já – já tam v městě pořádal takovou menší abstinenční kampaň proti alkoholismu. Už jsem tam byl týden a stal jsem se miláčkem paní a dívek, neboť jsem pořádně zatápel bratřím z mokré čtvrti a tržil jsem také pět až šest dolarů za večer – při vstupném deset centů za osobu, dívky a černoši vstup volný; a obchod vzkvétal utěšeně, když nějakým záhadným způsobem včera večer proniklo na veřejnost, že v tajnosti svého soukromí obcuji se džbánem kořalinky. Nějaký černoš mě dnes ráno vzbudil; že prý se lidé potichoučku shromažďují se psy a koňmi a že tu budou co nevidět, dají mi prý půl hodiny náskok a pak mě začnou honit; a když mě chytí, namažou mě prý dehtem, vyválejí v peří a povozí mě na kládě. Já už nečekal na snídani – neměl jsem hlad . “

„Starý pane,“ povídá ten mladší, „počítám, že bychom měli utvořit dvojspolek; co tomu říkáte?“

„Nejsem tomu nikterak odkloněn. Co je váš hlavní obor?“

„Jsem vyučený sazečský pomocník; dělám trochu do zázračných léků; jsem divadelní herec – tragéd, víte; mesmeruji a provozuji lebosloví, když se naskytne příležitost, pro změnu vyučuji zpěvu a vlastivědě; také přednáším – ó, já dělám spoustu věcí – tak říkajíc všechno, co se namane. A jaké vy máte melouchy?“

„Také jsem svého času dělal hodně do medicíny. Vkládání rukou byl můj nejlepší kousek – kurýroval jsem tím rakovinu a paralýzu a podobné. Též umím výborně hádat budoucnost, mám-li s sebou někoho, kdo mi zjistí fakta. Mým oborem je také kazatelství a zhusta působím na náboženských shromážděních a v misionářských spolcích . “

Chvíli nikdo nic neříkal; potom mladý muž zhluboka vzdechl a řekl:

„Ach žel ... “

„Nad čím achželujete?“ povídá ten holohlavý.

„Když si pomyslím, že jsem zůstal naživu, abych se dožil takového života a klesl až do takovéto společnosti –“ a začal si hadrem utírat koutky očí.

„Kat vás sper – tato společnost vám není dost dobrá?“ povídá holohlavý našťavaně a uštěpačně.

„Ale ano, je mi dost dobrá; je taková, jakou si zasluhuji. Neboť kdo mě tak ponížil, když jsem byl tak vysoko? Já sám jsem to udělal. Nesvaluji vinu na vás, pánové. – toho jsem dalek. Nikomu vinu nedávám. Všecko jsem si to zasloužil. Necht' syrý svět svou zlobu na mně zchladí; vím jednu věc – že někde hrob můj čeká. Ať si svět jde svou cestou, jak chodíval, ať mi vezme všecko: milované bytosti, majetek, všecičko; ale hrob mi vzít nemůže. Jednoho dne tam ulehnu, na všecko zapomenu a mé ubohé puklé srdce dojde klidu.“

A utíral si oči dál.

„Jděte do háje se svým ubohým puklým srdcem,“ povídá holohlavý. „Co nám tady budete otloukat o hlavu své ubohé puklé srdce? My jsme vám nic neudělali.“

„Ne, neudělali, vím to. Z ničeho vás, pánové, neviním. Sám jsem se strhl z výšin do hlubin – ano, sám jsem si to udělal. Právem trpím – naprosto právem. Na nic nežehráám.“

„Z čeho že jste se strhl? Odkud že jste se dostal do hlubin?“

„Ach, nevěřili byste mi; svět nikdy nevěří – přejdemež to – nezáleží na tom. Tajemství mého zrodu –“

„Tajemství vašeho zrodu? Míníte snad –“

„Pánové,“ povídá mladý muž velmi slavnostně, „odhalím vám je, neboť cítím, že vám mohu důvěřovat. Po právu jsem vévodou!“

Jimovi lezly oči z důlků, když to slyšel; a mně patrně také. Potom povídá holohlavý: „Ne! To snad nemíníte doopravdy?“

„Ano, můj praděd, prvorozený syn vévody z Bridgewateru, utekl se do této země koncem minulého století, aby zde dýchal čistý vzduch svobody; zde se oženil a zemřel, zanechávaje po sobě syna. Asi v téže době zemřel pradědův otec. Druhorozený syn nebožtíka vévody uchvátil titul a statky – skutečný vévoda-nemluvně byl opominut. Já jsem lineární potomek onoho nemluvněte – já jsem pravoplatný vévoda z Bridgewateru; a zde jsem, ztracenec, vyrván ze svého vznešeného stavu, štván lidmi, opovrhován syrým světem, rozedrán, vyčerpán, s puklým srdcem, degradován do společnosti poběhlíků na voru. “

Jimovi ho bylo hrozně líto a mně také. Snažili jsme se ho utěšovat, ale on říkal, že pro něho není útěchy; řekl, že by se mu však ještě nejspíš ulevilo, kdybychom se mohli odhodlat ho uznat; tak jsme řekli, že ho uznáme, poví-li nám, jak se to dělá. Pravil, že se máme klanět, když ho oslovujeme, a že mu máme říkat „Vaše Milosti“ nebo „Můj lorde“ nebo „Vaše

Lordstvo“ – ale že nebude nic namítat, když ho budeme nazývat prostě „Bridgewater“, což – jak říkal – je beztak titul a nikoliv jméno; a jeden z nás aby mu přísluhoval při tabuli a obstarával pro něho drobné službičky, jak co bude potřebovat.

No, na tom nebylo nic těžkého, tak jsme to dělali. Při obědě ho Jim obskakoval, přísluhoval mu a říkal: „Dá si Vaše Milost ještě todle?“ nebo „Vezme si Vaše Milost ještě flák tudletoho?“ a tak podobně, a člověk viděl, že mu to dělalo náramně dobře.

Ale ten starý muž mluvil čím dál tím méně; nakonec už neměl skoro vůbec co říct a jenom se kabonil na to, jak hýčkáme vévodu. Bylo vidět, že ho něco tíží. A takhle odpoledne povídá:

„Heleďte, koukejte, Bilgewater (Zkomolením dostává jméno hanlivý význam. Zatímco „vévoda z Bridgewateru“ zní velmi vznešeně (bridge = most, water = voda), slovo „bilgewater“ označuje splašky na dně lodního trupu.) , mně je vás ukrutně líto, ale vy nejste jediný, kdo měl takové utrpení.“

„Že nejsem jediný?“

„Ne. Nejste jediný. Nejste jediný, kdo byl šizuňkem připraven o své vznešené místo .“

„Ach!“

„Ne, nejste jediný člověk s tajemstvím zrodu .“ A namouduši, teď začal brečet on.

„Nastojte! Co tím míníte?“

„Bilgewater, řekněte, mohu-li vám důvěřovat?“ povídá starý muž a nepřestal popotahovat.

„Až do trpké smrti!“ Uchopil starcovu ruku, stiskl ji a řekl:

„Jaké jest medle tajemství vašeho původu? Rcete!“

„Bilgewater, já jsem nebožtík dauphin.“

Nežádejte si, jak jsme teď s Jimem vyvalovali oči. Vévoda povídá:

„Vy jste co?“

„Ano, příteli, je to tak – vaše oči se v tomto momentu dívají na ubohého zmizelého dauphina Ludvíka Sedmnáctého, syna Ludvíka Šestnáctého a Máry Antonety.“

„Vy? Ve vašem věku? Ne! Jistě chcete říci, že jste nebožtík Karel Veliký; vždyť vám je jistě přinejmenším šest nebo sedm set let.“

„Starosti mě tak zřídily, Bilgewater, starosti mě tak zřídily; starosti přinesly tyto šedé vlasy a tuto předčasnou plešovatosť. Ano, pánové, vidíte zde před sebou v modrých štruksových kalhotách a v žebrotě bludného, vypuzeného, pošlapaného a trpícího zákonitého krále Francie.“

A potom brečel a tak vyváděl, že jsme, Jim a já, lítostí nevěděli co dělat – a zároveň jsme byli tak rádi a tak pyšni, že ho máme mezi sebou. Tak jsme to s ním udělali jako předtím s vévodou a začali jsme utěšovat jeho . Ale on řekl, že to k ničemu není a jediná pomoc pro

něho je umřít a mít to všecko odbyté; ačkoliv prý se mu někdy přece jen aspoň na chvíli uleví, když s ním lidé zacházejí tak, jak to odpovídá jeho stavu, a klekají na jedno koleno, když ho oslovují, a když mu pokaždé řeknou „Vaše Veličenstvo“ a přisluhují mu u jídla před ostatními a když si v jeho přítomnosti nesesedají, dokud on neřekne, aby si sedli. Tak Jim a já jsme mu začali veličenstvovat a obskakovali jsme ho a stáli jsme, dokud nám neřekl, abychom přijali místo. Dělal mu to moc dobře. Okřál a byl v dobré náladě. Ale vévoda začal být otrávený a bylo na něm vidět, že se mu to nic nelíbí; král byl na něho přesto pořád přívětivý a říkal, že jeho otec si cenil a považoval pradědečka vévodu z Bilgewateru a všechny ostatní vévody z Bilgewateru a že měli dovoleno docházet zhusta do paláce; ale vévoda byl nakvašený dál, až král nakonec povídá:

„Bilgewater, jak to všecko vypadá, budeme na tomhle tomto voru spolu ještě pěknou chvíli – tak co byste z toho měl, kdybyste se pořád tvářil tak kysele? Jenom byste otrávil sebe a nás. Já za to nemůžu, že jsem se nenarodil jako vévoda, a vy za to nemůžete, že jste se nenarodil jako král – tak jaképak fraky? Hledejme světlé stránky života! – to je moje heslo. A když se to vezme kolem a kolem, nedopadlo to s vámi nejhůř. Jídla co hrdlo ráčí a práce žádná – podejte mi ruku, vévodo, ať si plácneme, a buďme přáteli.“

Vévoda mu ruku podal a Jim a já jsme byli moc rádi. Zlá vůle byla tatam a my z toho měli velkou radost, protože mít nevěli na voru by byla zlá věc. Co na voru potřebujete v první řadě, to je pohoda, aby každý byl spokojený a měl s každým dobrou vůli.

Netrvalo mi dlouho, než jsem přišel na to, že tihle lháři nejsou ani králové, ani vévodové, ale obyčejní otrapové a podvodníci. Ale nic jsem neřekl a nic jsem nedal znát; nechal jsem si to pro sebe; je to tak nejlepší a aspoň z toho nejsou hádky a mrzutosti. Chtějí-li si dát říkat král a vévoda, já proti tomu nic nemám, pokud budou sekat dobrotu a pokud nebudou kazit rodinný mír; a Jimovi jsem nic neřekl, protože by to k ničemu nevedlo. A jestli jsem se od táty nenaučil nic, naučil jsem se od něho jedno: že s lidmi nejlépe vyjdete, necháte-li je dělat, co se jim líbí.

KAPITOLA XX

Moc a moc se nás vyptávali. Chtěli vědět, proč vor přes den schováváme a uvazujeme, místo abychom jeli – a zda prý Jim snad není uteklý černochoch? Povídám já:

„Svatá dobroto! Copak by uprchlý černochoch utíkal na Jih?“

Uznali, že by na Jih neutíkal. Musel jsem jim ale náš způsob cestování nějak vysvětlit, a proto jim povídám:

„Moje rodina žila v Pike County ve státě Missouri, kde jsem se narodil, a všichni pomřeli, krom otce a bratříčka Ika. Otec se rozhodl, že nechá hospodaření a že se odstěhujeme k

strýci Benovi, který má chalupu a kousek pole při řece, sedmdesát kilometrů pod Orleansem. Otec byl chudý a měl nějaké dluhy; a tak když všechno poplatil, zbylo mu jen šestnáct dolarů a náš černoš Jim. Ty peníze nestačily ani na lodní lístek v podpalubí pro nás čtyři na cestu přes jedenadvacet set kilometrů. No ale když řeka stoupla, měl otec jednoho dne štěstí; chytil tento kus voru, a tak jsme si řekli, že se na něm svezeme do Orleansu. Ale štěstí se otce nedrželo. Jedné noci nám parník urazil přední roh voru a my všichni spadli do vody a potopili jsme se pod koleso. Jim a já jsme vyplavali v pořádku, ale otec byl opilý a Ikovi byly teprve čtyři roky, a tak tam zůstali. Potom jsme pár dní měli samé mrzutosti. Lidé za námi jezdili na loďkách a chtěli mi brát Jima, že prý to je uprchlý černoš. A tak teď ve dne už nejezdíme a v noci nás nikdo neotravuje.“

Povídá vévoda:

„Nechte mě chvíli o samotě, abych mohl vyšpekulovat, jak jet i ve dne, budeme-li chtít. Rozmyslím si to a vynaleznu plán, který všechno spraví. Pro dnešek to ještě necháme při starém, protože přirozeně nechceme plout za denního světla tam kolem toho města; mohlo by to být nezdravé.“

Kvečeru se zamračilo a vypadalo to na déšť; blýskalo se na časy, načisto dole u obzoru, a listí se začalo tetelit – každý mohl snadno vidět, že bude zle. Tak král a vévoda vlezli do vigvamu obhlédnout postele. Na mé posteli byl slavník nacpaný slámou. Byl lepší než Jimův, ve kterém byly jenom plevy. V plevovém slavníku jsou vždycky klasy, které vás dloubají a píchají, a když se na plevníku otočíte, plevy šustí, jako byste se váleli v hromadě suchého listí, a budí vás to. Zkrátka vévoda se dal slyšet, že si vezme mou postel.

Král řekl, že si ji nevezme. Povídá:

„Myslel jsem si, že rozdíl našich stavů vám sám vnukne správný názor, že není důstojné krále spát na plevníku. Nechat' si Vaše Milost sama vezme plevník.“

Jim a já jsme byli chvíli jak na jehlách. Báli jsme se, že se zase budou hádat; a tak jsme byli moc rádi, když vévoda povídá:

„Jesti mým osudem být zašlapáván do bláta železnou patou útisku. Neštěstí zlomilo mého kdys tak hrdého ducha; ustupuji. Podvoluji se; jesti to můj osud. Jsem na světě sám – nechat' trpím. Snesu to.“

Vyjeli jsme na řeku, jakmile se opravdu setmělo. Král nám řekl, abychom se opatrně drželi středu řeky a nesvítili, dokud nebudeme pěkně daleko pod městem. Když jsme chvíli pluli, uviděli jsme na břehu hrst světýlek; to bylo to město, víte. Drželi jsme se hezky od břehu, a teprve když jsme byli asi půldruhého kilometru pod městem, vyvěsili jsme lucernu; kolem desáté začalo pršet a foukat a blýskat se a hřmět ažaž; tak král řekl Jimovi a mně, abychom oba zůstali venku na stráži, dokud se počasí nezlepší; potom zalezl s vévodou do vigvamu a

šli spát. Já měl původně volno až do půlnoci, ale nebyl bych si šel lehnout, ani kdybych byl měl postel, protože takovou bouřku člověk určitě nevidí každý den. Namouvěru, jak ten vítr řval a jak se hnal! A každých pár vteřin zasvítil blesk, až bylo vidět pěnové hřebínky vln na kilometr všemi směry, a viděli jsme ostrovy jakoby zaprášené deštěm a stromy, jak sebou mlátí ve vichřici; a potom há-vek! bam! bam! bambl-amblam-bam-bambam, hrom si práskl a potom se klidil, ale ještě cestou huboval a repotal, než zmizel, – a potom rip! a už tu byl nový blesk a nová rána do pranice. Vlny mě chvílemi málem splachovaly z voru, ale já neměl na sobě šaty, tak jsem si z toho nic nedělal. Zabodnutých stromů jsme se nemuseli bát; neustále se blýskalo a blesky nám svítily na cestu tak dobře, že jsme vždycky mohli včas zarejdivat sem nebo tam a strom objet.

Já měl prostřední vartu, víte, ale byl jsem pak už tak ospalý, že Jim řekl, že postojí první polovičku za mě; Jim byl v takových věcech vždycky moc hodný, opravdu. Vlezl jsem do vigvamu, ale král a vévoda se tam roztáhli tak, že jsem si neměl kam lehnout. Tak jsem se uvelebil venku, před vigvamelem. Déšť mi nevadil, protože byl teplý, a vlny teď už nebyly tak vysoké. Kolem druhé ráno byly už zase větší a Jim už mě chtěl vzbudit, ale pak si to rozmyslel. Počítal, že ještě nejsou tak veliké, aby mi mohly něco udělat. Ale mýlil se; najednou se přihnala vlna jako hrom a smetla mě přes palubu. Jim se málem uřehtal k smrti. Měl ostatně vždycky smích na krajíčku a ze všech černochoů, které jsem kdy viděl, měl nejvíc smyslu pro humor.

Nastoupil jsem vartu a Jim si lehl a chrápal o sto šest. A pomaloučku polehoučku se bouřka tišila, až přestala. Když se ukázalo první světlo v okně chaty, vzbudil jsem ho a zastrčili jsme vor do denního úkrytu.

Král po snídani vyndal zamaštěné karty a hrál s vévodou „moje teta – tvoje teta“ o pět centů za hru. Potom je to omrzelo a řekli, že si vypracují „bitevní plán“, jak tomu říkali. Vévoda vyhrabal ze svého vaku spoustu reklamních letáčků a předčítal je. Na jednom z nich bylo natištěno: „Slavný Dr. Armand de Montalban z Paříže bude přednášet o vědě frenologické. Přednáška konati se bude v (tam bylo vynechané místo) dne (vynechané místo) v (tolik a tolik) hodin. Vstupné deset centů.“ Potom tam ještě bylo, že „povahopisy jsou k mání po 25 centech za kus“. Vévoda řekl, že to je on. Na jiném letáku zas byl „světoznámý shakespearovský tragéd Garrick (David Garrick (1717-1779) – slavný anglický herec a divadelník, ředitel londýnského divadla Drury Lané. Velké úspěchy slavil jako představitel Shakespearových postav, Richarda III., Hamleta aj.) mladší z londýnského divadla Drury Lane“. Na jiných letáčcích měl spoustu jiných jmen a uměl dělat jiné báječné věci, jako nalézt „vševědným proutkem“ zlato a vodu, „zařikávat uhranutí“ a podobné. Nakonec povídá:

„Ale nejraději ze všeho holduji divadelní múze. Již jste někdy stanul na prknech, králevictvo?“

„Ne,“ povídá král.

„Ale stanete, dřív než budete o tři dny starší, Padlá Veličino,“ povídá vévoda. „V prvním lepším městě, do kterého se dostaneme, najmeme sál a předvedeme souboj na meče z ‚Richarda III.‘ a balkónovou scénu z ‚Romea a Julie‘. Co tomu říkáte?“

„Jsem pro všecko až do roztrhání těla, když to něco vynese, Bilgewater; ale nezapomeňte, že nemám ponětí, jak se to dělá, a také jsem v divadle mockrát nebyl. Když otec míval komedianty v paláci, byl jsem ještě moc malý. Myslíte, že byste mě mohl naučit hrát divadlo?“

„Snadno a rychle!“

„Tak tedy jo. Beztak se celý třesu na něco nového. A dejme se do toho třeba hned.“

A tak vévoda vyložil králi, kdo to byl Romeo a kdo to byla Julie, a řekl, že on hrával Romea, takže král by mohl dělat Julii.

„Ale když ta Julie byla tak mladá holka, snad by se lidé divili, jak se dostala k té lysé hlavě a k mým bílým knírům?“

„Nic se nebojte – žádnému z těch venkovských balíků to nebude nápadné. A kromě toho přece budete v kostýmu a kostým člověka změní k nepoznání; Julie je na balkóně a lebedí si v měsíčním světle, než jde spat, a proto má na sobě župan a noční čepec s nabíranými krajkami. Tady mám kostýmy pro tuto scénu . “

Vévoda vytáhl z vaku několik tuhých bavlněných obleků, o kterých říkal, že to je středověké brnění pro Richarda III. a pro toho druhého, a dlouhou bílou bavlněnou noční košili a nadržaný noční čepec ze stejného materiálu. Král s tím byl spokojen, a tak vévoda vytáhl knížku a předčítal úlohy. Četl to báječně škrobeně a vznešeně a vykračoval si přitom a točil se a poskakoval; četl a zároveň to hrál, aby ukázal, jak se to dělá. Potom dal knížku královi, aby se svou úlohu naučil nazpaměť.

Nějakých pět kilometrů pod naší zátočinou bylo město – učiněný Zástrkov. Po obědě řekl vévoda, že už vyzkoumal, jak to udělat, abychom mohli plout i ve dne, aniž to bude nebezpečné pro Jima. Řekl, že teda půjde do města a zařídí všecko potřebné. Král se dal slyšet, že půjde také a podívá se, zda by nebylo do čeho klovnout. Protože nám došla káva, řekl Jim, abych se s nimi svezl v loďce a nějakou koupil.

Ve městě bylo jako po vymření; ulice byly prázdné a tiché a mrtvé jako v neděli. Našli jsme nemocného černocho, který se slunil na dvorku, a ten nám řekl, že všichni, kdo nejsou nemocní nebo moc malí nebo moc staří, odešli na pobožné shromáždění, které se koná v lese tři kilometry odsud. Král se ho vyptal, kudy se tam jde, a prohlásil, že tam půjde a

zpracuje shromáždění až do aleluja. A že bych mohl jít s ním.

Vévoda řekl, že on má zájem jedině o tiskárnu. Našli jsme ji. Byl to krcálek v prvním patře nad truhlářskou dílnou – tiskaři a truhláři byli všichni na shromáždění a žádné dveře nebyly zamknuté. Tiskárna byla špinavý neuklizený kumbál, podlaha plná papírů a smetí a zdi plné plakátů a letáků s obrázky koní a uprchlých černochů. Vévoda svlékl kabát a řekl, že to je ono. Král a já jsme se vydali na to shromáždění.

Došli jsme tam asi za půl hodiny a lilo z nás, protože byl hrozně horký den. Na shromáždění mohlo být nějakých tisíc lidí z okruhu třiceti kilometrů. Les se hemžil povozy a koňmi. Kam ses podíval, tam bylo uvázané spřežení a žralo z troků a ohánělo se proti mouchám. Byly tam také stánky udělané z tyčí, přes které naskládali větve jako střechu. Prodávali tam limonádu a perník a měli tam kupy melounů, zelené kukuřice a podobných věcí.

Kázání se konala v podobných stáncích, jenomže byly o hodně větší a pojaly spoustu lidstva. Lavice byly z rozpůlených kmenů, obrácených hladkou stranou nahoru. Zdola byly provrtané a do děr byly nastrkané tyčky jako nohy. Opěradla to nemělo. Pro kazatele byly na konci boudy vysoké stupínky. Ženy měly na hlavě čepce proti slunci; některé byly oblečené do tlustých šatů z bavlny a lnu, jiné zase měly šaty kostkované a některé mladé byly v bílých bavlněných. Někteří mladí muži byli bosí a část dětí neměla na sobě vůbec nic než reznou košili. Některé staré ženy pletly a některé mladé dvojice se nenápadně miliskovaly.

V první boudě, do které jsme přišli, kazatel předříkával zpěv. Předříkával dva řádky a potom všichni zpívali a bylo to jaksi velkolepé, protože jich bylo tolik a zpívali tak nějak zaníceně; potom jim kazatel předříkal další dva řádky – a tak dokola. Lidé se dostávali do ráže a zpívali hlasitěji a hlasitěji; ke konci někteří začali sténat a někteří začali křičet. Potom začal kazatel kázat a dal se do toho jaksepatří; nahýbal se napřed na jednu stranu stupínku a pak na druhou a potom se nakláněl dopředu a neustále šerموval rukama a celým tělem a vykřikoval slova; a co chvíli zvedal bibli a otevíral ji a ukazoval ji na všechny strany sem a tam a přitom křičel: „Toto jest had měděný v poušti! – Vzhledněte na něho a buďte živi.“ A lidi křičeli: „Gloria! Á-á-men!“ A kazatel křičel dál a lidi sténali a říkali amen.

„Ó, přistupte k lavici truchlících. Pojd'te sem vy, černí hříchem (Amen!), přijd'te ke mně nemocní a obtížení (amen!), přistupte, ochrnutí a chromí a slepí, přistupte, chudí a potřební, pohřížení v hanbu (Á-á-men!), přijd'te všichni, kdož jste unaveni a potřísnění a trpící – pojd'te vy, kteří jste zlomeného ducha! Přistupte s pokorným srdcem! Přijd'te ve svých hadrech a hříších a ve své špíně. Voda, jež vás očistí, je zdarma, brány nebes jsou vám otevřeny – ó vstupte a dojděte pokoje!“ (Á-á-men, glória, aleluja!)

A tak to šlo dokola. Lidi tak řvali a brečeli, že teď už vůbec nebylo rozumět, co kazatel říká. Všude po boudě vstávali lidé a drali se vši silou zástupem k lavici truchlících a slzy jim tekly po tvářích; a když se všichni truchlíci dostali k předním lavicím a byli pohromadě, zpívali a řvali a vrhali se na podestlanou slámu a vyváděli jako pominutí.

Než jsem se nadál, byl v tom také už král a mohli jste ho slyšet na sto honů; všecky překřičel a potom se hnál na stupínek a kazatel ho prosil, aby promluvil k lidem, a on to udělal. Řekl jim, že je námořním lupičem. Že byl po třicet let pirátem v Indickém oceánu a že řady jeho mužstva loni na jaře v boji velmi prořídly a že teď přijel domů sehnat pro pirátskou tlupu nové lidi, ale – díky nebesům! – minulé noci byl oloupen a vyhozen z parníku na břeh bez jediné vindry a je tomu rád; byla to nejpožehnanější událost, která ho kdy potkala, neboť od oné chvíle je novým člověkem a je šťasten poprvé v životě, a ačkoliv je chudý, vydá se rovnou do Indického oceánu a bude si cestou vydělávat chléb svůj vezdejší a zbytek svého života vynaloží na úsilí obrátit piráty na stezku pravosti; on to dokáže lépe než kdo jiný, neb se zná se všemi pirátskými tlupami v tom oceánu; a ačkoliv mu bude trvat dlouho, než se tam bez peněz dostane, nepoleví a nějak se tam dostane a pokaždé, když obrátí nějakého piráta, řekne mu: „Neděkuj mně, není to moje zásluha; zásluhu mají ti drazí lidé z pokevillského zbožného shromáždění, skuteční bratři a dobrodinci lidského plemene, a tento drahý kazatel zde, nejlepší přítel, jakého pirát kdy měl.“

A pak začal brečet a s ním všichni ostatní. Potom někdo vykřikl: „Udělejme na něho sbírku, udělejme na něho sbírku!“ Asi půl tuctu lidí vyskočilo a chtělo začít vybírat, ale někdo zahalekal: „Ať on sám si chodí s kloboukem!“ Tak to řekli potom i ostatní a nakonec i kazatel.

A tak král chodil zástupem s kloboukem v ruce a utíral si oči a žehnal lidem, velebil je a děkoval jim za to, že jsou tak hodní na ubohé piráty v dálných mořích; a co chvíli vstalo nějaké hezké děvčátko se slzami v očích a prosilo ho, aby ho smělo políbit, aby na něho mělo památku; a on to pokaždé dovolil; a některé z nich král objal a tiskl k sobě a líbal třebaš pětkrát nebo šestkrát a kdekdo ho zval, aby zůstal týden; každý chtěl, aby bydlel u něho, že si to bude považovat za čest; ale král řekl, že jelikož dnes je beztak poslední den zbožného shromáždění, že by zde nebyl nic platný a kromě toho že je už jako na trní, aby se dostal k Indickému oceánu a mohl se rovnou dát do těch pirátů.

Když jsme se vrátili na vor a král počítal, nač si přišel, napočítal, že vybral osmdesát sedm dolarů a sedmdesát pět centů. Kromě toho si přinesl dvanáctilitrový demižón kořalky, který našel pod vozem, když šel lesem domů. Král řekl, že ať se to vezme, jak se to vezme, dnešní den překonal všechno, čeho kdy dosáhl v misionářském oboru. Řekl, že darmo mluvit

a kam se hrabou pohani na piráty, když jde o to, pohnout pobožnému shromáždění šrajtoflí. Vévoda si napřed myslel, bůhvíjak náramně nevyužil dne, ale když se pochlubil král, už si tolik o sobě nemyslel. Vysadil a vytiskl dvě malé zakázky pro sedláky – koňská osvědčení – a peníze, čtyři dolary, strčil do kapsy. Potom s těmi sedláky uzavřel inzertní obchod. Prodal jim inzertní plochu v ceně deseti dolarů za čtyři dolary, splatné předem, a oni peníze vyklopili. Předplatné za noviny stálo dva dolary ročně, ale on přijal tři předplatná po půl dolaru, splatno ihned; sedláci chtěli platit, jak byli zvyklí, dřívím na topení a cibulí, ale on jim řekl, že právě koupil noviny i tiskárnu, že stlačil cenu tak hluboko, jak jen možno, a že proto musí obchodovat jen za hotové. Vysázel také básničku, kterou sám sestavil – tři verše, takové dojemné a smutné; jmenovalo se to „Jen šlápní, světe, na mé srdce puklé ...“ a sazbu nechal stát; takže to mohli rovnou otisknout v novinách, a nic si za to nepočítal. No, vyneslo mu to dohromady půl desáta dolaru a říkal, že se na to nehezky nadřel.

Pak nám ukázal ještě něco, co vytiskl a za co si nic nepočítal, protože to bylo pro nás. Byl na tom obrázek uprchlého černocho, který měl přes rameno hůl a na holi ranec. A pod tím stálo: „\$ 200,- odměny!“ Pak tam bylo vytištěno říkání o Jimovi a Jim tam byl popsán na puntík. Stálo tam, že Jim utekl minulé zimy z plantáže svatého Jakuba, šedesát kilometrů jižně od New Orleansu, a že se patrně vydal na sever a kdo ho chytí a pošle zpátky, že dostane tu odměnu a výlohy.

„A teď,“ řekl vévoda, „můžeme jezdit ve dne, bude-li se nám chtít. Kdyby se někdo blížil, můžeme Jima svázat provazem na nohou a na rukou a položit ho do vigvamu; a kdyby někdo přišel, můžeme mu ukázat tento leták a říci, že jsme Jima chytili nahoře na řece, ale jsme tak chudí, že nemáme na cestu parníkem. Proto jsme si vzali od přátel na úvěr tenhle malý vor a jedeme si dolů pro odměnu. Pouta a řetězy by se na Jimovi vyjímalý lépe, ale zase by to nešlo dohromady s tvrzením, že jsme chudí. Vypadalo by to moc honosně. Provazy odpovídají stylu – musíme zachovávat jednoty (K dramatickým jednotám, jak je pod vlivem klasicismu vyznávalo i pozdější divadlo, patřila vedle jednoty místa, času a děje i jednotu stylu.) , jak říkáme my od divadla.“

Všichni jsme říkali, že na to vévoda vyzrál a že s takovou budeme moct opravdu jezdit bez nesení i ve dne. Počítali jsme, že za dnešní noc budeme s to urazit dostatečný počet kilometrů, abychom se dostali z dosahu povyku, který v městečku asi vznikne skrze tu vévodovu tiskařskou činnost; a až budeme za větrem, můžeme jet dál, bude-li se nám chtít. Zůstali jsme s vorem v úkrytu a neukázali jsme se, až bylo skorem deset hodin; potom jsme rejdovali kolem města velkým obloukem a lucernu jsme nerozsvítili, pokud jsme nebyli pěkně daleko mimo dohled.

Když mě Jim ve čtyři ráno budil, abych převzal vartu, povídá:

„Hucku, myslíte, že na téhle cestě potkáme ještě víc králů?“

„Ne,“ povídám, „nemyslím.“

„To je dobře,“ povídá on, „to je moc dobře. Jednoho nebo dva krále snesu, ale víc bych jich nerad. Tenhle náš král je pěkně napitý a vévoda na tom není o moc líp.“

Ukázalo se, že Jim chtěl po královi, aby mluvil francouzsky. Jim chtěl slyšet, jak to zní, ale král řekl, že už je tak dlouho v Americe a že měl tolik starostí, že to zapomněl.

KAPITOLA XXI

Slunce už svítilo, ale my jeli dál a nikde jsme nepřistáli. Král a vévoda se postupem času vybatolili a vypadali notně zničeně, ale když skočili do řeky a zaplavali si, hodně je to vzkřísilo. Po snídani si král sedl na roh voru, sundal boty, vysoukal si nohavice a spustil nohy do vody. Když si tak udělal pohodlíčko, zapálil si fajfku a začal se učit z paměti „Romea a Julii“. Když to už uměl, začal to s ním vévoda cvičit. Vévoda ho musel učit znovu a znovu, jak říct každou řeč; a král musel vzdychat a dávat si ruku na srdce a potom vévoda řekl, že to dělá velmi dobře. „Jenom,“ povídá vévoda královi, „to jméno Romeo! nesmíte vyštěknout – nesmíte to řvát jako bejk – musíte to zvolat tiše, zmírajícím hlasem, unyle, takhle: Ro-ó-ó-meo! Ták, ták, správně; neboť Julie je něžné, sladké, pouhé poupátko dívky, víte, a nehýká jako osel.“

Potom vzali dva dlouhé meče, které vévoda vyrobil z dubových latí, a začali cvičit souboj na meče. Vévoda si říká Richard III. a podívaná na ně, jak hopsali po voru a otáčel se a skákali sem a tam, byla velkolepá. Ale potom král zaškobrtl a padl do vody, tak si dali pohov a povídali si o dobrodružstvích, která už prožili u řeky.

Po obědě povídá vévoda:

„Járku, Capete, to naše představení musí být gala představení, víte, a proto musíme mít ještě nějaký repertoár. A na každý pád musíme nacvičit nějaký přídavek .“

„Jak se hraje přídavek, Bilgewater?“

Vévoda mu vyložil, oč jde, a pak mu povídá:

„Když bude velký aplaus, zatancuju jim skotskou skočnou nebo námořnický kvapík; a vy byste mohl – co byste tak mohl? Řekněme – už to mám!, vy byste mohl dát k lepšímu Hamletův monolog.“

„Hamletův co?“

„Hamletův monolog, víte; nejslavnější Shakespearův kousek. Ó, jak vznešené, vznešené! Vždycky to strhne celý sál. Nemám to v té knížce – mám jenom jeden svazek Shakespeara, ale myslím, že to budu moci dát dohromady popaměti; projdu se chvíli a uvidím, zda se mi podaří vydolovat to z klenotnice mysli.“

Tak vévoda začal chodit po voru sem a tam; přemýšlel a chvílemi se hrozně mračil, potom nadzvedl obočí; za chvíli třeba si zase přitiskl ruku k čelu a vrávoral několik kroků pozpátku a přitom sténal; pak zase hluboce vzdychal a upustil slzu. Byla na něho krásná podívaná. A postupem času to měl pohromadě. Řekl, abychom mu věnovali pozornost. Zaujal velmi vznešenou pozíturu, s jednou nohou vystrčenou napřed, paže měl předpaženy vzhůru, hlavu nazad zvrácenou a díval se na oblohu. Potom se do toho dal; řádil a skřípal chrupem a pak po celou dobu řeči skučel a vytahoval se a nadýmal hrudník, a řeknu vám, že pokud já znám divadlo, byli všichni ostatní herci vedle něho úplné nuly. A ta řeč byla takováhle – snadno jsem se jí naučil, když ji vévoda předříkával královi:

Zda žít či nežít – to je ono pouhé šidlo,

jež bídě s nouzí dává sto let žít .

Kdo by se chroptě potil krví na galejích žití,

až k Dunsinane nepřitáhne od Birnamu les?

Je to jen strach z něčeho po smrti,

jenž vraždí spánek nevinný,

přírody druhý pokrm,

a dává snášet raději zla, jež známe,

než prchnout k jiným, o nichž není zpráv .

To je ten ohled, co nás zaráží .

Buš! Vzburcuj Duncana, ó vzbud' ho, vzbud'!

Vždyť kdo by snášel bič a posměch doby,

sprostoty panstva, útlak samozvanců,

práv nedobytnost, propouštěcí list by mohl

v nejpustší hluši púlnočního ticha hřbitov zívá,

oděný v čern, jak slavnostně se sluší,

než jen že strach z něčeho po smrti,

Z těch krajů neobjevených, z nichž nikdo

se nevrací, nám jedem dýchá v tvář,

tak svěžest odhodlání, jak ubohá kočka v bajce,

se pro len ohled vychyluje z dráhy v nedokrevnou šed',

jak mračna plující nad střechou domu,

a tratí jméno smutku .

To byla meta by nad jiné žádoucí. Leč tiše,

spanilá Ofelie; mramorové své těžké čelisti

neotevírej – jdi do kláštera, jdi! (K přetlumočení tohoto slátaného proslovu, vydávaného za slavný Hamletův monolog, užil překladatel příslušných míst z Hamleta v překladu E. A. Saudka a z Macbetha v překladu O. Fischera.)

Královi se řeč líbila a brzo ji znal tak, že ji uměl odříkávat prvotřídně. Zdálo se, že je pro tu úlohu přímo rozený; a když byl v ráži a vzrušen, byla na něho znamenitá podívaná, jak řádí a vyvádí a vzpíná se na zadních nohách.

Jakmile se naskytl první příležitost, dal vévoda natisknout divadelní plakáty; a potom po dva tři dny, kdy jsme pluli po proudu, byl vor místem kromobyčejně rušným, protože jsme byli samý souboj na meče a samá „generálka“, jak tomu vévoda říkal. Jednoho rána, když jsme byli už pěkně hluboko ve státě Arkansas, spatřili jsme ve velké zátočině malé město, jakýsi menší Zapadákov; tak jsme přistáli asi kilometr nad ním při ústí strouhy, která byla jako tunel. Tak byla obrostlá cypřiši. Všichni, krom Jima, jsme sedli do loďky a jeli se podívat, zda by se ve městě dalo něco podniknout stran divadla. Měli jsme opravdu štěstí; byl tam cirkus, který se chystal na odpolední představení, a venkované se už začali sjíždět na všech možných rozkodrcaných vozidlech a na koních. Cirkus měl večer zas odjet, takže naše představení mělo dobré vyhlídky. Vévoda si najal sál v radnici a pak jsme chodili po městě a lepili plakáty. Stálo na nich toto:

VZKŘÍŠENÍ SHAKESPEARA!!!

SENZAČNÍ ATRAKCE!

POUZE JEDEN VEČER!

Světoznámí tragédové

David Garrick mladší z divadla Drury Lane,

Londýn,

a

Edmund Kean (Slavný anglický herec (1787 – 1833), vynikající představitel tragických rolí. Královské divadlo na Haymarket je podle následujících údajů zcela šarlatánsky lokalizováno na různá místa v Londýně.) starší

z Královského divadla na Haymarket, Whitechapel, Pudding Lane, Piccadilly, Londýn, a z královských evropských divadel ve svém vznešeném shakespearovském teatru zvaném

BALKÓNOVÁ SCÉNA

V

ROMEU A JULII!!!

Romeo..... p. Garrick
Julie..... p. Kean

Za spoluúčinkování celého souboru společnosti!

Nové kostýmy, nové kulisy, nová výprava!

A dále ještě:

Vzrušující, mistrný, krvežíznivý, hrůzostrašný
souboj na těžké meče

V RICHARDU III.!!!

Richard III..... p. Garrick
Richmond..... p. Kean

A dále ještě:

(na zvláštní žádost)

HAMLETOVA NESMRTELNÁ SAMOMLUVA!

PŘEDVEDE VĚHLASNÝ KEAN!

Předvedl ji v Paříži na 300 představeních po sobě!

POUZE JEDINÝ VEČER!

Vzhledem k závazným, neodkladným smlouvám
s evropskými divadly

žvýkají smotaný tabákový list tak, jak je. Když si půjčují bago, obvykle ho neřežou nožem, ale berou samostatný list do zubů a hryzají a točí a tahají, až kus ukousnou; tak se často stává, že majitel tabáku smutně kouká na to, co dostane zpět, a říká jedovatě:

„Járku, ty, dej mi to bago a vezmi si ten tabák!“

Ulice a cesty nebyly nic jiného než pruhy bláta. Nebylo tam nic jiného než bláto – bláto černé jako smůla a hluboké skorem třicet čísel na některých místech a ne míň než deset čísel na všech místech. Prasata se povalovala a chrochtala všude. Koukal jsem na zablácenou prasnici s podsvinčaty; hrnula se prostředkem cesty a pak sebou pěkně bacila napříč a lidé jí museli obcházet. Prasnice se protahovala a zavřela oči, třepala ušima a podsvinčata bumbala a prasnice vypadala spokojeně, jako by za to byla placená. Za chvílečku slyším jednoho z flinků, jak volá: „Ala! Chyt' ji! Chyt' ji, Tygre!“ A prasnice klusala pryč a hrozně kvičela, protože ji za každé ucho viselo pár psů a tři nebo čtyři tucty dalších hafanů jim běžely pomáhat. Všichni flinkové vstali a koukali se, až prasnice a psi zmizeli z dohledu, a smáli se té švandě a bylo na nich vidět, jak jsou rádi, že se něco děje. Potom se zase nudili a čekali, až se někde začnou mezi sebou prát psi. Nic je tak nemohlo vzpružit a oblažit jako psí rvačka – leda snad „žertík“ s nějakým psem, který nikomu nepatřil; to byl vrchol švandy, polít takového psa terpentýnem a zapálit; nebo přivázat mu k ocasu řachavý hrnec a koukat, jak se pes uhoní k smrti.

Některé domy při řece vyčnívaly svými základy nad podemletý břeh; byly pokřivené, nahnuté a na spadnutí. Lidé se z nich vystěhovali. U jiných domů se propadla zem jen pod jedním rohem a roh visel ve vzduchu. V těch domech lidé ještě žili, ale bylo to nebezpečné, protože na takovém břehu se kus půdy velký jako barák propadne našup. Někdy začne ujíždět i pruh země široký třeba půl kilometru a za jedno léto se sveze do řeky. Město jako tohle musí pořád couvat a couvat a couvat, protože ho řeka pořád žízlá a okusuje.

Čím více se blížilo poledne, tím víc vozů a koňů se objevovalo v ulicích, a pořád ještě přijížděli další venkované. Obědy si rodiny přivezly s sebou a teď je na vozech jedly. Vypila se taky spousta kořalky a viděl jsem tři rvačky. A najednou někdo zahalekal:

„Koukejte – starý Boggs jede! Tak si zase přijel do města pro svou každoměsíční opičku – vidíte, hoši, – už jede!“

Všichni flinkové zářili. Pomyslel jsem si, že mívají z Boggse legraci. Jeden z těch povalečů povídá:

„Rád bych věděl, koho tentokrát přijel roztrhat v zubech. Kdyby byl za posledních dvacet let roztrhal opravdu všechny lidi, které sem přijel roztrhat, měl by dneska už pěknou reputaci.“

Jiný povídá: „Já bych rád, kdyby starý Boggs vyhrožoval mně. Aspoň bych věděl, že

neumřu ještě ani za tisíc let.“

Boggs se sem hrnul na koni jako hrom; povykoval a řval jak Indián a křičel:

„Pryč z cesty, všhecko pryč! Jsem na válečné stezce a ceny rakví budou stoupat!“

Byl opilý a klátil se v sedle; bylo mu jistě přes padesát let a ve tváři byl moc červený. Kdekdo na něho pokřikoval, smál se mu a dobíral si ho a on si dobíral lidi na oplátku a říkal lidem, že se jim bude věnovat později a že každého složí, jak jen na něho přijde řada. Ale teď se nemůže zdržovat, protože přijel do města zabít starého plukovníka Sherburna a jeho heslem že je „Napřed maso a teprve potom navrch zákusky.“

Zhlédl mě, přijel ke mně a povídá:

„Odkud jsi, chlapče? Jsi připraven zemřít?“

Potom jel dál. Báł jsem se, ale nějaký muž povídá:

„On to tak nemyslí; jenom tak vyvádí, když je opilý. Je to starý blázen, ale nejhodnější člověk z celého Arkansasu – jakživ nikomu neublížil, ani když je střízlivý, ani když je opilý.“

Boggs dojel až k největšímu obchodu města. Sklonil hlavu, aby viděl pod stříšku nad vchodem, a začal křičet:

„Pojď ven, Sherburne! Pojď stanout tváří v tvář muži, kterého jsi podvedl a ošidil. Ty jsi pes, kterého honím, a já tě také dostanu!“

A pak pokračoval a dával Sherburnovi všhecka jména, na která si mohl vzpomenout a která mu slina přinesla na jazyk, a celá nabitá ulice poslouchala, smála se a bavila se. Za chvíli vyšel z obchodu hrdě vypadající muž, asi pětapadesátiletý, oblečený stokrát líp než všichni obyvatelé ve městě. Když vyšel, zástup se rozdělil a uvolnil mu cestu. Muž povídá Boggsovi načisto klidně a pomalu:

„Mám toho už dost, ale vydržím to ještě do jedné hodiny. Do jedné hodiny, ne déle, povídám, – a pamatujte si to. Když potom proti mně ještě špetnete, nemůžete ujet tak daleko, abych vás nenašel.“

Potom se obrátil a šel zase do domu. Zástup vypadal, jako by vystřízlivěl; nikdo se nehnul a nikdo se už nesmál. Boggs otočil koně, jel pryč a pořád nadával Sherburnovi, jak nejhlasitěji uměl. Jel až na konec ulice, ale za chvílečku byl zase zpátky, zastavil se před obchodem a pořád nadával, co hrdlo ráčilo. Několik mužů ho obstoupilo. Domlouvali mu, aby držel hubu, ale on nedbal; říkali mu, že do jedné hodiny už zbývá asi jen patnáct minut, a že tedy musí jet domů a že musí odjet hned. Ale nebylo to nic platné. Nadával dál z plných plic, hodil do bláta svůj klobouk a přejel ho a zas cvalem odjel až na konec ulice, až mu šedé vlasy poletovaly. Kdekdo se ho snažil zadržet a zkoušeli všelijaké lsti, aby ho přiměli slézt s koně; chtěli ho někde zavřít, aby vystřízlivěl; ale všhecko bylo marné. Hurá,

zase jel zpátky před obchod a dával Sherburnovi další dršťkovou. Za chvíli někdo povídá: „Skočte pro jeho dceru! Honem utíkejte někdo pro jeho dceru; od ní si někdy dá říct. Jestli ho může někdo přemluvit, je to jenom jeho dcera.“

Někdo se pro ni rozběhl. Poodešel jsem kousek od Sherburnova obchodu a pak jsem zůstal stát. Za nějakých pět deset minut vidím Boggse, jak také odchází od Sherburnů, už ne na koni, ale pěšky. Šněroval ulici směrem ke mně, byl prostovlasý, z každé strany ho pod paží držel kamarád a oba ho popoháněli. Boggs byl zticha, vůbec už nebyl bujný a kamarádům se nezpěchoval, ba naopak, sám měl také naspěch. Najednou někdo zvolal:

„Boggsi!“

Dívám se, kdo to volá, a vidím, že to je plukovník Sherburn. Stál nehybně uprostřed ulice a v pravé zdvižené ruce držel bambitku; na nikoho nemířil; hlavně bambitky byly obráceny k obloze. V tutéž vteřinu vidím přibíhat nějaké mladé děvče a s ním dva muže. Boggs a jeho dva kamarádi se také obrátili, aby viděli, kdo Boggse volá, a když zhlédli bambitku, pustili Boggse a uskočili stranou, a hlavně bambitky začaly klesat, pomalu a klidně, až mířily vodorovně, – a oba kohoutky bambitky byly natažené. Boggs vymrštil obě paže vzhůru a vykřikl: „Bože na nebi, nestřílejte!“ Beng! práskla první rána a Boggs vrávorá pozpátku a chytá se rukama vzduchu – beng! druhá rána a Boggs padá k zemi naznak, těžce a celým tělem, až to žuchlo, a s rozhozenými pažemi. Děvče vykřiklo a přiběhlo a vrhlo se na svého otce a s pláčem volalo: „On ho zabil, on ho zabil!“ Lidé se seběhli a obklopili Boggse i děvče, tlačili se jeden na druhého, šťouchali se a natahovali krky, aby viděli, a ti, co byli přímo kolem Boggse, je odstrkovali a křičeli: „Zpátky, zpátky! Neudupejte ho, zpátky, ať může dýchat!“

Plukovník Sherburn hodil bambitku na zem, otočil se na podpatku a odešel.

Lidé odnášeli Boggse do malé drogerie; zástup se kolem nich tlačil a všechno šlo za nimi, ale já běžel napřed a zajistil si dobré místo u okna, takže jsem viděl přímo dovnitř. Položili ho na zem a dali mu jednu velkou bibli pod hlavu a druhou otevřeli a otevřenou mu položili na prsa. Před tím mu ale roztrhli košili a viděl jsem, kudy do něho vjela jedna z kulek. Boggs asi tucetkrát vdechl, těžce a hluboce. Bylo to vidět podle té bible; když vdechl, nadzvedla se, a když vydechl, zase klesla. A potom už ležel nehybně. Byl mrtev. Pak odtáhli od něho jeho dceru. Hrozně křičela a plakala, a lidi ji odvedli. Mohlo jí být šestnáct let a byla velmi líbezná a jemná, ale hrozně bledá a vystrašená.

Netrvalo dlouho a před drogerií se nakupilo celé město. Lidé se tlačili a šťouchali, vráželi do sebe a cpali se a každý se chtěl dostat k oknu a podívat se; ale lidé, kteří měli dobrá místa, se jich nechtěli vzdát, a ti vzadu pořád volali: „Hej, vy tam – tak jste se snad už vynadávali; to není žádný pořádek a žádná spravedlnost, aby jedni pořád koukali a ostatním

nic nedopřáli! Pust'te nás tam, my chceme také vidět!“

Ti, co stáli u okna, měli na ně hubu, tak jsem raději zmizel; myslil jsem si, že by se mohla strhnout mela. Ulice byly plné a lidé byli rozčilení. Každý, kdo to střelení viděl, vyprávěl, jak se to seběhlo, a kolem každého se nakupil velký zástup posluchačů. Lidé natahovali krk a špicovali uši. Jakýsi vychrtlý, zbytečně dlouhý muž s dlouhými vlasy a s bílým plstěným cylindrem odsunutým do týla a s vycházkovou hůlkou s ohnutou rukojetí značkoval na ulici místa, kde stál Boggs a kde stál Sherburn, a lidé za ním chodili z místa na místo, přičinlivě koukali, jak to dělá, a prikyvovali hlavami, jako že rozumějí, a shýbali se a podpírali se rukama o stehna, když se dívali, jak hůlkou značkuje zemi, kde kdo stál; a potom se ten dlouhán narovnal a stoupl si tam, kde stál Sherburn, a stál, jako by spolkl pravítko. Narazil si klobouk do čela, zamračil se a zvolal: „Boggsi!“ a potom skláněl svou hůlku, až mířila vodorovně, a řekl: „Beng!“, zavrával pozpátku, řekl ještě jednou: „Beng!“ a padl naznak. Lidé, kteří to střelení viděli, řekli, že to napodobil bezvadně; že se to stalo přesně tak. Potom asi tucet lidí vytáhlo láhve a zavadalo tomu muži napít.

No, a za chvíli někdo řekl, že by se Sherburn měl lynčovat. Netrvalo minutu a už to říkal kdekdo; a tak se zástup začal valit. Lidé se hrnuli jako pomnutí a povykovali a cestou strhali kdekterou šňůru na prádlo, aby měli Sherburna na čem oběsit.

KAPITOLA XXII

Rojili se k Sherburnovu domu s křikem a povykem jak Indiáni, a kdo stál v cestě, měl na vybranou buď utéct, nebo se dát rozdupat na kaši. Byla to hrozná podívaná. Před davem pelášily a vřeštěly děti snažící se uniknout lidem z rány; okna podle ulice byla plná ženských hlav a na kdejakém stromě seděli černošští kluci a přes každý plot vykukovali čeledíni a děvečky; a jakmile se dav k nim přiblížil, uskočili a zmizeli z dosahu. Spousta žen a děvčat křičela a vyváděla; byly polomrtvé strachy.

Před plotem Sherburnova obchodu se nakupilo a namačkalo lidí, kolik se jich tam jen vešlo, a byl takový tartas, že člověk neslyšel vlastní myšlenku. Dvorek před Sherburnovými nebyl velký, mohl měřit nějakých dvacet metrů. Kdosi vykřikl: „Strhněte plot, strhněte plot!“ Ozvaly se rány a praskání, jako když se něco láme, a bylo po plotě a masa lidu v čele davu se začala vlévat do dvora jako vlna.

Zrovna v tu chvíli Sherburn vystoupil na stříšku podjezdu. V ruce měl dvojhlavňovou pušku. Stoupl si, klidně a zešíroka, a neřekl ani slovíčko. Tartas přestal, jako když utne, a vlna se vrátila; jako když ji vsaje odliv.

Sherburn pořád ještě nic neříkal – jenom tam stál a díval se dolů. Ticho bylo opravdu strašidelné a nesnesitelné. Sherburn očima pomalu přejížděl dav; a kam jeho pohled zrovna

dopadl, tam se lidé snažili vydržet to déle než on, ale nedokázali to; klopili oči a vypadali potměšile. A potom za chvílečku se Sherburn hlasitě zasmál; ale nebyl to příjemný zvuk jako opravdový smích; měli jste z toho pocit, jako když jíte chleba, ve kterém je písek.

Potom Sherburn povídá pomalu a opovržlivě:

„Představa, že vy byste někoho lynčovali, je legrační. Vy že byste měli odvalu lynčovat muže? Proto že jste dost stateční, abyste mohli namazat dehtem a vyválet v peří nějakou ubohou zatoulanou ženskou, které se rodina zřekla a která nemá zastání – proto si snad nemyslíte, že máte dost kuráže vztáhnout ruce na muže? Kdepak! Muži se nemůže nic stát, i kdyby na něho přišlo deset tisíc takových, jako jste vy – pokud je denní světlo a pokud vás nemá v zádech.

Ptáte se snad, zda vás znám? Zním vás skrzskrz. Narodil jsem se a vyrostl jsem na Jihu a žil jsem na Severu; a tak znám průměr celé Ameriky. Průměrný muž je zbabělec. Na Severu nechá po sobě dupat každého, kdo si zamane po něm šlapat, a pak jde domů a modlí se o dar pokory. Na Jihu jeden jedinký samotný muž zastavil za bílého dne poštovního dostavníka plný mužů a všechny je obral. Vaše noviny vás tak dlouho nazývaly statečným národem, až jste si řekli, že jste statečnější než kterýkoliv jiný národ – ačkoliv ve skutečnosti jste jenom stejně stateční, a nikoliv statečnější. Proč vaše poroty nikdy nepověsí vraha? Protože se bojí, že jim vrahův přítel vpálí kulku do zad, až bude tma – a to by také udělal.

Tak raději vždycky vynesou osvobozující rozsudek; a potom vykročí do noci muž, sledovaný stem maskovaných zbabělců, a darebáka lynčuje. Dopustili jste se chyby; nepřivedli jste si sem muže. To je první chyba. Druhá je, že jste nepřišli za tmy a že jste si nevzali masky. Přivedli jste si jen část muže – tuhle Bucka Harknesse. A kdybyste ho neměli, kdyby vás byl nepodnítl, byli byste si ulevili jenom nadáváním zpovzdáli.

Vám se nechtělo sem přijít. Průměrný muž nemá rád mrzutosti a nebezpečí. Vy nemáte rádi mrzutosti ani nebezpečí. Ale stačí, aby taková polovička muže, jako tady Buck Harkness, vykřikl: „Lynčovat! Lynčovat!“, a vy se bojíte couvnout – a vy se bojíte, aby nevyšlo najevo, co jste, totiž zbabělci. A tak začínáte řvát a chytáte se šosů toho polovičnického muže a hrnete se sem a chvástáte se, co všechno nevykonáte. Nejubožejší věcí na světě je dav; a i armáda je davem; armáda nebojuje z vrozené statečnosti, ale ze statečnosti, kterou si vypůjčila od vlastní početnosti a od svých důstojníků. Ale dav, jenž nemá v čele muže, je ještě nekonečně hluboko pod úrovní vši ubohosti. A teď se kliděte, jděte domů a zalezte do děr. Bude-li se doopravdy lynčovat, bude se lynčovat za tmy, po jižním způsobu; a až přijdou, přinesou si masky a přivedou si muže. A teď táhněte – a vezměte si svou půlku muže s sebou. “ Při těch slovech rázem zvedl pušku na ruku a natáhl kohoutky.

Dav prudce couvl a pak se rozpadl, lidé se rozutekli všemi směry a Buck Harkness sám metl za nimi jako zmoklá slepice. Já bych tam byl mohl zůstat, kdybych byl chtěl, ale nechtěl jsem.

Šel jsem k cirkusu a potloukal jsem se kolem zadní strany, až přešel hlídač, a potom jsem podlehl do stanu. Měl jsem sice při sobě ten zlatý dvacetidolar a ještě další prachy, ale myslel jsem si, že je lépe šetřit, protože člověk takhle daleko od domova a mezi cizími lidmi nikdy neví, kdy bude peníze potřebovat. Opatrnosti nikdy nezbyvá. Nejsem od toho utratit něco za cirkusy, když to jinak nejde, ale cpát jim člověk peníze zrovna nemusí.

Byl to opravdu nádherný cirkus. Byla to nejkrásnější podívaná, jakou si vůbec můžete představit, když tam všichni vjeli na koních, vždy dva a dva, pán a dáma bok po boku, páni jenom v kalhotách a tričkách, bez bot a bez třmenů, ruce pěkně volně, pohodlně položené na stehnech; muselo jich být přinejmenším dvacet. Všechny dámy měly spanilou pleť a byly vůbec bezvadně krásné a vypadaly jako hejno opravdových, opravdických královen a oblečené byly do šatů, které stojí milióny dolarů a byly doslova pokryté diamanty. Zkrátka to byla prvotřídní podívaná; nikdy jsem nic tak líbezného neviděl. A potom jeden pán po druhém a jedna dáma po druhé vstávali a stáli a všichni jezdili kolem dokola tak jemně a vlnovitě a ladně; muži vypadali tak náramně velcí a vznešení a urostlí, jak jejich hlavy nadsakovaly a míhaly se kolem v té výšce při stropu stanu. A šaty dam, takové jakoby udělané z lupínků růží, poletovaly měkce a jakoby hedvábně kolem jejich boků a každá dáma vypadala jako nejparádnější slunečník.

A potom jeli ještě rychleji a ještě rychleji a jezdci přitom na koních tancovali; napřed měli ve vzduchu jednu nohu, pak druhou, a koně byli nakloněni stále víc a víc a ředitel se točil kolem středního stanového sloupu a práskal bičem a křičel: „Haj! – Haj!“ a šašek za jeho zády dělal vtipy. Potom všichni jezdci pustili otěže a dámy daly ruce v bok a páni složili ruce na prsou a koně byli už načisto šikmo, jak se hnali. Nakonec jeden po druhém sklouzl s koně a udělali nám nejkrásnější poklonu, jakou jsem kdy viděl, a potom odhopsali a všichni jsme tleskali a málem fanfrněli.

Zkrátka, v tom cirkusu uměli opravdu dělat ohromující věci a šašek po celou dobu tropil takové kousky, že lidi málem pukali smíchy. Ředitel vám mu nemohl říct jediné slovíčko, aby ho šašek nepřevezl nejlegračnejší odpovědí – a bez žádného přemýšlení; jak si to ten šašek mohl všechno vymýšlet v tom spěchu a v takovém množství, to mi vůbec nešlo na rozum. Já bych si to nebyl uměl vymyslet ani za rok. A potom se začal nějaký opilý muž dobývat do manéže; křičel, že si chce zajezdit na koni. Říkal, že také umí jezdit a prý líp než všichni ostatní dohromady. Hádali se s ním a snažili se mu to rozmluvit, ale on si nechtěl dát říct a celé představení kvůli tomu uvázlo. Lidé na něho začali křičet a začali si

ho dobírat a on dostal vztek a začal vyvádět; to zase dopálilo lidi a spousta mužů začala přelézat lavice a hrnout se do manéže; volali „Vrazte mu jednu! Vyhod'te ho!“ a několik žen začalo vřestět. A tak ředitel pronesl menší řeč; řekl, že doufá, že už nedojde k žádným výtržnostem, a když muž slíbí, že se bude slušně chovat, že ho nechá zajezdit si na koni, myslí-li, že se na koni udrží. Lidé se smáli a říkali, ať to tedy zkusí, a muž vylezl na koně. Sotva tam byl, začal kůň vyhazovat, vzpouzel se a tancoval, ačkoliv dva cirkusáci ho drželi u hlavy a opilý muž ho držel kolem krku. Pokaždé, když kůň vyhodil, vyletěly opilcovy nohy do vzduchu a lidé nadsakovali na lavicích a křičeli a smáli se, až jim tekly slzy. A nakonec, ačkoliv cirkusáci dělali, co mohli, kůň se jim vytrhl a dal se tryskem kolem manéže, kolem dokola, i s tím ochmelkou. Opilec mu ležel na hřbetě a rukama ho objímal kolem krku a napřed mu visela na jedné straně skorem až na zem jedna noha a pak na druhé straně druhá. Lidé se váleli smíchy. Mně samotnému to k smíchu nepřišlo; moc jsem se bál, že si něco udělá. Ale za chvíli se muž sebral a vyhrabal do sedla a chytil otěže a přitom vrávorál sem a tam. Ale v příštím momentě vyskočil, pustil otěže a stál na jedoucím koni. A kůň přitom pádil, jako by za ním hořelo. Ale muž si z toho nic nedělal. Klidně si stál na koni a vznášel se kolem cirkusu, jako kdyby nikdy v životě nebyl býval opilý – a potom najednou začal svlékat šaty a odhazovat je. Házel je tak rychle, že nestačily padat na zem a zamotávaly se ve vzduchu, a celkem svlékl sedmnáct obleků. A potom bylo vidět, že je to štíhlý krásný muž, oblečený tak pestře a pěkně, že jste to ještě neviděli; ťuknul koně bičíkem a kůň se hnál, až to přímo svištělo, – a nakonec se s koně svezl, poklonil se nám a odtancoval do šatny a my jsme všichni tleskali a juchali radostí a překvapením.

To už ředitel cirkusu viděl, že naletěl, a hádám, že byste na celém světě nenašli otrávenějšího cirkusového ředitele. Vždyť to byl jeden z jeho vlastních cirkusáků. Vymyslel si tu celou legraci z vlastní hlavy a nikomu se s tím nesvěřil. Abych se přiznal, já sám jsem se už dost styděl, že jsem se dal vyvést aprílem, ale na ředitelově místě bych nechtěl být, ani kdyby mi dávali tisíc dolarů.

Nevím, snad jsou na světě ohromnější cirkusy než tenhle. Ale jsou-li, já ještě žádný lepší neviděl. Na každý pád mně tenhle cirkus stačil; a kdekoliv se s ním setkám, může si být jistý, že zůstanu jeho zákazníkem.

No a potom večer bylo naše představení; ale přišlo jenom dvanáct lidí – což stačilo tak na úhradu výdajů. A ještě k tomu se ti lidé pořád smáli a vévoda měl vztek; ostatně lidé beztak odešli před koncem představení, až na jednoho chlapce, který spal. Tak vévoda řekl, že duševní obzor těchto arkansaských chrapounů nestačí na Shakespeara; oni že chtějí jenom frašky a snad ještě horší věci než sprosté frašky. Ale on, vévoda, že je má prokouknuté. A tak ráno sehnal velké archy balicího papíru a trochu černé barvy, nakreslil pár plakátů a pak

je vylepil po vesnici. Na plakátech bylo:

V RADNIČNÍM SÁLE!

POUZE 3 VEČERY!

Světoznámí tragédové

David Garrick mladší!

a

Edmund Kean starší!

z londýnských a evropských divadel, v jejich vzrušující tragédii

KRÁLOVA ŽIRAFY

ČILI

SENZAČNÍ KRÁL

Vstupné 50 centů.

Dole na plakátě byl nejtučnější řádek:

DÁMÁM A DĚTEM NEPŘÍSTUPNÉ

„Tak,“ řekl vévoda. „Když je tohle nepřítáhne, neznám své Arkansaské.“

KAPITOLA XXIII

Vévoda a král se celý den tužili a opravdu dali dohromady jeviště a oponu a řadu svíček jako jevištní osvětlení; a večer, než jsme se nadáli, byl sál komplet nabitý muži. Když už se tam nikdo nevešel, vévoda přestal vybírat u dveří, obešel stavení a zadním vchodem vstoupil na jeviště. Vlezl před oponu a pronesl menší řeč. Vychválil tu tragédii a řekl, že to je nejsenzačnější divadelní hra všech dob, a potom pokračoval ve chvále hry a vychvaloval Keana staršího, jenž v ní bude hrát hlavní vedoucí úlohu, a když tak napjal zvědavost diváků, vytáhl konečně oponu a potom přišel král, poskakující po všech čtyřech a nahý. Byl celý pomalovaný a natřený; měl na sobě namalované kruhy a pruhy všech barev a zářil jako duha. A – ale co bych povídal o tom, jak ještě vypadal; všechno bylo stejně bláznivé,

ale byla to velká švanda. Lidé smíchy málem padali pod lavice; a když král skončil s poskakováním a odhopsal za kulisy, lidé řvali a tleskali a hulákali, dokud se král zas neobjevil a neudělal všecko ještě jednou. No, kráva by se byla řehtala nad kousky, které ten starý blázen předváděl.

Potom vévoda spustil oponu a klaněl se lidem a řekl, že velká tragédie bude ukazována už jenom dvakrát, neboť divadelní společnost je vázána naléhavými smlouvami s Londýnem, kde všechna místa v divadle Drury Lane jsou na to už prodána. Potom se zase uklonil a řekl, že podařilo-li se mu poskytnout ctěnému obecenstvu zábavu a poučení, bude hluboce zavázán, když se o tom laskavě zmíní přátelům a přiměje je, aby rovněž přišli hru zhlédnout. Nějakých dvacet lidí vykřiklo: „Co? To už je po všem? To už bylo všecko?“ Vévoda povídá, že ano. Nato začala pěkná merenda. Kdekdo křičel „doběhl nás!“, lidé vztekle vstávali a už se hrnuli na jeviště a na pány tragédie. Ale vtom vyskočil nějaký statný, dobře oblečený muž na lavici a zvolal:

„Počkat! Okamžik, pánové!“ Všichni ztichli a poslouchali. „Doběhli nás – hrozně šeredně nás doběhli. Ale myslím, že nikdo z nás nechce být terčem posměchu celého města, a počítám, že bychom se toho do nejděšší smrti nezbavili. Nikoliv! Jsem pro to, abychom odtud odešli pěkně potichoučku, abychom hru chválili a nechali naletět všechny ostatní. Potom na tom budeme všichni stejně. Nemám pravdu?“ („To dá rozum! To je ono! Soudce to vyčíhl!“ volali všichni.) „Tak tedy dobrá – ani slova o nějakém podfuku. Rozejděme se a radme každému, aby se na tu tragédii šel také podívat.“

Druhého dne jste ve městě neslyšeli nic jiného, než jak náramná ta tragédie byla. Sál byl večer zase vyprodaný a převezli jsme toto obecenstvo stejně jako včerejší. Když jsme se – já a král a vévoda – potom vrátili na vor, dobře jsme se navečeřeli; a tak nějak k půlnoci chtěli po Jimovi a po mně, abychom s vorem vycouvali ze strouhy, zajeli s ním doprostřed řeky a našli pak nějaký úkryt nejméně tři kilometry pod městem.

Třetí večer byl sál zase nabitý – ale tentokrát to nebylo nové publikum, nýbrž lidé, kteří tu byli na prvním a druhém představení. Stál jsem s vévodou u dveří a viděl jsem, že každý, kdo přišel, má kapsy něčím nadité nebo schovává něco pod kabátem, a řeknu vám, že to nebylo voňavkářské zboží. Mýlka nebyla možná. Cítil jsem shnilá vajíčka – muselo jich být pěkných pár kop, nahnílou kapustu a podobné věci; a jestli vím, jak se pozná, že je nablízku mrtvá kočka (a můžete se vsadit, že to vím), přišlo těch chcíplých koček do divadla nejmíň čtyřiašedesát. Na chvílku jsem vlezl do sálu, ale směs byla pro mě příliš pestrá; nevydržel jsem to. No, a když divadlo bylo plné a už se tam nikdo nevešel, dal vévoda komusi čtvrtdolar, aby chvíli postál u dveří, a šel jakoby kolem domu k zadnímu vchodu a já za ním. A jakmile jsme byli za rohem a ve tmě, povídá mi:

„Ztrat' se odtud a jdi pěkně zčerstva. A až budeš za posledním domem, vezmi nohy na ramena a utíkej k voru, jako kdyby tě honili všichni čerti . “

Uposlechl jsem a on mazal také. Doběhli jsme k voru současně a netrvalo ani dvě vteřiny a už jsme se vezli po proudu, tichounce a bez světla. Rejdovali jsme doprostřed řeky a nikdo z nás ani nemukl. Pomyslel jsem si, že chudák král bude mít s obecnstvem pohnutý večer, ale kdepak; za chvílečku se vybatolil z vigvamu a povídá:

„Tak co, vévodo, jakpak náš podniček dneska dopadl?“ On totiž vůbec ve městě nebyl.

Nesvítili jsme a nerozdělali oheň, až jsme byli takových patnáct kilometrů pod městem. Pak jsme teprve rozžehli a večeřeli a král a vévoda se smáli, div se nerozsypali, jak ty lidi doběhli. Vévoda povídá:

„Zelenáci tupohlaví. Já věděl, že první obecnstvo bude zticha a nechá naletět celé město; a také jsem věděl, že si třetí večer na nás přijdou a budou si myslet, že teď je řada na nich . Nu, řada na nich je, a moc bych za to dal, kdybych věděl, zač by to prodali. A také bych rád věděl, co udělají s tím načatým večerem. Mohli by si tam zařídit bufet – jídla si přinesli dost.“

Ti rošťáci vybrali za ty tři večery čtyři sta šedesát pět dolarů. Nikdy předtím jsem neviděl nikoho shrábnout takové fůry peněz.

Když vévoda a král spali a chrápali, povídá Jim:

„Nedivíte se, Hucku, jak naši králové vyvádějí?“

„Ne,“ povídám já, „vůbec se tomu nedivím . “

„A proč ne, Hucku?“

„Protože to mají v krvi. Myslím, že jsou všichni stejní . “

„Ale, Hucku, naši králové jsou přece obyčejní rošťáci; rošťáci to jsou a nic jiného; obyčejní rošťáci . “

„No, vždyť to říkám; králové jsou většinou rošťáci, pokud tomu rozumím . “

„Vážně?“

„Jen si o nich něco přečti – a hned uvidíš. Podívej se na Jindřicha Osmého. To také nebyl žádný pan řídící učitel z nedělní školy. Nebo se podívej na Karla Druhého anebo na Ludvíka Čtrnáctého anebo Patnáctého a Jakuba Druhého a Eduarda Druhého a Richarda Třetího nebo na některého ze čtyřiceti dalších; nebo si vezmi krále těch sedmi anglosaských království (Do roku 1066, kdy germánští Anglové, Sasové, Jutové a Frízové (společným názvem Anglosasové) byli poraženi Normany vedenými Vilémem Dobyvatelem, dělila se Anglie na menší království.) , jak za starých časů řádili a dělali alotria.

Panečku, měl jsi vidět Jindřicha Osmého v rozkvětu života. To bylo kvítko. Ženíval se

každý den s jinou a druhého rána jí dával sekat hlavu. A dělal to tak klidně, jako by si objednával vajíčka k snídani. „Skočte pro Nell Gwynovou,“ povídá a oni pro ni skočili. Druhé ráno povídá: „Usekněte jí hlavu!“ A usekli ji. „Skočte pro Janu Shoreovou,“ povídá a za chvílečku tam Jana je. Druhý den ráno zase: „Usekněte jí hlavu!“ A usekli ji. „Zavolejte sličnou Rosamundu!“ Sličná Rosamunda musela nastoupit. Druhé ráno: „Usekněte jí hlavu!“ A každá mu musela každou noc vyprávět pohádku; a tak to vedl, dokud neměl nakřečkových tisíc a jednu pohádku, a pak z toho udělal knížku. Ty neznáš krále, Jime, ale já je znám; ten náš starý otrapa je ještě jeden z nejslušnějších, s kterými jsem se setkal v dějinách. Například Jindřich si zamlouval, že si to rozdělá s Amerikou. Jak se do toho dal? Myslíš snad, že to slušně oznámil, abychom věděli, na čem jsme, a abychom se mohli připravit? Kdepak. Zčistajasna naházal všecek čaj v bostonském přístavu do moře a tumáš – bouchl do stolu prohlášením nezávislosti, a prý, přeje si snad někdo něco podotknout? To byl celý Jindřich – nikdy nikomu neumožnil, aby se ozval. Podezřívá svého otce, vévodu Wellingtona. Co udělal? Požádal ho o vysvětlení? Ne. Utopil ho v sudu malvazu jako kotě. Dejme tomu, že někdo nechal ležet nějaké peníze poblíž místa, kde zrovna byl Jindřich, – co myslíš, že Jindřich udělal? Shrábl je. Dejme tomu, že sis ho zjednal, aby vykonal to a to, a tys mu zaplatil, ale nepočkal sis a nehlídals ho, aby to také vykonal. Co udělal Jindřich? Vždycky udělal pravý opak. A když otevřel ústa, co myslíš, že se stalo? Když je hezky zčerstva zase nezavřel, vyklouzla mu z nich další lež. Takové kvítko byl Jindřich; (Král Jindřich VIII. (vládl 1509-1547) se svými šesti ženami zaujal zřejmě Hucka tak, že na jeho účet zábavně pomotal historická fakta. Herečka Nell Gwynnová (1650-1687) byla milenkou Karla II., Jane Shoreová milenkou Edwarda IV. (vládl 1461-1483) a sličná Rosamunda, příjmením Cliffordová, milenkou Jindřicha II. (vládl 1154-1189). Také čaj v bostonském přístavu – jak dále Huck uvádí – nenaházal do moře král Jindřich, ale skupina bostonských občanů, poddaných krále Jiřího III., kteří tak v prosinci 1773 demonstrovali nespokojenost s politikou mateřské země vůči americkým koloniím. Výrok o tom, jak Jindřich bouchnutím do stolu prohlásil americkou nezávislost, a nesmyslná tvrzení o vévodovi Wellingtonovi, vítězi nad Napoleonem v bitvě u Waterloo (1815), nasazují pak celému líčení korunu. Znamenitost této historické burlesky je přitom dána tím, že Huck tu užil v nesprávných kontextech útržky vědomostí, které při svém „civilizování“ pochytil z hodin dějepavy.) a kdybychom tady na voru měli místo našeho krále Jindřicha, ten by to město byl oholil ještě mnohem důkladněji než ten náš. Neříkám, že ten náš král je ovečka, protože ovečka není, když se díváš střízlivě na fakta; ale je nic proti tomu starému beranovi. Jak ti říkám, králi jsou králi a musíš na ně koukat jako na krále. Když se to vezme kolem a kolem, je to čistá cháska. Inu, jak strom vzroste, tak stojí . “

„Ale tenhle náš král, Hucku, páchne jak nevím co.“

„Málo naplat, všichni páchnou, Jime. My proti tomu nemůžeme nic dělat. Králi páchnou a dějiny nám neříkají, jak tomu odpomocť .“

„Náš vévoda, Hucku, je v některém ohledu docela milý člověk .“

„Ano, s vévody je to jiné. Ale ne o moc jiné. Ten náš je na vévodu celkem ucházející. Ale když je opilý, nerozeznal by ho od krále ani Bystrozraký .“

„Ať je to jak je to, mně se po dalších králích už nestýská, Hucku. Víc bych jich nesnesl .“

„Úplně s tebou souhlasím, Jime. Ale máme je na krku, nesmíme zapomínat, že to jsou králi, a musíme přimhouřit oko. Ale byl bych rád, kdybychom se dozvěděli o zemi, které došla zásoba králů.“

Co jsem měl Jimovi povídat, že náš král není opravdový král a náš vévoda že není opravdový vévoda? Nic dobrého by z toho nepošlo; a krom toho, jak jsem zrovna řekl: Od pravých je člověk beztak nemohl rozeznat.

Usnul jsem a Jim mě nevzbudil, když byla na mně řada. To on tak dělával. Když jsem se probudil, právě svítalo a Jim tu seděl, hlavu mezi koleny, a potichu si naříkal a sténal. Dělal jsem, jako bych neviděl a neslyšel. Věděl jsem, oč jde. Jim vzpomínal na ženu a na děti v dáli, byl skleslý a stýskalo se mu; on totiž ještě jakživ nikdy nebyl mimo domov; a myslím si, že měl svou rodinu stejně rád, jako mají svou rodinu rádi bílí lidé. Zdá se to nepřírozené, ale hádám, že to je pravda. V noci, když myslel, že spím, často vzdychal a naříkal a šeptal: „Chudinka malá Betyнка! Chudinka malý Johnny! Je to hrozné; snad už vás jakživ neuvidím, snad už vás jakživ neuvidím.“ Byl to moc a moc hodný černocho, tenhle Jim.

Jindy jsem dělal, jako když neslyším, ale tentokrát jsem zavedl řeč na jeho ženu a děti; a po chvílce povídá:

„Teď je mi tak mizerně, protože jsem před chvílkou tam od mělčiny slyšel, jako kdyby bouchly dveře nebo něco, a to mi připomnělo, jak jsem byl jednou zlý na malou Betyнку. Ještě jí nebyly ani čtyři roky, když dostala spálu, a bylo to s ní moc špatné; ale dostala se z toho a jednoho dne stála u mě a já jí povídám:

„Zavři ty dveře!“

Ona nic. Stála a smála se na mě. Chytil mě vztek a povídám jí už hezky zhurta:

„Neslyšíš, co ti povídám? Zavři ty dveře!“

Ale ona se pořád nehýbala a jenom se na mě usmívala. To už mi hnulo žlučí a povídám:

„Když si nedáš říct, tak já ti pomůžu!“

A jak jsem to řekl, tak jsem jí dal pohlavek, až se natáhla. Potom jsem šel do vedlejší světnice a byl jsem tam asi deset minut; a když se vrátím, vidím, že dveře jsou pořád ještě otevřené a ona stojí u nich, oči má smutně sklopené a pláče. Řeknu vám, já už vzteky

skorem o sobě nevěděl. Už jsem chtěl po dítěti skočit, ale v ten moment – ty dveře se otvíraly dovnitř – se zvedl vítr a práskl dveřma kerblem! zrovna za dítětem – a představte si, dítě se ani nehnulo. Dech mi to vyrazilo – a mně bylo – já nevím, jak mně bylo. Třásl jsem se na celém těle a potichoučku jsem vyšel ven a obešel jsem domek a otevřel jsem za dítětem potichoučku dveře a strkám hlavu do světnice, potichoučku až k dítěti, a potom najednou jsem udělal bu!, jak nejhlasitěji jsem uměl. A dítě se nepohnulo! Ó, Hucku, já jsem se rozbrečel, chytil jsem ji do náruče a říkal jsem jí: Chudinka malinká – Pánbůh všemohoucí ať odpustí starému Jimovi, protože Jim sám si to nikdy neodpustí. Ona chudinka byla hluchá jak pařez a němá, Hucku, hluchá a němá – a já jsem s ní tak zacházel!“

KAPITOLA XXIV

Příští den, když už se stmívalo, přistáli jsme uprostřed řeky, u mělčinky porostlé vrbovím. Po obou stranách byly na břehu vesnice a vévoda a král začali dávat dohromady plán, jak ty vesnice podojit. Jim mluvil s vévodou a řekl, že doufá, že to nebude trvat déle než několik málo hodin, protože ležet celý den spoutaný ve vigvamu je moc nepříjemné a nudné. Víte, my jsme ho museli svazovat, když jsme ho nechávali samotného, protože kdyby někdo přišel a viděl ho samotného a jen tak, vypadal by moc jako uprchlý černochoch. Chápete to? Tak vévoda řekl, že je jaksí nemilé ležet celý den v poutech a že něco vyšpekuluje, aby se ty provazy daly obejít.

Vévoda, to se musí nechat, byl kromobyčejně vynalézavý a brzo to vyzkoumal. Oblékl Jima do kostýmu krále Leara – byl to dlouhý župan z hrubé bavlněné látky a patřila k tomu bílá paruka z koňských žíní a kníry; potom vzal divadelní líčidlo a natřel Jimovi tvář, ruce, uši a krk tmavomodrou nelesklou barvou, takže Jim vypadal jako utopenec, který ležel devět dní ve vodě. Ať se propadnu, jestli Jim nevyhlížel jako nejdivočejší podívaná, jakou jsem kdy viděl. Potom vévoda vzal kus plochého dřeva a udělal nápis:

NEMOCNÝ ARAB – NIKOMU NIC NEUDĚLÁ,
NEMÁ-LI ZROVNA ZÁCHVAT POMATENOSTI

Potom tabulku přibil na lať a lať postavil dva kroky před vigvam. Jim byl spokojen. Říkal, že je to hodně lepší než ležet každý den pár roků s provazy kolem rukou a nohou a třást se při každém zvuku. Vévoda mu řekl, aby si udělal pohodlí a aby si dělal, co chce; jenom kdyby sem někdo strkal nos, aby vyskočil z vigvamu a trochu vyváděl, aby ze sebe vydal pár skřeků a zaskučel jako divoké zvíře, a že prý každý zmizí a nechá ho na pokoji. Byl to

správný předpoklad; ale když vezmete průměrného člověka, myslím, že by nečekal, až Jim začne skučet. Vždyť Jim vypadal nejenom jako nebožtík; vypadal ještě mnohem mrtvěji. Naši šejdíři napřed chtěli zkusit znovu „Senzačního krále“, protože vynesl tolik peněz, ale pak si řekli, že by se to mohlo nevyplatit, protože se věc třeba už zatím po pobřeží rozkřikla.

Ale na nic jiného, co by opravdu vyhovovalo, nepřišli; a tak nakonec vévoda řekl, že tedy poradu odloží, že si bude sám lámat hlavu a že si za nějakou hodinku třeba vymyslí, co by na tu arkansaskou vesnici navlekli; král řekl, že pojede do druhé vesnice jen tak, bez plánu, v důvěře, že mu Prozřetelnost – čímž asi spíš myslel čerta – už něco výnosného dohodí. V místě, kde jsme se předtím zastavili, jsme si koupili konfekční šaty; teď se král do nich oblékl a kázal mi, abych si také vzal ty svoje. To se ví, že jsem to udělal. Královo oblečení bylo celé černé a vypadal v tom opravdu náramně a vznešeně. Nikdy bych nebyl řekl, jak šaty umějí člověka změnit. Vždyť předtím vypadal jako nejzpuštěnější pobuda; ale teď, když smekl svůj nový bílý cylindr, uklonil se a nasadil si úsměv, vyhlížel tak velkolepě a dobrotivě a bohabojně, že byste řekli, že vykročil rovnou z archy Noemovy a že to je třeba praotec Noe osobně. Jim vyčistil loďku a já se chopil pádla. Při břehu, u výběžku nějakých pět kilometrů nad městem, kotvil už pár hodin jakýsi parník, na který nakládali zboží. Povídá král:

„Vzhledem k tomu, jak jsem oblečen, bude výhodnější, přijedu-li do města ze Saint Louisu nebo z Cincinnati nebo z některého jiného velkoměsta. Zajed' k parníku, Huckleberry; pojedeme sem dolů do města tou parolodí .“

Tohle mi nemusel říkat dvakrát. Byl jsem rád, že se svezu parníkem. Zarejdoval jsem k břehu asi kilometr nad městem a pak jsem pádloval klidnou vodou při strmém břehu. Za chvílečku jsme přijeli k místu, kde na kládě seděl bodrý venkovan. Byl to mladík s milou nevinnou tváří, ze které stíral linoucí se pot, neboť bylo velmi horko; mladík měl vedle sebe dva velké cestovní vaky . ‘

„Přitoch k břehu,“ povídá král a já to udělal . „Kampak máte namířeno, mladý muži?“

„Jdu na parník. Pojedu do Orleansu .“

„Přisedněte k nám,“ povídá král. „Počkat. Můj služebník vám pomůže s vašimi ranci. Vyskoč a pomoz pánovi, Adolfusi!“ – Vyrozuměl jsem z toho, že jsem Adolfus, a udělal jsem, jak mi kázal.

Potom jsme jeli všichni tři dál. Mladík byl hrozně rád a hrozně děkoval; říkal, že to byla dřina tahat se za takového počasí se zavazadly. Ptal se krále, kam jede, a král mu řekl, že právě přijel po řece dolů a že ráno vystoupil u druhé vesnice a teď že jede několik kilometrů po řece nahoru navštívit přítele, který tam má statek. Mladík povídá:

„Když jsem vás zahlédl, povídám si: Hele, to je pan Wilks, jako že tady sedím – a málem přijel včas. Ale potom si povídám: A přece to on nebude. Kdyby to byl pan Wilks, nejel by po řece nahoru. Vy to nejste, vidíte?“

„Ne. Mé jméno je Blodgett – Alexandr Blodgett – důstojný pán Alexandr Blodgett bych měl dodat, anžto jsem jedním z ponížených služebníků Páně. Ale i tak můžu litovat pana Wilkse, že nepřijel včas, jestli tím o něco přišel – což, doufám, se nestalo.“

„Tedy o majetek nepřišel, protože majetek dostane stejně; ale už neviděl svého bratra Petra umírat; snad je mu to jedno – to člověk nikdy nemůže vědět –, ale jeho bratr by byl dal všechno na světě, kdyby byl mohl spatřit před svou smrtí ještě jeho; poslední tři týdny o ničem jiném nemluvil; oni se ti bratři neviděli od chlapeckých let a svého bratra Viléma – to je ten hluchoněmý – toho vůbec jakživ neviděl, protože Vilémovi není víc než třicet nebo pětatřicet. Sem přijeli svého času jenom Petr a Jiří; Jiří, to byl ten ženatý, ale on a jeho manželka zemřeli loni, a tak naživu zůstali jen Harvey a Vilém. A jak jsem vám povídal, nepřijeli včas.“

„A dal jim někdo vědět?“

„O ano; před několika měsíci, když to Petra chytilo poprvé; protože Petr říkal, že cítí, jako by se tentokrát z toho už nedostal. Víte, on už měl léta a dcerky po Jiřím byly ještě moc mladé, než aby se o něho mohly starat – leda snad Mary Jane, ta zrzavá; a tak když Jiří a jeho žena zemřeli, Petrovi se jaksi stýskalo a už mu asi moc na životě nezáleželo. Jenom mermomocí chtěl ještě vidět Harveye a také Viléma, když na to přijde, protože Petr patřil mezi ty lidi, kteří se bojí udělat poslední vůli. Jenom zanechal pro Harveye dopis a povídal, že v tom psaní napsal, kam schoval peníze a jak se má rozdělit ostatní majetek; chtěl, aby bylo postaráno o Jiřího dcerky, protože Jiří po sobě nezanechal nic. A víc než to psaní starý Petr Wilks ne a ne napsat.“

„A co myslíte? Proč Harvey nepřijel? Kde bydlí?“

„Ten bydlí v Anglii – v Sheffieldu – dělá tam kazatele. Tady v Americe jakživ nebyl. Snad nestačil přijet, anebo také třeba to psaní vůbec nedostal.“

„Jak smutné, jak smutné, že se ubohý Petr Wilks svého bratra nedočkal. A vy jste říkal, že jedete do Orleansu, že ano?“

„Ano, ale je to jenom první zastavení. Příští středu sednu na loď a jedu dál do Rio de Janeira, kde mám strýce“

„To je notně daleká cesta. Ale krásná; kéž bych tam mohl také jet. A Mary Jane je nejstarší. Kolik je těm ostatním?“

„Mary Jane je devatenáct let, Zuzaně patnáct a Janě je kolem čtrnácti; Jana, to je ta, co se věnuje dobročinnosti a má zaječí pysk.“

„Chudinky nebohé, sirotečci opuštění.“

„No, mohly by na tom být hůř. Starý Petr měl přátele, kteří na ně nedají dopustit. Byl by tu například Hobson, baptistický kazatel; a jáhen Lot Hovey a Ben Rucker a Abner Shackelford a advokát Levi Bell; a potom ještě doktor Robinson a ženy těch Petrových kamarádů a vdova Bartleyová. Je tu ještě spousta jiných lidí, ale ti, co jsem vám vyjmenoval, byli jeho nejlepšími kamarády a o nich se Petr někdy zmiňoval, když psal domů. A tak Harvey bude vědět, na koho se má obrátit, až přijede.“

Král se mladíka vyptával a vyptával, až ho takříkajíc dokonale vypumpoval. Ať se propadnu, zapomněl-li se zeptat na někoho nebo něco v tom městě; vyptal se ho na všechno, co se týče Wilksů, a ptal se ho, čím Petr byl. Byl jirchárem; ptal se ho, čím byl Jiří; byl truhlářem; a Harvey – Harvey byl sektářským knězem. A král se vyptával a vyptával a nakonec povídá:

„A proč jste chtěl jít takový kus světa pěšky až tam k tomu parníku?“

„Protože to je velká loď a bál jsem se, že by u našeho města nezastavila. Když mají plný náklad a tím také hluboký ponor, někdy na volání nezastaví. Cincinnatská loď zastaví, ale tohle je parník ze Saint Louisu.“

„A byl Petr Wilks hodně movitý?“

„Ano, byl. Měl domy a pozemky a říká se, že někde schoval tři nebo čtyři tisíce dolarů na hotovosti.“

„Kdy jste řekl, že umřel?“

„Neříkal jsem to, ale umřel včera večer.“

„Pohřeb bude mít asi zítra?“

„Ano, k polednímu.“

„Je to opravdu smutné – ale všichni tam musíme, dříve či později. Čeho jest nám třeba, jest – být připraveni. Pak je všechno v pořádku.“

„Ano, důstojný pane, to je pravda. Maminka to také vždycky říká.“

Když jsme dojeli k parníku, byli už skoro hotovi s nakládáním a za chvíli parník odjel. Král nic neříkal, že bychom měli nasednout, a tak jsem nakonec o tu projížďku přišel. Když loď odplula, kázal mi král veslovat dál proti proudu. Jeli jsme asi půldruhého kilometru a pak král na opuštěném místě vystoupil a řekl:

„A teď jed' zpátky, co nejrychleji umíš, a přivez sem vévodu a nové vaky. A jestliže vévoda zajel na břeh, dojed pro něho a ať všeho nechá a přijede. A teď plav!“

Věděl jsem, co má za lubem; ale toť se ví, nic jsem neřekl. Když jsem přivezl vévodu, schovali jsme loďku a pak jsme se posadili na kládu a král řekl vévodovi všechno, první a poslední přesně tak, jak to řekl mladík. A po celou dobu, co král vyprávěl, snažil se mluvit

jako Angličan; a když se uváží, že to byl obyčejný pobuda, musí se uznat, že to dělal dobře. Neumím ho napodobit, a proto se ani nebudu pokoušet, ale dělal to skutečně pěkně. Potom král povídá:

„Bilgewater, jak jste na tom s němou a s hluchotou?“

Vévoda řekl, aby to klidně nechal na něm; řekl, že hrával hluchoněmé postavy na prknech Múzy. A tak čekali, až pojede kolem nějaký parník.

Kolem čtvrté tudy jelo několik kocábek, ale to nebyly lodě dálkové; ale potom konečně přijel velký parník a král mu dal znamení. Poslali k břehu bárku s třemi veslaři a my vylezli na parník, který – jak se ukázalo – byl z Cincinnati; když zjistili, že chceme jet jen sedm či osm kilometrů, byli hrozně naštvaní, nadávali nám a říkali, že nás ve městě nevysadí. Ale král jim řekl načisto klidně:

„Když si páni můžou dovolit zaplatit dolar za každou osobu a za každý kilometr cesty, aby pro ně přijela bárka a aby je bárka zas odvezla na břeh, nebudete snad parníku, když je sveze?“

Tak přestali nadávat a zkrotli a řekli, že všechno je v pořádku. A když jsme přijeli k městu, odvezli nás tři veslaři bárkou na břeh. Nějakých dvacet lidí se přitrousilo, když viděli přijíždět bárku, a když jim král řekl:

„Může mi některý z pánů říci, kdeže bydlí pan Petr Wilks?“ podívali se jeden na druhého, jako by chtěli říct: „Co jsem vám povídal?“ Potom jeden z nich řekl jaksí tiše a šetrně:

„Lituji, pánové, ale jediné, co vám mohu říci, je, kde bydlel včera večer.“

Najednou, jak na heslo, se ten starý daremný pobuda zhroutil a klesl tomu muži na hrud', položil mu bradu na rameno a brečel mu na záda a povídá:

„Ach, ach, náš ubohý bratr – opustil nás a my ho už nezhlédli; ó, to je kruté, je to příliš kruté!“

Potom se obrátil a za hlasitého brekotu dělal na vévodu rukama pitomé posuňky, a ať se propadnu, jestli on hned neupustil vak a nepropukl také v pláč. Namouduši, jakživ jsem neviděl párek větších podvodníků.

Muži se kolem nich seskupili, vyslovovali jim soustrast, všelijak je utěšovali, nesli jim do kopce vaky, podpírali je, nechali je plakat na svých ramenou a vyprávěli králi o posledních hodinkách jeho bratra; a král to zase rukama vykládal vévodovi a oba vyváděli pro toho umrlého jircháře, jako by jim bylo umřelo všech dvanáct apoštolů. Zkrátka – jestli jsem kdy viděl něco takového, ať jsem černoš. Stačilo to, aby je člověk styděl za lidskou ráci.

KAPITOLA XXV

Zpráva se rozšířila po městečku do dvou minut a mohli jste vidět lidi, jak se k nám sbíhali

ze všech stran; někteří si v běhu ještě oblékali kabáty. Za chvílečku jsme byli obklopeni zástupem a dupání dalších přibíhajících znělo, jako když mašírují vojáci. Okna a dvorky před domy byly plné; a co chvíli bylo slyšet někoho, kdo říká:

„Jsou to oni?“

A ze zástupu, který zrovna běžel kolem, vždycky někdo odpověděl:

„To víte, že to jsou oni .“

Když jsme došli k domu, byla v ulici hlava na hlavě a tři děvčata stála na prahu. Mary Jane byla zrzavá, ale to nic nevadilo; byla stejně moc a moc krásná a tvář jí nebesky zářila a oči jí svítily, jak byla ráda, že strýčci přijeli. Král rozpažil, Mary Jane mu skočila do objetí, ta se zaječím pyskem skočila k vévodovi, a tak to těm darebákům vyšlo. Větším dílem všichni, a ženské veškeré, brečeli radostí, že se rodina konečně našla a že se mají tak rádi.

Potom král šťouchl vévodu – tajně, ale já to viděl –, rozhlédli se a spatřili rakev, která byla v koutě na dvou židlích; a tak se k ní král s vévodou vydali. Jednou rukou se navzájem objímali a druhou si zakrývali oči. Šli pomalu a slavnostně, všichni couvali a dělali jim místo a řeči a šum ztichly, lidé říkali „pšt!“, muži smekali, všichni klopili hlavy a byli byste slyšeli padnout špendlík. A když král a vévoda došli k rakvi, jenom se jednou podívali a už brečeli, že je muselo být slyšet do Orleansu, přinejmenším. A potom se vzali navzájem kolem krku a dali jeden druhému bradu na rameno; a potom po tři nebo čtyři minuty brečeli a řeknu vám, že jsem jakživ neslyšel dva mužské tak cedit. A aby se to nepletlo, kdekdo kolem brečel také. Celá místnost byla tak zapařená, že jsem něco podobného neviděl. A potom si král stoupl na jednu stranu rakve a vévoda na druhou, klekli a položili čela na rakev a začali dělat, jako by se potichu modlili. To jste neviděli, jak to všemi zamávalo; lidé se hroutili a sborově vzlykali – chudinky děvčata také; a skorem každá z žen k nim přistoupila a beze slova je slavnostně políbila na čelo a pak jim položila ruce na hlavu a podívala se vzhůru k nebi, zatímco jí slzy tekly po tvářích, a potom se vzlykajíc a utírajíc si oči odvalila, aby mohla přijít na řadu další panička. Jakživ jsem neviděl nic tak odporného.

No, a za chvílečku král vstal a kousek předstoupil a nafoukl se a začal žvanit proslov, který byl samá slza a samý nesmysl; mluvil o tom, jak těžkou zkouškou je pro něho a pro ubohého bratra smrt sourozence a jaká rána to byla, že ho nezastihli živého, ačkoliv podnikli cestu dlouhou šest tisíc kilometrů. Ale zkouška osudu jim byla oslazená a posvěcena touto srdečnou účastí a těmito svatými slzami, za což jim děkuje ze srdce a ze srdce svého bratra, protože dík z úst vzdát nemohou, neboť slova jsou příliš slabá a chladná; takhle kecal a žvanil, až se člověku z toho dělalo nanic. Konečně vybreptal pobožné svatouškovské amen a utrl se od řetězu a zase brečel, div se nepotrhal.

Jen co domluvil, kdosi v davu zanotoval „Jméno Páně budiž“, všichni ostatní se přidali z plných plic a bylo hřejivé a milé to slyšet, neb to znělo, zrovna jako když je konec kostela. Hudba je dobrá věc; neřekli byste, jak po té komedii a po těch pomyjích, kterými nás hostil král, ta hudba všecko očistila a jak zněla poctivě a náramně.

Potom král zase začal mlít pantem a řekl, že by on a neteře byli velmi rádi, kdyby někteří z hlavních předních přátel rodiny přišli dnes na večeři a pomohli bdít u tělesných pozůstatků zesnulého; a řekl, že kdyby chudák bratr, jenž tamhle leží, mohl mluvit, že ví, koho by jmenoval jménem, protože jsou jména, která mu byla velmi drahá a o kterých se v dopisech zmiňoval. A tak on, král, že je bude jmenovat sám, a jsou to jmenovitě, jak níže následuje, zejména tito: Důstojný pán Hobson a jáhen Lot Hovey a pan Ben Rucker a Abner Shackelford a Levi Bell a doktor Robinson a jejich ženy a vdova Bartleyová.

Důstojný pán Hobson a doktor Robinson byli právě na druhém konci města, kde měli společnou honitbu. Totiž míním tím, že doktor vypravoval nemocného na onen svět a kazatel mu dával na cestu dobré rady. Advokát Bell byl obchodně v Louisville. Ale ostatní byli po ruce, a tak všichni přistoupili ke králi a potřásali mu rukou a děkovali mu a mluvili s ním; a pak potřásali rukou vévodovi, ale tomu neříkali nic, jenom se na něho pořád usmívali a přikyvovali hlavou, jako by neměli rozum; vévoda dělal rukama všelijaké posuňky a neustále říkal „gu-gu – gu-gu“ – jako miminko, které neumí mluvit.

Potom král plácal a mlel dál a dokázal vyzvědět první poslední o celém městě, až nakonec věděl o každém člověku a o každém psu, jak se jmenuje; a dělal narážky na to a na ono, co se někdy přihodilo ve městě nebo Jiřího rodině nebo Petrovi. A vždycky dodal, že mu o tom psal Petr. To byla ovšem lež jako věž, protože všecko od a do zet vytahal z toho mladého trulanta, kterého jsme vezli v loďce k parníku.

Potom Mary Jane přinesla dopis, který zanechal starý Petr, a král to předčítal nahlas a bučel nad tím. Dopis odkazoval dům a tři tisíce dolarů ve zlatě děvčatům; a koželužnu (která byla velmi výnosná) spolu s několika jinými domy a pozemky (v ceně asi sedmi tisíc dolarů) a tři tisíce dolarů ve zlatě Harveyovi a Vilémovi; a v tom dopise také bylo, kde ve sklepě je těch šest tisíc hotových uschováno. Tak oba šejdíři řekli, že půjdou a peníze přinesou a že všecko ve vší poctivosti a před svědky provedou; mně řekli, abych vzal svíčku a šel s nimi. Zavřeli jsme za sebou dveře do sklepa, a když pytlík našli, vysypali to na zem a na tu hromadu žluťásků byla krásná podívaná. Královi svítily oči, že to ani popsat neumím; plácal vévodovi na rameno a říkal:

„To je ono a žádná mýlka. Žádná mýlka, vám povídám. Bilgy, povídám vám, že je to senzačnější než ‚Senzační král‘. Nemám pravdu?“

Vévoda řekl, že pravdu má. Oba se v hromadě mincí hrabali a prohrabovali a cinkali

zlatáky o podlahu a král povídá:

„Málo naplat – být bratrem bohatého a mrtvého muže a poručníkem zazobaných pozůstalých dědiček je nejlepší melouch pro vás i pro mě, Bilgy. A ten melouch nám dohodila Prozřetelnost, protože jsem jí důvěřoval. Vždycky říkám, že se nakonec vyplácí důvěřovat v Prozřetelnost. Zkoušel jsem to v životě všelijak, ale nad to není.“

Každý jiný snad by se byl pokochal podívanou a byl by peníze vzal tak, jak byly. Ale oni nedali; prý je musejí spočítat. Tak je počítali a ukázalo se, že chybějí čtyři sta a patnáct dolarů. Povídá král:

„Kat aby ho spral. Co udělal s těmi čtyřmi sty patnácti dolary?“

Lámali si tím hlavu a pak prohledali celý sklep. Potom povídá vévoda:

„No, on to byl nemocný člověk a třeba se přepočítal. Tak to asi bude. Smažme to a nechme to za ty rovné. Můžeme si to dovolit .“

„To se ví, že si to můžeme dovolit, a na těch penězích mi nezáleží! Ale záleží mi na pořádku . Chceme zde být přece hrozně poctiví a upřímní a pořádní, že ano. My přece chceme nahoře vyvalit ty peníze a před všemi je spočítat, aby nikomu nic nemohlo být podezřelé. Ale když nebožtík říká, že tady je šest tisíc dolarů, tak my přece nechceme –“

„Okamžik,“ povídá vévoda. „Vyrovnejme ten schodek ze svého!“ A už vytahoval zlaté dolárky z kapsy.

„To je veleohromný nápad, vévodo, – vy máte opravdu makovici všemi mastmi mazanou,“ povídá král. „Ať se propadnu, jestli nám starý ‚Senzační‘ zase nepomáhá z bryndy .“ A teď začal on tahat žlutásky z kapes a rovnat je do sloupků.

Přivedlo je to skoro na mizinu, ale těch šest tisíc dali dohromady do posledního centíku.

„Járku,“ povídá vévoda, „mám další nápad. Pojděme nahoru, odpočítejme ty peníze a dejme je děvčatům všecky .“

„Vévodo, pojděte na moje prsa, ať vás obejmou. To je nejoslnivější nápad, jaký se kdy zrodil v lidské mysli. Vy máte opravdu nejsenzačnější hlavu, jakou jsem kdy viděl. To je bezesporu trik všech triků, velmistr všech švindlů – a žádná mýlka. Jen ať si někdo přijde s nějakým podezíráním, má-li chuť – tenhle tah ho položí na lopatky.“

Když jsme přišli nahoru, seskupili se všichni kolem stolu a král vysázel dolary na prkno, pěkně do hromádek po třech stech – dvacet parádních sloupků. Všichni hladově přihlíželi a oblizovali si papuly. Potom král a vévoda shrnuli peníze zase zpátky do pytle a vidím, jak se král hotuje k nové řeči. Povídá:

„Přátelé veškeří, můj nebohý bratr, který tamhle leží, zachoval se kavalířsky ke všem, které zanechal v tomto slzavém údolí smutku. Zachoval se kavalířsky k těmto ubohým berušcům, které miloval a opatroval a které zůstaly na světě bez otce a matky. Ano, a my,

kteří jsme ho znali, známe také, že by se byl k nim zachoval ještě kavalírštěji, kdyby se nebyl bál, že tím raní svého drahého Viléma a mě. Ptáte se, zda by to byl učinil? V mém srdci o tom není pochybnosti. Nuže, co bychom to byli za bratry, kdybychom mu překáželi v takové chvíli? Co bychom byli za strýce, kdybychom v takovou chvíli okradli – říkám okradli – tak milé беруšky, jako jsou tyto dívky, jež tolik miloval. Jestli znám Viléma – a já myslím, že ho znám, no, já se ho hned zeptám ... “ Král se obrátil a začal na vévodu dělat rukama posuňky a vévoda se na něho díval tupě, s nehybnou tváří; potom najednou jako by pochopil, co mu král sděluje, a tak skočil po králi a ze všech sil radostí gu-gu-gal a objal ho a přitiskl ho k sobě nejmíň patnáctkrát, než ho zase pustil. Potom král povídá: „Já to věděl. Počítám, že tohle přesvědčí každého o tom, jak Vilém smýšlí. Zde – Mary Jane, Zuzano, Jano, vezměte tyto peníze, vemte je všechny! Je to dar od tamtoho, který tam leží studený, ale plný radosti.“

Mary Jane se vrhla na krále a Zuzana a Zaječí pysk se vrhly na vévodu a pak se začalo objímání a líbání, že jsem to ještě neviděl. A všichni lidé se nahrnuli kolem nich a měli slzy v očích a málem těm darebákům vytrásli ruce z pantů a pořád říkali :

„Ach, vy dobré duše! – Jak šlechetné! – Jak jen můžete!“

Nu a potom se začala zas řeč o nebožtíkovi, jak byl hodný a jaká je ho škoda, a tak podobně; netrvalo dlouho a zástupem si zvenku prorazil cestu do pokoje nějaký vysoký muž s hranatými čelistmi; stál a poslouchal a díval se, ale nic neříkal; a jemu také nikdo nic neříkal, protože mluvil král a všichni ho pilně poslouchali. Král byl zrovna uprostřed něčeho, co načal, a právě povídal:

„– a oni byli obzvlášť velcí kamarádi s nebožtíkem. Proto jsou sem na dnes večer pozvaní; ale zítra ať přijdou všichni – načisto všichni; neboť všech si vážil, všechny měl rád – a tak se sluší a patří, aby jeho smuteční orgie byly veřejné . “

A tak to mlel dál a dokola, protože se rád slyšel mluvit, a co chvíli do toho zamíchal ty své pohřební orgie, až už to vévoda nemohl vydržet; vzal kousek papíru a napsal na něj: „ Liturgie, vy starý pitomo, ne orgie“ Složil papírek a gu-gu-gal a podal ho přes hlavy lidí královi. Král si lístek přečetl a strčil ho do kapsy a povídá:

„Ubohý Vilém, ač je tak těžce postižen, srdce má na pravém místě. Žádá mě, abych pozval všechny na pohřeb a abych se postaral o všechny. Nemusel se, chudinka, strachovat – vždyť jsem o tom právě mluvil.“

Potom kecal dál, klidně klid'ánko, a sem tam do toho zapletl ty pohřební orgie, načisto jako předtím. Když se o nich zmínil potřetí, povídá:

„Pravím orgie, ne proto, že by to byl obvyklý výraz, neb obvyklé to není. Obyčejně se říká pohřební liturgie. Ale liturgií se už v Anglii neužívá. S těmi je konec. V Anglii teď říkáme

orgie. Orgie je lepší, protože to líp vystihuje, oč nám jde. Slovo pochází z řeckého orgo, což znamená venku, otevřeně, na širém prostranství, a z hebrejského ijé, schovávat, ukrývat, čili pohřbívat. Vidíte tedy, že orgie znamená otevřený čili veřejný pohřeb. “

Král byl opravdu nejhorší darebák, jakého jsem kdy viděl. A muž s hranatými čelistmi se mu smál rovnou do očí. Kdekdo byl pohoršen a všichni říkali: „Ale, doktore!“ a Abner Shackleford povídá:

„Copak jsi, Robinsone, ještě neslyšel? To je Harvey Wilks.“

Král se přičinlivě usmál, předpažil ploutev a povídá:

„Je to snad mého ubohého bratra milovaný dobrý přítel a lékař? Dovolte, abych –“

„Nesahejte na mě!“ povídá doktor. „Vy že mluvíte jako Angličan? To byste rád, vidíte? Vy jste nejhorší napodobenina, jakou jsem kdy slyšel. Vy že jste bratr Petra Wilkse? Podvodník jste, a nic jiného!“

Nepřejte si, jak lidi začali vyvádět! Obstoupili lékaře a snažili se ho uklidnit a vysvětlit mu a říci mu, jak Harvey stonásobně dokázal, že je Harvey a že znal každého jménem, nejen lidi, ale dokonce i psy, a prosili ho a prosili, aby neurážel city Harveyovy a dívek, a tak podobně a tak dále. Ale nebylo to nic platné; doktor řádil dál a říkal, že předstírá-li někdo, že je Angličan, a neumí to nářečí lépe napodobit, je to podvodník a lhář. Ubohá děvčata se pověsila na krále a plakala. A najednou se doktor obrátil k nim. Povídá:

„Byl jsem přítelem vašeho otce a jsem vaším přítelem; a jako přítel, jako poctivý přítel, který vás chce chránit a uchránit vás škody a nepříjemností, vás varuji. Odvráťte se od tohoto darebáka. Nemějte nic společného s tímto nevzdělaným pobudou, který se zde ohání idiotskou takzvanou řečtinou a hebrejštinou. Je to prahloupý podvodník. – Vetřel se sem se zásobou jmen a znalostí místa, které někde posbíral; a vy je považujete za důkazy. Jste šizeny a v klamu vás utvrzují ještě i vaši pošetilí přátelé, kteří by měli mít víc rozumu. Mary Jane Wilksová, vy víte, že jsem vaším přítelem, vaším nezištným přítelem. Dejte na má slova; vykažte odsud tohoto trapného darebáka – prosím vás o to. Uděláte to?“

Mary Jane se narovнала a říká vám, lidičky, byla v tu chvíli krásná. Povídá:

„Toto je moje odpověď.“ Zvedla pytel s penězi, podala ho královi a řekla: „Vezměte těchto šest tisíc dolarů a uložte je pro mě a pro mé sestry podle vlastního uznání a nedávejte nám žádnou stvrzenku.“

Pak vzala krále kolem krku z jedné strany a Zuzana a Zaječí pysk to udělaly z druhé strany. Všichni tleskali a dupali, až se třásl barák, a král měl hrdě vztyčenou hlavu a pyšně se usmíval. Doktor řekl:

„Dobrá, jak chcete. Já umývám ruce své v nevinosti. Ale všechny vás varuji: Přijde doba, že se vám udělá zle, kdykoliv si vzpomenete na dnešek.“

„Výborně, doktore,“ odpověděl posměšně král; „když se nám udělá zle, pošleme pro vás.“ Všichni se smáli a říkali, že to byla dobrá půjčka za oplátku.

KAPITOLA XXVI

Když se všichni rozešli, zeptal se král Mary Jane, jak to vypadá s pokoji pro hosty, a ona řekla, že mají jednu rezervní světnici, která by stačila pro strýce Viléma, že ona dá svůj pokoj, který je trochu větší, strýci Harveyovi a sama že se přestěhuje k sestřám a bude spát na pohovce; a v podkroví že je kumbálek se slavníkem. Král mínil, že kumbálek stačí pro jeho komorníka – čímž mínil mě.

Tak nás Mary Jane vzala nahoru a ukázala jim světnice, které byly jednoduché, ale pěkné. Řekla, že dá odnést šaty a ostatní věci, pakliže by strýčkovi překážely, ale on řekl, že nepřekážejí. Šaty visely na zdi a před nimi byl dlouhý bavlněný závěs až na zem. V jednom koutě byl starý kufr a jinak byla ve světnici spousta cinglártek a hračiček, jakými si děvčata zdobí své světnice. Král řekl, že pokoj je útulnější a příjemnější, když v něm jsou takové věci, a tak je tam nechali. Vévodova světnice byla hodně malá, ale pro něho až moc dobrá – a to platilo také o mém kumbálku.

Večeře v ten večer byla náramná a přišli na ni všichni pozvaní, muži i ženy, a já stál za králem a za vévodou a posluhoval jsem jim a černoši posluhovali ostatním. Mary Jane seděla v čele stolu, vedle sebe měla Zuzanu a říkala, jak špatné jsou ty piškoty, jak daremná je zavařenina a jak bídna a tuhá jsou ta smažená kuřata – a vedla vůbec všechny ty hloupé řečičky, které ženy vždycky vedou, aby přinutily hosty jídlo pochválit; a všichni věděli, že jídlo je prima, a také to říkali. Říkali: „Prosím vás, jak to děláte, že vám ty piškoty tak krásně žloutnou?“ a „Kam vy jenom chodíte na ty znamenité nakládané okurčičky?“ a říkali všechny ty volovinky, jaké lidé u večeře říkávají. Však to sami znáte.

A když bylo po všem, sedli jsme si – já a Zaječí pysk – v kuchyni k večeři; jedli jsme zbytky, zatímco ostatní pomáhali černošům sklízet se stolu. Zaječí pysk mě začal zostra vyslychat o Anglii a hned jsem věděl, že budu chvílemi bruslit na velice tenkém ledě. Povídá:

„Viděl jste někdy krále?“

„Kterého? Viléma Čtvrtého (Vládl v Anglii v letech 1830-1837) ? To víte, že jsem ho viděl, vždyť chodí do našeho kostela.“ Věděl jsem, že už je dávno po smrti, ale nedal jsem na sobě nic znát. A tak když jsem řekl, že chodí do našeho kostela, povídá:

„Jakže – pravidelně?“

„Ano – pravidelně. Má sedadlo zrovna proti našemu – na druhé straně od kazatelny.“

„Já myslela, že král bydlí v Londýně?“

„Taky že ano. A kde by měl bydlet?“

„Ale já jsem myslela, že vy bydlíte v Sheffieldu?“

Vidím, že jsem šlápl do louže. Musel jsem dělat, jako by mi v krku uvázla kuřecí kůstka, abych si mohl rozmyslet, jak z té louže zase ven. Potom povídám:

„Mínil jsem tím, že chodí do našeho kostela pravidelně, když je v Sheffieldu. V Sheffieldu je jenom v létě, když přijíždí kvůli mořským koupelím .“

„Jak to můžete říkat – Sheffield přece neleží u moře?“

„A kdo říká, že Sheffield leží u moře?“

„No vy.“

„To jsem neřekl!“

„A řekl.“

„A neřekl!“

„A řekl!“

„Jakživ jsem nic takového neřekl.“

„Tak co jste tedy řekl?“

„Řekl jsem, že tam jezdí na mořské koupele. To jsem řekl.“

„Tak mi vysvětlíte, jak tam může mít mořské koupele, když to není u moře?“

„Heleďte, koukejte,“ povídám já, „už jste někdy viděla španělskou hněd?“

„Viděla.“

„A musela jste kvůli tomu jezdit do Španělska?“

„Nemusela.“

„Tak vidíte. A Vilém Čtvrtý zase nemusí jezdit k moři, když chce mít mořskou koupel.“

„A jak to tedy dělá?“

„Zrovna tak, jak to dělají zdejší lidé, když chtějí španělskou hněd'. Kupuje to v sudech. V paláci v Sheffieldu mají vysoké pece a on má rád teplou vodu. Ale takové množství nejde ohřát u moře. Tam na to nejsou zařízení .“

„To je něco jiného, ale mohl jste to říci rovnou a bylo by to bývalo kratší.“

Když to řekla, viděl jsem, že mám zase pevnou půdu pod nohama, a ulevilo se mi a byl jsem rád. Potom povídá:

„A vy chodíte také do kostela?“

„Ano – pravidelně.“

„A kde sedáváte?“

„No v naší lavici.“

„V čí lavici?“

„No v naší – v lavici vašeho strýce Harveye.“

„V lavici strýce Harveye? A nač on potřebuje v kostele lavici?“

„Aby měl kde sedět. Nač si myslíte, že ji potřebuje?“

„Já jsem si myslela, že strýc Harvey stojí na kazatelně.“

Čert aby ho vzal, já zapomněl, že král je kazatelem. Vidím, že jsem zase v louži, tak mi zase muselo zaskočit, abych si honem mohl rozmyslet, kudy z louže ven. Potom povídám:

„Jémine, a to vy si myslíte, že v kostele je jenom jeden kazatel?“

„Bodejt'. Nač by byli ti ostatní?“

„Jak si to představujete? Když se káže před králem! Jakživ jsem neviděl takové děvče. U nás máme těch kazatelů sedmnáct.“

„Sedmnáct! Pro pět ran! Sedmnáct kázání bych nevydržela, i kdybych proto měla nepřijít do nebe. Vždyť jim to musí trvat týden.“

„Jděte do háje! Vždyť všichni nekážou jeden den. Pokaždé káže jenom jeden z nich.“

„A co zatím dělají ostatní?“

„Nepřetrhnou se. Rozvalují se nebo vybírají na kostel nebo něco podobného. Ale většinou nedělají nic“

„Tak nač tam jsou?“

„Nač? Na parádu tam jsou. Cožpak vůbec nevíte, jak to ve světě chodí?“

„Nevím a nechci vědět nic o takových hloupostech. Jak zacházejí v Anglii se služebnictvem? Zacházejí s nimi lépe než my tady se svými černochoy?“

„Ne. Sluha tam neznamená vůbec nic. Zacházejí s nimi hůř než se psy.“

„Nedávají jim nikdy jako my volno na vánoce, na Nový rok a Čtvrtého července?“

„Jen si ji poslechněte! Už podle toho by člověk věděl, že jste nikdy nebyla v Anglii. Poslyšte, Zaječí p-, vlastně Jano, sloužící v Anglii nevědí, co je svátek, jak je rok dlouhý; nikdy nejdou do cirkusu ani do divadla, ani na černošské představení, ani vůbec nikam.“

„Ani do kostela?“

„Ani do kostela.“

„Ale vy chodíte do kostela pořád.“

Už jsem v tom zas lítal. Zapomněl jsem, že jsem králův sluha. Ale za chvílečku jsem odříkával jakési vysvětlení, že komorník je něco jiného než obyčejný sloužící a komorník že musí chodit do kostela, ať chce nebo nechce, a že musí v kostele sedět s rodinou, neb tak káže zákon. Ale moc se mi to nepovedlo, a když jsem domluvil, vidím, že není přesvědčená. Povídá:

„Ruku na srdce – nenapovídal jste mi tady hromadu lží?“

„Ruku na srdce – nenapovídal,“ povídám já.

„Vůbec jste neزالhal?“

„Vůbec jsem nezahlal, ani v nejmenším,“ povídám já.

„Položte ruku na tuhle knihu a opakujte to .“

Vidím, že je to jenom slovník, tak jsem na to položil ruku a opakoval jsem to. Trochu se upokojila a povídá:

„No, tak něco z toho vám věřím, ale jestli vám uvěřím to ostatní, tak ať –“

„Copak mu nechceš uvěřit, Jano?“ povídá Mary Jane, která vstoupila do kuchyně se Zuzanou v patách. „Tak se nemluví; zvláště ne k cizinci, který zde nikoho nemá. Jak by bylo tobě, kdyby s tebou někdo takhle zacházel?“

„To jsi celá ty, Mary Jane, – vždycky plnou parou na pomoc někomu, komu se ještě nic zlého neděje. Já mu nic neudělala. On mě taky trochu bulíkoval a já mu řekla, že to všecko nespoknu; to je všecko, ale opravdu všecičko, co jsem mu řekla. Myslím, že takovou maličkost snese. Nemyslíš?“

„Mně je to jedno, byla-li to maličkost nebo veličkost. On je jednou v našem domě a je to host a nebylo od tebe hezké, že jsi mu něco takového řekla. Kdybys ty byla na jeho místě, jistě by ti to bylo trapné; a tak nemáš jiným říkat věci, které musí být trapné jim .“

„Ale, Mary, on říkal –“

„Vůbec na tom nesejde, co on říkal, – o to nejde. Jde o to, abys na něho byla milá a neříkala věci, které mu připomínají, že není ve své vlasti a mezi svými.“

Tohle – povídám si – je dívka, kterou necháváš okrádat tím starým krokodýlem o její peníze!

Potom se do toho vložila Zuzana; můžete mi věřit, že dala Zaječímu pysku, co se do ní vešlo!

Povídám si: Tohle je další děvče, které necháváš okrádat o jeho peníze!

Potom zas vyrukovala Mary Jane a dávala to Zaječímu pysku svým způsobem, to jest mírně a něžně, ale když domluvila, byl Zaječí pysk tak maličký, že ho skorem vůbec nebylo vidět. A začala bečet.

„Dobrá,“ řekly obě dívky, „a teď ho pěkně odpros.“

Udělala to; a dělala to krásně. Dělala to tak krásně, že bylo radost poslouchat, a přál jsem si, abych jí mohl povědět tisíc lží, aby mě mohla odprošovat znovu.

Povídám si pro sebe: A to je další děvče, které nechávám okrádat o jeho peníze. A když Jana domluvila, začaly mě všechny tři obskakovat, abych se cítil jako doma a abych věděl, že jsem mezi přáteli. Připadal jsem si tak sprostý a darebný a ničemný, že jsem si řekl: Tak dost; ty jejich peníze pro ně uleju, i kdybych měl puknout.

Tak jsem řekl, že jdu spát, – ale neřekl jsem, že hned, takže jsem je neobelhal. Když jsem byl sám, začal jsem přemýšlet, jak to udělat. Mám snad – povídám si – jít tajně k doktorovi

a říct to na ty šizůňky? Ne – to by nebylo ono. On by mohl říct, kdo mu to řekl – a potom by mi král a vévoda mohli šeredně zatopit. Nebo mám tajně jít za Mary Jane a povědět jí to? Ne, toho se nemohu odvážit. Její tvář by těm darebákům určitě prozradila, že jsou prokouknuti; a oni mají ty peníze a jistě by s nimi okamžitě zmizeli. A kdyby Mary Jane přivolala pomoc, to bych v tom pak lítal také. Ne; je jenom jeden dobrý způsob. Musím ty peníze nějak ukrást, a to tak, aby nepojali podezření, že jsem to udělal já. Král a vévoda si zde vyvrtali dobrý dolík a nehnou se odtud, dokud neoberou rodinu a město o všechno, co jde sbalit. Budu tedy mít času dost. Peníze ukradnu a někde je ukryju. A později, až budu zase na řece, daleko pryč, napíšu dopis a dám Mary Jane vědět, kde jsem peníze ukryl. Ale peníze budu muset ulít ještě teď v noci, půjde-li to, protože to doktorovi třeba ve skutečnosti není tak jedno, jak předstíral; je možné, že oba darebáky ještě postraší tak, že vezmou nohy na ramena.

Tak tedy, povídám si, půjdu a prohledám jejich světnice. Na chodbě v prvním patře bylo tma, ale našel jsem vévodův pokoj a začal jsem rukama šmátrat kolem sebe; ale uvědomil jsem si, že by král peníze sotva svěřil někomu jinému než sobě; tak jsem šel do jeho světnice a začal jsem po paměti šmátrat tam. Ale brzo jsem viděl, že bez svíčky nic nepořídím, a svíčku, to se ví, jsem si netroufal rozžít. Řekl jsem si, že to tedy musím načít z jiného konce: že si musím na ně počíhat a tajně poslouchat. V tom jsem zaslechl jejich kroky a už jsem chtěl udělat šipku pod postel. Natáhl jsem ruku, ale postel nebyla tam, kde jsem myslel, že je; místo postele jsem nahmatal závěs, který zakrýval šaty slečny Mary Jane. Tak jsem vlezl pod závěs, zavrtal se mezi šaty a ani se nehnul.

Oba vstoupili do světnice a zavřeli dveře; a první, co vévoda udělal, – klekl si a podíval se pod postel. Tak jsem byl rád, že jsem postel nenašel, když jsem ji hledal. A přece – nemám pravdu? – místo pod postelí je nejpřirozenějším úkrytem, na který si vzpomenete, když potřebujete, aby nikdo o vás nevěděl. Potom si sedli a král povídá:

„No, tak o co jde? A vyklopte to pěkně zčerstva; je lepší, abychom byli dole a hezky lamentýrovali, než abychom byli zde nahoře a dali jim příležitost nás drbat.“

„Chtěl jsem vám říct, Capete (Capet – příslušník francouzské panovnické dynastie Kapetovců, která v různých větvích vládla od roku 987 až do poloviny 19. století (s výjimkou období, kdy po Velké revoluci Francie přestala být monarchií).) , že se mi to nechce líbit; nejsem ve své kůži. Ten doktor mi leží v žaludku. Chtěl jsem vědět, jaké máte plány. Já sám mám nápad a myslím, že to je nápad dobrý . “

„Co bychom tedy podle vás měli udělat, vévodo?“

„Ztratit se odtud před třetí hodinou ranní a uhánět po řece dolů s tím, co máme. Dostali jsme to beztak lacino; dostali jsme to, ba přímo nám to tak říkajíc hodili na hlavu, ačkoliv

jsme mysleli, že to budeme muset ukrást zpátky. Já jsem pro to nechat všeho a zmizet.“

Přišlo mi to moc líto. Před několika hodinami by mi to bylo bývalo jedno, ale teď mě to mrzelo a trápilo. Král si na vévodu vyjel a povídá:

„Co? Zmizet a nezpeněžit předtím ostatní majetek? Zbláznil jste se? Máme odejít a nechat tady věci za osm nebo devět tisíc dolarů, které se zde povalují a které si koledují o shrábnutí? A ještě k tomu to jsou samé věci, které půjdou na dračku.“

Vévoda reptal; říkal, že pytel zlata stačí a že se do toho nechce ještě víc zapatlávat – a že nechce obrat sirotky o všechno, co mají.

„Že vás huba nebolí? Jak můžete takhle kecat?“ povídá král. „Obereme je akorát jenom o ty peníze. Na ten prodej věcí doplatí jenom lidé, kteří to koupí; jakmile se přijde na to, že nám to nepatřilo – a to bude našup, jen co odjedeme –, bude prodej neplatný a věci případnou zpátky pozůstalým. Vaši sirotečci dostanou zpátky barák a to jim musí stačit; je to mladé a čiperné, tak si to může živobytí snadno vydělávat. Jim zle nebude. Jen si vzpomeňte, kolik tisíc a tisíc siroteků nemá ani zdaleka tolik. Ti vaši sirotečci si opravdu nemůžou naříkat.“

Král do vévody hučel a hučel, až vévoda nevěděl, čím je; nakonec byl svolný a řekl, že tedy zůstane, ale že to považuje za zatracenou hloupost, zejména když uváží, co by ještě mohl provést doktor. Ale král povídá:

„Šlak ať ho trefí! Ale nač si s ním lámat hlavu? Cožpak nemáme na své straně všechny pitomce tohoto města? A není to dost velká většina v každém městě?“

Tak se začali chystat, že zase půjdou dolů. Povídá vévoda:

„Myslím, že jsme peníze moc dobře neschovali.“

Hned jsem měl lepší náladu. Už jsem si totiž myslel, že se nedozvím nic, co by mi pomohlo. Král odpověděl:

„Proč si to myslíte?“

„Protože Mary Jane bude od nynějška nosit smutek; a než se nadějeme, může říci černochovi, který tady uklízí, aby odnesl a uložil tyhle hadry; a věříte, že existuje černocho, který by mohl kápnout na peníze a nic si nevypůjčit?“

„Vidím, že jste už zase při zdravém rozumu, vévodo,“ povídá král. Přistoupil k závěsu a začal se pod ním hrabat snad pouhého půl metru od místa, kde jsem stál. Přitiskl jsem se ke zdi a ani jsem nedutal, ale kolena se mi trochu třásla; byl jsem zvědavý, co by mi asi řekli, kdyby mě tu nachytali; ale věděl jsem, že by bylo lepší, abych si vymyslel, co udělat, kdyby mě opravdu nachytali. Ale král našel pytel dřív, než jsem mohl vymyslet půl myšlenky, a vůbec mu nenapadlo, že bych zde mohl být. Vzali pytlík a strčili ho rozparkem do matrace pod peřinou a zarazili ho hluboko do slámy a řekli, že teď je všechno v

pořádku, protože černocho stele jenom peřiny, ale matrace obrací nejvýš dvakrát do roka, takže peníze jsou dobře uloženy a není nebezpečí, že by je mohl někdo ukrást.

To se tedy pěkně zmýlil. Ještě nebyli v půli schodiště, když jsem je držel v hrsti. Doplížil jsem se po hmatu do svého kumbálku a tam jsem je schoval – zatím, dokud se mi nešikne úkryt lepší. Řekl jsem si, že bych měl prachy schovat někde mimo dům, protože – až přijdou na to, že jsou pryč – obrátí celý barák vzhůru nohama. To bylo jisté, jako že dvě a dvě jsou čtyři. Potom jsem si lehl do postele, v šatech, jak jsem byl; ale usnout bych nebyl mohl, ani kdybych byl chtěl, protože jsem byl jako na trní, abych tu věc měl už odbytou. Za hodnou chvíli jsem slyšel krále a vévodu, jak jdou po schodech nahoru; tak jsem se svezl ze slavníku a lehl jsem si na zem ke dveřím; bradu jsem měl na vrchním příčli žebříku a čekal jsem, jestli se něco bude dít. Ale nic se nedělo.

Ležel jsem tam, až ustaly všechny noční zvuky, a než začaly ranní; potom jsem sklouzl po žebříku dolů.

KAPITOLA XXVII

Připlížil se jsem k jejích dveřím a naslouchal jsem; oba chrápali. Tak jsem po špičkách sešel do přízemí a dostal jsem se tam v pořádku. Nikde se nic ani nešustlo. Nakoukl jsem škvírou do jídelny a vidím, že muži, kteří hlídají mrtvolu, sedí na židlích a tvrdě spí. Dveře do salónu, kde mrtvola ležela, byly otevřené a v každé místnosti hořelo po jedné svíče. Šel jsem dál; dveře do salónu byly otevřené; v salónu byly jenom Petrovy tělesné pozůstatky, ale jinak nikdo. Tak jsem si to šinul dál; ale domovní dveře byly zamčené a klíč nikde. A zrovna v tu chvíli slyším, že někdo sestupuje po schodech. Vběhl jsem tedy do salónu a rychle jsem se rozhlédl a vidím, že jediné místo, kde by bylo možné schovat peníze, je rakev. Víko bylo posunuto k nohám o nějakých třicet čísel, takže bylo uvnitř vidět nebožtíkovu tvář, přikrytou vlhkým šátkem, a kus rubáše. Zastrčil jsem pytlík s penězi pod víko až do míst, kde měl nebožtík sepjaté ruce. Byly tak studené, že mi naskočila husí kůže; když jsem peníze takto ukryl, běžel jsem zpátky a schoval se za dveře.

Osoba, kterou jsem slyšel jít po schodech, byla Mary Jane. Přistoupila tichounce k rakvi, klekla si a dívala se na nebožtíka. Potom si přitiskla kapesník ke tváři a viděl jsem, že pláče, ačkoliv nebylo nic slyšet a byla ke mně obrácená zády. Tak jsem se vytratil, a když jsem šel kolem jídelny, řekl jsem si, že se pro všechno podívám, zda mě hlídači snad nezhlédli. Nakoukl jsem škvírou a všechno bylo v pořádku. Hlídači se ani nehnuli.

Potichu jsem se dostal nahoru do postele. Ale měl jsem kocovinu, že věc tak hloupě dopadla, ačkoliv jsem si dal tolik záležet a ačkoliv jsem tolik riskoval. Kdyby – povídám sám sobě – zlato zůstalo tam, kde je teď, je všechno v pořádku, protože až budeme pár set

kilometrů odsud, můžu sem napsat a Mary Jane může dát nebožtíka zas vykopat a k penězům se dostane; ale asi to tak nevyjde. Dopadne to tak, že se peníze najdou, až funebráci budou chtít přišroubovat víko. A potom je zas dostane král a uplyne ne jeden, ale pár uherských měsíců, než zase dá někomu příležitost vyfouknout mu je. Měl jsem ovšem sto chutí sklouznout dolů a vytáhnout zlato z rakve, ale netroufal jsem si. Ráno se blížilo každou minutou a co chvíli se mohl některý z hlídačů probudit a mohli by mě nachytat; a já bych zrovna držel v hrsti šest tisíc dolarů, jako kdyby mě někdo byl zjednal, abych je opatroval – ale on mě nikdo nezjednal. V takové šlamastice – povídám si – bych se octnout nechtěl.

Když jsem ráno přišel dolů, byl salón zavřený a hlídači už tam nebyli. Nikdo v domě nebyl, leda rodina a vdova Bartleyová a oba našinci. Dobře jsem se na ně díval, ale podle jejich tváří jsem nemohl poznat, zda se něco stalo.

K polednímu přišel majitel pohřebního ústavu se svými lidmi. Položili rakev na dvě židle doprostřed světnice a potom nastavěli všechny ostatní naše židle do řad a ještě si šli vypůjčit židle k sousedům, až předsín a salón a jídelna byly plné. Viděl jsem, že víko rakve bylo tak jako v noci, ale netroufal jsem si podívat se pod ně, protože tu pořád někdo byl.

Potom se lidé začali scházet a oba darebáci s děvčaty si sedli do první řady u hlav rakve. Další půlhodinu chodili lidé po jednom kolem rakve, každý se díval minutku dolů na nebožtíkovu tvář, sem tam někdo ukápl slzu a bylo to všecko velmi tiché a slavnostní, jenom děvčata a oba darebáci drželi kapesníky u očí a měli hlavy sklopené a trochu vzlykali. Nebylo slyšet nic než šoupání nohou na podlaze a smrkání – protože lidé na pohřbech smrkají víc než kdekoliv jinde – leda snad ještě v kostele.

Když už bylo všude nabito do posledního místečka, začal zase fungovat majitel pohřebního ústavu v černých rukavicích a s tichým, chlácholivým vystupováním. Tuhle ještě něco poopravil, tamhle ještě něco zařídil, aby všecko bylo jaksepatří, a při tom všem nenadělal víc hluku než kočka. Nemluvil vůbec. Přemísťoval lidi sem a tam, vtěsňoval do salónu ještě ty, kteří přišli pozdě, a udělal pro ně uličku, a to všecko dělal posuňky rukou a kýváním hlavy. Potom zaujal místo u protější strany. Byl to nejtišší, nejkradmější, nejneslyšitelnější člověk, jakého jsem kdy viděl; a na jeho tváři nebylo víc úsměvu než na vepřové kýtě.

Odněkud si vypůjčil harmonium, ale bylo to harmonium neduživé. Když bylo všecko hotovo, sedla si k němu nějaká mladá žena a dávala mu co proto. Kvičelo to a škroukalo a lidé se přidali a začali zpívat, a podle mého bylo ze všech přítomných dobře jenom jednomu – a to byl Petr. Potom povstal pomalu a slavnostně důstojný pán Hobson a začal mluvit; ale sotva otevřel ústa, vypukl ve sklepě nejpustší rámus, jaký si dovedete představit, bylo slyšet, že je to jenom jeden pes, ale tartasu nadělal za smečku a řádl na

výdrž. Velebníčkoví nezbylo než stát nad rakví a čekat, neb hluku bylo tolik, že jste neslyšel vlastní myšlenku. Bylo to skrzaskrz trapné a nikdo nevěděl, co dělat. Ale ten dlouhán, majitel pohřebního ústavu, začal dělat na kněze znamení, jako by mu říkal: „Nic si z toho nedělejte, spolehněte se na mne.“ Potom se sehnul, začal se šinout podle stěny a nad hlavami lidí bylo vidět jenom jeho ramena. Zatímco se šinul dál, povyk ve sklepě byl čím dál tím horší; a konečně obešel dvě strany pokoje a zmizel ve sklepě. Potom, snad za pouhé dvě vteřinky, bylo ze sklepa slyšet „bác!“ a pes ještě párkrát mocně zavyl, ale pak zavládlo hluboké ticho a velebníček pokračoval v pobožné řeči od místa, kde přestal. Za chvílečku bylo zase vidět záda a ramena majitele pohřebního ústavu, jak se šinou podle zdi. Šinul se a šinul podle tří stěn světnice, potom se narovnal a udělal z dlaní před ústy trychtýř a přes hlavy lidí natáhl krk směrem ke kazateli a řekl jakýmsi chraplavým šepotem: „On tam měl krysu!“ Potom se zase sehnul a šinul se podle další zdi na své místo. Mohl jste na lidech vidět, jak jsou spokojeni, protože, to se ví, každý byl zvědav, co to bylo. Taková maličkost nic nestojí, ale právě pro takové maličkosti je člověk ctěn a oblíben. A v celém městě byste nebyli našli oblíbenějšího člověka, než byl tento majitel pohřebního ústavu.

Pohřební řeč byla velmi dobrá, ale otravně dlouhá a nudná; potom se do toho dal král a čepoval obvyklé slivky. Konečně však bylo po všem a majitel pohřebního ústavu se začal se šroubovákem v ruce šinout k rakvi. Byl jsem jako na trní a oka jsem z něho nespustil. Ale s ničím se nebral, jenom tichounce povytáhl víko a pevně je přišrouboval. A já byl nahraný. Nevěděl jsem, zda ty peníze v rakvi jsou nebo nejsou. A jestli – povídám sám sobě – někdo ty peníze tajně sbalil, tak, babo, rad'. Jak mám vědět, zda slečně Mary Jane napsat nebo nepsat? Dejme tomu, že rakev vykope a nic tam nenajde. Co si o mně pomyslí? Ještě by mě mohli honit a zavřít; bude lepší, zmizím-li a budu-li zticha a nebudu-li vůbec psát; hrozně se to všechno popletlo. Tím, že jsem to chtěl zlepšit, stokrát jsem to zhoršil a pozdě bycha honit, ale moc bych dal za to, kdybych se do toho nebyl pletl. Čert mi to byl všecko dlužen.

Pohřbili ho a pak jsme se vrátili domů a já začal zase pozorovat obličej. Nedalo mi to a neměl jsem stání, ale na nic jsem nepřišel. Obličej mi nic neřekly.

Král šel večer dělat návštěvy. Kdekomu mazal med kolem úst a se všemi se bratříčkoval; a vykládal, že jeho duchovní ovečky v Anglii nedočkavě očekávají návrat svého pastýře, takže musí pospíchat a vyřídít pozůstalost okamžitě a jet zase domů. Litoval, že je v takové časové tísní, a oni toho litovali také; prý by byli rádi, kdyby mohl nějakou chvíli zůstat, ale říkali, že uznávají, že to nejde. A král dále vykládal, že Vilém a on samozřejmě vezmou dívky s sebou domů; a z toho měli všichni radost, protože o dívky bude tím pádem dobře postaráno a budou mezi svými. A dívky byly také rády – byly radostí tak bez sebe, že

dočista zapomněly, že kdy měly nějaké trápení. Prosily krále, aby věci rozprodal tak rychle, jak si sám přeje, a že ony budou na cestu připraveny. Chuděrky byly tak veselé a šťastné, že mě bolelo srdce při pomýšlení, jak je podvádí a obelhává, ale neviděl jsem žádný bezpečný způsob, jak bych se do toho vložil a naučil darebáky v kostele hvízdát.

Král skutečně a doopravdy dal rovnou plakátovat dražbu domu a černochoů a vůbec celé pozůstalosti. Dražba byla určena na druhý den po pohřbu, ale každý si mohl koupit, co chtěl, už předtím z volné ruky.

A tak v den po pohřbu, tak nějak k polednímu, děvčata poprvé poznala, že odjezd není samý med. Přišli totiž dva obchodníci s otroky a král jim prodal za ucházející cenu Petrovy otroky proti tří dennímu bankovnímu poukazu, jak tomu říkali, a obchodníci si černochoy hned odvedli; dva syni šli po řece nahoru do Memphisu a jejich matka po řece dolů do Orleansu. Myslel jsem, že ubohým děvčatům a těm černochoům lítostí pukne srdce; kudy chodili, tudy plakali a vyváděli, že se mi z toho dělalo opravdu špatně. Děvčata říkala, že by jim jakživ ani ve snu nebylo napadlo dopustit, aby rodina černochoů byla rozdělena nebo aby byli prodáni mimo město. Do dneška se nemůžu zbavit vzpomínky na tu podívanou; děvčata chodila jako mátohy a černoši se drželi kolem krku a plakali; myslím, že bych to nebyl vydržel a že bych v tu chvíli byl musel všechno vyklopit a že bych byl všechno na krále a vévodu řekl, nebýt jednoho: věděl jsem přece, že prodej je neplatný a že se černoši za pár týdnů vrátí zpátky domů.

Věc vyvolala také ve městě velký rozruch a nemálo lidí se dalo bez okolků slyšet, že oddělit takovým způsobem děti od matky je hanba. Pověst darebáků tím dost utrpěla, ale starý pitoma toho vůbec nedbal, a ať vévoda říkal co říkal a dělal co dělal, nedal si od něho říct. A věřte mi, že vévoda už byl moc a moc nesvůj.

Nazítří byl den dražby. Když začalo svítat, přišli král a vévoda za mnou do podkroví a vzbudili mě a hned jsem na nich viděl, že se něco stalo. Povídá král:

„Byl jsi předevečírem večer v mé světnici?“

„Nebyl, Vaše Veličenstvo,“ povídám – neboť jsem mu tak říkal, když jsme byli sami mezi sebou a nebyli u toho cizí lidé.

„A nebyls tam včera přes den nebo večer?“

„Nebyl, Vaše Veličenstvo.“

„Na čestné slovo? A nelži!“

„Na čestné slovo, Vaše Veličenstvo, mluvím pravdu. Nebyl jsem ani poblíž vaší světnice od té chvíle, kdy slečna Mary Jane tam zavedla vás a vévodu a kdy vám světnici ukazovala.“

Povídá vévoda:

„A neviděls tam jít někoho jiného?“

„Neviděl, Vaše Milosti, pokud se pamatuji; aspoň myslím.“

„Tak nemysli a raději přemýšlej!“

Chvilí jsem přemýšlel a svitlo mi; použil jsem příležitosti, která se naskytla, a řekl jsem:

„Viděl jsem několikrát černochoy jít do pokoje Jeho Veličenstva.“

Oba sebou trhli a podívali se jeden po druhém, napřed jako by to nikdy nebyli čekali a pak jako by to byli čekali. Pak povídá vévoda:

„Co? Všichni tam šli najednou?“

„Ne, totiž – aspoň jsem neviděl, že by tam byli vešli všichni najednou. Myslím, že jsem je viděl vycházet všechny najednou, ale jenom jednou .“

„Počkat! Kdy to bylo?“

„To bylo ten den, kdy byl pohřeb. A bylo to ráno, ale ne moc brzo. Zaspal jsem a zrovna jsem začal lézt po žebříku dolů, když jsem je viděl.“

„No, a dál, povídej! Co dělali? A jak se chovali?“

„Nedělali nic. A pokud jsem mohl vidět, nijak zvlášť se nechovali. Odcházeli po špičkách; z toho jsem si mohl snadno domyslet, že šli do pokoje Vašeho Veličenstva uklízet nebo něco takového, protože si mysleli, že už jste vzhůru a pryč; a potom viděli, že nejste vzhůru, a tak hleděli zmizet, než se vzbudíte anebo než jim uděláte nohy, jestli vás už vzbudili.“

„Hrom do toho, tak to tedy bylo!“ povídá král a oba byli jako zmoklé slepice a vypadali připitoměle. Chvilku stáli a přemýšleli a drbali se za ušima a pak vévoda vypukl v divný chraplavý smích a povídá:

„To je vrchol, jak to ti černoši s námi sehráli. Dělali, jako by jim bylo líto, že opouštějí tento kraj. A já věřil, že jim to je líto, a vy jste jim věřil a všichni jim to věřili. A mně ať už nikdo neříká, že černochoy nemá herecké nadání. Copak tuhle komedii nezahráli tak, že by jim naletěl každý? Podle mého názoru by člověk na nich mohl zbohatnout. Kdybych měl kapitál a divadlo, nemohl bych si přát lepší soubor – a my je prodali za babku. Ano – a ani tu babku ještě nemáme. Jářku – co je s tou babkou – míním s tím bankovním poukazem? Kde je?“

„V bance k inkasu. Kde by měl být?“

„No aspoň něco, chvála Bohu.“

Povídám já, jakoby bojácně a nesměle:

„Stalo se snad něco?“

Král se otočil, jako by ho šídlem píchl, a vyjel si na mne:

„Do toho ti nic není. Drž hubu a starej se o své věci, máš-li nějaké, a nezapomeň na to,

dokud jsi v tomto městě. Rozuměl jsi?“ Potom povídá vévodovi: „Musíme to mlčky spolknout, i když je to horké. Jazyk za zuby! musí být naším heslem.“

Když lezli dolů po žebříku, vévoda se znovu zasmál a řekl:

„Rychlý obrat a malý zisk. Na tom se vydělá, že jo?“

Král se na něho vztekle podíval a povídá:

„Chtěl jsem to udělat co nejlíp, proto jsem je tak honem prodal. A když se ukázalo, že veškerý výtěžek je žádný a že jsme splakali nad výdělkem, je to stejně vaše vina jako moje, no ne?“

„No, kdybyste byl dal na mne, byli by černoši tuhle chvíli ještě v tomto domě, ale my bychom zde už nebyli.“

Král mu odsekl, ale moc toho nemohl říct, aby to někdo neslyšel. Potom se obrátil ke mně a dával mi co proto. Huboval a láteřil, že jsem hned nepřišel a neřekl mu, že jsem viděl černochoy vycházet z jeho světnice a chovat se podezřele. Říkal, že každý pitoma by byl věděl, že se něco děje. Potom král obrátil list a nadával chvíli sobě a říkal, že to je všecko z toho, že tenkrát tak brzo vstal, místo aby vyspával a dopřál přírodě, čeho si žádá, a ať se propadne, jestli to víckrát udělá. Ještě mleli pantem, když lezli po žebříku dolů; a já byl hrozně rád, že jsem to všecko svedl na černochoy a že jsem přitom těm černochoům nic zlého neudělal.

KAPITOLA XXVIII

Pomaloučku polehoučku se rozednilo a byl čas vstávat. Tak jsem slezl po žebříku a chtěl jsem sejít do přízemí. Ale když jsem šel kolem světnice děvčat, byly dveře otevřené a viděl jsem Mary Jane sedět u jejího starého kufru. Kufr byl otevřený a Mary Jane do něj skládala věci. Připravovala se na cestu do Anglie. Ale zrovna v tu chvíli přestala balit. Na klíně měla složené šaty a s rukama na tváři plakala. Přišlo mi jí hrozně líto; ale toť se ví, i každý jiný by ji byl politoval. Vstoupil jsem do světnice a povídám:

„Slečno Mary Jane, vy nemůžete vidět lidi v neštěstí a já nemohu vidět lidi v neštěstí, aspoň většinou ne. Povězte mi, co vás trápí.“

Pověděla mi to. Jak jsem čekal, šlo o ty černochoy. Řekla, že ji krásná cesta do Anglie už vůbec netěší; nedovede si vůbec představit, že by tam mohla být šťastná s vědomím, že matka a děti se už jakživ nespátří – a potom začala plakat ještě usedavěji a rozhodila ruce a řekla:

„Bože, bože – muset myslet na to, že se už nikdy, nikdy nespátří!“

„Ale oni se spátří a nebude to trvat ani čtrnáct dní – a já to vím!“ povídám já.

No, potěš mě, než jsem si to mohl rozmyslet, už to bylo venku. A než jsem mohl ucuknout,

vzala mě kolem krku a prosila mě, abych to řekl ještě jednou a ještě jednou!

Vidím, že jsem se unáhlil a že jsem toho řekl víc než moc a že jsem se ocitl v úzkých. Požádal jsem ji, aby mě nechala chvílečku přemýšlet; tak si sedla a seděla a byla netrpělivá a rozčilená a krásná, ale zároveň jaksi šťastná a spokojená, jak vypadají lidé, kterým se ulevilo, protože mají po trhání zubu. Tak jsem si v hlavě všechno srovnal, člověk – povídám sám sobě –, který se dobrovolně přihlásí a řekne pravdu, když je v úzkých, podstupuje mnohé a velké riziko, ačkoliv v tom ohledu nemám zkušenosti a nemůžu to říct s určitostí; ale tak si to aspoň představuji. A najednou – ať se propadnu – tady máme případ, kdy mi všechno všecičko říká, že pravda bude lepší a také bezpečnější než lež. Nesmím zapomenout a musím si to jednou, až bude kdy, dobře promyslet, protože to je situace prachdivná a mimořádná. Jakživ jsem nic takového neviděl. No – povídám si nakonec – já to tedy risknu; povím to dobrovolně a povím pravdu, ačkoliv při tom jedním jako člověk, který sedí na soudku s prachem a škrtá sirkou, jenom aby zvěděl, kam poletí. Tak tedy povídám: „Slečno Mary Jane, máte někde kousek za městem nějaké známé, u kterých byste mohla pobýt tři čtyři dny?“

„Mám; například Lothropovy. Proč se ptáte?“

„Za chvíli uvidíte. Zatím mi povězte tohle: Když vám řeknu, jak to vím, že se černoši zase sejdou – do čtrnácti dnů – zde v tomto domě, a když vám dokážu, že to vím – půjdete k těm Lothropovým a zůstanete tam čtyři dny?“

„Čtyři dny?“ povídá ona, „zůstanu tam třebas rok!“

„Dobrá,“ povídám já, „od vás mi to stačí; vašemu obyčejnému slovu věřím víc, než kdyby se jiný dušoval a zapřísahal.“ Slečna Mary Jane se usmála a líbezně se začervenala a já povídám: „S dovolením, já zavřu dveře a – zandám zástrčku.“

Potom jsem se vrátil, sedl jsem si a povídám: „Ale ne abyste se mi rozbřečela. Sed'te pěkně zticha a přijměte to jako muž. Musím vám říct pravdu a budete muset být zmužilá, slečno Mary Jane, protože ta pravda je škaredá a bude vás bolet. Ale žádná pomoc odnikud, jinak to nepůjde. Tihle vaši strýci nejsou vůbec žádní strýci; je to párek podvodníků; jsou to daremní pobudové. Tak, to bychom měli to nejhorší za sebou. Zbytek už snesete snadněji.“

Zamávalo to s ní, to se ví, pořádně; ale mně bylo, jako kdybych se byl dostal z mělčiny na širou řeku, a tak jsem se ani nezastavil, ale jel jsem naplno dál. Oči se jí blýskaly čím dál tím víc a já jí vypověděl první poslední od chvíle, kdy jsme se setkali s tím mladým ťulpasem, který šel na parník, až po okamžik, kdy se u domovních dveří vrhla králi na prsa a kdy ji šestnáctkrát nebo sedmnáctkrát políbil. V tu chvíli vyskočila; tvář jí hořela jako nebe při slunka západu a povídá:

„Takový padouch! Pojd'te! Škoda každé minutky, škoda každé vteřiny – dáme ho natřít dehtem a vyválet v peří a hodit do řeky!“

Povídám já:

„Se ví – Ale chcete to udělat, než půjdete k Lothropovům, nebo –“

„Ach, jak jsem jen mohla zapomenout!“ řekla ona a rovnou si zase sedla. „Nezlobte se na mě, prosím vás, nezlobte se na mě; vid'te, že se na mě nehněváte?“ Položila svou hedvábnou ruku na mou takovým způsobem, že jsem řekl, že bych raději umřel, než bych se na ni hněval. „Úplně jsem v tom rozčilení zapomněla,“ řekla slečna Mary Jane dále, „ale už se to víckrát nestane. Povězte mi, co mám udělat, a ať to bude, co to bude, já to udělám.“

„Dobrá,“ povídám já, „ti dva otrapové jsou surovci, ale já jsem v takové šlamastice, že s nimi musím, volky nevolky, ještě nějakou dobu cestovat. Proč to tak je, vám teď raději nepovím. Kdybyste to na ně řekla zdejšími lidem, vysvobodila byste mě z jejich drápů a mně by bylo hej; ale je tu ještě další člověk, o kterém nevíte, a ten další člověk by byl v hrozně bryndě. A my ho přece musíme zachránit, vid'te že ano? To se ví, že ho musíme zachránit. A proto ty dva darebáky teď neudáme.“

Když jsem tohle říkal, napadla mě dobrá myšlenka. Viděl jsem, že bychom se – já a Jim – mohli těch pobudů zbavit tím, že bychom je zde ve městě dali zavřít a že bychom pak ujeli. Ale já nechtěl plout s vorem ve dne sám, protože bych sám nestačil zachránit Jima, kdyby nás někdo zastavil. Proto jsem nechtěl, aby plán začal fungovat dřív než dnes pozdě v noci.

Povídám:

„Slečno Mary Jane, já vám řeknu, co uděláme, a nebude ani třeba, abyste u těch Lothropů byla tak dlouho. Jak daleko je to k nim?“

„Slabých šest kilometrů. Je to už docela na venkově, ve vnitrozemí.“

„To zrovna potřebujeme. Tak tam zajděte a nikomu nic neříkejte a nedávejte o sobě vědět. Až dnes večer tak kolem deváté nebo půl desáté je požádejte, aby vás odvezli zpátky domů. Řekněte jim, že jste si na něco vzpomněla. Když budete zpátky před jedenáctou, postavte do tohohle okna svíčku, a když se zde neobjevím, počkejte do jedenácti; a když nepřijdu ani do jedenácti, znamená to, že už jsem pryč a v bezpečí. Potom vyjděte z domu a strhněte pokřik a dejte ty darebáky zavřít.“

„Dobrá,“ povídá ona, „všecko to udělám.“

„A kdyby se stalo a já nemohl utéct, a kdyby mě sebrali s nimi, musíte se přihlásit a říct, že jsem vám to všecko předem pověděl, a musíte být při mně...“

„Bodejť bych nebyla při vás! Ovšemže budu. Nikdo vám nesmí zkrivit ani vlásek na hlavě,“ povídá ona a vidím, jak se jí chvějí chřípí; a oči se jí přitom jen blýskaly.

„Když se mi podaří zdrhnout, nebudu tady,“ povídám, „a nebudu tedy moc dokázat, že ti šupáci nejsou vaši strýci. Já bych to ostatně nemohl dokázat, ani kdybych zde byl. Mohl bych jenom odpřisáhnout, že to jsou šejdíři a budižkničmové. Bylo by to sice lepší než nic, ale moc by to nepomohlo. Jsou tu však lidé, kteří to dokáží líp než já. Jsou to lidé, kterým si tak hned někdo netroufne nevěřit jako mně. A povím vám, jak je najdete. Dejte mi tužku a kousek papíru. Tady to máte: Senzační král, Bricksville. Schovejte si to a neztraťte to. Kdyby se soud chtěl o těch dvou darebácích něco dozvědět, ať pošle vzkaz do Bricksville, že zde máte muže, kteří tam u nich hráli „Senzačního krále“, a že se hledají svědci. Než byste řekli švec, už tu budete mít celý Bricksville, slečno Mary Jane. A bude to, povídám vám, vzteklý Bricksville“

Řekl jsem si, že jsem pamatoval na všechno a že všechno je dohodnuto. Proto povídám:

„A tu dražbu nechte provést a nic se nebojte. Nikdo nebude muset nic platit až den po dražbě, protože dražba byla vyhlášena s tak krátkou lhůtou. A ti darebáci neodjedou, dokud nebudou mít peníze; a když je dáte v noci zavřít, jak jsme se dohodli, nebude dražba nic platná a oni žádné peníze nedostanou. Zrovna tak je to s těmi černochoy; – prodej nebyl platný a černoši se co nevidět vrátí. Vždyť oni ti šupáci dnes ještě nemohou vyzvednout z banky tu poukázku. Oni jsou, slečno Mary, v bezvadné šlamastice.“

„Dobrá,“ povídá ona, „tak já se jen skočím dolů nasnídat a pak jdu rovnou k Lothropovům.“

„Ale, slečno Mary Jane, tak jsme si neplácli,“ povídám jí, „s takovou nehraji. Jděte před snídání.“

„Proč?“

„Co si myslíte, slečno Mary, proč po vás vůbec chci, abyste odešla?“

„Abych řekla pravdu, nepřemýšlela jsem o tom – a teprv teď, když se ptáte, uvědomuji si, že nevím.“

„Musíte odejít, protože nepatříte k lidem s vepřovicovou tváří. Vaše tvář je knížka, že si člověk lepší nemůže ani přát. Člověk si může sednout a přečíst si vás tak snadno jako velká tiskací písmena. Kdyby přišli vaši strýcové a chtěli vás políbit na dobré jitro, myslíte, že byste ne...“

„Ani mi o tom nemluvte. Máte pravdu. Půjdu před snídání – a ráda. A sestry zde mám s nimi nechat?“

„Ano, a nic se o ně nebojte. Tu chvíli to ještě vydrží. Strýcové by mohli věřit, že se něco děje, kdybyste odešly všecky. Nechci, abyste mluvila se strýci nebo sestrami, a nechci, abyste se vůbec s někým zde ve městě viděla. Kdyby se vás někdo ze sousedů zeptal, jak se dnes daří pánům strýčkům, vaše tvář by jistě něco prozradila. Kdepak, vy se vypravte

rovnou, slečno Mary Jane, a já to tu se všemi spravím. Řeknu slečně Zuzaně, aby vyřídila strýčkům od vás pozdrav a políbení, že jste na pár hodin odešla trochu si odpočinout a přijít na jiné myšlenky nebo že jste šla navštívit přítelkyni a že se vrátíte večer nebo časně ráno.“

„Navštívit přítelkyni – to můžete říci, ale žádné políbení jim nevzkazují.“

„Dobře, když nevzkazujete políbení, nikdo nebude políbení vyřizovat .“ Beze všeho jsem jí to slíbil. Byla to jen maličkost a nedalo to žádnou fušku; a právě maličkosti tady na jihu člověku nejvíce usnadňují život; Mary Jane bude spokojená a nic to nestálo. Potom povídám: „Teď by tu byla už jenom jedna věc – ten pytel s penězi.“

„To se nedá nic dělat, co mají, to mají; ale připadám si strašně hloupá, když si vzpomenu, jak se k tomu dostali.“

„Kdepak. Pusťte to z hlavy. Oni ty peníze nemají.“

„Jak to? A kdo je tedy má?“

„Moc bych za to dal, kdybych to věděl, ale nevím to. Já je měl , protože jsem jim je ukradl; a ukradl jsem je, abych vám je mohl dát. Víím, kam jsem je schoval, ale bojím se, že tam teď už nejsou. Mně je to hrozně líto, slečno Mary Jane, opravdu je mi to líto až – až na půdu; dělal jsem, co jsem mohl, doopravdy, namouduši. Málem mě chytili a musel jsem to strčit do první skrýše, která se šikla, a vzít roha. Ale nebyla to dobrá skrýš.“

„Ó, nedělejte si výčitky – bylo by to příliš nespravedlivé a já to prostě nedovolím. Nemohl jste si pomoci; nebyla to vaše vina. Kam jste peníze schoval?“

Nechtěl jsem jí připomínat smutek a pohřeb, aby zase na to všechno nezačala myslet; a také jsem svůj jazyk nemohl přimět k vylíčení té noci; za nic jsem nechtěl, aby v duchu viděla mrtvolu v rakvi s pytlím peněz na žaludku. Proto jsem chvílečku neříkal vůbec nic; potom povídám:

„Byl bych moc rád, slečno Mary Jane, kdybych vám zrovna teď nemusel říkat, kam jsem je schoval, a snad mi to odpustíte; ale já vám to napíšu na papírek, a budete-li chtít, můžete si to přečíst, až budete za městem na cestě k Lothropovým. Stačí vám to?“

„O ano.“

Tak jsem napsal: „Dal jsem je do rakve. Byl jsem ve světnici, když jste tam v noci tolik plakala. Já byl za dveřmi a bylo mi vás hrozně líto, slečno Mary Jane.“

Trochu mi teklo z očí, když jsem si vzpomněl, jak tam v noci samotinká plakala, zatímco pod její vlastní střechou spali ti lotři, kteří ji šidili a okrádali; a když jsem papírek složil a podával jí ho, vidím, že má také slzy v očích; pevně mi potřásla rukou a povídá:

„Šťastnou cestu a sbohem. Udělám všechno přesně tak, jak jste říkal; a i kdybych vás už nikdy neměla spatřit, nikdy na vás nezapomenu a budu na vás moc a moc často myslet, a také se za vás budu modlit!“ – a byla pryč.

Modlit se za mě! Kdyby mě byla lépe znala, jistě by sama přišla na to, že modlit se za mě je atletika pro mnohem těžší váhu, než je něžná Mary Jane. Ale sázím se, že ve slově dostála stejně. Taková už byla. Měla takovou povahu, že by se byla modlila i za Jidáše, kdyby si na to vzpomněla. Slečna Mary Jane by nikdy nikoho nenechala na holičkách, za to vám ručím. Říkejte si, co chcete, ale podle mého názoru měla víc kuráže než kterékoliv jiné děvče, jaké jsem kdy viděl; podle mého názoru byla samá kuráž. Zní to jako lichocení, ale není to lichocení. A pokud se krásy týče – a také dobroty – byla krásnější a lepší než všechny ostatní dohromady. Od té chvíle, kdy vyšla z těch dveří, jsem ji už nikdy nespátřil; ne, jakživ jsem ji už od té doby neviděl, ale hádám, že jsem na ni myslel moc a moc miliónkrát, i na to, že se bude za mě modlit; a kdybych byl myslel, že by jí pomohlo, kdybych já se modlil za ní, ať se propadnu, byl bych se za ni modlil – i kdybych byl měl puknout.

Zkrátka, Mary Jane se vytratila zadními dvířky, nebo si to aspoň myslím, protože ji nikdo neviděl odcházet. Když jsem potkal Zuzanu a Zaječí pysk, povídám:

„Jak se jmenují ti lidé na druhé straně řeky, ke kterým jezdíváte na návštěvy?“

Odpověděly:

„Je jich více, ale obvykle jezdíme k Proctorovým.“

„Ano, to jsou oni,“ povídám. „Já jsem si na to jméno nemohl vzpomenout. Slečna Mary Jane mi řekla, abych vám vyřídil, že tam nahonem jela. Ukrutně pospíchala; on se tam někdo rozstona.“

„A kdo?“

„Nevím – vlastně zapomněl jsem, kdo to je; ale myslím, že to bude –“

„Pro pět ran, doufám, že to není Hanna?“

„Nerad to říkám,“ povídám já, „ale je to zrovna Hanna.“

„Jémine, a ještě minulý týden jí bylo tak dobře. A moc jí to sebralo?“

„To se nedá ani popsat! Ponocovali prý u ní celou noc, říkala slečna Mary Jane, a myslí si, že už dlouho nevydrží.“

„Tak si představte! A co jí je?“

Nic rozumného mi honem nenapadlo, tak povídám:

„Příušnice.“

„Leda příušnice vaší babičky. Když má někdo příušnice, nikdo u něho neponocuje.“

„Že ne? Že by ne? Můžete se vsadit, že u těchhle příušnic lidí vysedávají. Tyhle příušnice nejsou jako ty obvyčné. Slečna Mary Jane říkala, že je to nějaký nový druh.“

„A čím se ten nový druh liší od starého?“

„Tím, že je to pomíchané s jinými věcmi.“

„S jakými jinými věcmi?“

„No se spalničkami a s černým kašlem a s růží a se souchotinami a se žlutou žloutenkou a s mozkovou horečkou a co já vím s čím ještě.“

„Ty moje dobroto! A oni tomu říkají příušnice?“

„Tak mi to slečna Mary Jane řekla.“

„Ale u všech všudy – proč tomu říkají příušnice?“

„No proto, že to jsou příušnice .“

„To je přece holý nesmysl. Tak si někdo obrazí palec u nohy, napije se jedu, spadne do studny, zlomí si vaz a vyrazí si mozek a někdo přijde a zeptá se, nač ten člověk umřel, a ozve se nějaký trulant a řekne: ‚Nedivte se, on si obrazil palec u nohy .‘ Dalo by to nějaký smysl? Nedalo. A to, co povídáte, také nedává smysl. A je to chytlavé?“

„Jestli to je chytlavé? Jak se můžete ptát? Jsou brány chytlavé? – myslím ve tmě. Když se nechytíte o jeden kolík, zachytíte se jistě o druhý. A s žádným kolíkem nehnete, dokud nepohnete celými bránami. Tak vidíte. Tyhle příušnice jsou tak říkajíc jako brány – a říkám vám, že to nejsou brány fórové; když se vás chytí, tak se vás drží, a pořádně.“

„Je to hrozné,“ povídá Zaječí pysk. „Půjdu za strýcem Harveyem a –“

„To se ví,“ povídám, „jen se nezdržujte a utíkejte. Já na vašem místě bych nechtěl propást ani vteřinku.“

„A proč byste nechtěl propást ani vteřinku?“

„Tak se na to v klidu podívejte a možná že na to přijdete sama. Nejsou vaši strýcové povinováni jet co nejrychleji zpátky domů do Anglie? A myslíte, že by byli tak sprostí, aby vás děvčata nechali jet celou tu dlouhou cestu samotné? Víte dobře, že by na vás počkali. Až sem je to všecko jasné, že ano? Váš strýc Harvey je kazatelem, vidíte? Dobrá. A myslíte, že kazatel obelže paroplavebního úředníka? Myslíte, že podvede lodního úředníka? Že je obelže, aby pustili slečnu Mary Jane na loď? Dobře víte, že by to jakživ neudělal. Tak co udělá? Řekne prostě: ‚Je to velká škoda, ale má farnost se musí obejít beze mne a musí si pomoci, jak to půjde; neboť má neteř byla vystavena nákaze hrozných spojených amerických příušnic, a tak jest mou svatou povinností posadit se a čekat zde tři měsíce, až se ukáže, jestli je dostala.‘ Ale prosím, prosím, myslíte-li, že to musíte honem říci strýci Harveyovi – –“

„To tak – a čučet zde tři měsíce, a místo abychom se měli dobře v Anglii, budeme tady čekat, až se ukáže, zda to Mary Jane dostala nebo ne. S vámi je řeč jako rozprávka .“

„No tak to raději řekneme jenom sousedům .“

„Tak si to poslechněte! Překonáváte každý rekord ve vrozené hlouposti. Copak nevidíte, že by oni šli a strýcovi to řekli? Je jenom jedna možnost, neřict to vůbec nikomu.“

„Snad máte pravdu – ano, myslím, že máte pravdu.“

„Ale snad bychom měli strýci Harveyovi říct, že si na chvíli vyšla, aby se o ni nestrachoval?“

„Ano, však si slečna Mary Jane také přála, abyste to udělaly. Řekla mi: ‚Povězte sestrám, že vzkazuji strýci Harveyovi a Vilémovi pozdrav a políbení a že jsem jela přes řeku k – k –,‘ jakže se jmenuje ta bohatá rodina, které si váš strýc Petr tak vážil? Myslím tu rodinu, která –“

„Jistě miníte Apthorpovy, že ano?“

„Správně: kat aby spral taková divná jména; člověk si to nemůže všechno zapamatovat, a zrovna když to potřebuje, tak ne a ne si vzpomenout. Ano, říkala, že zajela k Apthorpovům; chtěla požádat Apthorpovy, aby určitě přišli na dražbu a koupili tento dům, protože říkala, že by strýc Petr byl jistě chtěl, aby zde bydleli raději oni než kdokoli jiný. A tak ona jim nedá pokoj tak dlouho, dokud neslíbí, že přijedou, a potom, když nebude moc unavená, přijde domů. Ale bude-li moc unavená, že se vrátí ráno na každý pád. A říkala, abyste neříkaly nic o Proctorových a mluvily jenom o Apthorpových – což je také pravda pravdoucí, protože ona se u nich zastaví a promluví s nimi o koupi domu; vím to, protože mi to sama řekla.“

„Tak dobrá,“ řekly dívky a ztratily se. Šly hledat strýčky, aby jim mohly vyřídít pozdrav a políbení a vzkaz.

Všecko tedy bylo v pořádku. Děvčata nic neřeknou, protože chtějí jet do Anglie; a královi a vévodovi bude milejší, že Mary Jane odešla dělat něco ve prospěch dražby, než aby byla zde, v dosahu doktora Robinsona. Byl jsem spokojený a skoro trochu pyšný; měl jsem dojem, že jsem to všechno zaonačil čist'ounce, jak se patří – a že ani Tom Sawyer by nebyl mohl odvést čistší práci. Tom Sawyer by to ovšem byl udělal slohověji a parádněji, ale na to já nestačím, neboť na to nemám vzdělání.

Dražba se konala pozdě odpoledne na náměstí a táhla se a táhla se a dědek se odtamtud nehnul a byl ve svém špinavém živlu; držel se dražitele a tu a tam utrousil nějaké slovo z Písma nebo nějakou mravoučnou průpovídku; vévoda se točil kolem lidí, budil svým gu-gu-gáním soucit a všestranně se roztahoval.

Trvalo to, ale nakonec bylo přece všechno prodáno – všechno až na skorem bezcenné místečko na hřbitově, a tak začali dražit i ten starý hrobeček – jakživ jsem neviděl takového nenasytu, jako byl král; chtěl zhltnout opravdu všechno . A zrovna když byli v nejlepším, přistál parník a za nějaké dvě minuty – co se k nám nehrne jako výskající, vřešticí, řehtající se zástup, který vyvolával:

„Tady vám vedeme protikandidáty! Rrračte zhlédnout obě soupravy dědiců starého Petra

Wilkse! Za vaše peníze jen to nejlepší – rračte si vybrat dědice po Petru Wilksovi!“

KAPITOLA XXIX

Zástup přiváděl velmi slušně vypadajícího starého pána a velmi slušně vypadajícího mladšího muže, který měl pravou ruku v pásce. A nepřejte si, jak lidé výskali na výdrž a jak se smáli. Ale já na tom nic veselého neviděl a hádal jsem, že by i královi a vévodovi dalo fušku najít v tom něco k smíchu, čekal jsem, že zblednou. Ale kdepak; oni barvu neztratili. Vévoda vůbec na sobě nedal znát, že by věděl, k čemu se schyluje; chodil dál a gu-gu-gal spokojeně a šťastně jako džbán, ze kterého žbluňká podmáslí. Pokud jde o krále, král se jenom díval; zhlížel na nově příchozí dlouze a smutně, jako by se mu v hloubi srdce dělalo špatně od žaludku z pouhého pomyšlení, že země může nosit takové lotry a podvodníky. Zkrátka, hrál to obdivuhodně. Spousta důležitých místních lidí se seskupila kolem krále, aby viděl, že jsou při něm. Starý pán, který zrovna přijel, se nestačil divit. Za chvílečku ale začal mluvit a já hned poznal, že vyslovuje jako opravdový Angličan – a ne jako král, ačkoliv králova výslovnost byla dobrá, když se uváží, že to byla napodobenina. Neumím podat doslova, co starý pán řekl, ani to neumím napodobit; ale obrátil se k zástupu a řekl asi toto:

„Toto je věru situace, jakou jsem neočekával; a otevřeně a upřímně přiznávám, že nejsem vybaven tak, abych ji mohl uspokojivě řešiti; neboť můj bratr a já jsme byli stíháni nehodami; můj bratr si zlomil ruku a naše zavazadla byla minulé noci omylem vyloďena na předchozí zastávce. Já jsem Harvey, bratr Petra Wilkse, a toto je jeho bratr Vilém, jenž neslyší a jenž neumí mluvit. A nyní se nemůže kale domluvit ani posuňky, neboť je může dělat jen jednou rukou. Jsme, kdo říkáme, že jsme; za několik dnů, až dojdou zavazadla, budu to moci dokázat. Ale do té chvíle nemíním říkati už nic. Půjdeme do hotelu a budeme čekat .“

A tak on a to nové pimprle odešli; a král se smál a vyřídilka mu jela jako šlajf:

„Ruku si zlomil – to je náhodička, co? A zrovna v pravý čas; zlomená ruka – to je trefa pro podvodníka, který má dělat znamení a neumí to. A zavazadla ztratili. To je ještě lepší – to je velmi dobrý nápad za daných okolností.“

A tak se král smál znova; a s ním se smáli všichni ostatní kromě tří nebo čtyř lidí, ale možná že jich bylo půl tuctu. Jedním z nich byl doktor; a nesmál se ani pán s pronikavými očima, který držel v ruce staromódní látkový cestovní vak z kobercové látky. Byl to pán, který také právě přijel parníkem. Mluvil potichu s doktorem; občas zabrousili pohledem ke králi a pak pokyvovali hlavou. Byl to advokát Levi Bell, který byl v Saint Louisu; a pak tam byl velký nerudný habán, který přišel s ostatními a který pozorně naslouchal, napřed

starému pánovi a teď králi. A když král skončil, ozval se habán a povídá:

„Jáčku, povídám, když jste Harvey Wilks – kdypak jste přijel sem do tohoto města?“

„Den před pohřbem, příteli,“ povídá král.

„Ale já myslím v kterou denní dobu!“

„Večer – hodinku před slunka západem nebo dvě.“

„A čímpak jste přijel?“

„Přijel jsem parníkem Susana Powellová z Cincinnati.“

„Když jste přijel večer parníkem z Cincinnati – jak jste mohl být ráno u Výběžku – a v loďce?“

„Však já tam také nebyl.“

„Lžete!“

Několik lidí přiskočilo a prosili ho, aby tak nemluvil se starým mužem, který je nadto kazatel.

„Kazatel? Třesky plesky. Podvodník to je a lhář. Byl tam ráno. Copak tam nebydlím? Já tam byl a on tam byl. Já ho tam viděl. Přijel v loďce s Timem Collinsem a s nějakým chlapcem.“

Teď se ozval doktor a povídá:

„Poznal byste toho chlapce, Hinesi, kdybyste ho viděl?“

„Počítám, že bych ho snad poznal, ale určitě to nevím. Počkat, vždyť tamhle stojí. Poznávám ho docela snadno.“

Přitom ukazoval na mě. Povídá doktor:

„Sousedé, zda ti nově příchozí jsou podvodníci, nevím. Ale nejsou-li tihle dva podvodníky, tak jsem slabomyslný. To jenom aby bylo jasno. Myslím, že je naší povinností postarat se o to, aby odsud neupláchli, dokud věci nepřijdeme na kloub. Pojd'te, Hinesi, pojd'te všichni. Vezmeme tyhle chasníky do hostince a skřížíme je výslechem s tou druhou dvojicí. Počítám, že se něčeho dopátráme, než s nimi budeme hotovi.“

To bylo pochutnáníčko pro dav, i když méně pro královy přátele; tak jsme se všichni vydali na cestu; slunko už zapadalo. Doktor mě vedl za ruku; byl na mě velmi milý a dost hodný; ale mou ruku nepustil ani na chvílečku.

Všechno se nahrnulo do velkého sálu; kdosi rozžal pár svíček a kdosi přitáhl novou dvojici. Napřed mluvil doktor a řekl:

„Nechci být nespravedlivý vůči těmto dvěma mužům, ale domnívám se, že to jsou podvodníci, a je možné, že mají spolupachatele, o kterých nevíme. Mají-li spolupachatele, nemohli by utéci s pytlek zlata, které zanechal Petr Wilks? Není to nepravděpodobné. Nejsou-li tito muži podvodníky, jistě se nebudou zdráhat a pošlou někoho pro ty peníze a

odevzdají nám je do úschovy, pokud nedokáží, že jsou opravdu dědici Petra Wilkse. – Nemám pravdu?“

Kdekdo s tím souhlasil. Tak jsem si řekl, že dostali naši tlupu hned zkraje pěkně do úzkých. Ale král se jenom tvářil smutně a povídá:

„Pánové, sám bych byl rád, kdyby tu ty peníze byly, neboť nejsem takový, abych překážel spravedlivému, otevřenému a důkladnému vyšetření této trapné věci; ale žel, peníze tu nejsou. Přejete-li si, můžete někoho poslat, aby se přesvědčil, a uvidíte.“

„A kde ty peníze tedy jsou?“

„Bylo to tak: Když mi neteř dala peníze, abych je pro ni opatroval, vzal jsem je a strčil je do slavníku své postele, protože to nestálo za to ukládat je do banky na těch pár dní, co zde ještě budeme. Také jsem postel považoval za bezpečné místo, protože nejsme obeznámeni s černochoy a považovali jsme je za poctivé, jako je služebnictvo v Anglii. Černoši peníze ukradli druhý den, jen co jsem sešel dolů; a když jsem ty černochoy prodal, nevěděl jsem ještě, že peníze jsou pryč, takže to černochoům vyšlo. Můj sluha zde vám o tom může povědět.“

Doktor a ještě mnoho dalších lidí řeklo „třesky plesky!“ a viděl jsem, že dohromady nikdo královi nevěří. Jeden muž se mě ptal, zda jsem viděl černochoy ty peníze krást. Řekl jsem, že jsem to neviděl. Ale že jsem viděl, jak se vykrádají ze světnice a jak mažou pryč, a že jsem si jenom myslel, že se bojí, že vzbudili mého pána a snaží se zmizet dřív, než jim udělá nohy. Víc už se mě nikdo nevyptával. Potom se doktor najednou obrátil ke mně a povídá:

„A ty jsi také Angličan?“

Povídám, že jsem; a doktor a několik lidí se smálo a řeklo: „Dej se vycpat!“

No, a pak to vzali od začátku a od podlahy a točili to na všechny strany a lítali jsme v tom hodinu, dvě, tři a o večeři nikdo ani nešpetl a vypadalo to, jako by na jídlo nikdo ani nevzpomněl. A jenom vyšetřovali a vyšetřovali a vyšetřovali; a byl to nejhorší propletenec, jaký si dovedete představit. Král musel znova vyprávět všecko od Adama a starý pán musel vyprávět všecko od Adama, a kdo nebyl padlý na hlavu nebo zabeđený předpojatostí, musel vidět, že starý pán mluví pravdu a druhý lže. Potom došla řada také na mne a musel jsem vyprávět, co vím. Král po mně mrskl okem tak výhružně, že jsem rovnou začal tvrdit jeho muziku. Začal jsem mluvit o Sheffieldu, jak tam žijeme a bydlíme, a o anglických členech Wilksovy rodiny a tak podobně; ale ještě jsem nebyl ani uprostřed, když se doktor začal smát a advokát Levi Bell povídá:

„Sedni si, chlapče, a já na tvém místě bych se tolik nenamáhal. Mám dojem, že nejsi zvyklý lhát a nějak ti to nejde od ruky; mistra dělá pilný cvik a ty jsi dost necvičil. Děláš to

velmi nemotorně . “

O tu poklonu jsem nestál, ale byl jsem rád, že to mám odbyté.

Doktor začal něco říkat, obrátil se a povídá:

„Kdybyste byl býval ve městě od samého začátku, Levi Belle –“

Král mu skočil do řeči, natáhl ruku a povídá:

„Tak vy jste starý přítel mého nebohého bratra, o kterém mi tak často psal?“

Advokát a král si potřásli ruce a advokát se usmíval a byl zřejmě potěšen; chvíli se spolu bavili, pak poodstoupili stranou a něco si šeptali; nakonec advokát promluvil hlasitě a řekl:

„To je nejlepší řešení. Vezmu vaši plnou moc a plnou moc vašeho bratra, odešlu to a pak budou všichni vědět, že věc je v pořádku.“

Tak sehnali papír a pero, král sedl a kroutil hlavou ze strany na stranu, pomáhal si jazykem a pak něco naškrábal; potom dali pero vévodovi – a v tu chvíli poprvé zezelenal. Ale pero vzal a psal. Pak se advokát obrátil k novému starému pánu a povídá:

„A teď, prosím, napište vy a váš bratr několik řádek a připojte své podpisy . “

Starý pán něco napsal, ale nikdo to nemohl přečíst. Advokát se hrozně divil a povídá:

„Já už se v tom nevyznám –“ a vytáhl z kapsy balíček starých dopisů. Díval se na ně a pak se díval na to, co napsal nový starý pán, potom se znovu díval na dopisy a nakonec povídá:

„Tyhle staré dopisy pocházejí od Harveye Wilkse; a zde máme tyto dvě ukázky rukopisů a na první pohled je patrné, že z těchtole dvou lidí žádný ty dopisy nepsal.“ (Král a vévoda byli celí zkoprnělí; koukali se pitomě kolem sebe, neb jim svítalo, jak hrozným způsobem je advokát doběhl.) „A zde,“ řekl advokát dále, „máme rukopis tohoto starého pána a každý snadno pozná, že ani on není pisatelem Harveyových dopisů. To, co nám zde napsal, není vlastně ani opravdové písmo, jsou to spíš nějaké muří nohy. A zde konečně máme několik dopisů...“

Povídá starý pán:

„Dovolte, abych vám to vysvětlil. Nikdo neumí číst můj rukopis, leda tento můj bratr. Proto on mé dopisy přepisuje načisto. To, co máte v ruce, je jeho rukopis, nikoliv můj.“

„Má poklona,“ povídá advokát, „to je mi pěkná motanice. Mám zde také několik dopisů Vilémových; přimějete-li ho, aby nám napsal pár řádek, mohli bychom to srov –“

„Levou rukou neumí psát,“ řekl starý pán. „Kdyby mohl vládnout pravicí, viděl byste, že psal jak své, tak i mé dopisy. Podívejte se, prosím, na obě korespondence – jsou psány touž rukou.“

Advokát se podíval a potom povídá:

„Mám dojem, že tomu tak je – a i když tomu tak není, je tu větší podobnost, než jsem si povšiml na první pohled. Hm – hm – hm! Už jsem myslel, že jsme na stopě správného

rozluštění, ale zase nám sklaplo, aspoň částečně. Ale jedna věc je už jistá – tihle dva nejsou Wilksovi, ani jeden, ani druhý –“ a ukazoval hlavou na krále a na vévodu.

A co řeknete tomu? Ten paličatý starý blázen se ani teď ještě nevzdal. A nevzdal. Říkal, že to nebyla zkouška, ale úskok. Říkal, že jeho bratr Vilém je nejdaremnější vtipálek, jakého kdy svět viděl, a že se ani nesnažil psát. On (jako král) že věděl, jak to dopadne, protože v tom momentu, kdy Vilém vzal pero do ruky, už na něm bylo vidět, že pomýšlí na nějakou taškařinu. A král se rozohnil a mluvil a mlel dál a dostal se do takové ráže, že sám začínal věřit tomu, co povídá; ale za chvíli mu skočil do řeči nový starý pán a povídá:

„Něco mi napadlo. Je zde přítomen někdo z těch, kdo mého br –, kdo zesnulého Petra Wilkse oblékali do rubáše?“

„Ano,“ řekl kdosi, „to jsem byl já a Ab Turner. A oba jsme zde.“

Potom se starý pán obrátil ke králi a povídá :

„Snad by nám tento pán mohl říci, jaké tetování měl Petr Wilks na hrudi?“

U všech všudy, král měl co dělat, aby se nepropadl jako kus podemletého břehu, protože tohle přišlo opravdu náhle a nečekaně. A také to opravdu byla otázka vypočítaná na složení protivníka jako v ringu hák do brady. Odkud také, prosím vás, měl král vědět, co ten člověk měl vytetováno na hrudi? Trochu zbledl; to víte, proti tomu je člověk bezmocný; a v sále bylo najednou velké ticho a všichni se nakláněli dopředu a civěli na krále. Teď – povídám si – teď už zůstane ležet a dá se odpočítat do desíti – protože všechno je už marné. A myslíte, že to král udělal? Zní to neuvěřitelně, ale neudělal to. Snad si myslel, že bude lidi tahat za nos tak dlouho, až je utahá, takže to lidi omrzí a budou odcházet domů; a až tam zbude jen pár lidí, že vezmou s vévodou nohy na ramena a že jim utečou. Ať to bylo jak to bylo, král zůstal sedět a za chvíli se dokonce usmíval a povídá:

„Mhm! To je velmi nesnadná otázka, vidíte? Ale ovšem, že vám, vážený pane, mohu říci, co měl vytetováno na hrudi. Nic víc než takový úzký, tenký modrý šíp – ano, modrou šipku; ale když jste se nedíval dobře a zblízka, nic jste neviděl. Máte snad ještě nějaké přání – he?“

Jakživ jsem neviděl pohromadě tolik nestydaté, stoprocentní drzosti, kolik jí měl ten starý vagabund.

Nový starý pán se rychle obrátil směrem k Ab Turnerovi a jeho kamarádu; oči mu svítily, jako by věděl, že tentokrát krále lapil. Povídá:

„Tak – slyšeli jste, co řekl. Měl Petr Wilks nějaké takové znamení na hrudi?“

Oba odpověděli a řekli:

„Žádné takové znamení jsme neviděli.“

„Dobrá,“ pravil starý pán. „To, co jste na jeho hrudi viděli, bylo malé vybledlé P a vedle

toho B (což je začáteční písmeno druhého křestního jména, jehož přestal užívat, když byl mladý) a vedle toho W. Mezi písmeny byla dělítka – takhle: P-B-W.“ Nakreslil to na kousek papíru a pak povídá: „A teď nám řekněte, zda to je, co jste viděli.“

Zase promluvili oba zároveň a řekli:

„Ne. My jsme vůbec žádné tetování neviděli.“

Lidé začali vyvádět a volali:

„Všichni čtyři jsou podvodníci, jeden jako druhý. Vymáchejme je v řece! Utopme je! Povožme je na kládě!“ Lidé křičeli jeden přes druhého a v sále bylo boží dopuštění. Ale advokát vyskočil na stůl a zahulákal a pak řekl:

„Pánové! Pánové! Jenom slovíčko prosím – jediné slovíčko! prosím, PROSÍM! Ještě máme jednu možnost. Pojdme, vykopejme mrtvolu a hned uvidíme.“

Nápad se ujal.

Všichni řvali „hurá“ a už se chtěli hrnout ze sálu; ale advokát a doktor křičeli:

„Počkat! Počkat! Chyťte všechny čtyři muže a chlapce, popadněte je za límec a vezměte je s sebou!“

„Stane se!“ křičeli lidé, „a když to tetování nenajdeme, zlynčujeme celou bandu!“

Říkám vám, teď jsem měl strach. Ale utéct nešlo. Chytili nás, vypochovali s námi z hotelu a namířili si to s námi rovnou na hřbitov, který byl asi tři kilometry po proudu pod městem. V patách jsme měli celé město, protože jsme nadělali hluku ažaž, a bylo teprve devět hodin.

Když jsme šli kolem našeho domu, zalitoval jsem, že jsem poslal Mary Jane na venkov: kdyby byla doma, stačilo by jí dát znamení, ona by vyběhla a zachránila by mě a řekla by to na oba podvodníky.

Ale takhle jsme se hrnuli s hrozným tartasem dál cestou podle řeky; a aby to všecko bylo ještě strašidelnější, začala se zatahovat obloha; také se začalo blýskat a vítr začal harašit listím. Tohle byla nejhorší šlamastika, v jaké jsem se kdy ocitl, a také nejnebezpečnější; byl jsem z toho celý tumpachový. Všecko se to odehrávalo načisto jinak, než jsem si představoval. Místo aby se věci začaly dít, až já budu chtít a jak budu chtít, místo abych byl divákem, když ta švanda začne, místo abych měl za sebou Mary Jane, která by mě chránila, až to půjde příliš na tělo, místo toho všeho najednou nebylo mezi mnou a mezi náhlou smrtí nic než nějaké tetování. A jestli tam žádné nenajdou –

Ani pomyslet jsem si na to netroufal! ale zároveň jsem na nic jiného myslet nemohl. Tma už bylo jako v ranci, takže nadešla ideální chvíle, kdy by člověk mohl a měl vzít roha; ale ten silák – Hines – mě držel za zápěstí a myslím, že by se člověk spíš vysmekl Goliášovi než jemu. Byl hrozně rozčilen a táhl mě za sebou tak, že jsem musel klusat, abych s ním

udržel krok.

Když jsme přišli na místo, lidé zaplavili hřbitov jako vlna povodně. A když došli k hrobu, zjistili, že mají s sebou snad stokrát víc lopat, než potřebují, ale nikomu nenapadlo přinést lucernu. Ale dali se do odhazování při světle blesků a pro lucernu poslali někoho k nejbližšímu domu, který byl vzdálený asi kilometr.

Kopali a kopali jako posedlí; tma byla hrozná, začalo pršet a vítr hučel a skučel a blesků bylo čím dál tím víc a hrom bil, jak nevím co, ale nikdo nedbal, jak byli do případu zabraní a zakousnutí; jednu chvíli jsme viděli všecko všecičko, každou tvář v tom velkém zástupu a hlínu, jak lítá z hrobu od lopatek, a v příští vteřině tma všecko smazala a neviděli jste vůbec nic.

Konečně vytáhli rakev, začali odšroubovávat víko a v tu chvíli se lidé začali tlačit a mačkat a cpát a strkat, že jste to ještě neviděli; každý chtěl vidět. V té tmě to bylo hrozné. Hines se mnou cloumal a tahal mě za zápěstí sem a tam, až to ukrutně bolelo. Počítám, že dočista zapomněl, že někoho drží, jak byl rozčilen a jak prudce oddychoval.

Najednou se zablesklo, až půl oblohy svítilo bílým světlem, a někdo vykřikl:

„Lidičky, tady na jeho prsou je ten pytel zlata!“

Hines vykřikl, stejně jako všichni ostatní, pustil mé zápěstí a vklínil se do davu, aby si prorazil cestu k podívané. A rychlost, s jakou jsem zmizel a s jakou jsem si to mazal po tmavé silnici, to vůbec nejde popsat.

Měl jsem celou silnici pro sebe a přímo jsem letěl. Silnici jsem měl pro sebe, ale musel jsem se o ni přece jen dělit s černou tmou a s občasnými blesky, s šuměním deště a s hučením větru a s práskáním hromu; ale můžete mi věřit, že jsem pelášil ostošest.

Když jsem doběhl k městu, vidím, že ulice v tom nečase jsou prázdné, tak jsem nehledal žádné postranní uličky, ale hnal si to dál po hlavní ulici; když jsem se blížil k našemu domu, začal jsem dávat pozor, a když jsem dům zhlédl, už jsem z něho nespustil oči. Žádné světlo tam nebylo; dům byl celý temný a přišlo mi to líto a byl jsem zklamán, ani jsem nevěděl proč. Ale zrovna když letím kolem domu – blik, ! rozsvítilo se světlo v okně, kde spávala Mary Jane. Srdce mi radostí poskočilo, div se mi neutrhlo; a v téže vteřince zmizel dům a všecko ostatní ve tmě a za mnou a už jsem na tomto světě nikdy neměl spatřit ani ten dům, ani co jiného. Ale Mary Jane byla nejsprávnější děvče, jaké jsem kdy viděl, a měla nejvíc kuráže.

Jakmile jsem byl dost daleko za městem, abych mohl doveslovat k mělčině, začal jsem se rozhlížet, kde bych našel člun, který bych si mohl půjčit, a zrovna první kocábka, kterou mi blesk ukázal, nebyla uvázána řetězem na zámek. Skočil jsem po ní a sešoupl jsem ji do vody. Byla uvázána jen provazem. Mělčina byla vzdálena neřádský kus od břehu až kdesi

uprostřed řeky; ale já nemeškal. Když jsem konečně dojel k voru, byl jsem únavou skorem bez sebe. Nejraději bych sebou byl sekl na podlahu a jenom funěl a oddychoval, ale takový přepych jsem si nemohl dovolit. Skočil jsem na vor a halekal jsem:

„Hod' sebou, Jime! Odvaž vor! Chvála na výsostech, už jsme se jich zbavili.“

Jim vyskočil z vigvamu a běžel ke mně s otevřenou náručí, jak se radoval; ale když jsem ho při svitu blesku spatřil, srdce mi skočilo do krku a já se poroučel pozpátku do řeky; já totiž zapomněl, že Jim je převlečen za krále Leara a za utopeného Araba dohromady, a tak mi leknutí vyrazilo dech a málem i duši z těla. Ale Jim mě vylovil a samou radostí, že jsem se vrátil a že jsme se zbavili krále a vévody, mě chtěl začít objímat a žehnat mi, ale já mu povídám:

„Teď na to není kdy; nech si to k snídani, nech si to k snídani! Odvaž vor a odstrč nás do proudu!“

Za dvě vteřinky už jsme se vezli po řece dolů a byl to nádherný pocit, to vědomí, že jsme zase svobodni a sami pro sebe na té velké řece a že nás nikdo nemůže otravovat. Musel jsem se trochu vydovádět a poskočit si a zakřepčit; nemohl jsem si pomoci. Ale když jsem si poskočil snad potřetí, zaslechl jsem zvuk, který jsem moc dobře znal; zatajil se mi dech, naslouchal jsem a čekal; a také že ano – když se zablýsklo –, byli to oni. Činili se, div neohýbali vesla, a jejich člun jenom letěl. Byl to král a vévoda.

Tak jsem zvald a padl jsem na podlahu a vzdal jsem to; a měl jsem co dělat, abych se nerozbrečel.

KAPITOLA XXX

Když vylezli na vor, král po mně skočil, chytil mě za límec, třásl mnou a povídá:

„Tak tys nám chtěl vzít roha, že jo, ty štěně! Už se ti naše společnost omrzela? Co?“

Já povídám:

„Ne, Vaše Veličenstvo, my vám nechtěli ujet, prosím nechte mě, Vaše Veličenstvo!“

„Tak mluv, ale honem! Co jste tedy chtěli? Mluv, nebo z tebe vytřepu vnitřnosti!“

„Povím vám namou všecko, jak to bylo, Vaše Veličenstvo. Muž, který mě držel, byl na mě moc hodný a pořád říkal, že měl chlapce tak velikého jako já, který mu loni umřel; a proto prý mu je líto vidět chlapce v tak nebezpečné bryndě; a když byli všichni překvapeni nálezem toho zlata a nahruli se k rakvi, pustil mě a zašeptal mi: ‚Vezmi nohy na ramena, sic tě zaručeně oběsí!‘ A tak jsem utekl. Nač bych tam byl zůstával? Co já bych byl mohl udělat? A nechtěl jsem viset, když to nemuselo být. A tak jsem utíkal a nezastavil se, až jsem našel člun; a když jsem se dostal sem, řekl jsem Jimovi, aby si pospíšil; sice mě ještě chytí a oběsí, a řekl jsem, že se bojím, že vy a vévoda už nejste naživu, a bylo mi to hrozně

líto a Jimovi to bylo také hrozně líto a byli jsme hrozně rádi, když jsme vás uviděli. Můžete se zeptat Jima, jestli mi nevěříte . “

Jim řekl, že to všechno bylo tak, jak jsem říkal, a král mu řekl, aby držel hubu, a povídá: „Oba mi na to vypadáte!“ a zase se mnou třepal a řekl, že mě asi utopí. Ale vévoda povídá: „Pusťte toho chlapce, vy starý idiote! Copak vy byste se byl zachoval jinak? Copak vy jste se poptával po něm, když jste bral roha? Já aspoň se na to nepamatuji . “

Tak mě král pustil a začal nadávat na město a na všechny lidi, co tam bydlí. Ale vévoda povídá:

„Uděláte mnohem lépe, když pořádně vyhubujete sobě, protože vy máte největší nárok na vynadání. Od první chvíle jste neudělal nic, co mělo hlavu a patu, ledaže jste se tak drze a chladnokrevně vytasil s tím vymyšleným tetovaným šípem. To byl dobrý nápad; to byl miliónový nápad – a také nás zachránil. Nebýt toho, byli by nás vrazili do obecní šatlavy a tam bychom byli dřepěli, až přijdou zavazadla toho Angličana. A potom by z toho byla koukala káznice, na to můžete dát krk. Ale ten váš trik je přiměl jít na hřbitov a to zlato nám prokázalo ještě větší službu. Kdyby pitomci ve svém rozčilení nebyli na všechno jiné zapomněli a nebyli se hrnuli za podívanou, dnes bychom spali s vázankami na krku – s vázankami, na které je záruka trvanlivosti a které vydrží déle, než my bychom potřebovali.“

Chvilku byli oba zticha a přemýšleli; potom povídá král jakoby v zamyšlení:

„Hm! A my jsme si mysleli, že to ukradli černoši . “

Nepřejte si, jak ve mně hrklo!

„Ano,“ povídá vévoda jaksi pomalu, důrazně a posměšně, „ my jsme si to mysleli . “

Za takové půl minuty řekl král s divným přízvukem:

„Totiž aspoň já jsem si to myslel.“

Povídá vévoda:

„Naopak, já si to myslel.“

Král se naježil a řekl:

„Má to snad být nějaká narážka, Bilgewater? Co tím míníte?“

Vévoda odpověděl hezky zhurta:

„Když na to přijde, snad bych se já měl zeptat vás, co tím míníte a zda to má být nějaká narážka?“

„Jděte do háje!“ řekl král velmi jedovatě. „Já nevím; možná že jste spal a že jste nevěděl, co děláte . “

Vévoda se naštvál, a moc; povídá:

„Nechte té hloupé komedie; myslíte, že jsem padlý na hlavu? Cožpak nevidíte, že já vím ,

kdo ty peníze schoval do rakve?“

„Ovšemže to víte, vašnosti! Víte to, protože jste je tam sám schoval .“

„To je lež!“ vykřikl vévoda a už se hnal po královi. Král řval:

„Pusťte mě! – Neškrťte mě! – Já to všechno odvolávám!“

Povídá vévoda:

„Ale napřed se přiznejte, že jste tam ty peníze schoval; mínil jste se trhnout později ode mne, vrátit se, peníze vykopat a všechny si je nechat .“

„Moment, vévodo, – odpovězte mi jenom na jedinou otázku, ale řekněte mi čistou, svatou pravdu: když řeknete, že jste ty peníze do rakve nedal, uvěřím vám a odvolám všechno, co jsem řekl .“

„Vy starý darebáku! Neudělal jsem to a vy dobře víte, že jsem to neudělal. Tak bude to?“

„Tak já vám tedy věřím. Ale odpovězte mi jenom ještě na jedinou otázku – no, no, tak se zas nevztekejte; neměl jste v úmyslu drapnout ty peníze a schovat je?“

Vévoda chvíli neřekl nic; potom povídá:

„Měl – neměl, na tom přece nesejde. Neudělal jsem to, a to je hlavní. Ale vy jste to nejen měl v úmyslu. Vy jste to udělal!“

„Ať se na místě propadnu, jestli jsem to udělal, vévodo, a to je svatá pravda. Neříkám, že jsem to nechtěl udělat. Udělat jsem to chtěl; ale vy – totiž, tedy – myslím někdo – mě předběhl .“

„To je lež! Vy jste to udělal a vy se k tomu také přiznáte, nebo vás –“

Král začal chroptět a potom zasípal :

„Dost! – Přiznávám se!“

Byl jsem moc rád, že to slyším; ulevilo se mi a bylo mi mnohem lépe než předtím. Vévoda krále pustil a řekl:

„Jestli to ještě jednou zapřete, na místě vás utopím. Po tom, jak pitomě jste si vedl, vůbec se nedivím, že také fňukáte jako malé dítě. Jakživ jsem neviděl takového starého pštrosa – všechno by nejraději sám zhltal. A já vám celou dobu věřil jako vlastnímu otci. Měl byste se stydět, že jste mohl klidně poslouchat, jak se vina svalovala na chudáky černochoy a že jste se jich ani slovíčkem nezastal. Připadám si směšný, když si vzpomenu, že jsem byl tak naivní a věřil vašim kecům. Čert vás vezmi – teď chápu, proč jste byl tak dychtivý, abychom doplnili ten schodek, – vy jste chtěl shrábnout i ty peníze, které jsem vydělal na ‚Senzačním králi‘ a tuhle a tamhle, a všechny moje prachy vůbec.“

Král ještě popotahoval a řekl bázlivě:

„Ale, vévodo, vždyť vy jste říkal, abychom ten schodek doplnili, ne já.“

„Držte hubu! Na nic od vás už nejsem zvědav,“ povídá vévoda. „Teď vidíte, kam jste to s

takovou dotáhl. Dostali zpátky všechny svoje peníze a navíc dostali ještě naše peníze, všechny, až na pár grešlí. Jděte spát – a o žádném schodku, vy schode, už nechci slyšet do nejdelší smrti.“

Tak se král odplížil do vigvamu a utěšoval se flaškou a za chvíli se i vévoda dal do své láhve; a netrvalo ani půl hodiny a oba byli kamarádi z mokré čtvrti a byli zase jedna ruka a čím byli opilejší, tím byli k sobě něžnější, a když usnuli chrápali, drželi se kolem krku. Byli oba namol jaksepatří ale král nebyl namol tolik, aby si zapomněl pamatovat, že už jakživ nesmí zapírat schování peněz. Tak jsem byl rád. Toť se ví, jen co usnuli, zasedli jsme k důkladnému potlachu a všechno jsem Jimovi vypověděl.

KAPITOLA XXXI

Po mnoho a mnoho dní jsme si netroufali zastavit v žádném městě; jenom jsme pořád jeli a jeli. Teď už jsme byli daleko na jihu, v teplých krajích, a velikánský kus cesty z domova. Na březích se začaly objevovat stromy obrostlé španělským mechem, jenž visel s jejich větví jako dlouhé šedivé vousy. Bylo to poprvé, co jsem viděl španělský mech růst. Dodával lesům slavnostní a ponurý ráz. Teď už naši podvodníci počítali, že mají vyhráno, a tak začali znovu dojit vesnice.

Napřed uspořádali přednášku o škodlivosti alkoholu; ale nevyneslo jim to ani na jednu pořádnou opici. V druhém městečku otevřeli taneční školu; ale sami neuměli tančit líp než klokan, takže po prvním skoku kvapíku vyskočilo obecnstvo a vykvapíkovovalo je z města. Jindy se zase pokoušeli vyučovat správné výslovnosti a řečnictví; ale dlouho nevyslovovali a dlouho neřečnili, neboť posluchačstvo povstalo ze svých míst, notně jim vynadalo a vyhnalo je. Zkoušeli to také s misionářstvím, s kurýrováním a s hádáním budoucnosti; zkrátka dělali všechno možné, ale štěstí jim nepřálo. A tak nakonec byli úplně na mizině a za jízdy se jenom povalovali po voru a jenom přemýšleli a přemýšleli a nemluvili; nepromluvili třeba celého půl dne; měli hroznou kocovinu a byli úplně zvadlí.

Potom se však změnili a začali dávat hlavy dohromady.

Seděli ve vigvamu a šeptem a důvěrně spolu mluvili třebas i dvě tři hodiny bez přestání. Jimovi a mně z toho začalo být úzko; nijak se nám to nechtělo líbit. Počítali jsme, že vymýšlejí nějakou novou, ještě horší čertovinu. Rozbírali jsme to ze všech stran a nakonec jsme si řekli, že se asi chtějí vloupat do něčího domu nebo obchodu anebo že se chtějí dát na penězokazectví nebo na něco takového. Byli jsme z toho opravdu vystrašení a slíbili jsme jeden druhému, že s takovými podniky nebudeme mít vůbec nic společného, a naskytne-li se nám nejmenší příležitost, že jim ukážeme, kde nechal tesař díru, a že zmizíme a darebákům ujedeme.

Jednoho časného jitra jsme schovali vor na dobrém, bezpečném místě, nějaké tři kilometry pod ošumělou vesničkou jménem Pikesville. Král vystoupil na břeh a řekl vévodovi, mně a Jimovi, abychom zůstali na voru a nikde se neukazovali; on že půjde do města vyčenichat, zda se tam snad někdo nedoslechl o „Senzačním králi“. („Zda tam nemají nějaký dům, který by se dal vykrást, jsi chtěl říct,“ povídám sám sobě; „a když budeš s kradením hotov a přijdeš zpátky, nepostačíš se divit, kde jsem já a kde je vor a Jim – a můžeš se divit, dokud tě to neomrzí.“) A řekl, jestli nepřijde zpátky do oběda, že je všecko v pořádku a vévoda a já že máme přijít za ním.

Tak jsme zůstali na voru. Vévoda chodil od ničeho k ničemu, byl mrzutý a navztekáný a v jednom kuse nás huboval. Ať jsme dělali, co jsme chtěli, dělali jsme to špatně, nic mu nebylo vhod a ve všem hledal hnidy. Viděli jsme, že se určitě něco peče. A tak jsem byl rád, když přišlo poledne, a král nikde; těšil jsem se, že bude nějaká změna – a že se možná naskytne příležitost pro důkladnou změnu. Vévoda a já jsme šli do města a začali krále hledat. Za chvíli jsme ho našli v zadní místnosti sprosté kořalny; byl namol a obklopen flinky, kteří si ho dobírali a tropili si z něho šoufky. Král jim ze všech sil nadával a mocně jim vyhrožoval, ale byl tak opilý, že se neudržel na nohou a nemohl jim nic udělat. Vévoda mu začal nadávat starých bláznů a král mu nadávky oplácel, a jedva byli pořádně v sobě, já vzal nohy na ramena a metl po silnici jako jelen, neboť jsem si řekl, že správná chvíle nadešla; umínil jsem si, že mě a Jima tak hned už neuvidí. Doběhl jsem k voru bez dechu, ale nabitý radostí a zahalekal jsem:

„Jedeme, Jime! Máme vyhráno! Jedeme!“

Ale nikdo mi neodpovídal a nikdo z vigvamu nevycházel. Jim byl pryč. Zahoukal jsem, houkal jsem znova – a ještě a ještě; běžel jsem do lesa, pobíhal jsem lesem a volal a křičel a houkal. Nic naplat – starý Jim byl tentam. Tak jsem si sedl a brečel; nemohl jsem si pomoci. Ale dlouho jsem sedět nevydržel. Za chvíli jsem vyšel na silnici a přemýšlel, co teď. Na silnici jsem potkal chlapce a zeptal jsem se ho, neviděl-li cizího černocho tak a tak oblečeného, a on povídá:

„Viděl.“

„V kterých místech?“ povídám já.

„Tam dole u usedlosti Silase Phelps, tři kilometry po vodě odsud. Je to uprchlý černocho a chytili ho. A ty ho hledáš?“

„Ani nápad! Naopak! Já se s ním před několika hodinami srazil v lese a on řekl, že jestli pípnu, tak mě podřeže. Nakázal mi lehnout a nehnout se z místa. Poslechl jsem a ležel jsem tam do téhle chvíle; bál jsem se vylézt.“

„Tak tedy,“ řekl chlapec, „už se bát nemusíš, protože ho chytili. Utekl někde na jihu.“

„To je trefa, že ho drapli.“

„To bych řekl. Je na něho vypsaná odměna dvě stě dolarů. Lehko si je vydělali.“

„To je pravda, a já je mohl mít, kdybych byl větší; já ho viděl dřív. A kdo ho drapli?“

„Nějaký stařec – přespolní člověk. A prodal svůj nárok na odměnu za čtyřicet dolarů, protože pospíchá nahoru, proti řece, a nemůže čekat, až mu peníze zdola pošlou. Jen si to představ! Já bych si počkal, na to můžeš dát krk. Já bych čekal, třeba sedm let.“

„Já také, jak by smet,“ povídám na to. „Ale snad jeho podíl není tak jistý. Snad je v tom nějaký háček.“

„Není v tom žádný háček. Kdepak. Sám jsem viděl plakát. Popisuje ho přesně na puntík – jako by ho vymaloval, a jmenuje plantáž, odkud utekl. Je to někde pod New Orleansem. Kdepak – panečku, ta odměna je jistá věc, na to můžeš dát krk. Jářku – dej mi bago.“

Neměl jsem tabák, tak kluk šel dál. Vrátil jsem se na vor a sedl si do vigvamu, abych si všechno promyslel. Ale nic jsem nevymyslel. Lámal jsem si hlavu, až mi třeštla, ale nenapadlo mě nic kloudného, na žádnou spásnou myšlenku jsem nepřišel. Po tak dlouhé cestě a za všechno, co jsme pro ty darebáky udělali, jsme takhle dopadli; všechno je zmařeno a ve psí; Jim je znova otrokem nadosmrti a mezi cizími lidmi jenom proto, že dva darebáci měli to srdce, aby ho zradili za čtyřicet špinavých dolarů.

Jednu chvíli jsem si řekl, že by Jimovi bylo tisíckrát lépe být otrokem doma, poblíž rodiny, když už musí být otrokem; a že tedy napíšu Tomu Sawyerovi dopis a řeknu mu, aby řekl slečně Watsonové, kde Jim je. Ale za moment jsem si to rozmyslel, a to ze dvou příčin; slečna Watsonová by byla zhnusená Jimovým darebáctvím a nevděkem a ze vzteku, že jí utekl, by ho rovnou zase prodala na Jih; a kdyby ho i nakrásně neprodala, každý přirozeně opovrhne nevděčným černochem a dali by to Jimovi pocít'ovat do nejdelší smrti a Jim by si připadal jako padouch a vyvrhel. A kromě toho, co by bylo se mnou? Všude by se rozkřiklo, že Huck Finn pomohl černochovi dostat se na svobodu; a kdybych se potom měl setkat s někým z našeho města, musel bych se hanbou do země propadnout. Tak to chodí a tak to je: Člověk spáše nějakou hanebnost a pak nechce nést žádné důsledky. Myslí si, že dokud to umí zatajit, že to není žádná hanba. To je zrovna můj případ. Čím víc jsem o tom přemýšlel, tím víc mě svědomí hryzalo a tím daremnější a hanebnější a sprostší jsem si připadal. A nakonec se mi náhle rozbřesklo, že to je všechno řízení ruky Páně a že mě ruka Páně fackuje a ukazuje mi, že moje daremnost byla po celou dobu z nebeských výšin pozorována a že ruka Páně přihlížela, když jsem kradl černochova ubohé staré ženské, která mi jakživa nic zlého neudělala. Málem jsem na místě umřel strachy, když jsem viděl, že Někdo dává vždycky pozor a dohlédne, aby takové špatnosti mohly sahat jen odsud a potud, a ne dál. To víte, že jsem se snažil to nějak ošmajchlovat, vyžehlít to a sebe omluvit;

říkal jsem si, že jsem byl vychován k špatnosti a že tedy za všechno sám nemohu; ale cosi ve mně pořád opakovalo: „Ve městě byla nedělní škola; mohls tam chodit; a kdybys tam byl chodil, byli by tě naučili, že lidé, kteří jednají tak, jak jsi jednal stran toho černocho, dostanou se do ohně věčného.“

Mráz mi běhal po zádech. Rozhodl jsem se, že se budu modlit, abych viděl, mohu-li přestat být takový, jakým jsem, a jestli se mohu stát hodným chlapcem. Tak jsem si klekl. Ale na žádnou modlitbu jsem si nemohl vzpomenout. Proč se mi slova modlitby vyhýbala? Bylo marné tajit to před Ním. A když se to vezme kolem a kolem, bylo to také marné tajit to před sebou. Já dobře věděl, proč to tak je. Bylo to proto, že moje srdce nebylo spravedlivé; bylo to proto, že jsem nebyl čestný; bylo to proto, že jsem chtěl hrát na obě strany. Dělal jsem, jako bych se odříkal hříchu, ale ve svém nitru jsem se držel hříchu největšího. Chtěl jsem přimět svá ústa, aby řekla, že udělám, co je mou povinností a co se sluší a patří, a že půjdu a napíšu majitelce černocho a povím jí, kde černocho je; ale hluboko v sobě jsem věděl, že to je lež, a On to věděl taky. Nemůžete se modlit lež – to jsem zjistil.

Tak jsem měl starostí nad hlavu, víc než moc; a nevěděl jsem, co dělat. Nakonec jsem dostal nápad; půjdu – povídám si – a napíšu ten dopis a potom uvidím, budu-li se moct modlit. Nevěřili byste, jak se mi v tom okamžiku ulevilo; bylo to přímo úžasné a všechny moje starosti byly rázem tytam. Tak jsem sehnal kus papíru a tužku a sedl jsem a napsal:

Slečno Watsonová, Váš uteklý černocho Jim je tady dole tři kilometry pod Pikesville a má ho pan Phelps a dá vám ho, kdy i mu pošlete odměnu.

Huck Finn

Bylo mi dobře a poprvé v životě jsem cítil, že jsem očištěn od hříchů; jakživ mi nebylo tak dobře a cítil jsem, že teď se budu moct modlit. Ale hned jsem se do toho nepustil. Napřed jsem odložil papír a pak jsem si sedl a přemýšlel. Přemýšlel jsem, jak dobře to všechno dopadlo a jak jsem málem propadl věčnému zatracení a přišel do pekla. A přemýšlel jsem dál. A začal jsem myslet na naši cestu po řece; a celou dobu vidím Jima před sebou; ve dne a v noci, někdy při měsíčku, jindy za bouřky, jak se vezeme po proudu a povídáme si a zpíváme a smějeme se. Ale nějak jsem si nemohl vzpomenout na žádnou příhodu, která by mě proti němu zatvrdila; pořád jsem vzpomínal jenom na samé opačné věci. Vidím ho, jak drží mou vartu; vidím ho, jak zůstává u kormidla, místo aby mě zavolal, když mu směna skončila, jenom abych mohl spát dál. Vidím ho, jak se raduje, když jsem se vrátil z té mlhy a potom když jsem za ním přišel do bažin tam nahoře, kde byla ta krevní msta; a vidím ho při podobných příležitostech. Vždycky mi říkal milánku a hýčkal mě a dělal mi pomyšlení;

a jak byl vždycky hodný; a nakonec jsem při vzpomínání dospěl až k okamžiku, kdy jsem ho zachránil tím, že jsem těm mužům řekl, že máme na palubě černé neštovice. Tenkrát byl tak vděčný a říkal, že jsem nejlepší přítel, jakého starý Jim kdy na světě měl, a že jsem jediný přítel, kterého má teď; a zrovna když jsem vzpomínal na tato jeho slova, padl můj pohled na papír.

Ted' jsem byl v úzkých. Vzal jsem papírek do ruky. Trásl jsem se na celém těle, protože jsem se musel navěky rozhodnout mezi dvěma věcmi, a věděl jsem to. Usilovně jsem přemýšlel, snad celou minutu, a málem jsem ani nedýchal. A potom povídám sám k sobě:

„Ať! Půjdu do pekla,“ a papírek jsem roztrhal.

Byla to hrozná myšlenka a byla to hrozná slova, ale byla vyřčena. A nic jsem na nich nezměnil. A už jsem nepomýšlel na žádné polepšování. Všecko jsem to prostě pustil z hlavy; a řekl jsem si, že půjdu dál po stezce nepravosti, která mi sedí, neb jsem k tomu byl vychovaný, a k pravosti jsem odmalička vedený nebyl. Začnu tím, že půjdu a znova ukradnu Jima z otroctví. A kdyby se mi podařilo vymyslet něco ještě horšího, že to udělám také. Protože – jelikož už jsem se na špatnost dal jednou provždy – když praskla kráva, ať praskne taky tele.

Potom jsem začal přemýšlet, jak to všechno zaonačit, a probral jsem v duchu spoustu možností; nakonec jsem se ustanovil na plánu, který mi vyhovoval. Rozhlédl jsem se po řece a zapamatoval si směr, kde – kus po proudu dolů – ležel zalesněný ostrov. Když se setmělo, vyjel jsem potichoučku s vorem a zajel k ostrovu. Vor jsem ukryl a pak jsem šel do vigvamu spát. Spal jsem celou noc. Vstal jsem, než se úplně rozednilo, nasnídal jsem se a potom jsem se oblékl do konfekčních šatů. Ostatní šaty a pár jiných věcí jsem sbalil do rance, ranec jsem naložil do loďky a odjel jsem na břeh. Přistál jsem kousek pod místem, kde jsem předpokládal, že je Phelpsova usedlost. Ranec jsem schoval v lese, loďku jsem naplnil vodou, zatěžkal kameny a potopil tak, abych ji mohl najít, kdybych ji potřeboval. Bylo to asi tři čtvrtě kilometru pod malou vodní pilou, která byla na břehu.

Potom jsem se dal po silnici, a když jsem míjel pilu, vidím na ní tabuli „Phelpsova pila“; když jsem došel k hospodářským stavením, která byla nějakých tři sta metrů dál, měl jsem oči na stopkách, ale nikde jsem nikoho neviděl, ačkoliv ted' už byl úplný den. Nic jsem si z toho nedělal, protože jsem beztak zatím nechtěl s nikým mluvit. Chtěl jsem si zatím jenom obhlédnout situaci. Měl jsem totiž podle svého plánu v úmyslu přijít sem jako od města, a ne z druhé strany. Tak jsem se jenom podíval a hasil si to dál, rovnou k městu. A když jsem tam došel, první člověk, kterého jsem spatřil, byl vévoda. Právě lepil plakát se „Senzačním králem“ – pouze tři představení – zrovna jako v Bricksville. Drzosti měli ti dva forotu, to se těm podvodníkům musí nechat. Když jsem si vévody všiml, byl jsem už příliš blízko, než

abych ho mohl obejít. Vypadal překvapeně a povídá:

„Jéje! Kde ty se tu bereš?“ Potom povídá jaksí radostně a dychtivě: „Kde je vor? Dobře jsi ho schoval?“

Povídám já:

„Totéž jsem se právě chtěl zeptat Vaší Milosti .“

Vévoda rázem posmutněl a povídá:

„Jak jsi přišel na nápad ptát se mě?“

„No,“ povídám já, „když jsem včera viděl krále v té kořalně, řekl jsem si, že ho nedostaneme domů, dokud trochu nevystřízliví. Tak jsem se šel podívat po městě, abych nějak zabil čas. Potom ke mně přišel nějaký člověk a slíbil mi deset centů, když mu pomůžu zajet s loďkou na druhou stranu řeky a zpátky. Potřeboval přivést berana, a tak jsem s ním jel. Když jsme berana přitáhli k člunu, dal mi ten člověk podržet provaz a sám šel strkat zezadu. Ale beran byl na mě moc silný a vytrhl se mi a utekl a my museli běžet za ním. Neměli jsme psa, a tak jsme ho museli honit po všech čertech, než jsme ho utahali. Chytili jsme ho až za tmy; potom jsme ho převezli sem a já šel k voru. Když jsem přišel na místo, vidím, že je pryč. Řekl jsem si, dostali se do úzkých a museli ujet; a vzali s sebou mého černocho, jediného černocho na světě, kterého mám, a teď jsem v cizině a nezbyl mi už žádný majetek, ani vůbec nic, a nemám být z čeho živ. Tak jsem si sedl a plakal jsem. Celou noc jsem spal v lese. Ale co se opravdu stalo s vorem? A s Jimem – s chudákem Jimem?“

„Ať se propadnu, jestli to vím – totiž, pokud jde o vor. Ten starý blázen uzavřel nějaký obchod a dostal čtyřicet dolarů, a když jsme ho v té kořalně našli, bylo už pozdě. Flinkové ho v karbanu obrali do posledního centu – krom toho, co utratil za kořalku. A když jsem ho pozdě v noci dotáhl k řece a vor byl pryč, řekli jsme si: ‚Ten rošťák ukradl náš vor a zbavil se nás a ujel nám‘.“

„Copak bych se chtěl zbavit svého černocho, co? – Jediného černocho, kterého mám na světě, jediného svého majetku?“

„Na to jsme ani nevzpomněli. My jsme si jaksí zvykli považovat ho za našeho černocho; ano, my ho považovali za svého černocho – Pánbůh ví, že jsme s ním měli dost oplétaček. Zkrátka, když jsme viděli, že je vor v prachu a my úplně na mizině, nezbylo než to ještě jednou zkusit s tím ‚Senzačním králem‘. A já se od té chvíle nuzoval a utahoval si opasek. Jářku, máš těch deset centů? Sem s nimi.“

Měl jsem peněz dost, tak jsem mu deset centů dal, ale prosil jsem ho, aby koupil něco k jídlu a aby mi z toho trochu dal, protože to jsou moje poslední peníze a já od včerejška nejedl. Nic na to neřekl. Ale v příštím okamžiku se na mne obořil a povídá:

„Myslíš, že by nás ten černochoch mohl udat? Jestli to udělal, stáhneme s něho kůži zaživa .“

„Jak by vás mohl udat? Copak neutekl?“

„Ne. Ten starý blázen ho prodal a se mnou se nerozdělil, a peníze jsou pryč.“

„Prodal ho?“ povídám já a začal jsem brečet: „Jak je to možné, vždyť to byl můj černochoch a moje peníze. Kde je? – Já chci svého černochocha .“

„Nic nenabrečíš – dostat ho už nemůžeš, tak přestaň kňučet. Heleď koukej – nehraješ si snad s myšlenkou, že bys nás mohl udat sám? Ať se propadnu, jestli ti věřím. Ale povídám ti, jestli se pokusíš nás udat –“

Víc už neřekl, ale podíval se na mne a ještě nikdy jsem neviděl vévodu dívat se tak škaredě a zle. Já fňukal dál a povídám:

„Já nechci nikoho udávat; a já na to taky nemám ani kdy; já musím jít a najít svého černochocha .“

Vévoda najednou vypadal ustaraně; stál a krabatil čelo a přemýšlel, a plakáty, které měl přes ruku, mu plandaly ve větru. Nakonec povídá:

„Já ti něco povím. My se zde musíme zdržet tři dny. Jestliže mi slíbíš, že nás neudáš a že se postaráš, aby nás ani černochoch neudal, povím ti, kde ho najdeš.“

Tak jsem to slíbil a on povídá:

„Sedlák, který se jmenuje Silas Ph – –“ a potom se zarazil. Víte, začal mi říkat pravdu; ale když se uprostřed slova zarazil a začal uvažovat a rozmýšlet si to, viděl jsem, že si to rozmyslil a že mi pravdu nepoví. A taky že ne. Nedůvěřoval mi; chtěl si zajistit, abych byl opravdu tři dny pryč. A tak nakonec povídá:

„Člověk, který černochocha koupil, se jmenuje Abram Foster – Abram G. Foster – a bydlí šedesát kilometrů odtud, ve vnitrozemí, při silnici do Lafayette.“

„Dobrá,“ povídám já, „to ujdou za tři dny. A na cestu se dám hned odpoledne.“

„To tedy ne; na cestu se dáš ihned; a ne abys tady lelkoval nebo aby sis cestou pouštěl hubu na špacír. Drž jazyk za zuby, nikde se nezastavuj – a nebudeš mít žádné mrzutosti s námi . Rozuměls?“

To byla otázka, na kterou jsem čekal a na kterou jsem to hrál. Chtěl jsem mít volnou ruku, abych mohl uskutečnit svůj plán.

„Tak plav,“ povídá vévoda; „panu Fostrovi můžeš napovídat, co chceš. Možná že ho přesvědčíš, že je Jim tvůj černochoch, jsou na světě idioti, kteří nevyžadují písemných dokladů – aspoň jsem slyšel, že tady na jihu se takoví pitomci vyskytují. Když mu vyložíš ten švindl s plakátem a s odměnou a když mu vysvětlíš, proč jsme si plakát svého času natiskli, možná že ti uvěří. Tak maž a řekni mu co chceš; ale povídám ti, ne abys začal mlít pantem tady nebo cestou, dokud nebudeš u pana Fostra.“

Tak jsem odešel a dal se směrem do vnitrozemí. Neohlížel jsem se, ale cítil jsem, jak mě špehuje. Ale věděl jsem, že to vydržím déle než on. Šel jsem polní cestou snad půl druhého kilometru, než jsem se zastavil. Pak jsem skočil do lesa a lesem jsem se vracel směrem k usedlosti pana Phelpse. Počítal jsem, že udělám dobře, když svůj plán začnu uskutečňovat rovnou, bez dalších okolků, protože jsem chtěl Jimovi zacpat ústa, aby neříkal nic, dokud ti darebáci nebudou pryč. S takovými otrapy není radno si něco začínat. Měl jsem jich plné zuby a už jsem je nechtěl ani vidět.

KAPITOLA XXXII

Když jsem došel k Phelpsům, vypadalo to tam pořád ještě jako v neděli a bylo teplo a slunečno; čeleď byla pryč, na polích; slyšet bylo jenom bzučení čmeláků a much; znáte ten zvuk; dělá dojem hrozná liduprázdnosti, jako po vymření; a když se zvedne vánek a zachvěje listím, padá na vás smutek, protože to je, jako by si šeptali duchové – duchové, co jsou mrtví už léta letoucí, – a máte dojem, že mluví o vás. Celkem vzato, působí to na člověka tak, že by sám už chtěl být po smrti a mít to všecko odbyté.

Phelpsova usedlost byla malá bavlníková plantáž – a usedlosti těchto drobných bavlnářských farmářů vypadají jedna jako druhá. Dřevěný tyčkový plot kolem dvora skorem hektarového; při plotu schody udělané z kusů rozřezaného kmene, takže vypadají, jako by to byly soudky různé velikosti, schody slouží k přelézání plotu a ženským, když sedají na koně. Na velkém dvoře skvrny neduživé trávy, ale většinou je dvůr ošoupaný jako starý klobouk, z kterého už slezl vlas; velký dřevěný dvojdům pro bělochy; klády jsou přitesané a škvíry mezi nimi vyplněné hlínou nebo maltou a pruhy výplně byly obílené – kdysi; kuchyňský domek z netesaných klád, s velkou, širokou, otevřenou, ale krytou chodbou vedoucí k obytnému stavení; dřevěná udírna za kuchyní; tři malé podlouhlé chaloupky pro černochoy v řádce na druhé straně udírny; stranou, při zadním plotu, domek o samotě; a na druhém konci ohrady stodola, skladiště a sýpka; nedaleko domečku smetiště a kotel na vaření mýdla; u kuchyně lavice, na ní džber s vodou a naběračka; pes; vyhřívá se na slunci a spí; další psi spí kousek dál; tři čtyři košaté stromy dělají stinné zátiší v rohu dvora; pár keřů rybízu a angreštu při plotě; za plotem zeleninová zahrada a záhon melounu; dál už začínají bavlníky a za bavlníky les.

Obešel jsem to, přešel jsem plot tam vzadu u smetiště a namířil si to ke kuchyni. Když jsem se přiblížil, zaslechl jsem stoupající a klesající vrčení kolovrátku; a v tu chvíli jsem už určitě věděl, že bych se raději na světě neviděl, protože zvuk kolovrátku, to je nejbezradnější zvuk na světě.

Šel jsem dál, ale nepřipravoval jsem si žádný plán; doufal jsem, že mi Prozřetelnost vloží

do úst vhodná a správná slova, až nadejde pravý čas; neb jsem si všiml, že mi Prozřetelnost správná slova napovídá vždycky, když se jí do toho nepletu.

Když jsem byl na půl cestě, vyskočil napřed jeden pes a potom ostatní a hnali se na mě. Hned jsem se zastavil a díval se na ně a ani se nehnul. A nepřejte si těch řečí, co měli. Do čtvrt minuty jsem byl jako náprava kola udělaného ze psů, dá-li se to tak říct; já byl náprava a kolem mě se točilo patnáct nebo kolik loukotí, co loukoť, to pes, a každý měl natažený krk a čenich obrácený ke mně vzhůru a štěkali a vyli; a psů valem přibývalo; kam ses podíval, tam plachtil pes přes plot; nebylo rohu, aby se kolem něho nesmýkl další pes. Hnali se po mně odevšad.

Z kuchyně vyběhla černoška; mávala válečkem na nudle a křičela: „Jedeš, Tygre! Lehneš, Nero! Klidte se! Ššš!“ Prvního a druhého psa, který jí přišel do rány, pohladila válečkem. Zaskučeli a utekli a ostatní se zařídili podle nich; ale v příští vteřině byla polovička psů zpátky; vrtěli ohonem a kamarádili se se mnou. Pes není zlé zvíře, opravdu ne.

Za černoškou vyběhla černošská holčička a dva černí kloučci. Neměli na sobě nic než košile z hrubého plátna; drželi se máminy sukně, schovávali se za matku a stydlavě na mě vykukovali, jak to dělají děcka. A teď už tu byla také bílá žena. Běžela z domu prostovlasá, s přeslicí v ruce. Mohlo jí být pětáctýřicet nebo padesát. A za ní se hrnuly bílé děti a držely se máminy sukně a vykukovaly stejně jako černoušci. Paní se usmívala na celé kolo, že už víc ani nemohla, a povídá:

„Tak to jsi ty! Konečně! Jsi to ty, že ano?“

„sím ano, milostpaní!“ jsem vyhrkl, než jsem si to mohl rozmyslit.

Paní mě popadla a objala a tiskla k sobě; potom mě vzala za obě ruce a potřásala mi je a potřásala; slzy jí tekly z očí a po tvářích; vypadalo to, jako by se mě nemohla dost naobjímat a jako by se nemohla nabažit potřásání ruk. A pořád opakovala; „Nejsi tak podobný mamince, jak jsem si myslela, že jí budeš podobný; ale ty má svatá dobroto, mně je to jedno; hlavně že tě vidím! Já bych tě samou radostí na místě snědla. Děti – tohle je váš bratranec Tom! Pěkně ho přivítejte .“

Ale děti sklopily hlavu a strčily prsty do úst a schovaly se za maminku. A paní mlela dál:

„Alžběto, honem! Udělej mu snídani – něco teplého – nebo jsi snad dostal snídani na lodi?“

Řekl jsem, že jsem snídal na lodi. Tak řekla, že půjdeme do domu. Vedla mě za ruku a děti se táhly za námi. Když jsme přišli do světnice, posadila mě do křesla se slaměným vypletením a sama si sedla přede mne na nízkou stoličku. Držela mě za obě ruce a povídá:

„Teď se na tebe musím dobře podívat. Ty moje svatá dobroto, těch let letoucích, co jsem se na tuhle chvíli třásla – a konečně tedy přišla. Už jsme tě čekali pár dní, ba hezkých pár dní. Co tě zdrželo? – Uvázl parník?“

„sím ano, milostpaní, loď...“

„Neříkej mi milostpaní, říkej mi teto Sally. A kde loď najela na dno?“

Nevěděl jsem, co mám říct, protože jsem nevěděl, zda loď měla přijet zdola nebo po proudu. Ale dám hodně na instinkt; a instinkt mi říkal, že jsem musel přijet proti proudu, zdola, odněkud od Orleansu. Moc mi to ale nepomohlo, protože jsem neznal jména mělčín na té straně. Vidím, že musím nějakou mělčinu vynalézt nebo že musím zapomenout jméno mělčiny, na které jsme uvázli. Nebo – a teď mě osvítil nový nápad a hned jsem se s tím vytasil:

„Ono to nebylo ani tak uváznutí na mělčině, to nás zdrželo jenom na chvílečku. Ale praskla nám hlavice válce.“

„I propána! Stalo se někomu něco?“

„Ne, milostpaní, nikomu. Jenom to zabilo černocho.“

„To to ještě dobře dopadlo; protože někdy přicházejí k úrazu i lidé. Minulé vánoce tomu byly dva roky, když se tvůj strýc Silas vracel z New Orleansu na té staré rachotině , Lally Rook ‘, praskla jim také válcová hlavice a zmrzačilo to člověka. Myslím, že potom umřel. Byl to baptista. Tvůj strýc Silas znal rodinu v Baton Rouge, která se dobře znala s jeho příbuznými. Ano, teď si vzpomínám, on opravdu umřel. Dala se do něho sněť a museli ho amputovat, ale nezachránilo ho to. Ano, ano, byla to sněť. Celý zmodral a zemřel v naději na slavné zmrtvýchvstání. Prý na něho byla hrozná podívaná. Tvůj strýc Silas pro tebe jezdil každý den do města. A také dnes jel – není to víc než hodina; musí být každou chvíli zpátky. Musels ho potkat na cestě. Neviděls obstaršího muže s – –“

„Ne, neviděl jsem nikoho, teto Sally. Loď přistála za svítání a já nechal zavazadlo v přístavním pontonu a šel jsem se podívat po městě a kousek za město, abych zabil čas a abych sem nepřišel moc brzy ráno; tak jsem se sem dostal zadem.“

„A komu jsi svěřil zavazadlo?“

„Nikomu .“

„Ale dítě, dítě, vždyť to někdo ukradne .“

„Tam, kde já to schoval, to nikdo nenajde,“ povídám já,

„A jakpak žes dostal tak časně ráno na lodi snídani?“

Bylo to bruslení na tenkém ledě, ale povídám:

„Kapitán mě viděl postávat na palubě a řekl, že bych měl něco sníst, než vystoupím. Vzal mě do důstojnické jídelny a dal mně najíst do sytosti.“

Tak jsem cítil, že se dostávám do úzkých, že jsem skoro nevěděl, co panička povídá. Pořád jsem myslel na děti; chtěl jsem to nějak zaonačit, abych aspoň s některým z nich zůstal o samotě, abych je mohl trochu vyzpovídat a dozvědět se, kdo jsem. Ale vůbec se mi to

nepodařilo. Paní Phelpsová povídala a povídala a od nás se nehnula. A najednou mi z její řeči vyrazil studený pot, neb řekla:

„Ale já tady pořád melu svou a tys mi ještě neřekl ani slůvka o sestře ani o kom jiném. Tak já teď chvilku odpočinu své vyřídilce a ty spust' svou; a pověz mi všechno – povídej mi o všech dohromady a o každém zvlášť; jak se jim vede a co dělají a co mi vzkazují; a to víš, že mě zajímá každá maličkost.“

No vidím, že jsem v koncích, ale nadobro v koncích. Prozřetelnost sice byla při mně, jen co je pravda, – ale jen až potud. Teď jsem byl bezvadně nahanán. Viděl jsem, že už nemá vůbec žádnou cenu pokračovat; opravdu nezbyvá než to vzdát. Tak – povídám sám sobě – tohle je zase situace, kde to musím zkusit s pravdou. Už jsem otvíral ústa, abych s tím začal; ale v tom okamžiku mě paní Phelpsová chytila za ruku a strkala mě za postel a povídá:

„Už je tady! Skrč se – ještě víc, tak, tak; teď už tě není vidět. Dělej, jako bys tu nebyl. Vyvedu ho aprílem. Děti, ne abyste něco řekly!“

Viděl jsem, že se nedá dělat už vůbec nic – tak jsem si přestal lámat hlavu; už nezbyvalo než držet a připravit se na okamžik, kdy to praskne a bouchne.

Starého pána jsem zahlédl jenom na vteřinku, když vešel do světnice. Potom mi ho postel zakryla. Paní Phelpsová vyskočila a povídá:

„Přijel?“

„Ne,“ povídá její manžel.

„Ty moje svatá dobroto!“ povídá ona, „co se s ním jen mohlo stát?“

„Neumím si to vysvětlit,“ povídá starý pán, „a musím říct, že mě to hrozně zneklidňuje.“

„Zneklidňuje?“ povídá ona, „já jsem strachy bez sebe. Musel přijet – a ty ses s ním jistě cestou minul. Víš, že přijel, – něco mi říká, že určitě přijel.“

„Ale, Sally, nemohl jsem se s ním cestou minout, sama to dobře víš.“

„I propána, ach propána, co jenom řekne sestra! Ale o musel přijet! Určitě ses s ním minul. On –“

„Netrap mě, já už se sám dost trápím. Za živý svět nevím, co si o tom mám myslet. Přiznám se ti, že jsem se svým rozumem v koncích a že mám opravdu strach. Ale není naděje, že by byl přijel; protože je vyloučeno, aby přijel a já se s ním minul. Sally, to je hrozné – je to prostě hrozné – něco se jistojistě muselo přihodit s tou lodí.“

„Počkat, Silasi! Tam – podívej se! – Tam na cestě – nepřichází tam někdo?“

Starý pán skočil k oknu v hlavách postele, jak to paní Phelpsová pro svůj žertík potřebovala. A zatímco on vyhlížel oknem, ona se sehnula k nohám postele a vytáhla mě a už jsem byl venku. A když se starý pán obrátil, usmívala se a zářila, jako když hoří dům, a

já stál vedle ní bezvadně zkroušený a zpocený. Starý pán kulil oči a povídá:

„A kdopak je tohle?“

„No, hádej, kdo by to mohl být?“

„Nemám ani ponětí. Kdo je to?“

„Je to Tom Sawyer !“

Namouduši, div jsem se nepropadl podlahou. Ale nebylo kdy něco popírat nebo vysvětlovat; starý pán mě chytil z ruku a potřásal jí a potřásal jí; a těžko bych vám vylíčil, jak ta paní kolem nás celou dobu poskakovala a jak se smála a plakala; a potom oba na mě spustili palbu otázek, co dělá Sid a Mary a ostatní příslušníci kmene Sawyerů.

Ale jejich radost nebyla nic proti mojí; cítil jsem se jako znovuzrozený, jak jsem byl rád, že jsem přišel na to, kdo jsem. Zpovídali mě dvě hodiny; nakonec už mě brada bolela tak, že jsem jí sotva hýbal; ale zato jsem jim toho o své rodině – teda, míním o Sawyerových – za ty dvě hodiny napovídal víc, než se kdy přihodilo šesti rodinám Sawyerů dohromady; a taky jsem jim zevrubně vylíčil, jak nám v ústí Bílé řeky praskla válcová hlavice a že trvalo tři dny, než to opravili. Klidně jsem to mohl vyprávět a prvotřídně to fungovalo, protože oni neměli ponětí, co by se muselo stát, aby nějaká oprava trvala tři dny. Kdybych byl řekl, že jsme tři dny opravovali hlavici od šroubku, bylo by to posloužilo stejně.

Na jedné straně mi bylo dobře a medil jsem si – a na druhé straně mi bylo moc nedobře. Být Tomem Sawyerem bylo snadné a příjemné a zůstalo to snadné a příjemné až do okamžiku, kdy jsem od řeky zaslechl parník, jak si to funí dolů po řece. V tu chvíli jsem si řekl: Dejme tomu, že na té lodi přijel Tom Sawyer. A dejme tomu, že sem vpadne a vykřikne moje jméno dřív, než na něho budu moct mrknout, aby byl zticha.

K tomu nesmí dojít. To by byla velká chyba. Musím vyjít na cestu a počíhat si na něho. Tak jsem Phelpsům řekl, že bych si zajel do města a přivezl zavazadlo. Starý pán chtěl jet se mnou, ale já řekl, že umím s koněm jezdit a že bych nechtěl, aby se kvůli mně obtěžoval.

KAPITOLA XXXIII

Tak jsem se vydal do města na fůře, a když jsem v půli cestě, vidím, že proti mně jede taky fůra – a na ní skutečně a opravdu Tom Sawyer. Zastavil jsem se a čekal, až dojede ke mně. Potom povídám: „Hej, zastavte!“ Fůra zastavila vedle mé, Tomova ústa se otevřela jako kufr a už tak zůstala; pak Tom dvakrát polkl jako člověk, kterému vyschlo v krku, a potom povídá:

„Nikdy jsem ti nic zlého neudělal. Vid', že ne? Tak co vstáváš z hrobu a proč mě strašíš?“

Povídám já:

„Já nevstávám – já tam nikdy neležel.“

Když slyšel můj hlas, trochu se vzkřísil, ale ještě nebyl úplně upokojen. Povídá:

„Ne abys mi něco provedl – já bych ti taky jakživ nic neudělal. A řekni mi při Velkém náčelníkovi, nejsi duch?“

„Při Velkém náčelníkovi, nejsem,“ povídám já.

„No tak – teda – tím by to vlastně – jaksi – bylo vyřízené; ale mně to pořád ještě nejde na rozum. Heleď koukej – copak jsi vůbec nikdy nebyl zavražděný?“

„Ne. Já jsem vůbec nikdy nebyl zavražděný – já to jen tak na ně hrál. Jestliže mi nevěříš, pojď sem a mákni si na mě.“

Udělal to; a pak mi uvěřil. Byl tak rád, že mě zase vidí, že až radostí nevěděl co dělat. A chtěl, abych mu hned na místě všechno vypověděl, protože to bylo velké a tajemné dobrodružství, a tak ho to chytilo rovnou za srdce. Ale já jsem řekl, abychom si to nechali na později; a jeho kočímu jsem řekl, aby chvíli počkal, a my dva jsme kousek popojeli a já jsem mu vyložil, v jaké šlamastice jsem se octl, a zeptal jsem se ho, co bych podle něho měl udělat. On řekl, abych mu dal chvílku na rozmyšlenou a nevyrušoval ho. Pak přemýšlel a přemýšlel a za chvílečku povídá: „Už to mám, všechno bude v pořádku. Vezmi si na řůru můj kufr a dělej, jako by to byl tvůj. Potom obrať a loudej se domů, pomaloučku, abys přijel tak, jako kdybys byl jel do města a zpátky. Já pojedu kousek zpět směrem k městu a k Phelpsům přijedu tři čtvrti nebo půl hodiny po tobě. A ze začátku neříkej, že mě znáš.“

Povídám já:

„Dobrá – ale počkej ještě moment. Je tu ještě jedna věc, o které nikdo kromě mě nic neví. Je zde totiž ještě černochoch, kterého se snažím ukrást z otroctví, a jmenuje se Jim – Jim staré slečny Watsonové.“

Na to on:

„Co? Jim je přece – –“

Odmlčel se a přemýšlel. Povídám mu:

„Já vím, co chceš říct. Chceš říct, že to je špinavá, sprostá věc; aťsi. Já jsem taky sprostý; a ukradnu ho a po tobě chci, abys byl zticha a nedal na sobě nic znát. Uděláš to?“

Oči mu zasvítily a řekl:

„Já ti ho pomůžu ukrást!“

Do mne jako když střelí. Jakživ jsem takovou řeč neslyšel – a musím říct, že Tom Sawyer hrozně poklesl v mé úctě. Jenže jsem tomu nevěřil. Tom Sawyer jako zloděj černochochů?

„Jdi do háje!“ povídám mu, „nedělej hloupé vtipy.“

„Nedělám žádné vtipy, abys věděl.“

„Jak chceš,“ povídám já, „vtipy nebo nevtipy, jestli u Phelpsů přijde řeč na nějakého uprchlého černocho, nezapomeň si vzpomenout, že ty o ničem nevíš a já že o ničem nevím.“

Potom jsme vzali kufr, dali jsme ho na mou fůru a Tom jel svou cestou a já jel svou cestou. Ale, toť se ví, já byl tak rád a tak zamyšlený, že jsem zapomněl, že mám jet pomalu; tak jsem se dostal domů moc a moc dřív, než jsem podle vzdálenosti měl. Starý pán stál u dveří a povídá:

„To je úžasné! Kdo by byl řekl, co v té kobyle je a co dokáže? Škoda že jsme si nevšimli, kdy jsi vyjel. A není uříčená – nemá ani mokřý chlup. Je to úžasné. Řeknu ti, teď bych ji opravdu nedal ani za sto dolarů; ale včera bych ji byl prodal za patnáct, protože jsem si myslel, že za víc nestojí.“

Víc neřekl nic. Ten starý dobrák, to byla nejnevinnější duše, jakou jsem kdy viděl. Ale nedivte se; on nebyl jenom farmářem, byl také kazatelem; za plantáží měl dřevěný kostelík, který postavil sám na vlastní útraty jako kostel a školu, a nikdy si nic nepočítal za kázání, a stálo za to. Na jihu bylo habaděj farmářů, kteří byli zároveň kazateli a dělali to zrovna tak.

Za nějaké půl hodinky předjela Tomova fůra a zastavila před schůdky průčelí. Teta Sally to zblýskla oknem, protože to bylo jenom snad čtyřicet metrů od domu, a povídá:

„Podívejte, někdo přijel! Kdo to jen může být? Zdá se mi, že to je někdo přespolní. Jimmy (to bylo jedno z dětí), skoč a řekni Alžbětě, ať dá v poledne na stůl o talíř víc.“

Kdekdo se hnul k předním dveřím, protože, toť se ví, nepřihodí se každý rok, aby sem přijel cizinec, a tak když přijede, je jak žlutá zimnice; každý dostane horečku; samou zvědavostí. Tom přešel plot a mířil k domu. Fůra zatím odkodrcala směrem k vesnici a my stáli v chumlu na prahu. Tom měl na sobě městské šaty a před sebou obecenstvo – a to bylo pro Toma vždycky pochutnáníčko. Za takových okolností mu nikdy nepřipadlo zatěžko vystupovat se vší parádou, jaké si chvíle vyžádala. Tom nebyl chlapeček, který přicupitá krotce jako ovečka, kdepak; Tom se hrnul klidně a důležitě jako beran v čele stáda. Když byl u nás, nadzvedl klobouk a udělal vám to tak švihácky a jemně, jako by nadzvedl víko s krabice, ve které spí motýli, a on je nechtěl vzbudit. Pak povídá:

„Pan Archibald Nichols, nemýlím-li se?“

„Nikoliv, hochu,“ povídá starý pán, „lituji, že vás vozka oklamal; k Nicholsově usedlosti je ještě asi pět kilometrů. Pojděte dál, pojděte dál!“

Tom se ohlédl přes rameno a povídá: „Je příliš pozdě, už je mimo dohled.“

„Zajisté, synu, už je pryč a nezbude vám, než abyste vstoupil a poobědval s námi; potom zapřáhneme a k Nicholsům vás dovezeme“

„Ó, nemohu vás tolik obtěžovat; nikdy bych si to neodpustil. Dojdu tam pěšky – vzdálenost

mi nevadí.“

„Ale my nedopustíme, abyste šel pěšky; to by bylo proti zásadám jižní pohostinnosti. Jen vstupte!“

„Ó, prosím, vstupte,“ povídá teta Sally, „není to vůbec žádné obtěžování. Musíte u nás zůstat. Je to dlouhých, prašných pět kilometrů a nemůžeme vás nechat jít pěšky. A kromě toho, když jsem vás zahlédla, řekla jsem, aby dali na stůl o talíř víc, tak nás nesmíte zklamat. Pojd'te dál a jako byste byl doma .“

Tak Tom jim velmi srdečně a velmi způsobně poděkoval, dal se přemluvit a vešel do domu; a když řekl, že je cizinec, z Hicksville ve státě Ohio a že jeho jméno je William Thompson, zase se uklonil.

Abych to vzal zkrátka, Tom povídal a vymýšlel si věci o Hicksville a jeho obyvatelích, které si vymyslel, a já začal být jak na trní, protože jsem nikterak neviděl, jak mi tohle má pomoci z bryndy; ale najednou Tom vstal a za řeči, aniž přestal mluvit, se nahnul, políbil tetu Sally rovnou na ústa a pak si zas pohodlně sedl a chtěl mluvit dál; ale teta Sally vyskočila, utřela si ústa hřbetem ruky a povídá:

„Vy drzé štěně jedno!“

Tom se zatvářil jakoby uraženě a povídá:

„Já se vám divím, milostivá paní.“

„Vy se divíte? Co si myslíte, kdo jsem? Mám sto chutí popadnout a – Jářku, co jste si myslel?“

„Já si nemyslil nic, milostpaní. Já tím nic zlého nemínil. Já – já jsem myslel, že budete ráda.“

„Zbláznil jste se?“ Teta Sally popadla přeslici a bylo vidět, že má co dělat, aby ho nepřetáhla. „Jak jste na to připadl, že bych byla ráda?“

„Já – já nevím; ale oni – oni mi říkali, že to máte ráda.“

„Oni vám říkali, že to mám ráda! Kdo vám to řekl, je taky blázen. Jakživa jsem něco takového neslyšela. A kdo jsou ti to oni?“

„No všichni. Všichni to říkali, milostpaní.“

Teta Sally div nevyskočila z kůže. Oči se jí blýskaly a prsty jí cukaly, jako by ho chtěla podrápat. Povídá:

„Kdo jsou to ti ,všichni‘? Ven s tím, sic bude na světě o jednoho ťulpase míň .“

Tom vstal a tvářil se rozpačitě a muchlal svůj klobouk a povídá:

„Lituji. Nečekal jsem to. Říkali mi, abych to udělal. Všichni mi to říkali. Všichni říkali, dej jí hubičku, bude ráda. Všichni to říkali – jeden jako druhý. Ale omlouvám se, milostpaní, a víckrát to neudělám. Namoučest, už to víckrát neudělám.“

„To bych řekla, že to víckrát neuděláte, a taky vám to neradím!“

„Ne, milostpaní, míním to čestně; už to víckrát neudělám – dokud mě sama o to nepoprosíte .“

„Dokud já vás nepoprosím? Jakživa jsem neslyšela takovou troufalost. Kdybyste se dožil Metuzalémových let, nedočkáte se toho, že bych poprosila vás nebo někoho vám podobného .“

„Abych řekl pravdu,“ povídá Tom, „velmi mě to překvapuje. Opravdu se v tom nevyznám. Říkali mi, že budete ráda, když vám dám hubičku, a já věřil, že budete ráda. Ale –“ Tom se odmlčel a pomalu se kolem sebe rozhlížel, jako by hledal přívětivý pohled. Nakonec se zadíval na starého pána a povídá: „Ani vy, vážený pane, jste si nemyslel, že bude ráda, když ji políbím?“

„Tedy – po pravdě, nemyslel; já – já – nečekal, že by byla ráda.“

Potom se Tom zase koukal kolem sebe a stejně se zahleděl na mě a povídá:

„A ty, Tome, ty sis také nemyslel, že teta Sally otevře náruč a že řekne: ‚Side Sawyere –‘, „Ty má svatá dobroto!“ řekla teta Sally, nenechala ho mluvit a přiskočila k němu, „ty darebný nezvedenečku, takhle si tropit blázna z člověka, takhle –“ a chtěla ho obejmout a políbit, ale on se bránil, držel si ji od těla a povídá:

„Ne, ne – až mě poprosíte.“

Teta Sally nemeškala a poprosila ho; a pak ho objímala a líbala znova a znova a pak ho postoupila starému pánovi a starý pán si vzal, co zbylo. Když se to trochu utišilo, povídá paní Phelpsová:

„Namouvěru, takové překvapení jsem ještě nezažila. My jsme tebe vůbec nečekali, my čekali jenom Toma. Sestra vůbec nepsala, že by krom Toma ještě někdo přijel .“

„On taky kromě Toma nikdo z nás jet neměl,“ povídá Tom; „ale já škemral a škemral tak dlouho, až mě v posledním okamžiku pustila taky; když jsme jeli po řece, řekli jsme si s Tomem, že by to bylo bezvadné překvapení, kdyby sem Tom přijel napřed a já bych se přicoural později a dělal cizince. Ale neměl jsem to dělat, teto Sally. Tohle není zdravé bydlo pro cizince.“

„Ne – není to zdravé pro drzá vyžlata, Side. Zasloužils pár pohlavků; já nebyla v takových rozpacích, ani nepamatuju. Ale nic si z toho nedělám, a ať jsi přijel, jak jsi přijel – já bych si dala líbit tisíc takových žertíků, jen když tě tu mám. Ale když si vzpomenu na ten tvůj kousek! Přiznám se ti, že jsem načisto zkameněla, když jsi mi vlepil tu puslu!“

Obědvali jsme na široké spojovací verandě mezi kuchyní a obytným domem; a na stole bylo jídla, že by bylo stačilo sedmi rodinám, a všechno bylo pěkně kořeněné; žádné takové beztvárné, tuhé maso, které leželo celou noc v zatuchlém sklepě a které potom chutná jak

nechci říct co. Strýc Silas nad tím říkal hodně dlouhé díkůvzdání, ale tenhle oběd si je zasloužil. A jídlo přitom neztratilo na chuti, jak se kvůli takovému zdržování často stává.

Celé odpoledne si Phelpsovi s námi povídali a já a Tom jsme pořád čekali, ale nikdo se o žádném uprchlém černochovi nezmiňoval; a my jsme si netroufali přivést na to řeč. Až teprve u večeře jeden z Phelpsových chlapců povídá:

„Tati, mohli by Tom a Sid jít se mnou do divadla?“

„Nikoliv,“ řekl starý pán, „myslím, že žádné divadlo ani nebude; ale i kdyby bylo, nemohl bys jít; uprchlý černoch pověděl Burtonovi a mně, jak pohoršlivou hru hrají, a Burton řekl, že o tom poví lidem; počítám tedy, že lidé ty nestoudné poběhlíky zatím už vyhnali z města.“

To bylo pěkné nadělení, ale já za to nemohl. Tom a já jsme měli spát spolu v jedné světnici a v jedné posteli; a tak jsme byli hned po večeři unaveni, popřáli jsme dobrou noc a šli nahoru. Vylezli jsme oknem, svezli se dolů po hromosvodu a hasili si to do města; nevěřil jsem, že by někdo byl krále a vévodu varoval, a tak jsem byl přesvědčen, že nedám-li jim vědět já, dostanou se do šeredné šlamastiky.

Cestou mi Tom pověděl, jak lidé věřili, že jsem zavražděn, a jak brzo nato zmizel táta a už se neukázal, a jaký to byl poprask, když utekl Jim; a já zase vyprávěl Tomovi o našich dvou darebácích a o „Senzačním králi“, a pokud stačil čas, také o našem vorařském cestování po řece. Když jsme dorazili do města a dostali se na náměstí – to už bylo půl deváté –, najednou se přihnal dav lidí. Měli pochodně a hrozně výskali a křičeli a tloukli do kastrolů a troubili na trumpety; uskočili jsme jim z cesty a nechali jsme je minout. A když se hnali kolem nás, vidím, že je už chytili a že už je nesou. Král a vévoda seděli obkročmo na kládě – totiž, já věděl, že to je král a vévoda, ačkoliv byli od hlavy k patě samý dehet a samé peří a vůbec nevypadali na nic lidského; vyhlíželi jako obludně velké chocholy. Až se mi z té podívané udělalo nanic. Bylo mi líto těch nešťastných zubožených otrapů a cítil jsem, že na ně už do smrti nebudu moct vzpomínat ve zlém. Byla to hrozná podívaná. Lidé umějí být ukrutní jeden na druhého.

Viděli jsme, že jsme přišli pozdě, – už se nedalo nic dělat. Ptali jsme se lidí, kteří se táhli za zástupem, a oni nám řekli, že všichni šli do divadla, jako by se nechumelilo; seděli zticha a nedávali na sobě nic znát, až chudák starý král byl na jevišti v nejlepším poskakování; potom někdo dal znamení, všichni vstali a skočili po obou šejdířích.

Tak jsme se loudali domů; pořádně mi to vzalo tipec; připadal jsem si nějak sprostý a ponížený a jako bych nějak za to mohl – ačkoliv jsem nic neudělal. Ale tak to vždycky chodí; ať jednáš správně nebo nesprávně, je to pořád pět, protože lidské svědomí nemá rozum a hryže tě na každý pád. Kdybych měl prašivého psa, který nemá víc rozumu než

lidské svědomí, otrávil bych ho. Svědomí zabírá v člověku víc místa než všechny ostatní vnitřnosti a nakonec vůbec k ničemu není. Tom Sawyer to říká taky.

KAPITOLA XXXIV

Přestali jsme mluvit a začali jsme myslet. Za chvíli povídá Tom:

„Jen se podívej, Hucku, jsme my ale troubové, že jsme si na to nevzpomněli dřív. Sázím se s tebou, že vím, kde Jim je.“

„No ne. Kde je?“

„V tom domku u smetiště. Jen si to rozeber. Všiml sis – když jsme obědvali – černocho, který tam šel s nějakým jídlem?“

„Všiml jsem si ho.“

„A co myslíš, pro koho to bylo?“

„Pro psa .“

„Taky jsem si to myslel. Ale nebylo to pro psa.“

„Jak to víš?“

„Protože v tom byl taky kus melounu .“

„To je pravda. Že mě to netrklo! A přece vím, že pes nežere melouny. Tady vidíš, jak člověk může koukat a přitom nevidět.“

„Než černocho vešel do domku, musel odemknout visací zámek. Když vyšel, zase zamkl. Zrovna když jsme vstávali od stolu, černocho přinesl strýčkovi klíč; vsadím se, že to byl klíč od toho visacího zámku. Meloun znamená člověka, zámek znamená vězně; není pravděpodobné, že by byli dva vězni na tak malé plantáži a kde jsou lidé tak milí a hodní. Jim je tím vězněm. Jsem rád, že jsme na to přišli detektivním způsobem; za jiný způsob bych nedal zlámanou grešli. A teď si lam hlavu a sestav plán, jak Jima ukrást, a já sestavím také plán a pak zvolíme ten, který se nám bude líp líbit.“

Člověk by neřekl, že Tom je pouhý chlapec. Taková hlava! Já mít jeho hlavu, nevyměnil bych ji, ani kdybych se mohl stát vévodou nebo kormidelníkem na parníku nebo šaškem v cirkusu nebo co já vím. Začal jsem vymýšlet plán, ale jenom tak, abych něco dělal; dobře jsem věděl, kdo vymyslí správný plán. Za chvílečku povídá Tom.

„Hotovo?“

„Ano,“ povídám já.

„Tak sem s tím.“

„Můj plán je takový,“ povídám já. „Můžeme snadno vypátrat, je-li Jim opravdu v tom domku. Potom zítra večer vytáhneme z řeky můj člun a zajedeme na ostrov pro vor. A pak, jakmile bude nějaká tmavá noc a starý pán bude spát, vezmeme mu z kapsy klíček. Potom

sedneme s Jimem na vor a pojedeme. Ve dne se budeme skrývat, v noci budeme jezdit, jak jsme to s Jimem dělávali. Myslíš, že by to klapalo?“

„Klapalo? Jistě by to klapalo – jako mlýn. Ale je to ostudně jednoduché – až hanba; nemá to vůbec nic do sebe. Co je po plánu, který nedá víc práce než uzmout klíček? To je plán mírný jako husí víno. Hucku, vždyť by to nenadělalo víc rozruchu, než jako kdybys ukradl sousedovi jablko ze stromu .“

Nic jsem na to neříkal, protože jsem nic jiného nečekal; ale věděl jsem, že Tomův plán – až ho bude mít hotový – nebude mít žádnou z těch vad.

A opravdu neměl. Řekl mi, jaký je, a hned jsem viděl, že jeho plán je přinejmenším patnáctkrát lepší než můj, pokud jde o parádnost, osvobodí Jima stejně jako můj plán a navíc ještě při tom můžeme být všichni na smrt zabití. Tak jsem byl spokojen a řekl jsem, že podle něho pojedeme. Jaký ten plán byl, to zde nemusím popisovat, protože jsem věděl, že nezůstane beze změny. Věděl jsem, že ho Tom bude všestranně měnit na každém kroku, jak věc bude postupovat, a že použije každé příležitosti, aby plán vylepšil nějakým siláckým kouskem. A taky že to dělal.

Jedno bylo jisté, totiž že Tom Sawyer bere věc vážně a že opravdu míní pomoci ukrást Jima z otroctví. A právě to mi nešlo na rozum. Jen se na něho podívejte. Byl to chlapec způsobný, slušný a dobře vychovaný; měl dobré jméno, o které by mohl přijít; měl doma příbuzné, kteří mají také dobré jméno; byl chytrý a žádný zabeďnec; byl vzdělaný, žádný nevzdělanec; nebyl sprostý, ale uhlazený; a přece, tady ho vidíte, jak bez ohledu na hrdost, počestnost anebo cit klesá tak hluboko, že se propůjčuje k ukradení černocho, a tím přede všemi lidmi uvaluje hanbu na sebe a uvaluje hanbu na rodinu; vůbec mi to nešlo do hlavy. Bylo to do nebe volající a já věděl, že bych se měl ozvat a že bych mu to jako opravdový přítel měl říct naplno a že bych ho měl přimět, aby celé věci rovnou nechal a zachránil se. A já mu to taky začal říkat; ale on mě zarazil a povídá:

„Nemyslíš, že vím, co dělám? Nemyslíš, že většinou celkem vím, co dělám?“

„Víš.“

„Neřekl jsem, že pomůžu ukrást toho černocho?“

„Řekl.“

„No tak!“

Víc toho Tom neřekl a víc jsem neřekl ani já. Bylo darmo mluvit, protože když Tom řekl, že něco udělá, vždycky to udělal. Ale pořád jsem ještě nerozuměl, proč se toho chce účastnit; tak jsem to prostě nechal plavat a už jsem si s tím nelámal hlavu. Když si to tak pevně umínil, já za to nemohl.

Když jsme se vrátili domů, bylo už všude zhasnuto a ticho; tak jsme šli po dvoře dál

obhlédnout domek a smetiště. Šli jsme dvorem proto, abychom viděli, co budou dělat psi. Znali nás, a tak nedělali víc povyku, než dělají vesničtí psi, když se v noci něco šustne. Když jsme přišli k domku, podívali jsme se na průčelí a na obě boční stěny. A na boční stěně, kterou jsem předtím neviděl – byla to severní strana –, jsme našli nezasklené čtvercové okno; bylo obstojně vysoko a bylo zatlučené jenom napříč jedním tlustým prknem. Povídám:

„Tak to bychom měli. Díra je dost velká, aby se Jim mohl protáhnout, jen co utrhneme prkno.“

Povídá Tom:

„To je tak jednoduché jako hrát mlýnek nebo jít za školu. Doufám, pevně doufám, že najdeme něco složitějšího, než je tohle, Hucku Finne.“

„Dobrá,“ povídám já, „jakpak kdybychom tedy propilovali zed’ – tak jak jsem to udělal tenkrát, když jsem byl zavražděný?“

„To už by bylo lepší,“ povídá Tom. „Je to skutečně tajemné, dá to práci a nebylo by to špatné,“ povídá Tom, „ale vsadím se s tebou, že přijdeme na něco, co trvá dvakrát tak dlouho. Není žádný spěch; pojd’me se podívat dál.“

Mezi domkem a mezi plotem, tedy k zadní stěně domku, byla přistavěna kolna, která sahala až k okapu chaty a byla udělaná z prken. Byla tak dlouhá jako domek, ale ne tak široká; měřila do hloubky necelé dva metry. Dveře do kolny byly na jižní straně a byly zavřené visacím zámkem. Tom šel ke kotli na vaření mýdla a něco tam hledal. Za chvíli přišel a nesl tu železnou věc, co se s ní sundává poklice; tím vypáčil jednu skobu. Řetěz spadl na zem a my otevřeli dveře a šli dovnitř a zavřeli za sebou; škrkli jsme sirkou a vidíme, že kolna je u chaty jenom přistavěná, ale nemá s ní žádné spojení. Podlahu to nemělo a nebylo v tom vůbec nic než pár starých, rezavých motyček, lopat a krumpáčů a zmrzačený pluh. Sirka zhasla a náš zájem taky; vyšli jsme ven, zandali skobu a dveře byly zamčeny jako předtím. Tom měl ukrutánskou radost. Povídá:

„Teď je to v pořádku. My ho osvobodíme podkopem ! Zabere to asi týden.“

Potom jsme šli domů. Já šel zadními dveřmi – stačilo zatáhnout za řemínek petlice, protože oni zde nikdy nezamykají –, ale Tomu Sawyerovi to ovšem nebylo dost romantické; nedal a musel lézt nahoru po hromosvodu. Třikrát se dostal až do polovičky, ale pokaždé zase spadl a potřetí si málem vyrazil mozek, takže myslel, že to bude muset vzdát; ale když si odpočinul, řekl, že to zkusí do čtvrtice, a tentokrát se nahoru dostal.

Ráno jsme byli vzhůru za svítání a seběhli jsme na dvůr, dolů k chaloupkám černochoů, abychom se pomazlili se psy a skamarádili se s černochem, který krmil Jima, – jestli je to Jim, kdo dostával to jídlo, černoši právě končili snídani a chystali se na pole; Jimův

černoch skládal do kastrolu chleba a maso a podobné; zatímco ostatní odcházeli, kdosi přinesl z domu klíč.

Jimův černoch měl dobrácký, přihlouplý obličej a kudrnaté vlasy měl stočené do chumáčků obtočených nitěmi. To bylo proti čarodějnicím. Říkal, že ho teď čarodějnice v noci hrozně sužují a provádějí mu zlé kousky a že proto vidí všelijaké divné věci a slyší divná slova a divné zvuky a že snad jakživ ještě nebyl tak dlouhou dobu uhranutý jako teď. Když nám to vyprávěl, dostal se do takové ráže, že načisto zapomněl, co měl udělat. Proto mu Tom řekl:

„Nač je to jídlo? Půjdeš krmit psy?“

Černoch se začal usmívat a úsměv se mu šířil po tváři jako kruhy, když hodíte kámen do bahnitě louže. Potom povídá:

„Ano, pane Sid, jednoho psa jdu krmit. A je to zvláštní pes, když na to přijde. Chtěl byste se jít na něho podívat?“

„Ano.“

Šťouchl jsem Toma a šeptám mu:

„Teď tam chceš jít? Za denního světla? To přece v plánu nebylo.“

„Ne, nebylo. Ale je to v plánu teď.“

Aby ho husa koplá. Šel jsem s ním, ale vůbec se mi to nechtělo líbit. Když jsme vešli do domku, nic jsme neviděli, jaká tam byla tma; ale Jim tam byl, doopravdy a skutečně. Viděl nás a zavolal:

„Hucku, Hucku ! A ty má svatá dobroto! Není to pan Tom?“

Já věděl, jak to dopadne; zrovna tak jsem to čekal. Ale co mám dělat, to jsem nevěděl; a i kdybych to byl věděl, nebyl bych to mohl udělat, protože černoch skočil Jimovi do řeči a povídá:

„Pro pět ran! On vás, páni, zná?“

Teď už jsme se rozkoukali. Tom se díval na černocha upřeně a jakoby tázavě a povídá:

„Kdo nás má znát?“

„No, tady ten uteklý černoch.“

„Nemyslím, že nás zná; ale kdo ti to nakukal?“

„Kdo mi to nakukal? Cožpak vás zrovna teď nevolal, jako by vás znal?“

Povídá Tom, jako by se octl před záhadou:

„To je moc podivné. Kdo volal? Kdy volal? Co volal?“ Obrátil se ke mně, klidně klid'ánko, a povídá: „Slyšel jsi ty snad něco volat?“

Tot' se ví, co mi zbývalo? Mohl jsem říct jen jedno, tak jsem to řekl. Povídám:

„Ne. Já neslyšel, že by někdo byl něco řekl.“

Pak se Tom obrátil k Jimovi, díval se na něho, jako by ho viděl poprvé v životě, a pak

povídá:

„Volals něco?“

„Ne, pane,“ povídá Jim, „ Já jsem neřekl vůbec nic, pane.“

„Ani slovo?“

„Ne, pane, já neřekl ani slovo.“

„Viděls nás už někdy?“

„Ne, pane; pokud já vím, ještě jakživ ne.“

Tak se Tom zase obrátil k černochovi, který vyvaloval oči a byl ukrutně vystrašen, a řekl mu dost přísně:

„Co se to s tebou děje? Jak jsi přišel na to, že někdo měl volat?“

„Ó, ó, to jsou ty neřádné čarodějnice, pane. Radš bych se už neviděl. Ty čarodějnice mi nedají pokoj a ještě mě umoří k smrti, jak mě straší. Prosím, prosím, nikomu o tom nic neříkejte, pane, sic mě starý pan Silas bude moc hubovat; protože on říká, že na světě žádné čarodějnice nejsou . Škoda že tu teď není, věčná škoda. To bych rád věděl, co by řekl, kdyby zde byl. Sázím krk, že by se z toho tentokrát nemohl vyzout. Ale tak to chodí. Člověk, který je zabeďněný, zůstane zabeďněný; na nic se nechce podívat, aby na to sám přišel, a když vy na to přijdete, tak vám nevěří.“

Tom mu dal desetník a řekl, že to nikomu nepoví; a řekl mu, aby si ještě přikoupil nitě a udělal si na hlavě ještě víc chomáčků. A potom se Tom podíval na Jima a řekl:

„Tak nevím, zda strýc Silas tohohle černocho neoběsí. Kdybych já chytil černocho, který byl tak nevděčný, že utekl, já bych ho nevracel, já bych ho pověsil . “ A zatímco černocho šel ke dveřím, aby se podíval na desetník a kouzl do něho, jestli je pravý, Tom zašeptal Jimovi:

„Nikdy neříkej, že nás znáš. A až uslyšíš v noci kopání, tak jsme to my. My tě osvobodíme . “

Jim ještě stačil popadnout naše ruce a stisknout je; potom se černocho vrátil a my mu řekli, že zase přijdeme, bude-li chtít; a on řekl, že by byl rád, kdybychom přišli, obzvlášť když sem jde za tmy, protože se čarodějnice do něho dávají nejvíce za tmy, takže je rád, když má kolem sebe lidi.

KAPITOLA XXXV

Do snídaně rodiny byla ještě aspoň hodina, tak jsme zašli do lesa; Tom totiž řekl, že potřebujeme nějaké světlo, při kterém budeme kopat, a lucerna že dává světla příliš moc a mohla by nás prozradit; že tedy potřebujeme hromadu ztrouchnivělého dříví, kterému se říká „liščí oheň“ a které ve tmě vydává mírnou zář. Tak jsme nasbírali náruč

ztrouchnivělých kusů a ukryli je v podrostu. Potom jsme si sedli, abychom si odpočinuli, a Tom povídá jaksi mrzutě:

„Kat aby to spral. Celá věc je tak snadná a hloupá, že snadnější a hloupější už ani nemůže být. A proto je tak zatra obtížné sestavit obtížný plán. Nikde není žádný ponocný, žádný hlídač, žádný strážný, kterého by bylo třeba omámit – a přece by tu měl být. Ale zatím tady není ani pes, kterému bychom mohli dát sežrat pilulku na spaní. Nebo ten Jim – je připoután za nohu třímetrovým řetězem k noze své postele. Ale stačí nadzvednout postel a vyvléct řetěz. A strýc Silas důvěruje prostě každému; posílá klíček tomu praštěnému černochovi, ale neposílá nikoho, kdo by toho černocha hlídal. Jim už mohl dávno utéct tím oknem, jenže by s třímetrovým řetězem na noze daleko nedošel. Aby do toho do všeho... Hucku. Je to hrozně hloupá situace. Všecky nesnáze si musíme vynalézt sami. No, žádná pomoc odnikud; musíme vařit z vody a musíme ukázat, co umíme. Ještěže máme jednu útěchu: Je větší sláva dostat ho na svobodu přes četné překážky a nebezpečí, která jsme museli sestavit z vlastní hlavy, když je nedodali lidé, jejichž povinností bylo překážky a nebezpečí dodat. Tak si například vezmi otázku té lucerny. Holá pravda je, že prostě musíme dělat, jako by lucerna byla nebezpečná. Ve skutečnosti bychom si sem mohli pozvat pochodňový průvod, aby nám svítil na práci, a nikdo by si toho nevšiml. Ale abych nezapomněl, musíme nejdřív sehnat něco, z čeho by se dala udělat pilka.“

„Nač potřebujeme pilku?“

„Nač potřebujeme pilku? Cožpak nemusíme přepilovat nohu od Jimovy postele, když chceme uvolnit řetěz?“

„Ale vždyť jsi sám říkal, že tu postel jde zvednout a řetěz vyvléct.“

„To je ti podobné, Hucku Finne, to jsi celý ty. Díváš se na věci, jako kdybys ještě nebyl odrostl školce. Cožpak jsi v životě nečetl vůbec žádnou knihu? Nečetl jsi nic o baronu Trenckovi, ani o Casanovi, ani o Benvenutovi Cellinim, ani o Jindřichovi čtvrtém, ani o jiném takovém hrdinovi? (Tom zde uvádí osoby, které pro své dobrodružné životy vešly do populární románové literatury a v jejichž pestrých osudech, spojených často s nebezpečnými úniky, hledal inspiraci pro Jimovo „osvobozování“. Neohrožený baron Trenck (1711-1749), plukovník rakouských pandúrů, byl vězněn pro nekázeň a brutální chování, proslul pak dalšími husarskými kousky, ale nakonec byl obviněn, že pomohl k útěku zajatému pruskému králi a odsouzen k doživotnímu vězení na Špilberku, kde zemřel. Italský dobrodruh Giacomo Casanova (1725-1798) vylíčil své eskapády v slavných Pamětech. Florentský zlatník a sochař Benvenuto Cellini (1500-1571) popsal události svého rušného života v neméně slavné autobiografii a jeho geniální útěk z Andělského hradu v Římě vylíčil i Tomův očividně oblíbený Alexandre Dumas v románě Králův

klenotník. Jindřichem čtvrtým je podle následující narážky na Navarru zřejmě míněn Jindřich Navarský, vůdce hugenotů, který přežil krvavou bartolomějskou noc (24. srpna 1572), načasovanou na dobu jeho svatby s královou sestrou Markétou, po několika nezdařených pokusech se mu podařilo uprchnout ode dvora a později za válek mezi katolíky a nekatolíky nastoupil na francouzský trůn jako Jindřich IV. (vládl 1589-1610.) Kdo to jakživ slyšel, osvobozovat vězně takovým staropanenským způsobem? Ne; nejlepší autority se shodují v tom, že je třeba přepilovat nohu postele, ale nechat ji naoko, jak je; piliny se musejí spolknout, aby to nebylo znát, a propilované místo se musí zamazat trochou mastné špíny, takže ani nejbystřejší velitel pevnosti nevidí, že někdo něco piloval, a myslí, že noha od postele je v bezvadném stavu. Pak, v noci, když jsi připraven k útěku, do přepilované nohy čutneš, noha se poroučí, vyvlečeš řetěz a už to máš. Stačí, když přivážeš svůj provazový žebřík k cimbuří, svezeš se dolů, zlomíš si v zahradním příkopu nohu – protože provazový žebřík je o pět metrů osmdesát kratší – a tam už tě čekají komoňové a tvoji věrní vazalové, kteří tě popadnou, přehodí si tě přes sedlo, a šup! už jedeš do své rodné Provence nebo Navarry nebo odkud jsi. Tak parádně se to dělá, Hucku. Škoda že u té kolny není hradní příkop. Budeme-li mít v noci úniku kdy, tak ho tam vykopeme.“

Povídám já:

„Nač potřebujeme hradní příkop, když chceme Jima vytáhnout zpod domku?“

Ale Tom mě už vůbec neslyšel. Zapomněl na mne a na všecko kolem. Seděl s bradou v dlani a přemýšlel. Na chvílku vzdechl a potřásl hlavou; potom vzdechl ještě jednou a povídá:

„Ne, to by nešlo – nutnost toho není dostatečně naléhavá.“

„Nutnost pro co není dostatečně naléhavá?“ povídám.

„Pro upilování Jimovy nohy,“ povídá Tom.

„Jdi do háje,“ já na to, „pro to není vůbec žádná nutnost. A nač bys mu vůbec chtěl nohu pilovat?“

„No, některé z nejlepších autorit to udělaly. Nemohly se vyvléct z řetězu, tak si prostě uřízly ruku a mazaly odtamtud. A noha by byla ještě lepší než ruka. Ale musíme to pustit k vodě. V tomto případě není nutnost dost naléhavá; a kromě toho Jim je černoš a nechápal by důvody; neměl by pochopení pro evropské mravy a obyčeje; tak toho necháme. Ale je tu aspoň něco jiného – dáme mu provazový žebřík; můžeme roztrhat prostěradla a udělat mu z nich žebřík; to je snadné. A pošleme mu ho zapečený do paštiky (Paštika je nejbližší, ale nikoliv dokonalý překlad amerického „pie“. Pie je masitá nebo ovocná sekaná, zapečená do pevného těstového obalu. Taková „paštika“ mívá – podle počtu lidí, pro který je určena –

pozoruhodně velké rozměry, i jako např. náš venkovský pekáč na buchty. (Pozn. překl.)) ; většinou se to tak dělá. A já už jedl horší věci.“

„Nepovídej, Tome Sawyere,“ povídám. „Jim vůbec nepotřebuje provazový žebřík.“

„Ty nepovídej! Potřebuje provazový žebřík, jenomže ty tomu nerozumíš. Musí mít provazový žebřík; všichni ho mají.“

„A co s ním, u všech všudy, bude dělat?“

„Co s ním bude dělat? Může ho schovat do postele, no ne? Tak se to dělá; a Jim to musí udělat také. Hucku, mně se zdá, že nechceš dělat nic, co nařizují pravidla; chceš pořád zavádět nějaké novoty. Dejme tomu, že s tím žebříkem nebude dělat nic. Ale nezbude tam v posteli po něm jako stopa? A nemyslíš, že lidé budou chtít stopu? To se ví, že budou chtít najít uprchlíkovu stopu. A ty bys jim žádnou nechtěl nechat? To by byla pěkná ostuda, to ti řeknu. Jakživ jsem něco takového neslyšel.“

„Dobrá,“ povídám já, „když je to předpis, tak ať pro mě za mě ten žebřík dostane, protože nechci kazit žádné předpisy; ale jedno ti povídám. Tome Sawyere, – jestli na ten žebřík pro Jima roztrháme naše prostěradlo, vypijeme si to od tety Sally, jako že dvě a dvě jsou čtyři. Jak já na to koukám, žebřík upletený ze stromové kůry, třeba z bílého ořechu, nestojí nic a ničím neplýtvá a dá se nacpat do těsta a schovat v slamníku stejně jako ten tvůj žebřík hadrový. A pokud jde o Jima, Jim z toho nemá pojem, takže jemu to bude jedno, z čeho ten žebřík –“

„Jdi do háje, Hucku Finne. Kdybych byl tak nevzdělaný jako ty, byl bych zticha. Já bych na tvém místě ani nemukl. Kdo jakživ slyšel, že by vězeň uprchl z pevnosti pomocí žebříku ze stromové kůry? Je to prostě k smíchu.“

„Dobrá, Tome, dělej, jak umíš, ale dej si poradit; neberme naše prostěradlo. Já raději půjčím nějaké z těch, co se suší na šňůře.“

„Půjč taky košili.“

„Nač potřebujeme košili, Tome?“

„Aby si Jim na ní mohl vést deník.“

„Deník? Nehoupej! Jim neumí psát.“

„Dejme tomu, že neumí psát, ale jistě může na košili kreslit značky, když mu uděláme pero – buď ze staré lžice nebo z kusu staré železné obruče od sudu.“

„Ale, Tome, můžeme přece vytrhnout huse brk a udělat mu péro; bude lepší; a taky to půjde rychleji.“

„Věžňům nepobíhají husy po podzemních kobkách, aby jim mohli vytrhávat brka, ty popleto. Věžňové si vždycky vyrábějí pera z nejtvrďšího, nejpevnějšího a nejotravnějšího starého mosazného svícnu nebo něčeho takového, k čemu se dostanou. A pilování jim trvá

týdny a týdny a měsíce a měsíce, protože to musejí dělat třením o zeď. Vězeň by jakživ nepoužil husího brku, i kdyby ho měl. Bylo by to proti předpisům.“

„Jak chceš. Ale z čeho mu uděláme inkoust?“

„Četní vězňové si vyrábějí inkoust z železného rezu a ze slz; ale to dělá jen ta obyčejná sorta a pak ženské; nejlepší autority píší vlastní krví. Jim to může udělat taky; a když bude chtít poslat obyčejnou běžnou zprávičku, aby dal světu vědět, kde je držán v zajetí, může to napsat vidličkou na dno cínového talíře, a vyhodit talíř oknem. Železná maska (Tajemný vězeň Ludvíka XIV., který i ve vězení musel nosit masku, aby ani žalárnici nespátřili jeho tvář. Nakonec byl držen v pařížské Bastile, kde prý také roku 1703 zemřel. Jeho totožnost zůstala nezjištěna. Záhada dala podnět k různým románovým zpracováním.) to vždycky tak dělávala a je to také zatra dobrý způsob.“

„Ale Jim nemá cínové talíře. Jídlo se mu nosí v kastrolu.“

„To nevadí. My mu nějaké opatříme.“

„A kdo bude umět jeho zprávu přečíst?“

„To s tím nemá co dělat, Hucku Finne. Jim jenom musí psát na talíře a vyhazovat je oknem. Nejsi povinen umět to přečíst. Většinu toho, co vězňové píší na talíře nebo kamkoli jinam, nemůže beztak vůbec nikdo přečíst.“

„Tak nač potom kazí talíře?“

„U všech všudy, vždyť to nejsou jejich talíře.“

„No ale jsou to něčí talíře, no ne?“

„No a? Co vězňovi záleží na tom, čí –“

Právě jsme zaslechli, jak svolávají rodinu k snídani, tak toho Tom nechal a my metli domů. Během dopoledne jsme si půjčili ze šňůry prostěradlo a bílou košili. Našel jsem starý pytel, dal jsem to do něho a pak jsme šli pro „liščí oheň“ a dali ho tam taky. Říkal jsem tomu půjčit si, protože tak to nazýval táta; Tom říkal, že to není půjčování, ale kradení. Říkal, že vystupuje jménem vězně a vězňovi že na tom houby záleží, jak se k věcem dostane, jen když se k nim dostane, a nikdo to vězňovi nezazlívá. Pro vězně není žádný zločin ukrást věc, kterou potřebuje, aby mohl utéct, říkal Tom; na to má právo; a tak dokud jsme vystupovali jménem vězně, měli jsme plné právo ukrást zde cokoliv, co jsme jakýmkoliv způsobem potřebovali k útěku z vězení. Říkal, že kdybychom nebyli vězni, že by to bylo něco načisto jiného a že jenom sprost'ák a darebák by kradl, když není vězněm. Tak jsme si řekli, že ukradneme všecko, co nám přijde pod ruku. A přece Tom potom jednou hrozně vyváděl, když jsem ze záhonu černochoů ukradl meloun a snědl ho; musel jsem jít a dát černochoům desetník a nesměl jsem říct, zač to je. Tom řekl, že to myslel tak, že můžeme krást všecko, co potřebujeme. Dobrá, povídám, vždyť já ten meloun potřeboval. Ale on

řekl, že jsem ho nepotřeboval k útěku z vězení a v tom že je ten rozdíl. Řekl, že kdybych byl meloun potřeboval na schování a propašování nože, kterým by Jim mohl zabít velitele pevnosti nebo vrchního žalávníka, že by to bylo bývalo v pořádku. Nechal jsem to plavat a nehádal jsem se, ačkoliv – povídám sám sobě – co má člověk z toho, že dělá vězně, když musí uvažovat na apatykářských vážkách pokaždé, když se mu šikne d'obnout meloun.

Ale abych se vrátil k věci – čekali jsme dopoledne, až všichni byli u své práce a dvůr byl prázdný; potom Tom odnesl pytel do kolny, zatímco já stál kousek opodál a dával pozor. Za chvíli Tom vylezl z kolny a povídá:

„Všecko je v pořádku, až na náradí; a to se dá snadno zařídit .“

„Náradí?“ povídám já.

„Ano .“

„Náradí na co?“

„No na kopání. Přece se k němu nebudeme prohledávat.“

„A ty staré krumpáče a ostatní věci v kolně – ty ti nejsou dost dobré? Ty nestačí na udělání podkopu pro černocho?“ povídám já.

Obrátil se ke mně a podíval se na mě tak soucitně, že by člověka k slzám dojal, a povídá:

„Hucku Finne, slyšels jakživ , že by vězeň měl ve skříni krumpáče a lopaty a ostatní moderní příslušenství, kterým by se mohl prokopat? Ptám se tě – máš-li vůbec špetku zdravého rozumu –, jaký nárok na hrdinství by měl člověk, který by se dostal na svobodu takovým způsobem? To by mu přece mohli rovnou půjčit klíč a hotovo. Krumpáče a lopaty, člověče, by nedali ani královi.“

„Tak,“ povídám já, „když nemůžeme potřebovat krumpáče a lopaty, co tedy potřebujeme?“

„Dva příbory.“

„Na podkopání domku?“

„Ano.“

„Neblázni, Tome, to je přece pitomost.“

„Vůbec na tom nezáleží, jak pitomé to je; je to správný

446

způsob, a předpisový způsob. Jiný způsob není – aspoň já jsem o jiném jakživ neslyšel a já četl všechny knížky, které o tom podávají informace. Všichni se prokopávají pomocí stolního nože – a ne aby sis myslel, že se prokopávají jenom hlínou; většinou se prokopávají pevnou skálou. Trvá jim to týdny a týdny a většinou to nebere vůbec žádný konec. Jen se podívej na toho vězně, který byl v nejhlubší podzemní kobce zámku Dýf (Tom zde po svém vykládá Dumasova Hraběte Monte Crista. Pevnost If (Château d'Iff), kde byl Edmond Dantès vězněn čtrnáct let, než se mu podařilo uprchnout, je sice u

Marseille, nikoli však v „marslilleském“ přístavu.) v marslilleském přístavu; ten se prokopával taky tak; co myslíš, jak dlouho mu to trvalo.“

„Nevím.“

„Tak hádej!“

„Nevím. Půl druhého měsíce?“

„Třicet sedm let – a vylezl v Číně. Tak se to dělá. Škoda že tahle pevnost nestojí na skále“

„Jim nikoho v Číně nezná.“

„To vůbec nevádí. Ten druhý tam taky nikoho neznal. Ale ty se vždycky chytáš slovíček a vedlejších podrobností. Proč se nedržíš hlavní věci?“

„Dobrá, dobrá – mně je jedno, kde vyleze; hlavní věc je, že vyleze. A myslím, že Jim na to bude koukat stejně. Ale jedno je jisté – Jim je příliš starý, než abychom ho vyhrabávali stolním nožem. Tak dlouho by nám nevydržel.“

„Však on nám vydrží, nic se neboj. Snad si nemyslíš, že nám podkopání hliněných základů bude trvat sedmatřicet let?“

„Jak dlouho to bude trvat, Tome?“

„No nemůžeme si dovolit piplat se s tím tak dlouho, jak bychom měli, protože strýc Silas může co nevidět dostat zprávu z New Orleansu, že Jim není odtamtud. Potom strýc Silas dá do novin inzerát nebo udělá něco podobného. Proto by bylo riskantní kopat tak dlouho, jak bychom měli. Vlastně by to podle předpisu mělo trvat, myslím, takové dva roky, ale tolik času nemáme. Protože věci jsou tak nejisté, doporučuji toto: Budeme kopat tak dobře a tak rychle, jak to dokážeme; a potom můžeme dělat, jako by to trvalo sedmatřicet let. Vykopeme tunel co nejrychleji a při prvním poplachu můžeme Jima hned vytáhnout. Myslím, že to tak bude nejlepší .“

„Konečně jsi řekl rozumné slovo,“ povídám já. „Dělat ‚jako by‘ nic nestojí; dělat ‚jako by‘ nedá žádnou fušku; a pomůže-li to, můžeme pro mě a za mě dělat, jako by nám to bylo trvalo sto padesát let. Vůbec by mě to nenamáhalo, jakmile bych se v tom naučil chodit. A teď se nenápadně odsunu a d’obnu dva stolní nože.“

„Dobni tři,“ povídá Tom; „z jednoho budeme muset udělat pilku.“

„Tome,“ povídám já, „jestliže to není proti předpisům a jestli to není bezbožnost, tak bych tě chtěl upozornit, že pod šindeli za udírnou se válí stará rezavá pila.“

Tom se na mě podíval pohledem unaveným a beznadějným a povídá:

„S tebou je darmo mluvit, Hucku, nic se nenaučíš. Běž a d’obni ty nože – tři kusy .“ Tak jsem to udělal.

Večer, když jsme si byli jisti, že všichni už spí, sjeli jsme po hromosvodu a zavřeli se v kůlně; vysypali jsme „liščí oheň“ na hromadu a dali se do toho. Napřed jsme si udělali místo – asi půl druhého metru – uprostřed dolní klády; všecko jsme odstrčili stranou a Tom řekl, že jsme zrovna v místech za Jimovou postelí a že se pod ni podkopeme; a až tam budeme, že nikdo v domku nic nepozná a žádnou díru neuvidí, protože přehoz z Jimovy postele sahá až na zem, a musel bys ho zvednout a podívat se pod postel, abys díru viděl. Tak jsme stolními noži kopali a kopali až skorem do půlnoci; pak už jsme byli utahaní jak psi a ruce jsme měli samý puchýř, ale práci nebylo dohromady vidět žádnou. Nakonec jsem řekl:

„Tome Sawyere, tohle není fuška na sedmatřicet let, tohle je fuška na osmatřicet let.“

Tom neodpověděl nic, jen vzdychl a za chvíli přestal kopat a hezky dlouho nedělal nic a já věděl, že přemýšlí. Potom povídá:

„Málo naplat, Hucku, takhle to nepůjde. Kdybychom byli vězni, šlo by to, protože bychom na to měli let, co bychom chtěli, a nebyl by žádný spěch; a každý den bychom mohli kopat jen několik minut, když se střídají stráže, a tak bychom neměli puchýře a mohli bychom to dělat léta letoucí správně, jak se to má dělat. Ale my se s tím nemůžeme babrat; my sebou musíme hodit, my nemáme času nazbyt. Kdybychom měli takhle kopat ještě jednu noc, museli bychom udělat týden přestávku, aby se nám zahojily ruce. Dřív než za týden bychom nůž nemohli vzít do ruky.“

„Tak co tedy uděláme, Tome?“

„Povím ti. Není to správné a není to morální a nechtěl bych, aby se to rozneslo mezi lidi; ale nic jiného nám nezbyvá; musíme se prokopat krumpáči a dělat, jako by to byly stolní nože.“

„To je řeč,“ povídám já. „Rosteš do rozumu, Tome Sawyere,“ povídám, „morálka sem, morálka tam, krumpáč – to je ono; a pokud jde o mě, mně je morálka beztak fuk. Když jdu krást černocho nebo meloun nebo čítanku z nedělní školy, nebudu si moc vybírat, jak to udělám, jen když to udělám. Chci toho černocho nebo ten meloun nebo tu čítanku – a když je krumpáč věc, kterou se nejsnadněji dokopu toho černocho nebo toho melounu nebo té čítanky, vezmu krumpáč; a houby s octem mi bude záležet na autoritách.“

„Abys věděl,“ povídá Tom, „v tom případě tu je omluva pro krumpáče a pro děláni ‚jako by‘; kdyby tomu tak nebylo, neschválil bych to a nedopustil bych porušování pravidel – protože předpis je předpis a nikdo nemá práva proti němu hřešit, ledaže by to byl člověk nevzdělaný, který neví, co se patří. Ty by sis mohl dovolit vykopávat Jima krumpáčem a nedělat přitom, jako by to byl stolní nůž, protože nevíš, co se patří; ale já si to dovolit nemůžu, protože vím, co se patří. Podej mi stolní nůž.“

Měl sice svůj v ruce, ale dal jsem mu ještě svůj. Praštil s ním o zem a povídá:

„Dej mi stolní nůž!“

Nevěděl jsem, co mám dělat, ale pak jsem na to přišel. Prohrábl jsem staré harampádí, našel jsem krumpáč a podal jsem mu ho. Tom ho vzal, nic neřekl a dal se do práce.

Tom byl vždycky takový. Moc si potrpěl na zásady.

Já popadl lopatu a kopali jsme a odhazovali, až nám šosy litaly. Dřeli jsme půl hodiny; déle jsme to už nevydrželi, ale práci bylo vidět, jáma byla už pěkně hluboká. Když jsem byl nahoře ve světnici, podíval jsem se z okna a vidím, že Tom potí krev na hromosvodu, ale nic mu to nebylo platné, vylézt nemohl, protože měl ruce moc bolavé. Nakonec povídá:

„Je to marné, nejde to. Co mám dělat? Jestli máš nápad, tak mi porad!“

„Nápad bych měl,“ povídám, „ale nevím, jestli není proti předpisům. Pojd' nahoru po schodech a dělej, jako by to byl hromosvod.“

Tak to udělal.

Druhý den ukradl Tom v domě tombakovou (Tombak je slitina mědi a zinku.) lžici a mosazný svícen, aby z toho udělal pro Jima pera, a také šest lojových svíček; a já se točil kolem černošských chaloupek a číhal na příležitost, a ukradl tři cínové talíře. Tom říkal, že tři je málo; ale já řekl, že až je Jim vyhodí, že je beztak nikdo neuvidí, protože zapadnou do vysokého plevele pod oknem, a že je tedy můžeme Jimovi přihrát zpátky, takže jich bude moct používat znovu. Tom se upokojil a povídá:

„Teď musíme vyšpekulovat, jak to zařídit, aby Jim ty věci dostal.“

„Vezmeme mu je dírou,“ povídám já, „až bude prokopaná.“

Jenom se po mně opovržlivě podíval, řekl cosi, jako že nikdo ještě jakživ neslyšel takovou pitomost, a potom spekuloval dál. Za chvílečku řekl, že vymyslel pár způsobů, ale že teď ještě není třeba rozhodnout, kterého použije. Řekl, že napřed musíme vyrozumět Jima.

Toho večera jsme sjeli po hromosvodu krátce po desáté a vzali s sebou svíčku; pod oknem jsme chvíli naslouchali a slyšeli jsme Jima chrápat; tak jsme hodili svíčku dovnitř, ale to ho nezbudilo. Potom jsme si plivli do dlaní, popadli krumpáč a lopatu a za takové půl třetí hodiny jsme byli hotovi. Vylezli jsme pod Jimovou postelí a šmátrali jsme kolem, až jsme našli svíčku; zapálili jsme ji a postáli chvíli nad Jimem; vyhlížel dobře a zdravě; potom jsme ho pomalu a povlovné vzbudili. Radostí, že nás vidí, málem brečel; a říkal nám milánku a zlatíčko a podobně, nač si jen vzpomněl, a navrhoval, abychom sehnali kalené dláto a přesekli řetěz u jeho nohy a abychom bez meškání práskli do bot. Ale Tom mu vysvětlil, že by to bylo proti předpisům, a sedl si a vyložil mu celý plán i s tím, že ho můžeme změnit každou minutu, kdyby se strhl poplach; a říkal, aby se Jim nebál, protože se postaráme, aby se určitě dostal na svobodu. Tak Jim řekl, že je svolný, a potom jsme

seděli a povídali si o starých časech a pak se Tom začal Jima vyptávat; a když mu Jim řekl, že strýc Silas se přichází každý den nebo obden s Jimem modlit a teta Sally že se chodívá dívat, má-li Jim všechno, co potřebuje, a má-li dost jídla, a že oba jsou na něho hodní ažaž, Tom řekl:

„Teď vím, jak to zaonačit. Budeme ti ty věci posílat po nich.“

Já jsem řekl: „Nic takového nebudeš dělat; je to snad nejoslovštější nápad, s jakým jsem se kdy setkal.“ Ale Tom mě vůbec neposlouchal; mlel dále svou. Takový byl vždycky, když si usmyslel nějaký plán.

Tak řekl Jimovi, že budeme pašovat provazový žebřík a jiné větší předměty prostřednictvím černocho Nata, který mu nosí jídlo, a že on, Jim, musí dávat pozor a nesmí být překvapen a nesmí těsto rozkrajovat před Natem; a drobnější věci že Tom dá do kapes strýcovi Silasovi a Jim je musí odtamtud vyklovnout; a jiné věci že bude přivazovat tetě Sally k pentlím zástěry nebo je strčí do kapsy u zástěry, půjde-li to; a vysvětlil Jimovi, co to bude a nač ty věci budou. A řekl mu, jak má vést deník – krví na košili. Vložil mu všechno od a do zet. Jim většinou vůbec nechápal, že by to mělo nějaký smysl, ale řekl, že my jsme bílí páni, a proto tomu jistě rozumíme líp; a tak byl svolný a povídal, že udělá všechno přesně tak, jak to Tom říká.

Jim měl zásobu dýmek udělaných z kukuřičných košťálů a měl taky dost tabáku; tak jsme si udělali správný společenský dýchánek; potom jsme vylezli dírou a šli domů spát; naše ruce vypadaly – ani se neptejte. Tom byl v ohromné náladě. Řekl, že to byla největší švanda, jakou kdy zažil, a přitom nejinteligentnější, a řekl, kdyby věděl, jak to zaonačit, že by osvobozoval Jima až do naší smrti a že by potom jeho osvobození přenechal našim dětem; neb věřil, že se to Jimovi bude líbit tím víc, čím víc si na to bude zvykat. Řekl, že bychom takovým způsobem mohli Jima osvobozovat třeba osmdesát let, což by byl světový rekord. A řekl, že bychom všichni pak byli slavní, protože jsme při tom nosili svou trochu do mlýna.

Ráno jsme seběhli do dřevníku, rozsekali svícen na pár širokých kousků a Tom si je dal do kapsy i s tombakovou lžící. Pak jsme šli k chaloupkám černocho, a zatímco jsem odváděl Natovu pozornost, Tom vrazil kus svícnu do bochníku chleba, který byl v Jimově kastrolu, a potom jsme doprovodili Nata, abychom viděli, jak to funguje, a fungovalo to ohromně; když Jim kousl do bochánku, málem si vylámal všechny zuby; a opravdu to všechno nemohlo fungovat líp, než to fungovalo. Sám Tom to taky říkal. Jim nedal na sobě vůbec nic znát; dělal, jako by to byl býval kamínek nebo něco takového, co se někdy při pečení připleče do chleba; ale potom už nikdy do ničeho nekousl, pokud do toho napřed na třech čtyřech místech nevrazil vidličku.

A když jsme tak stáli v tom šeru, najednou se zpod Jimovy postele vyřítili dva hafani a za nimi třetí a čtvrtý a řada psů se netrhla, až jich v domku bylo jedenáct. Komůrka jich byla tak plná, že člověk mohl sotva dechu popadnout. My jsme totiž zapomněli zavřít za sebou dveře kůlny. Černoch Nat jenom vykřikl: „Čarodějnice!“ a už se poroučel. Svalil se na zem mezi psy a začal úpět, jako by umíral. Tom rychle otevřel dveře domku, popadl z Jimova kastrolu kus masa a hodil ho ven a psi se vyřítili za masem. Do vteřinky byl venku taky Tom a v mžiku byl zase zpátky a zavřel za sebou.

Věděl jsem, že byl zavřít dveře kůlny. Pak si klekl k černochovi, začal mu domlouvat a staral se o něho a ptal se ho, jestli měl zase nějaké vidění. Nat se posadil, mžikal očima, díval se kolem sebe a povídá:

„Pane Sid, jistě řeknete, že jsem blázen, ale jestli jsem neviděl skoro milión psů nebo d'áblů nebo čeho, ať tady na místě umřu. Já je určitě viděl. Pane Sid, já je cítil, pane, já je cítil – vždyť po mně skákali! Pánbíčku v nebíčku, nic jiného už si na světě nepřeju než dostat nějakou tu čarodějnici do ruky – aspoň jednu! – Aspoň jednou – nic jiného už si nepřeju. Ale ještě víc bych chtěl, aby mě nechaly na pokoji!“

Tom povídá:

„Já ti řeknu, co si já myslím. Proč se sem čarodějnice hrnou zrovna ve chvíli, kdy neseš uprchlému černochovi snídani? Je to jednoduché: čarodějnice mají hlad. Proto jim musíš udělat snídani. Udělej jim čarodějnickou paštiku a budeš mít pokoj.“

„Jémináčku, pane Sid, jak jim mám dělat čarodějnickou paštiku, když nevím, jak se to dělá. Já jsem o takové paštyce vůbec ještě nikdy neslyšel.“

„Tak ti ji budu muset udělat sám.“

„Uděláte to, milánku? Uděláte to opravdu? Budu líbat zem, kam vaše noha stoupla, opravdu budu.“

„Dobrá, já to udělám, protože jsi to ty a protože jsi nám ukázal uprchlého černocho. Ale musíš být velice opatrný. Když sem přijdeme, musíš se k nám otočit zády; a ne aby ses díval, co v tom pekáči je, ať jsme tam dali cokoliv. A taky se nedívej, když Jim bere věci z pekáče. Kdo ví, co by se ti mohlo stát. A především, ne aby ses toho dotýkal.“

„Já a dotýkat se toho, pane Sid? Copak si o mně myslíte, pane Sid? Já bych se toho nedotkl ani konečkem prstu ani za sto tisíc bilionů dolarů.“

KAPITOLA XXXVII

To jsme tedy měli. Tak jsme odešli a zašli na konec dvora, kde byla hromada vyhozených starých krámů, rozbité boty, hadry, prasklé láhve, dřevé plechové nádoby a podobné. Prohrabovali jsme se v tom a přišli na staré umyvadlo; díry jsme ucpali, jak jsme uměli, a

vzali jsme to, abychom v tom upekli paštiku. Ve sklepě jsme do umyvadla nakradli mouku a šli domů, protože byl čas snídaně. Cestou jsme našli pár pokrývačských hřebů; Tom řekl, že přijdou vězňovi vhod, až bude chtít vyrýt do zdí podzemní kobky své jméno a své nářky. V domě jsme slyšeli, jak si děti povídají, že tati a mami půjdou dnes ráno navštívit uprchlého černocho. Tak Tom strčil jeden hřeb do kapsy tetiny zástěry, která ležela na židli, a druhý jsme strčili za stuhu strýcova klobouku, který byl na psacím pultu. Pak jsme šli snídat a Tom strčil strýci Silasovi tombakovou lžici do kapsy kabátu. Teta Sally tu ještě nebyla, tak jsme museli chvíli čekat.

A když přišla, byla uhřátá a červená ve tváři a dopálená. Jak bylo po modlení, začala jednou rukou vztekle nalévat kávu a druhou rukou kárala po hlavě dítko, na které ze svého místa dosáhla. A přitom povídá:

„Celý dům jsem obrátila naruby a všechno je marné. Kam se jen mohla podít tvoje druhá bílá košile?“

Srdce mi chtělo spadnout do kalhot, ale zapletlo se do plic a do jater a do ostatních vnitřností a kousek chlebové kůrky začal putovat za ním krkem dolů a cestou se setkal s kašlem a vyletěl a letěl přes stůl a vzal rovnou do oka jedno z dítek a dítko se začalo svíjet jako červ na udici; krom toho vyrazilo pokřik, za který by se nemusel stydět Indián na válečné stezce; a Tom mírně zmodral kolem žaber a všechno dohromady vytvořilo tak asi na čtvrt minuty situaci, kterou bych byl ochotně prodal hluboko pod cenou, kdyby se byl našel zájemce. Ale potom zase bylo všechno v pořádku. Poničilo nás tak jenom to náhlé překvapení. Strýc Silas řekl:

„Je to vskutku prapodivné a nedovedu si to vysvětlit. Vím naprosto určitě, že jsem ji svlékl, protože –“

„Protože máš na sobě jenom jednu. Jenom si poslechněte mužskou logiku. Já vím, žes ji svlékl, a vím to líp, než kdybych se spoléhala na tvou děravou paměť. Já tu košili viděla včera na šňůře. Viděla jsem ji tam na vlastní oči. Ale stejně je pryč a budeš si muset vzít červenou flanelovou, dokud nebudu mít kdy ušít ti novou bílou. To už bude ve dvou letech třetí, kterou budu šít, člověk aby celý den nic jiného nedělal, než na tebe šil košile; a co s nimi dokážeš udělat, to přesahuje můj rozum. Člověk by řekl, že jsi už dost starý, abys uměl dávat pozor na své věci.“

„Zajisté, Sally, zajisté, vím, že máš pravdu, a opravdu se snažím. Ale v tomto případě snad není celá vina na mně, protože přece s košilemi nemám co dělat, leda když je mám na sobě; a nemyslím, že jsem kdy ztratil košili, kterou jsem měl oblečenou.“

„Za to, Silasi, opravdu nemůžeš. Kdyby člověk mohl ztratit košili, kterou má na sobě, byl bys ji už také ztratil, jak tě znám. Ale košile není ještě všechno. Ztratila se taky lžice a to

taky ještě není všecko. Bylo jich deset a teď je jich jenom devět. Hádám, že tu košili sežralo tele, ale tele určitě nevzalo lžíci.“

„A co se ještě ztratilo, Sally?“

„Šest svíček se ještě ztratilo, když to chceš vědět. Svíčky mohly sníst krysy a patrně je také snědly; vždyť já se divím, že nám krysy už dávno neodnesly celý dům, když si vzpomenu, jak pořád chceš ucpat ty jejich díry a nikdy to neuděláš; a kdyby krysy byly trochu chytřejší, udělaly by si hnízdo na tvé hlavě, Silasi, – ty by sis toho jakživ nevšiml; ale nemůžeme vinit krysy, že snědly lžíci, to je jedenkrát jisté.“

„Máš pravdu, Sally, chyba je na mé straně a uznávám to; byl jsem netečný; ale nedám zítřku uplynout, aniž ty krysí díry ucpu.“

„Ó, jen si nedělej žádné násilí; vůbec to nespíchá; snad se k tomu dostaneš napřesrok – času je dost. Matyldo Angelino Araminto Phelpsová!“

Ťuk! dopadl náprstek a dítě vytáhlo pazourek z cukřenky, jen to hvízdlo. A zrovna v tu chvíli přišla černoška a řekla:

„Paní, ztratilo se prostěradlo .“

„Prostěradlo se ztratilo! Pro pět ran –!“

„Já ty díry dnes určitě ucpu,“ řekl strýc Silas a vypadal ustaraně.

„Prosím tebe, buď zticha – myslíš si, že krysy odnesly prostěradlo? Kam zmizelo to prostěradlo, Alžběto?“

„Jako je nade mnou – vůbec nevím, paní Sally. Včera ještě viselo na šňůře; ale zmizelo; už tam není.“

„To už vypadá na konec světa! Jakživa jsem něco takového neviděla. Košile, prostěradlo, lžíce a šest svící –“

„Paní,“ přiběhla mladá děvečka, mulatka, „chybí nám mosazný svícen.“

„Zmiz odtud, daremnice, nebo něčím po tobě hodím.“

Zkrátka, teta Sally řádila a soptila. Začal jsem číhat na příležitost; chtěl jsem se nenápadně vytrazit a jít do lesa a počkat, až se počasí umírní. Teta Sally vyváděla jako povstalec a měla sólo; všichni ostatní byli jako putičky a nikdo ani nešpetl; a najednou se strýc Silas zatvářil rozpačitě a přihlouple a vytáhl z kapsy chybějící lžíci. Teta Sally ustrnula s otevřenými ústy a s rozhozenýma rukama; a pokud jde o mě, já litoval, že nejsem v Jeruzalémě nebo ještě kousek dál. Ale nelitoval jsem dlouho, neb teta Sally řekla:

„To jsem čekala. Tak tys tu lžíci měl celou dobu v kapse. Patrně tam máš také ty ostatní věci. Jak se tam ta lžíce dostala?“

„Opravdu nevím, Sally,“ řekl omlouvavě, „víš, že bych to řekl, kdybych to věděl. Před snídaní jsem si připravoval kázání na slova Skutků, sedmnáctá, a patrně jsem lžíci strčil

bezděky do kapsy domnívaje se, že to je bible, a asi to tak bude, protože bibli v kapse nemám; ale půjdu se podívat; a je-li bible tam, kde jsem ji měl, bude jisté, že jsem ji nedal do kapsy, a bude to znamenat, že jsem bibli odložil a že jsem vzal lžici a –“

„Ó, pro pět ran! Už toho nech! A seberte se, všichni, sakumpak a jděte si po svých a nechod'te mi na oči, dokud zase nebudu při sobě.“

Já bych to byl slyšel, i kdyby si to byla řekla jen pro sebe, neřkuli když to vykřikla; a byl bych vyskočil a poslechl, i kdybych byl býval mrtvý. Když jsme procházeli obývacím pokojem, starý pan Phelps si vzal klobouk a hřeb padl na zem; starý pán se sehnul, hřeb zvedl a položil ho beze slova na polici a vyšel. Tom ho pozoroval, vzpomněl si na lžici a řekl:

„Po něm už nebudeme posílat nic. Není spolehlivý.“ Potom povídá: „Ale s tou lžičkou nám prokázal dobrou službu a ani o tom neví. Tak my půjdeme a prokážeme jemu dobrou službu a taky o tom nebude vědět. Zaccpeme ty krysí díry .“

Bylo jich ve sklepě požeňnaně a trvalo nám to plnou hodinu, ale práci jsme odvedli čistou, prima a bezvadnou. Potom jsme slyšeli na schodech kroky. Sfoukli jsme světlo a schovali se. Byl to starý pán; v jedné ruce měl svíčku, v druhé nádobíčko na ucpávání. Vypadal duchem nepřítomně a roztržitě, jako by nevěděl, jestli je letos nebo předloni. Zamyšleně se rozhlížel, pak se podíval na první krysí díru, potom na druhou, až je obešel všechny. Pak se zastavil a stál snad nějakých pět minut; loupal ze svíčky lojové slzičky a přemýšlel. Potom se pomalu a jakoby zasněně obrátil ke schodům a povídá:

„I kdybych si tím měl zachránit život, nemohl bych si vzpomenout, kdy jsem to udělal. Mohl bych jí to ukázat a viděla by, že za ty krysy nemohu. Ale nechme toho. Nemyslím, že by to co pomohlo .“

Ještě na schodech si něco brumlal. Když byl pryč, odešli jsme taky. Byl to moc hodný člověk, tenhle starý pán. A pořád ještě je.

Otázka, jak se dostat ke lžici, Toma velmi trápila; řekl, že lžičku rozhodně potřebujeme a že musí vzít rozum do hrsti. Když to vyšpekuloval, řekl mi, jak to uděláme; potom jsme šli a okouněli kolem košíčku se lžicemi, až jsme viděli, že teta Sally přichází; v tu chvíli Tom začal lžice počítat a ty, které spočítal, kladl na stůl. Jednu z nich jsem ztopil a strčil do rukávu a Tom povídá:

„Ale, teto Sally, těch lžiček je pořád jenom devět.“

„Jděte si hrát a nezlobte mě. Je jich deset, sama jsem je počítala .“

„To je zvláštní, tetinečko, já je počítal dvakrát a mně pořád vychází jenom devět .“

Bylo na ní vidět, že je s trpělivostí u konce, ale to se ví, přišla a začala počítat; na jejím místě by také nikdo neodolal.

„Jak je nade mnou – jejich opravdu jenom devět – u všech všudy, co se to tady děje? Mor na to. Počkej, já je spočítám ještě jednou.“

Tak jsem k nim nenápadně přidal lžičku z rukávu, a když skončila počítání, řekla:

„Kat aby tu celou veteš spral, teď je jich deset.“ A vypadala zároveň nakvašeně a zároveň postrašeně. Ale Tom povídá:

„Tetinečko, mně se přece jenom zdá, že jich není deset.“

„Neviděls mě počítat, ty vrtáku?“

„Viděl, ale –“

„Dobře, já je spočítám ještě jednou .“

Ztopil jsem jednu a – to se ví – vyšlo jí devět jako na začátku. Teď byla v ráži. Vzteky se celá třásla. Počítala znovu a znovu, až byla tak zfanfrnělá, že občas počítala i košík za lžičku. A tak jí vyšlo třikrát, že těch lžiček je deset, a třikrát že jich je devět. Potom popadla košík a praštila s ním do kouta světnice, div přitom nezabila kočku; a řekla nám, abychom zmizeli a dali jí pokoj, a ukážeme-li se zde před obědem, že z nás stáhne kůži. Přespočetnou lžici jsme ovšem měli a strčili jsme ji tetě do kapsy u zástěry, když nám teta dávala cestovní rozkaz, a Jim ji dostal zároveň s pokrývačským hřebem ještě dopoledne v naprostém pořádku. Medili jsme si, jak dobře jsme to navlékli, a Tom řekl, že nemusíme litovat námahy; že to stálo za to, protože teď už teta Sally lžice počítat nebude, ani kdyby jí šlo o krk; a kdyby je nakrásně počítala, že si nikdy nebude jistá výsledkem; řekl, že kdyby počítala ještě tři dni, že by přišla načisto o rozum a pak že by toho nechala a byla ochotna zabít každého, kdo by po ní chtěl, aby ty lžičky ještě jednou spočítala.

Tak jsme vrátili prostěradlo na šňůru a ukradli prostěradlo z prádelníku; a střídavě jsme prostěradla kradli ze šňůry a vraceli je do prádelníku a kradli je z prádelníku a vraceli je na šňůru. Když jsme to dělali dva dni, teta Sally už vůbec nevěděla, kolik prostěradel má, a řekla, že už jí je všecko jedno a že se tím nedá připravit o spásu své duše a že nebude prostěradla víckrát počítat, ani kdyby jí šlo o život. Než by je znovu spočítala, že radši umře.

Tak s pomocí telete a krys a zmateného počítání jsme měli v suchu jak prostěradlo, tak i košili a svíčky; pokud jde o svícen, z toho mračna neudeřilo a my věděli, že se časem na to zapomene.

Horší to bylo s paštikou. S tou paštikou jsme měli trampoty až hanba. Udělali jsme ji a upekli jsme ji v lese a nakonec jsme to dokázali, že byla bezvadná; ale měl jsem říct, že jsme ji v lese dělali a pekli, protože to nebylo jen tak. Vypotřebovali jsme plné tři lavory mouky, než jsme na to přišli; byli jsme popáleni na všech možných místech a na oči jsme pro kouř neviděli; abyste tomu rozuměli, my potřebovali jen kůru paštiky, ale nedokázali

jsme ji vyztužit a podepřít, a tak se nám vršek v jednom kuse propadal. Toť se ví, že jsme nakonec přišli věci na kloub; museli jsme s paštikou zároveň péct žebřík. Tak jsme na noc zašli k Jimovi a roztrhali prostěradlo na proužky a splekli je dohromady, a než se rozednilo, měli jsme nádherný provaz; člověka by na něm bylo šlo oběsit. Dělali jsme, jako bychom na tom byli pracovali devět měsíců.

Dopoledne jsme provaz vzali do lesa, ale zase se nám nevešel do paštiky. Protože byl upleten z celého prostěradla, bylo ho dost na čtyřicet paštik, kdybychom jich byli tolik chtěli, a ještě by zbylo dost provazu do polévky a do jitrnic a vím já do čeho ještě. Provazu bylo dost na celý oběd.

Ale tolik jsme toho nepotřebovali. Nám stačilo jen tolik, kolik se vešlo do jedné paštiky, a tak jsme zbytek zahodili. Žádnou z těch paštik jsme nepekli v umyvadle, protože jsme se báli, že by nám vyteklo letování; ale strýček Silas měl ložní ohřívadlo, parádní mosazný kastrol s víkem na přišroubování a s dlouhým dřevěným držákem, kterého si moc cenil, protože pocházelo od předka, který přijel do Ameriky z Anglie s Vilémem Dobyvatelem na Mayfloweru (Vilém Dobyvatel se přeplavil nikoli do Ameriky, ale do Anglie roku 1066, loď Mayflower přivezla anglické kolonisty do Ameriky roku 1620.) nebo podobné časné lodi, a bylo schované v podkroví s množstvím jiného starého nádobí a věcí, kterých si velmi cenil ne proto, že by měly nějakou cenu, neb žádnou cenu neměly, ale byly ceněné jako antikvariáty – však to znáte. To ohřívadlo jsme neveřejně vytáhli a vzali do lesa; první várky se nepovedly, protože jsme s tím ještě neuměli zacházet, ale nakonec jsme upekli učiněnou krasavici. Vymazali jsme ohřívadlo těstem, posadili jsme to do ohně, nacpali do toho hadrový provaz, udělali z těsta střechu a přišroubovali víko. Pak jsme na to nahnuli řeřavé kusy dříví. Vzali jsme to za metrovou rukojeť a pěkně v pohodlí a v chládku jsme to tam drželi čtvrt hodiny. Když jsme to otevřeli, usmívala se na nás paštika, radost se podívat. Ale člověk, který by ji byl chtěl jíst, byl by potřeboval hezkých pár sudů párátek, protože provazový žebřík nesníte jen tak, levou rukou – a když ho sníte, něco zvíte. Zvěděli byste asi taky, jak umí bolet břicho.

Nat se nedíval, když jsme dávali čarodějnickou paštiku do Jimova kastrolu, a tak jsme tam pod jídlo nandali také ty tři cínové talíře: Jim všecko v pořádku dostal, a jakmile byl sám, vypáčil provaz z paštiky a schoval ho do slamníku a vyryl pár značek na cínový talíř a vyhodil ho oknem.

KAPITOLA XXXVIII

Výroba per – a taky pilky – byla dřina otravná až k breku; a Jim říkal, že udělání nápisu bude nejhorší ze všeho. Mínil tím nápis, který vězeň musí vrýt do zdi žaláře. Ale nápis

musel být; Tom říkal, že to bez toho nejde; ještě prý se nestalo, aby pevnostní vězeň nezanechal po sobě svůj nápis a svou zástavu.

„Vezměte si například hraběnku Greyovou (Mocný vévoda Northumberland oženil svého syna Guildforda Dudleye s lady Jane Greyovou (1537-1554), pravnučkou Jindřicha VII., a po smrti Edwarda VI. ji prohlásil královnou; vládla však pouze deset dní a po půlročním uvěznění v londýnském Toweru byla pak se svým manželem popravena.) ,“ povídá Tom, „nebo se podívejte na Gilforda Dudleye nebo na starého Northumberlanda. I když to dá fušku, Hucku, málo naplat – jak by ses z toho chtěl vyzout? Jim musí zanechat nápis a zástavu jako každý jiný.“

Povídá Jim:

„Pane Tom, ale já nemám, co bych zastavil. Já mám všeho všudy kalhoty a tady tu košili, co na ni musím psát deník, jak jste sám říkal.“

„Nepochopils, oč jde, Jime. Zástavu musíš mít – –“

„Poslyš, Tome,“ povídám já. „Jim má pravdu. On opravdu nemá nic, co by mohl zastavit – a jestli myslíš zástavu s erbem, tak tu taky nemá.“

„Nemysli si, že to nevím,“ povídá Tom, „s tím jsem počítal. Ale můžeš dát krk, že erb mít bude, než odsud odejde, – protože odsud odejde správně a předpisově, a příběh jeho úniku nebude vykazovat žádnou poskvrnu.“

Tak zatímco jsme s Jimem brousili pera o cihly – Jim z kusu svícnu a já z té lžičky –, Tom seděl a vymýšlel erb. Za chvíli řekl, že mu těch znaků a erbů napadlo tolik, jeden lepší než druhý, že opravdu neví, pro který se rozhodnout. Ale jeden prý je nejlepší. Povídá:

„Na štítě bude šikmý pruh v pravém dolním boku, barvy zlaté, pes, ležmo v širokém pruhu středním jako rodové znamení, pod tlapou cimbuřovitý řetěz na paměť otroctví, s lomeným břevnem bány zelené a s třemi obráceně lomenými břevny vroubkovanými v azurovém poli, hroty středu štítu skočmo na lomeném středním břevnu. Klenot štítu (Obraz nebo ornament nad horním okrajem erbovního štítu.) : uprchlý černoš s mečem; přes rameno kosmé břevno (Kosmý pruh ve znaku značí v heraldice neušlechtilý původ nositele erbu nebo jeho předka.) , na kterém nese ranec. Po obou stranách znaku heroldské postavy jako štítonoši – což jsme ty a já. Heslo: Maggiore fretta, minore atto . To mám z nějaké knížky, čím víc chvatu, tím míň spěchu, to znamená.“

„Krindypindy,“ povídám já, „a co znamená to ostatní?“

„Na dlouhé vysvětlování teď nemáme kdy,“ povídá Tom, „musíme koukat, abychom viděli.“

„Ale stejně,“ povídám já, „alespoň částečně bys to mohl vysvětlit. Co je to ‚střed štítu skočmo‘?“

„Střed štítu skočmo je, když – to je –, ale už jsem ti řekl, že to nepotřebuješ vědět. Já pak Jimovi ukážu, jak se to dělá, až na to dojde řada . “

„Jdi do háje, Tome,“ povídám já, „nemusíš si všechno nechávat pro sebe. A co je to ,kosmé břevno‘?“

„ Mě se neptej, já to nevím. Ale mít to musí. Každá pořádná šlechtická rodina to má.“

To byl celý Tom. Když se mu nechtělo něco vysvětlovat, tak to prostě nevysvětlil. Mohli jste ho ždímat třeba týden a nic to nepomohlo.

Starost s tou zástavou a s erbem měl s krku, a tak se dal do poslední části příprav, totiž do sestavování smutného nápisu. Řekl, že Jim takový nápis nezbytně potřebuje, protože každý lepší vězeň něco takového po sobě zanechal. Sestavil jich vícero, napsal je na papírek a přečetl nám to; zněly takto:

1. Zde puklo zajaté srdce.
2. Zde doživořil svůj živořivý život ubohý vězeň, opuštěný přáteli i světem.
3. Zde puklo osamělé srdce a unavený duch se odebral k odpočinku po sedmatřiceti letech samovazebného zajetí.
4. Zde po sedmatřiceti letech trpkého zajetí zahynul bez domova a přátel vznešený cizinec, levoboký syn Ludvíka XIV.

Tomův hlas se třásl, když nám to předčítal, a málem se zlomil. Když s tím byl hotov, nemohl se rozhodnout, který z nich má Jim vyrýt do zdi, protože všechny byly tak výborné; nakonec řekl, ať je tam Jim tedy vyryje všechny. Jim řekl, že vyrýt hřebíkem do dřeva takové množství nápisů by trvalo rok a že krom toho neumí dělat písmena; ale Tom řekl, že mu to předkreslí a že pak postačí, když bude podle těch čar jezdit hřebíkem. Potom za chvílečku povídá:

„Jak tak na to koukám, vidím, že klády našemu účelu nevyhovují; v pevnostních podzemních kobkách nemají dřevěné zdi; nápisy musejí do skály. Skálu sem přitáhneme . “

Jim řekl, že skála je ještě horší než dřevo; řekl, že rytí do skály by trvalo tak dlouho, že by se odsud jakživ nedostal. Ale Tom řekl, že mu budu smět pomáhat. Potom se Tom díval, jak pokračujeme s těmi pery. Byla to otravná, zdoluhavá, mizerná fuška, oděrky na mých rukách se nestačily hojit a výsledek všecek žádný; tak Tom řekl:

„Vím, co uděláme. Potřebujeme beztak skálu pro zástavu a erb a pro smutné nápisy, a tak můžeme zabít dvě mouchy jednou skálou. Dole u pily je prima brus. Ztopíme ho, vyryjeme do něho ty věci a kromě toho na něm nabrousíme pera a pilku . “

Byl to nápad jak hrom; ale brus byl taky jako hrom; nicméně jsme si řekli, že ho zmůžeme. Ještě nebyla půlnoc, a tak jsme se vydali k pile. Jima jsme nechali v domku pracovat. Brus jsme d'obli a začali jsme ho valit domů, ale nebylo to jen tak. Ať jsme dělali co jsme dělali,

každou chvíli se nám položil a pokaždé nás málem rozmáčkl. Tom řekl, že jednoho z nás určitě zabije, než ho dostaneme domů. Brus jsme dovalili až na půl cesty, ale pak jsme byli v koncích a málem utopení ve vlastním potu. Viděli jsme, že to nepůjde, tak jsme museli skočit pro Jima. Jim nadzvedl postel, vyvlekl řetěz, omotal si ho párkrát kolem krku a všichni jsme vylezli dírou a doběhli k brusu. Jim a já jsme se do něho obuli a hnali jsme ho před sebou jako obroučku; Tom nám při tom radil. Tom by přeplivl každého kluka, pokud jde o radění; on opravdu rozumí všemu.

Náš podkop byl hezky veliký, ale nebyl dost velký pro brus; ale Jim popadl krumpáč a našup byl veliký dost. Tom všechno předkreslil hřebíkem a kázal Jimovi, aby použil hřebíku jako dláta a železného šroubu z kůlny jako kladiva a aby pracoval, dokud nedohoří svíčka. Potom že si může jít lehnout, ale napřed že musí schovat brus pod slamník a že musí na něm spát. Pomohli jsme Jimovi navléct řetěz zpátky na nohu postele a tím jsme byli hotovi k odchodu a do hajan. Ale Tom si na něco vzpomněl a povídá:

„Máš tu, Jime, nějaké pavouky?“

„Nemám, pane Tom, chvála na výsostech, nemám.“

„Nevadí, my ti nějaké opatříme“

„Mockrát děkuju, milánku, ale já žádné nechci . Já se pavouků bojím. To bych zde rovnou mohl mít chřestýše“

Tom pár minut přemýšlel a pak povídá:

„To je dobrý nápad. A myslím, že dějiny takový případ znají. Jistě se to už muselo vyskytnout; to dá rozum. Ano, je to prima nápad. Kde bys ho mohl chovat?“

„Chovat? Koho? Co?“

„No toho chřestýše.“

„Pánbíčku v nebíčku, pane Tom! Jestli se tady ukáže chřestýš, uteču, i kdybych si měl hlavou udělat díru tuhle ve zdi.“

„Ale, Jime, za chvílečku by ses ho už vůbec nebál. Mohl by sis ho ochočit.“

„Ochočit ho!“

„Ano – snadno a rychle. Každé zvíře je vděčné za laskavost a za mazlení a ani ve snu by mu nenapadlo ublížit člověku, který se s ním mazlí. Můžeš se o tom dočíst v každé knížce. Jen to zkus – víc po tobě nechci, než abys to pár dní zkusil. Uvidíš, že si můžeš chřestýše vycvičit tak, že se do tebe přímo zamiluje; bude s tebou spát; a nehne se od tebe ani na minutu. Nechá se ti otočit kolem krku a nechá si strčit svou hlavu do tvých úst.“

„Pěkně vás prosím, pane Tom, – nemluvte o tom, mně se z toho dělá špatně! On mi bude prokazovat lásku tím, že já si budu moct strkat jeho hlavu do úst? To si počká, než ho o to poprosím. A krom toho já nechci, aby se mnou spal.“

„Jime, kams dal rozum? Vězeň musí mít za přítele nějakou němou tvář, a i kdyby snad ještě nikdo nebyl zkusil, jak to jde s chřestýšem, budeš první a tím větší bude tvoje sláva. Povídám ti, že bys takové slávy nemohl dosáhnout jiným způsobem, ani kdyby ses rozkrájel.“

„Ale, pane Tom, já o takovou slávu nestojím; když mi had ukousne bradu, co si pak za tu slávu koupím? Ne, pane Tom, já s tím nechci nic mít.“

„U všech všudy, cožpak to nemůžeš zkusit? Já jen chci, abys to zkusil. Můžeš toho nechat, nepůjde-li to.“

„Ale když mě had kousne už při tom zkoušení, je stejně po mně. Pane Tom, já jsem ochotný zkusit ledaco a nejsem umíněný, ale když vy a Huck sem přinesete chřestýše, abych ho ochočoval, tak jdu odsud – to je jednou jisté!“

„Když jsi takový paličák, tak toho teda necháme. Můžeme ti nachytat pár užovek a přivázat jim k ocasu knoflíky a dělat, jako by to byli chřestýši; nic jiného nám asi nezbude .“

„Užovky snesu, pane Tom, ale ať se propadnu, jestli bych se bez nich neobešel, to vám řeknu. Já jakživ nevěděl, že být vězněm dá tolik běhání a starání .“

„Jsou s tím starosti, má-li všechno být podle předpisu. Máš zde někde nějaké krysy?“

„Ne, pane, žádné jsem tu neviděl.“

„Dobrá, my ti je obstaráme .“

„Nač, pane Tom? Já krysy nepotřebuju . Krysy jsou ze všech neřádů, co běhají po světě, nejprotivnější; ruší vás a pořád kolem vás chrastí a koušou vás do noh, když chcete spát. Ne, pane, – když už nějaká zvířata musejí být, dejte mi sem užovku, ale nedávejte mi sem krysy; já si na krysy nikterak nepotrpím.“

„Ale, Jime, musíš je tu mít – všichni lepší vězňové je mají. Tak nedělej takové cavyky. Vězeň jakživ není bez krys. Dějiny takové případy ještě nezaznamenaly. Vězňové krysy cvičí a hýčkají a učí je různé kousky a krysy jsou za chvíli družné jako mouchy. Ale musíš jim hrát. Máš tu něco, nač bys mohl hrát?“

„Jenom kus hřebínku a papír a brumajzl; ale počítám, že si krysy na brumajzl moc nepotrpí .“

„Ale ano, bude se jim to líbit. Ono je jim jedno, na jaký nástroj se jim hraje. Brumajzl je pro krysy až moc dobrý. Všechna zvířata milují hudbu a v žaláři jsou do ní zblázněná. Obzvlášť milují bolestnou hudbu; a jinou na brumajzlu beztak nezahraješ. Když spustíš, jsou zvědavé, co se ti stalo, a přijdou se podívat. Pokud jde o hudební nástroje, jsi vybavený velmi dobře. Večer, než půjdeš spát, a časně zrána musíš sedět na posteli a hrát na brumajzl; hraj jim ‚Poslední sbohem, má lásko ...‘ – tím si krysu koupíš spíš než čím jiným. Když budeš hrát nějaké dvě minuty, uvidíš, jak se všechny krysy a všichni pavouci a

hadi a vůbec všechna zvířata leknou, že máš nějaké bolení, a starostlivě se přihnou. Uvidíš, že tě přímo zasypou pozorností a budou si náramně medít.“

„Ano, pane Tom, ta sběh si bude medít – ale jak se povede Jimovi? Ať se propadnu, jestli vím, nač to všechno má být. Ale já to udělám, když to musí být. A bude lepší, když těm zvířatům vyhovím a udržím je v dobré náladě. Aspoň bude pokoj v baráku.“

Tom ještě chvíli zůstal; přemýšlel, zda na něco nezapomněl. Potom povídá:

„Ano, a ještě tohle: Myslíš, že bys tu mohl pěstovat květiny?“

„Snad by to šlo, pane Tom; ale je tady moc málo světla a já o kytky ani moc nestojím a daly by moc opatrování .“

„No, zkusit bys to mohl; někteří vězňové květiny pěstovali .“

„Snad by to tady vydržely ty velké kytky, co mají dlouhé stonky, chlupaté jak kočičí ocas; láčkovky by taky snad obstály, pane Tom, ale myslím, že by nestály za tu práci, co by s tím byla .“

„Nevěř tomu. My ti přineseme sazenici, zasadíš si ji tamhle do kouta a budeš ji pěstovat. A neříkej jí láčkovka – říkej jí květ zapomnění. Tak se jmenuje, když roste ve vězení. A musíš ji zalévat svými slzami.“

„A proč, pane Tom? Já tady mám dost pramenité vody.“

„Voda na ni nepatří; musíš ji zalévat slzami. Tak to všichni dělají .“

„Ale, pane Tom, vsadím se, že pramenitou vodou vypěstuju dvě láčkovky dřív, než nějakému člověku se slzami začne pučet jeho první .“

„O to zde nejde. Musíš to zalévat slzami .“

„Ta mi tedy co nevidět uschne, pane Tom, ta teda opravdu zajde; já totiž skorem nikdy nepláču.“

Tom byl v koncích. Ale přemýšlel a potom řekl, že si Jim bude muset vypomoct cibulí. Slíbil, že ráno, až budou Jimovi připravovat snídani, půjde do chaloupky a nenápadně hodí do Jimova hrnce s kávou cibuli. Jim řekl, proč mu nechceme do kávy hodit například taky paklík tabáku; a reptal a říkal, že pěstovat láčkovku a hrát krysám na brumajzl a předcházet si hady a pavouky a ostatní sběh a krom toho ještě se dřít s pery a s nápisy a s deníkem a vůbec, že je moc; řekl, že být vězněm je větší a složitější a odpovědnější práce, než jakou kdy měl. Toma málem přešla všechna trpělivost; řekl mu, že ještě žádný vězeň na světě nebyl zahrnován tak nádhernými možnostmi udělat si jméno a že si toho neumí vážit a že je vlastně škoda práce, kterou si s ním dává. Tak se Jim omluvil a řekl, že už to víckrát neudělá, a potom jsme s Tomem mazali domů, do postele.

Ráno jsme skočili do vesnice a koupili drátěnou past na krysy. Zanesli jsme ji do sklepa, odšpuntovali nejlepší krysí díru a do hodiny jsme měli v kleci patnáct vybraných krasavců; past jsme vzali a schovali na bezpečném místě, pod postel tety Sally. Ale zatímco jsme šli chytat pavouky, malý Tomáš Franklin Benjamin Jefferson Alexandr Phelps past našel a otevřel dvířka, aby viděl, zda krysy vyběhnou, a ony vyběhly. A vtom přišla do světnice teta Sally. Když jsme se vrátili, stála teta Sally na posteli a lomila rukama a dělala boží dopuštění, a krysy se staraly o to, aby neměla dlouhou chvíli. Pak nás teta Sally chytila a vyprášila nám rákoskou faldy a trvalo nám skorem dvě hodiny, než jsme dali dohromady nových patnáct či šestnáct krys, ale – polednice aby vzala toho zvědavého spratka! – už to nebyli takoví fešáci, protože ta první várka, to byl opravdu výkvět krysího světa. Od té doby jsem už nikdy neviděl tak parádní krysy, jako byl ten první úlovek.

Dali jsme dohromady prvotřídní sbírku pavouků, brouků, žab, housenek a podobné havěti; chtěli jsme taky sršňí hnízdo, ale nevyšlo nám to. Sršni byli doma. Nevzdali jsme to hned; zůstali jsme tam, jak dlouho to šlo, protože jsme si řekli, že buď my utaháme je, nebo oni utahají nás. Sršni utahali nás. Potom jsme si vzali bílou mast, namazali se na všech příslušných místech a byli jsme zase celkem schopni provozu, jenom se nám špatně sedělo. Tak jsme se vydali na lov hadů. Chytili jsme jich dobré dva tucty, většinou užovky a ty, co jim tu říkají podvazkové, podle zelených a žlutých proužků. Hadstvo jsme strčili do měchu a měch jsme si odnesli k nám do pokoje. To už byl čas večeře a měli jsme za sebou kus poctivé práce a perný den. A ptáte-li se, jestli jsme měli hlad, mohu vám jenom říct: Ani se neptejte. Když jsme se vrátili do světnice, nebylo tam po hadech vidu ani slechu – my totiž asi pytel pořádně nezavázali, hadi nějak vyklouzli a odporoučeli se. Moc jsme si z toho nedělali, protože jsme si řekli, že nemohou být daleko a že budou někde po domě. Počítali jsme, že aspoň některé zas pochytáme. A opravdu se v domě nedostatek hadů po delší dobu nevyskytl. Co chvíli kapali z trámů a hambálek a obyčejně přistávali na vašem talíři nebo za vaším krkem, zkrátka většinou tam, kde jste je nechtěl mít. Byli moc pěkní a štráfkovaní a zaručeně neškodní – ale to bylo marné vykládat tetě Sally. Teta Sally si ošklivila hady bez ohledu na čeled', rod a druh a nemohla je vystát a nedala si to vymluvit. A pokaždé, když některý na ni spadl – ať zrovna dělala co dělala, všeho nechala a utekla. Jakživ jsem takovou ženskou neviděl. A křičela, že by spadlo Jericho. Nemohl jsem ji přemluvit, aby vzala hada do ruky. Nechtěla se ho dotknout ani dřívkem. A když se v posteli otočila na druhý bok a přitom spatřila hádě, vyletěla z peřin a vykřikla, jako by hořelo. Starý pán z toho byl tak nešťastný, že říkal, kéž by hadi nebyli bývali stvoření. Už tomu byl skoro týden, co z domu zmizel poslední hádek, ale teta Sally se ještě neuklidnila: ani zdání, že by se byla uklidnila: když třeba seděla a na něco myslela a dotkl jste se jí v týle pírkem,

vyskočila, div neudělala díru do stropu. Bylo to velmi zajímavé. Tom říkal, že to je čistě ženské. Ženy prý už jsou takové, a nikdo neví proč.

Dostávali jsme nářez, kdykoliv se některý z našich hadů připletl tetě Sally do cesty, a říkala, že ten nářez není ještě nic proti tomu, co nám udělá, jestli dům zamoříme ještě jednou. Z nářezů jsem si nic nedělal, protože nestály za řeč: ale mrzela mě práce, kterou nám dal sběr nové dávky. Ale sehnali jsme novou sbírku hadů, a tak jsme měli všechno pohromadě; a jakživi jste neviděli tak bujarou chaloupku, jako byla Jimova, když se zvířata při hudbě vyrojila a dávala se do Jima. Jim neměl rád pavouky a pavouci neměli rádi Jima a pěkně mu zatápěli. Jim řekl, že pro brus a hady a krysy se on sám už skoro do postele nevejde: a když se přece jen do postele vtěsná, že tam je tak živo, že člověk nemůže spát: a řekl, že tam je živo pořád, protože ta sběr nikdy nespí najednou, ale v turnusech, takže když spí hadi, jsou vzhůru krysy, a když jdou spát krysy, nastupují zase hadi, takže má vždycky jednu bandu v cestě pod sebou a druhá že mu dělá cirkus nad hlavou. A když vstane a jde si hledat místečko jinde, že si přijdou na své pavouci, kteří se do něho dávají cestou. Řekl, že jestli se z tohohle dostane, že už nikdy nechce být vězněm, ani kdyby za to byl placen.

Do tří týdnů bylo všechno v nejlepším pořádku.

Košili jsme Jimovi poslali zapečenou v paštice hned zkraje, a pokaždé, když ho kousla krysa, Jim vstal a pořídil zápis, dokud inkoust byl ještě čerstvý; pera byla hotová, nápisy a ostatní bylo vryto do brusu. Noha od postele byla přepilovaná vejřpůl, a my snědli piliny a dostali z nich nejsenzáčnější bolení břicha. Počítali jsme, že umřeme, ale neumřeli jsme. Byly to nejnestravitelnější piliny, jaké jsem kdy viděl; Tom to taky říkal. Ale jak jsem řekl, konečně jsme měli všechno hotovo: a byli jsme také už moc uondaní; všichni, ale hlavně Jim. Starý pan Phelps psal dvakrát té plantáži pod New Orleansem, aby si přijeli pro svého uprchlého černocho, ale nedostal odpověď, protože ta plantáž neexistovala: tak řekl, že dá inzerát do novin, které vycházejí v Saint Louisu a v New Orleansu; když řekl Saint Louis, přeběhl mi mráz po zádech a viděl jsem, že nemáme času nazbyt. Tak Tom řekl, že tedy přikročíme k hanonymním dopisům.

„Co to je?“ povídám já.

„To je výstraha, že se bude něco dít. Někdy se to dělá tak, jindy onak. Ale vždycky se vyskytne špehoun, který upozorní guvernéra zámku. Když Ludvík XVI. chtěl vymáznout z Túlerií (Tuileries, královský palác v Paříži.) , udělala to služebná dívka. To je velmi dobrý způsob. Hanonymní dopis je také velmi dobrý způsob. My použijeme obou. A také je zvykem, aby věžňova matka vyměnila se synem šat: ona pak zůstane ve vězení a on v jejích šatech vyklouzne. To uděláme taky.“

„Ale, heleď koukej, Tome, nač potřebujeme někoho varovat, že se bude něco dít? Ať si na

to přijdou sami – je to jejich starost.“

„Já vím, ale není na ně spoleh. Podívej, jak se chovali od samého začátku: všechno nechali na nás. Jsou tak důvěřiví a tak zbednění, že si nevšimnou vůbec ničeho. A tak když my je neupozorníme, nebude nám nikdo a nic stát v cestě a po celé té dřině a po všech mutacích bude útěk načisto neslaný a nemastný; vůbec po tom nic nebude; útěk nebude mít vůbec nic do sebe!“

„No, co se mě týče, Tome, byl by to útěk podle mého gusta .“

„Jdi do háje,“ řekl Tom a vypadal zhnuseně. Tak jsem řekl: „Ale reptat nebudu. Zaříd' to, jak uznáš, já budu svolný. Co uděláš stran té služebné dívky?“

„Ty budeš ta služebná dívka. Vklouzneš o půlnoci do chaloupky a zobneš sukni té mulatky.“

„Ale bude z toho ráno povyk, Tome, protože přirozeně asi má jenom tu jednu.“

„Já vím, ale budeme tu sukni potřebovat jenom čtvrt hodiny – když poneseš ten hanonymní dopis a když ho budeš strkat pod dveře.“

„Jak chceš: ale jistě bych ten dopis mohl nést taky ve svých vlastních hadrech.“

„Ale to bys nevypadal jako služebná, že ne?“

„Ne, ale beztak mě nikdo neuvidí, takže je jedno, jako co budu vypadat .“

„To s tím nemá co dělat. Musíme konat svou povinnost a neohlížet se, jestli nás někdo vidí či nevidí. Copak nemáš vůbec žádné zásady?“

„No vždyť já už nic neříkám, já jsem ta služebná dívka. A kdo je Jimova matka?“

„Já jsem jeho matka. Já klovnu nějaké šaty tetě Sally.“

„To ale budeš muset zůstat v domku, až já a Jim utečeme.“

„Ani ne. Vycpu Jimovy šaty slámou a položím to na postel. Bude to představovat Jimovu matku v přestrojení: Jim si obleče šaty matky-černošky, ve kterých přijdu, a v nich s námi unikne. Když zdrhne lepší vězeň, říká se tomu únik. Vždycky se tomu říká únik, když například král vezme roha. Stejně tak když uteče králův syn, a je načisto jedno, je-li to syn z levého boku nebo z pravého.“

Tak Tom napsal hanonymní dopis, já zobnul sukni té holčice a dopis jsem strčil pod dveře, jak mi Tom nakázal. V dopise bylo:

Výstraha! Píkle se strojí. Střežte se!

NEZNÁMÝ PŘÍTEL

Druhou noc jsme připíchlí na přední dveře obraz, který Tom nakreslil krví. Byla na něm lebka a zkřížené hnáty. A příští noc jsme připíchlí na zadní dveře obraz rakve. Jakživ jsem

neviděl v žádné rodině takový rumrejch. Nemohli být poplašenější, kdyby se dům hemžil duchy a kdyby za každou skříní a pod každou postelí cíhalo strašidlo a kdyby se vzduchem proháněli naříkající nebožtíci. Když bouchly dveře, teta Sally vyskočila a vykřikla „au!“, když něco spadlo, vyskočila a vykřikla „au!“ a zrovna tak vyváděla, když jste se jí náhodou dotkli a ona vás předtím neviděla; neměla stání a nevydržela se dívat na jednu stranu, protože říkala, že se pořád něco za ní táhne – tak se pořád otáčela jako na obrtlíku; prudce se otočila a vykřikla „au!“ –, a než se otočila ze dvou třetin, otočila se zase prudce zpátky a vykřikla to nanovo; bála se jít do postele, ale netroufala si zůstat sedět. Tak Tom řekl, že to funguje bezvadně a že ještě nikdy neviděl uspokojivější výsledky. Řekl, že se dobrá práce hned pozná.

A řekl, že teď nadešla chvíle pro zlatý hřeb programu. A tak druhý den ráno, za svítání, jsme měli sepsaný další dopis a přemýšleli jsme, jak ho doručit, protože rodina u večeře říkala, že dají hlídat stavení a že u předních a u zadních dveří bude celou noc černochoch. Tom se svezl po hromosvodu, aby obhlédl situaci; černochoch u zadních dveří spal, tak Tom mu strčil dopis za krk a vrátil se. V dopise stálo:

Neproздаjte mě, chci být vaším přítelem . Tlupa hrdlořezů neštítících se žádného zločinu, která sem přišla z Indiánského teritoria, chystá se Vám dnes v noci ukrást uteklého černochocha . Strašili Vás, abyste nevycházeli z domu a nepřekáželi jim . Jsem členem tlupy, ale stal jsem se pobožný a chci tlupu opustit a vést zase pořádný život a chci prozradit jejich pekelný úmysl . Lupiči se přiblíží od severní strany podle plotu přesně o půlnoci, s paklícem, a půjdou pro černochocha do domku . Já mám zůstat kousek opodál a zatroubit na trubku v případě, že zpozoruji nějaké nebezpečí: ale místo toho zabečím BÉ jako ovce, jakmile budou v domku, a troubit vůbec nebudu . A zatímco oni budou v domku a budou černochocha odvažovat od řetězů, Vy se tiše přiblížte k domku a zamkněte je, a pak je můžete pohodlně zabít . Nedělejte nic jiného, než Vám píšu, sice by mohli něco čout a udělat Vám tady z toho kůlničku na dříví . Nežádám odměnu, stačí mi vědomí, že jsem jednal správně .
NEZNÁMÝ PŘÍTEL

KAPITOLA XL

Po snídani jsme byli v ohromné náladě, vzali jsme mou loďku a vyjeli si na řeku zarybařit. Oběd jsme si vzali s sebou. Poměli jsme se dobře a také jsme zajeli podívat se na vor; byl v pořádku. K večeři jsme přišli pozdě a v domě byl takový rozruch, že nikdo nevěděl, kde mu hlava stojí, a jen co jsme se najedli, už nás balili, abychom šli spat, a nikdo nám nechtěl říct, co se děje: taky o novém dopise nikdo ani nešpetl, ale my jsme nepotřebovali, aby nám

někdo o tom vyprávěl, protože jsme obsah dopisu znali stejně dobře jako oni. Když jsme byli v polovině schodů a jen co se teta k nám obrátila zády, sklouzli jsme zase dolů a šli si do sklepa nabrat zásobu jídla na cestu. Jídlo jsme vzali nahoru do světnice a na chvíli jsme si lehli do postele. Kolem půl dvanácté jsme vstali a Tom se navlékl do šatů, které ukradl tetě Sally, a vzal jídlo a už chtěl jít, ale povídá:

„Kde je máslo?“

„Vzal jsem kus – dal jsem ho na krajíc chleba.“

„A krajíc chleba jsi nechal ve sklepě. Tady není.“

„Můžeme jít taky bez másla,“ povídám já.

„Můžeme jít taky s máslem,“ povídá Tom, „jen pěkně skoč do sklepa a přines ho. A pak se potichoučku svez a přijď za mnou. Já zatím půjdu a vycpu Jimovy šaty slámou, aby představovaly jeho přestrojenou matku, a jakmile přijdeš, začnu dělat bééé a pak vezmeme nohy na ramena.“

Tom vyšel oknem, já dveřmi. Ve sklepě jsem opravdu našel máslo – hrudku jako pěst – na místě, kam jsem ho položil. Tak jsem ho vzal i s tím chlebem, zhasil svíčku a šinul se polehoučku potichoučku po schodech nahoru. Dostal jsem se taky v pořádku až do přízemí – ale kdo mi tam nejde naproti jako teta Sally se svíčkou v ruce. V rychlosti jsem strčil máslo a chleba do klobouku a klobouk jsem si narazil na hlavu. Sotva jsem to udělal, už mě teta Sally zblýskla a povídá:

„Tys byl ve sklepě?“

„Ano prosím.“

„Cos tam dělal?“

„Nic.“

„Nic?“

„Nic prosím.“

„Tak co tě posedlo? Proč jsi v tuhle noční dobu chodil do sklepa?“

„Prosím, nevím.“

„Ty nevíš? Jak to se mnou mluvíš, Tome? Chci vědět, cos tam dole dělal.“

„Vůbec jsem tam nic nedělal, teto Sally, namou, nic jsem tam nedělal.“

Počítal jsem, že mě už pustí, a normálně by mě taky byla pustila; ale ono se dalo tolik divných věcí, že byla prostě ztrémovaná a že ji strašila každá věc, která nebyla jasná jak facka: a tak povídá velmi energicky:

„Marš do obývacího pokoje – a počkej tam na mě! Jistě jsi dělal něco, cos neměl, ale spolehni se, že na tvoje spády přijdu.“

Lidičky, v tom pokoji vám byla sešlost! Patnáct farmářů tam bylo a všichni měli pušky.

Úplně se mi udělalo nanic a klesl jsem na židli. Farmáři seděli a někteří si povídali, ale šeptem, a všichni byli nesví a rozčilení a snažili se, aby to na nich nebylo vidět; ale já stejně věděl, jak jim je, protože pořád sundávali klobouky a zase si je nasazovali a drbali se na hlavě a přisedávali si a pohrávali si s knoflíky. Mně samotnému nebylo dvakrát moc dobře, ale klobouk jsem přece nesundával.

Nemohl jsem se tety Sally dočkat: už jsem to chtěl mít odbyté – třeba i s nářezem –, jen abych mohl běžet za Tomem a říct mu, že jsme to kapánek přehnali, a do jakého hrozného vosího hnízda jsme si sedli a že musíme rovnou přestat s ciráty a vypadnout s Jimem dřív, než tyhle chrapouny přejde trpělivost a než se dají do nás.

Konečně teta Sally přišla a začala mě vyslyšet, ale já jí prostě nemohl souvisle odpovídat, protože jsem už nevěděl, čím jsem a kde mi hlava stojí: neb někteří z těch mužů už byli tak rozčileni, že chtěli vyrazit ihned a jít číhat na ty hrdlořezy; říkali, že chybí beztak už jenom pár minut do půlnoci; ostatní je zdržovali a chtěli čekat na to ovčí bečení a teta Sally ne a ne přestat s vyptáváním a já už se třásl na celém těle a kolena pode mnou drkotala, div jsem se strachy nesesypal na hromádku; a ve světnici bylo čím dál tím tepleji a máslo se začalo rozpouštět a teklo mi za krk a za uši; a když potom jeden z farmářů řekl: „Já jsem pro to, abychom byli v domku dřív než oni – pojďme hned a pochytejme je, až přijdou,“ šly na mě mráčky; a stroužka másla mi začala téct po čele a teta Sally to zahlédla a zbledla, že byla bílá jak stěna, a povídá:

„Pro pět ran, co tomu dítěti je? Má mozkovou horečku, jako že tady stojím, a mozek mu vytéká z hlavy!“

A všichni se seběhli a teta Sally mi strhla klobouk, a tak se ukázal chleba a máslo, pokud ještě zbylo, a teta Sally mě popadla do náruče a tiskla mě k sobě a povídá:

„Tys mě ale polekal! A jak jsem ráda a šťastná, že to není nic horšího; neb štěstí nám v tyto dny nepřeje, a když člověk padá se schodů, neví, kam až poletí, a když jsem viděla, co z tebe teče, už jsem myslela, že je po tobě, protože jsem podle barvy a podle všeho věděla, že tak by vyhlížel tvůj mozek, kdyby –. Chlapče, chlapče, proč jsi mi neřekl, že sis šel do sklepa pro chleba s máslem, vždyť bych ti to byla přála. A teď utíkej do postele a neukazuj se tady až ráno.“

V jedné vteřině jsem byl nahoře a v druhé zase dole po hromosvodu a už jsem metl tmou ke kůlně. Úzkostí jsem sotva mluvil: ale pověděl jsem Tomovi, co nejrychleji jsem uměl, že musíme mazat odsud, a hned, a že nesmíme ztratit ani minutu, protože dům je plný mužských s flintami.

Tomovi se oči jen blýskaly a povídá:

„Vážně? Není to ohromné? Říkám ti, Hucku, – kdybychom to dělali znova, sázím se s

tebou, že bych sem dostal dvě stě mužů. Kdybychom mohli únik odložit až –“

„Honem! Honem!“ povídám já. „Kde je Jim?“

„Zrovna vedle tebe. Když natáhneš ruku, můžeš se ho dotknout. Je převlečen a všechno je připraveno. Teď vyklouzneme a dáme ovčí signál .“

Ale v tu chvíli jsme zaslechli dupání. Muži přibíhali k domku a slyšeli jsme, jak zkoušejí visací zámek. Jeden z mužů povídá:

„ Pořád jsem vám říkal, že přijdeme příliš brzo: ještě tu nejsou – dveře jsou zamknuté. Pojdte – několik z vás zamknu do domku, počíháte si na ně ve tmě, a když přijdou, zabijete je: ostatní se rozestavte kolem a naslouchejte, abyste je slyšeli přicházet .“

Tak se nahrnuli do domku, ale ve tmě nás neviděli a málem na nás šlápli, když jsme lezli pod postel. Ale dostali jsme se tam a vylezli jsme dírou, rychle, ale potichu – Jim první, já za ním a nakonec Tom, což bylo podle Tomova rozkazu. Teď jsme byli v kůlně a slyšeli jsme zvenčí kroky v bezprostřední blízkosti. Tak jsme se připlížili ke dveřím a tam nás Tom zarazil. Díval se škvírou ven, ale v té velké tmě nic neviděl: zašeptal nám, že počkáme, až se kroky vzdálí: a až dlabne Jima, že Jim musí vyklouznout jako první a já za ním a on půjde naposled. Tak Tom přiložil ucho ke škvíře a poslouchal a poslouchal, ale kroky bylo zvenčí slyšet pořád; nakonec nás Tom dlabl a my se vyplížili; byli jsme sehnutí a sotva dýchali a nedělali jsme vůbec žádný hluk a kradli se husím pochodem k plotu a všichni jsme tam došli. Jim a já jsme se přes plot dostali hladce, ale Tom zachytil kalhotami o třísku a vtom zaslechl, že někdo jde, tak se musel utrhnout a tříska se zlomila a zapraštěla; a když Tom doskočil za námi a dal se do běhu, někdo vykřikl:

„Kdo je tam? Odpovězte, nebo střelím.“

Ale my neodpověděli: my prostě vzali nohy na ramena a metli. Potom se začali muži sbíhat a střílet a beng! beng! kuličky nám přímo hvízdaly kolem uší. Slyšeli jsme muže, jak halekají:

„Tady jsou! Utíkají k řece! Za nimi, hoši! A pusťte psy!“

Tak se za námi hnali plnou parou. Slyšeli jsme je, protože měli boty a křičeli, ale my neměli boty a nekřičeli. Byli jsme na pěšině vedoucí k pile: a když nás muži užuž doháněli, skočili jsme do podrostu, nechali je běžet dál a pak utíkali, za nimi. Psi byli po celou noc zavření, aby neodradili lupiče; teď je někdo vypustil a už si to sem hasili s takovým štěkotem , jako by jich byl přinejmenším milión: ale byli to naši psi, tak jsme se zastavili a počkali, až k nám doběhli; a když viděli, že to jsme jenom my a že z nás žádné povyražení nekouká, řekli jenom má úcta a hnali se dál za povykem a hlomozem. Potom jsme vyrazili a pádili za nimi, až jsme byli skorem u pily; tam jsme zas odbočili do podrostu a dostali se k místu, kde byla moje loďka. Naskákali jsme do ní a veslovali do středu řeky jak čert za

hříšnou duší, ale hluku jsme přitom dělali, jen co muselo být. Potom jsme už veslovali klidně a pohodlně k ostrovu, kde byl můj vor; a slyšeli jsme muže křičet a psy štekat jednoho na druhého, jak pobíhali po břehu sem a tam. Potom to sláblo, protože jsme byli už daleko, a nakonec jsme už neslyšeli nic. Když jsme vlezli na vor, povídám:

„Teď, starý Jime, jsi zase svobodný muž a dám na to krk, že už otrokem nebudeš.“

„Ale byla to taky fuška, Hucku. Bylo to krásně vyšpekulované a bylo to krásně udělané; a nikdo na světě by neuměl dát dohromady zamotanější a nádhernější plán, než byl tenhle.“

Byli jsme všichni radostí bez sebe, ale největší radost měl Tom, protože měl v lýtku kulku. Když jsme to s Jimem slyšeli, splaskl nám hřebínek. Toma to moc bolelo a krvácelo to; tak jsme ho položili do vigvamu a roztrhali jednu z vévodových košil a chtěli jsme ho obvázat, ale on řekl:

„Dejte sem ty hadry, já to udělám sám a vy mi tu nestůjte a neokounějte, když se nám únik tak velkolepě daří. Mužstvo ke kormidlům! Odvažte lana! Pánové, – udělali jsme to parádně, jen co je pravda. Škoda že my jsme nedělali případ Ludvíka Šestnáctého (Narážka na nezdařený útěk Ludvíka XVI. z Francie. V létě 1792 byl u města Varennes poznán starým poštmistrem, zatčen, uvězněn a potom odsouzen k smrti.) . Kdyby to byli svěřili nám, jakživ by se v jeho životopisu nebyla octla věta: ‚Synu svatého Ludvíka, vystup na nebesa!‘ Nikoliv, pánové, my bychom s ním byli frnkli přes hranice – a byli bychom to udělali jako nic. Mužstvo ke kormidlům! Mužstvo ke kormidlům!“

Ale já a Jim jsme se radili – a přemýšleli jsme. A když jsme chvíli přemýšleli, povídám:

„Řekni to ty, Jime.“

Tak Jim povídá:

„No tak teda já se na to dívám takhle, Hucku. Kdyby šlo o to, osvobodit jeho a někdo při tom byl postřelený, myslíte, že on by řekl: ‚Zachraňte mě, jedme honem pryč a žádného doktora pro něho shánět nebudete?‘ Bylo by to panu Tomovi Sawyerovi podobné? Udělal by to pan Tom Sawyer? Můžete na to dát krk, že by to neřekl. No – a myslíte, že Jim to řekne? Neřekne to. Já se odsud nehnu bez doktora, i kdybych tady měl sedět čtyřicet let!“

Já věděl, že Jim je černý jen na povrchu, ale uvnitř že je bílý, a počítal jsem, že řekne to, co řekl. Tak jsem pověděl Tomovi, že zajedu pro doktora. Tom nechtěl a hrozně povykoval, ale já a Jim jsme na tom trvali a jinak nedali: tak se Tom chtěl doplazít k lanu a odvázat vor sám, ale my jsme ho nenechali. Potom nám vynadal, ale nic mu to nebylo platné.

A tak když viděl, že si připravuju loďku, povídá:

„Tak když už musíš jet, povím ti, co máš dělat, až přijdeš do města. Zamkneš dveře, zavážeš doktorovi pevně a spolehlivě oči a on ti musí odpřisáhnout, že bude mlčenlivý jako hrob. Potom mu dáš do ruky měšec zlata a pak ho povedeš křížem krážem postranními

ulicemi a kolem humen a pak ho sem přivezeš kolem ostrůvků a prohledáš ho a vezmeš mu křídu a nevrátíš mu ji, dokud ho nedovedeš zpátky do města, sice nám křídou označuje vor, aby ho mohl poznat. Tak se to dělá.“

Řekl jsem, že to všechno udělám, a Jim se měl schovat v lese, až uvidí přijíždět doktora, a měl zůstat v lese, dokud doktor zase neodjede.

KAPITOLA XLI

Doktor byl starý pán; moc milý starý pán a byl přívětivý, i když jsem ho vyburcoval v noci. Řekl jsem mu, že jsme zajeli včera odpoledne s bráchou lovit na Španělský ostrov a že jsme nocovali na kusu voru, který jsme našli, a nějak kolem půlnoci měl brácha nějaký divoký sen a ve spaní kopl do pušky a puška spustila a postřelila brácha do nohy, a že prosíme, aby pan doktor zajel na ostrov a spravil to, ale nikomu nic o tom neříkal, protože chceme večer přijet domů a překvapit naše.

„Kdo jsou ti vaši?“ povídá doktor.

„Phelpsovi dole u řeky .“

„Aha,“ řekl doktor. A za chvíli povídá:

„Jak jsi řekl, že se bratr dostal k té střelné ráně?“

„Něco se mu zdálo,“ povídám já, „a střelilo ho to.“

„Jedinečný sen,“ povídá doktor.

Rozžehl svou lucernu, vzal brašnu a dali jsme se na cestu. Když uviděl loďku, jaksi se mu nelíbila. Řekl, že je dost velká pro jednoho, ale že nevypadá, jako by unesla dva. Povídám mu:

„Prosím unese, nic se nebojte, pane doktore, krásně nás uvezla všechny tři.“

„Tři?“

„Totiž, Sida a mě a – a – pušky, tak jsem to myslel .“

„Ach tak,“ řekl doktor.

Ale ozkusil loďku nohou, šlápl na okraj, rozhoupal ji, potřásl hlavou a řekl, že se raději poohlédne po nějaké větší. Ale všechny loďky byly uvázané na řetěz a na zámek; tak sedl do mé loďky a řekl, abych na něho počkal, až se vrátí, nebo abych si našel jinou loďku a přijel za ním: ale že by snad bylo lépe, kdybych šel domů a připravil rodinu na to překvapení. Ale já řekl, že domů nepůjdu: popsal jsem mu, kde najde vor, a doktor odjel.

Za chvílečku mi něco napadlo. Jakpak – povídám, si – nebude-li moci dát tu nohu do pořádku dřív, než ovce třikrát ocáskem zamrská, jak se říká. Dejme tomu, že bude muset Toma kurýrovat tři čtyři dni? Co si počneme? Budeme čekat, až se šídlo v měchu neutají? Kdepak. Vím, co udělám. Počkám, a když přijde a řekne, že musí zajet na vor ještě jednou,

musím se tam dostat taky, i kdybych tam měl doplavat, a pak doktora chytíme a svážeme a podržíme si ho a vyjedeme na řeku a pojedeme po proudu; a až Toma vykurýruje, dáme mu, co mu patří, nebo všechno, co máme, a pustíme ho na břeh.

Tak jsem zalezl do haldy dříví, abych se trochu prospal: ale když jsem se probudil, bylo slunko už vysoko na nebi. Vyskočil jsem, jako když do mne střelí, a běžím do města a sháním se po doktorovi: ale řekli mi, že byl někdy v noci odvolán k nemocnému a že se ještě nevrátil. No – povídám si – to neznamená pro Toma nic dobrého a musím hledět, abych se co nejdříve dostal na vor. Tak jsem to metl k vodě, a jak jsem sebou švihl kolem rohu, málem jsem vrazil strýci Silasovi hlavou do žaludku. Povídá:

„Ale, Tome! Kdepak jsi byl tak dlouho, ty daremníku?“

„Já nebyl nikde,“ povídám, „jenom jsme se Sidem honili toho uprchlého černocho .“

„A kam jste to, prosím tě, běželi?“ povídá on. „Teta Sally se o vás velmi strachovala.“

„Nemusela se bát,“ povídám já, „protože se nám nic nestalo. Běželi jsme za muži a za psy, ale nestačili jsme jim a zůstali jsme pozadu; ale zdálo se nám, že je slyšíme na vodě, tak jsme vzali loďku a jeli za nimi a dostali jsme se na druhou stranu, ale nenašli jsme je; tak jsme jezdili podle břehu a utahali jsme se, až už jsme nemohli dál; a potom jsme přivázali loďku a lehli si a usnuli a neprobudili jsme se až snad před hodinou; potom jsme doveslovali sem, abychom se dozvěděli, jak to dopadlo, a jestli je něco nového. Sid šel na zvědy – je na poštovním úřadě –, já běžím sehnat něco k snědku a pak půjdeme domů.“

Tak jsme šli se strýcem Silasem na poštu pro „Sida“; ale jak jsem si myslel, nebyl tam; starý pán vyzvedl na poště dopis a pak jsme chvíli čekali, ale žádný Sid nepřicházel; tak starý pán řekl pojd', pojedeme domů a Sid ať šlape pěšky nebo dojede na loďce, až se toho zde nabaží, ale my se povezeme. Nedokázal jsem ho přemluvit, aby mě tu nechal na Sida počkat; říkal, že to je zbytečné, a jenom ať jedu s ním, aby tetu Sally věděla, že jsme živí a zdraví.

Když jsme přijeli, tetu Sally byla tak ráda, že mě vidí, že se zároveň smála a zároveň plakala a tiskla mě k sobě a dala mi nářez jako obvykle takový, že to vůbec nestálo za řeč, a řekla, že totéž čeká Sida, jen co se objeví.

A barák byl natřísknutý farmáři a farmářskými paničkami, byli pozváni na oběd, a takovou žvanírnu jste ještě neviděli a neslyšeli. Nejhorší byla stará paní Hotchkissová, brebentila a brebentila a její jazyk se vůbec, ale vůbec nezastavil. Povídá:

„Zkrátka, sestro Phelpsová, já jsem prošťárala tam ten domek a myslím, že ten černocho byl blázen. Taky jsem hned řekla sestře Damrellové, sestro Damrellová, povídám jí – vidíte, sestro Damrellová, že jsem vám to hned řekla – sestro Damrellová, jí povídám, on musel být blázen. Tak doslova jsem jí to hned řekla. Dejte na mne, musí to být blázen, všechno na

to ukazuje, povídám sestře Damrellové. Jen se například podívejte na ten brus, jí povídám: ať mi nikdo neříká, že člověk se zdravým rozumem bude čmárat takové hlouposti na brus, jí povídám. Tuhle máte, že nějaké osobě prasklo srdce, a tuhle, že se zde někdo fretoval sedmatřicet let a něco o levobokém synu nějakého pana Ludvíka a takovéhle praštěné nesmysly. Musel být načisto padlý na hlavu, to bylo první, co jsem řekla, a pořád to říkám a dejte na mne – ten černochoch byl pomatený jak Nabachodonezar (Podle biblického vyprávění (Proroctví Daniele proroka) byl babylónský král Nabuchodonozor pro přílišnou pýchu dočasně zbaven rozumu a „ze spolku lidí vyvržen“.) , vám povídám . “

„A podívejte se na ten žebřík, upletený z hadrů, sestro Hotchkissová,“ povídá stará paní Demrellová, „pro všechno na světě, nač potřeboval žebřík, kdy –“

„Moje řeč, sestro Damrellová, před minutkou jsem to řekla sestře Utterbackové, ona vám to dosvědčí. Sestra Utterbacková řekla: Podívejte se na ten provazový žebřík, povídá ona, a já jí povídám: Jen se na to podívejte, povídám já, nač potřeboval ten žebřík? A ona povídá, sestro Hotchkissová, povídá, nač –“

„A prosím vás pěkně, jak tam do toho domku dostali ten brus? A řekněte mi, kdo vykopal tu díru? Kdo –“

„Zrovna jsem to chtěla říci, bratře Penrode. Abych nezapomněla na svou řeč, jak – prosím vás, podejte mi sirup, děkuju mockrát – jak jsem řekla sestře Dunlapové: jak tam jenom mohli dostat ten brus? povídám sestře Dunlapové. A bez cizí pomoci! V tom něco vězí. Bez cizí pomoci! V tom je ta záhada. Ať mi nikdo neříká, řekla jsem, že jim nikdo nepomáhal. Museli mít pomocníky, a ne jednoho: dejte na mě – aspoň tucet lidí muselo tomu černochovi pomáhat, a kdyby bylo po mém, dřela bych zaživa kůži s každého černochoha, od prvního do posledního, kterého zde mají – a dozvěděla bych se, kdo to udělal, tak jsem to řekla sestře Dunlapové, a kromě toho já –“

„Tucet říkáte že měl pomocníků? Nevěřte tomu, čtyřicet lidí by nebylo stačilo udělat všechno, co se tam našlo. Jen se podívejte na ty pilky udělané z nožů a na ty ostatní věci; co to muselo dát práce; nebo vezměte tu upilovanou nohu od postele. Upilovat to takovou pilkou, to musela být práce na týden pro šest lidí: anebo ten černochoch na posteli udělaný ze slámy; anebo se podívejte –“

„Správně jste to řekl, bratře Hightowere. Zrovna to samé jsem řekla bratru Phelpsovi. Co prý tomu říkáte, sestro Hotchkissová, ptal se mě bratr Phelps. Jářku čemu, bratře Phelpsi? No, té upilované noze, sestro Hotchkissová. Co tomu říkám? Říkám vám, bratře Phelpsi, povídám já na to bratru Phelpsovi, říkám jenom jedno: Samo se to nemohlo upilovat, to musel někdo udělat. To tomu říkám – a kdo nevěří, ať tam běží, a možná že na mě nic nedáte, ale já říkám, že tu nohu musel někdo upilovat. A jestli snad někdo má lepší názor,

ať ho řekne, ale mně nic nenamluví. A povídám sestře Dunlapové –“

„U všech všudy, sestro Phelpsová, vy jste museli mít poslední měsíc každou noc dům plný černochoů, když toho mohli tolik napáchat. Jen se podívejte na tu košili – je každým coulem plná tajných afrických znamení psaných krví. Těch černochoů zde celou dobu musela být fůra. Hned bych za to dala dva dolary, kdyby mi to někdo přečetl: a pokud jde o toho černochoa, který to psal, já bych vzala karabáč a tloukla bych ho, až –“

„Že mu někdo pomáhal, bratře Marple, na to můžete dát krk! Kdybyste zde byl býval poslední dobou, vůbec byste o tom nepochyboval. Vždyť nás tady okrádali – brali, nač přišli – a žádné hlídání nepomohlo. Tu košili odnesli ze šňůry. A prostěradlo, ze kterého pak udělali žebřík – to se vůbec nedá spočítat, kolikrát ho ukradli. A mouku nám ukradli a svíčky a svícen a lžíce a staré ložní ohřívadlo a tisíc dalších věcí, na které si teď nemohu vzpomenout, a moje nové bavlněné šaty; a já a Silas a náš Tom i Sid jsme dávali pozor ve dne v noci, jak jsem vám říkala – a žádný z nás zloděje ani nezhlédl, ani nezaslechl. A nakonec – ejhle a nastojte! proklouzli nám před nosem a ošálili nejenom nás, ale také lupiče z Indiánského teritoria, a opravdu s tím černochem upláchl. A to prosím ve chvíli, kdy jim bylo v patách šestnáct mužů a dvaadvacet psů. To přece přestává všecko! Jakživa jsem nic takového neviděla a neslyšela. Povídám vám, že duchové by to nebyli dokázali líp a mazaněji. A taky počítám, že to museli být duchové, protože vy přece znáte naše psy a víte, že nad ně není; a řeknu vám, že psi vůbec nenašli ani jejich stopu! Tohle mi někdo vysvětlíte, jestli to dokážete!“

„To tedy opravdu –“

„Ty má svatá dobroto, já jakživa –“

„Tak mi pomáhej – to já bych – –“

„Domácí zloději v tom museli být taky –“

„Pro království nebeské – já bych se bála žít v takovém – –“

„Že byste se bála žít v takovém domě, sestro Ridgewayová? Copak já se bála málo? Já se bála jít spát a já se bála vstát a já se bála si lehnout nebo sednout. Vždyť oni by ukradli i samotné – zkrátka, když přišla včerejší půlnoc, já už opravdu málem trojčila a přiznám se vám, že jsem se namouduši bála, aby neukradli také někoho z rodiny. Já už byla tak zjančená, že jsem nebyla s to rozumně uvažovat. Teď, ve dne, to vypadá hloupě; ale před půlnocí jsem už byla tak vystrašená, že jsem si řekla: Tam nahoře spí ta dvě holátka, moji chlupci, a nikdo jiný v tom patře není – a přiznám se vám, že jsem se o ně tak strachovala, že jsem potichu vyšla nahoru a zamkla je! A jistě by to byl na mém místě udělal každý. Protože víte, když je člověk opravdu vyděšený a pořád se něco děje a je to každou chvíli horší a horší, člověk už neví, kde mu hlava stojí, a má to v palici všecko pomotané a začíná

sám třeštit a za chvíli si řeknete: Kdybych já byla chlapec a byla tam nahoře sama samotinká a dveře nejsou zamčené a –“ Teta Sally se zarazila, zatvářila se udiveně, chvíli přemýšlela a pak otáčela hlavou pomalu do směru ke mně. A když její oči spočinuly na mně – vstal jsem a šel jsem se projít.

Bude lepší – povídám si –, když půjdu na chvíli do ústraní a všechno si důkladně promyslím: ono se mi pak bude líp vysvětlovat, jak a proč jsme ráno nebyli v té zamčené světnici. Tak jsem začal přemýšlet. Ale daleko odejít jsem si netroufl, aby mě teta Sally nezačala shánět. A když už bylo kvečeru a lidé se rozešli, vrátil jsem se domů a vypověděl tetě Sally, jak povyk a střílení probudilo mě a „Sida“, že dveře byly zamčené a my chtěli vidět tu švandu, tak jsme oba slezli dolů po hromosvodu a trochu jsme si natloukli a že už to víckrát neuděláme. A potom jsem jí pověděl totéž, co jsem předtím napovídal strýci Silasovi; a ona řekla, že nám odpouští a že snad dohromady ani není co odpouštět a že člověk vlastně od kluků nemůže nic jiného čekat, protože kluci jsou kluci, a pokud ona má zkušenosti, kluci jsou jeden vedle druhého daremná cháska; a tak tedy – když se nikomu nic nestalo – raději bude děkovat nebesům, že jsme živi a zdraví a že jsme jí zůstali zachováni, než aby se trápila pomyšlením, co by se bylo bývalo mohlo stát. Potom mě políbila a pohladila mě po hlavě a pak se jako by zadumala, ale potom najednou sebou trhla a povídá:

„Pro pět ran – už je skoro noc a Sid nikde. Co se tomu chlapci jen mohlo stát?“

Viděl jsem, že se mi naskytla příležitost; tak jsem vyskočil a povídám:

„Já skočím do města a přivedu ho .“

„Nikam nebudeš skákat,“ povídá teta Sally, „ani se odsud nehneš; stačí, když se pokaždé ztratí jenom jeden z vás. Když tu Sid nebude do večere, pojedete pro něho tvůj strýc.“

Nu, Tom tu do večere nebyl a strýc, jakmile se najedl, odjel do města.

Vrátil se kolem desáté a byl celý nesvůj; Toma nenašel, ani o něm nic nevěděl. Teta Sally byla úplně vystrašená; ale strýc Silas řekl, že k obavám není důvodu, protože kluci jsou kluci, a že uvidí, že se Tom přihrne ráno živ a zdrav. Tak se tím musela spokojit. Ale řekla, že ještě nepůjde spát, že chvíli posedí a nechá hořet světlo, aby je Tom viděl.

A když jsem šel nahoru spát, šla se mnou a přinesla si světlo a načechrála mi polštář a uložila mě a byla ke mně jako maminka, až jsem se hanbil a připadal si ničemný a nemohl jsem se jí podívat do očí; a sedla si ke mně na postel a dlouho se mnou mluvila a říkala, jak skvělý chlapec je Sid, a vůbec o něm nechtěla přestat mluvit; a každou chvíli se mě ptala, nemyslím-li, že někde zabloudil nebo že byl raněn či snad dokonce utopen; a když říkala, že snad v tuto chvíli někde leží nemocen nebo mrtev a ona nemůže být u něho a nemůže mu pomoci, tekly jí slzy po tváři; a když já jí zase říkal, že Sidovi nic není a že určitě ráno

přiběhne, tiskla mi ruku a líbala mě a říkala, abych to řekl ještě jednou a abych jí to říkal znova a znova, protože jí to dělá dobře a protože je taková ustaraná. A když se chystala odejít, podívala se mi hluboko a mile do očí a povídá:

„Dveře nebudou zamčené, Tome, a je tady okno a hromosvod: ale budeš hodný chlapec, vid', vid', že budeš hodný chlapec? A nepůjdeš nikam – už kvůli mně nikam nepůjdeš, že ne?“

Pánbůh ví, že jsem chtěl jít, že jsem hrozně moc chtěl jít podívat se za Tomem, a taky jsem se na to celý večer chystal, ale po tomhle bych nebyl šel ani za půl království. Ani za celé. Ale pořád jsem musel myslet na tetu Sally a na Toma, a tak jsem spal moc špatně. Dvakrát jsem v noci sjel dolů po hromosvodu a obešel dům a uviděl jsem ji sedět u svíčky v okně: nespouštěla uplakané oči ze silnice. Hrozně rád bych jí byl pomohl nebo ji potěšil, ale nevěděl jsem jak, jenom jsem si přísahal, že už jakživ neudělám nic, co by ji rmoutilo. Potřetí jsem se probudil a svezl dolů za svítání a ona tam pořád ještě seděla; svíčka už byla skorem dohořelá a její stará šedivá hlava byla opřená o ruku; spala.

KAPITOLA XLII

Starý pán odjel znova do města už před snídaní, ale nic tam nepořídil; po Tomovi nebylo vidu ani slechu. A tak oba seděli u stolu zamyšleně a smutně a nic neříkali a káva jim stydla a nic nejedli. Za chvílečku povídá starý pán:

„Dal jsem ti ten dopis?“

„Jaký dopis?“

„Ten, co jsem dostal včera na poště.“

„Ne, žádný dopis jsi mi nedal .“

„To jsem musel tedy zapomenout.“

Začal si šacovat kapsy a pak se šel podívat, kam ho položil, a potom ho přinesl a dal jí ho.

Teta Sally povídá:

„Vždyť je to ze Saint Petersburgu – od sestry.“

Řekl jsem si, že nadešla chvíle pro další zdravotní procházku; ale nemohl jsem se hnout, byl jsem jako přimrzlý. Ale než tetu Sally mohla dopis otevřít, odhodila ho a vyběhla ze světnice, protože venku něco zahlédla. A já taky. Byl to Tom Sawyer na matraci a starý doktor; a Jim v jejích bavlněných šatech, s rukama na zádech svázanýma; a spousta lidí. Schoval jsem dopis – vrazil jsem ho, ani nevím kam, a utíkal jsem ven. Teta Sally se vrhla na Toma a plakala a naříkala:

„Ó, je mrtev, je mrtev, já věděla, že je mrtev!“

Tom pootočil trochu hlavu a zašeptal cosi, z čeho bylo vidět, že není při smyslech. Potom

teta Sally rozhodla ruce a řekla:

„Je živ, chvála buď Bohu! Hlavně že je živ!“ a narychlo ho políbila a pak letěla do domu rozestlat postel a na každém kroku vykřikovala, co má kdo udělat a připravit – černoši a všichni ostatní – a nakazovala to všechno tak rychle, jak jí jazyk stačil.

Já šel za muži, chtěl jsem vidět, co udělají s Jimem, a starý doktor a strýc Silas šli za Tomem do domu. Muži vypadali navztekane a někteří z nich chtěli Jima rovnou oběsit, prý jako výstrahu všem zdejšími a okolními černošům, aby jim nenapadlo utíkat jako jim a dělat takové neplechty a k smrti strašit rodiny po celé dny a noci. Ale ostatní říkali, že to nejde; není to náš černoš a majitel se jistě přihlásí a bude chtít peníze. To jim vzalo tipec, protože zrovna lidi, kteří se nejvíc třesou na to, oběsit černoš, když se nezachoval zrovna kale, nejmíň se třesou na to zaplatit, když si na něm zchladí záhu. Tak Jimovi aspoň tuze nadávali a tu a tam dostal také pár štulců, ale Jim nic neříkal a vůbec nedával znát, že mě zná, a oni ho odvedli do téhož domku a oblékli ho do jeho šatů a zase ho přivázali řetězem, ale tentokrát už k žádné noze od postele, ale k velké skobě, kterou zarazili do nejsilnější klády. Taky dostal želízka na ruce a na nohy a řekli mu, že bude od nynějška o chlebě a vodě až do té doby, kdy přijede jeho majitel nebo kdy bude prodán v dražbě, pakliže jeho majitel do určité lhůty nepojede, a zasypali díru, kterou jsme vykopali, a řekli, že u domku budou na stráž každou noc dva farmáři s puškami a ve dne že bude u dveří uvázaný buldok; když byli se vším hotovi a chystali se odejít a ještě jako na rozloučenou hodili Jimovi na hlavu pár nadávek, přišel starý doktor, podíval se na Jima a na lidi a řekl:

„Nezacházejte s ním tvrději, než je třeba, protože to není špatný černoš. Když jsem přišel na místo, kde ležel postřelený hoch, viděl jsem, že nemohu vyjmout kulku bez pomocníka, a stav chlapce byl takový, že jsem ho nemohl nechat samotného a jet pro pomoc; chlapcův stav se po trochách horšil a horšil a nakonec hoch začal blouznit a už mě nechtěl k sobě pustit a říkal, že mě zabije, označkují-li vor křídou, a vůbec mluvil z cesty divoké nesmysly bez konce; viděl jsem, že s ním sám vůbec nic nesvedu; tak si říkám : Musím nějak sehnat pomoc. A sotva jsem to dořekl, kde se vzal, tu se vzal, stál přede mnou černoš a povídá, že mi pomůže. Také mi pomohl a vskutku velmi dobře. Přirozeně jsem si domyslí, že je to uprchlý černoš, a byl jsem v obtížné situaci. Musel jsem tam zůstat po celý zbytek dne a po celou noc Věřte mi, nevěděl jsem, co mám dělat. Ve městě jsem měl dva pacienty s horečkou, a na ně bych se ovšem byl rád jel podívat, leč neodvážil jsem se odjet, aby černoš neutekl a aby mi pak nebylo vyčítáno, že utekl mou vinou. A jako z udělání po celou dobu se na řece neukázala ani lodička dost blízko, aby někdo slyšel moje volání. Zkrátka musel jsem tam zůstat až do dnešního rána: a ještě jsem neviděl černoš, který by byl lepším a oddanějším ošetřovatelem, a přece tím, že zůstal a ošetřoval, riskoval svou

svobodu; také jsem na něm poznal, že je velmi vyčerpán a že byl asi poslední dobou nucen těžce pracovat. Ze všech těchto důvodů jsem si černocho oblíbil; pravím vám, pánové, že černocho takových vlastností stojí za tisíc dolarů – a za vlídné zacházení navíc. Černocho se o mne výborně staral a chlapci se dařilo, jako by byl doma – ba snad lépe, protože tam byl naprostý klid a úplné ticho. Ale moje situace zůstávala neutěšená: byl jsem odpovědný za oba a nemohl jsem se odtamtud dostat až dnes za svítání; v tu dobu jelo kolem ostrova několik mužů na lodici. Štěstí tomu chtělo, že černocho, jenž seděl vedle chlapcova slavníku, měl hlavu opřenou na kolenou a právě tvrdě spal; tak jsem se s muži dorozuměl pomocí posušek a oni se připlížili a popadli a svázali ho dřív, než věděl, že se něco děje, a všecko se odbylo hladce. Chlapec podřimoval, a tak jsme přivázali vor k lodi a vidlice vesel jsme omotali hadry, aby neskřípaly, a potichoučku a opatrně jsme vor dotáhli k břehu. Černocho se vůbec nevzpouzel a od začátku do konce nepromluvil ani slovíčko. Není to špatný černocho, pánové; já jsem o tom přesvědčen a chtěl jsem vám jenom říci, jak o něm smýšlím.“

Kdosi povídá :

„Nu, zní to velmi pěkně, doktore, jen co je pravda.“ Potom taky ostatní trochu zjihli a já byl starému doktorovi moc a moc vděčný, že se za Jima přimluvil; a byl jsem taky rád, že se Jim zachoval tak, jak jsem to od něho čekal, protože jsem od samého začátku věřil, že má dobré srdce a že je to hodný člověk. Všichni říkali, že se Jim zachoval velmi dobře a že si zaslouží uznání a odměnu. Tak všichni na místě a upřímně slíbili, že mu už nebudou nadávat.

Potom vyšli z domku a zamkli ho. Doufal jsem, že někdo navrhne, aby mu sundali aspoň pár řetězů, protože byly protivně těžké, nebo aby k chlebu a vodě dostával taky trochu masa a zeleniny, ale nikdo na to nevzpomněl a já počítal, že bude lepší, když se teď do toho nebudu míchat, ale raději zařídím, aby se o doktorově vyprávění dozvěděla teta Sally. Umínil jsem si, že jí to třeba povím sám, jen co vybruslím z vlastní šlamastiky; jen co se mi podaří vysvětlit tetě Sally, jak to, že jsem při líčení té divoké noci a naší projížďky po řece zapomněl zmínit se o tom, že byl Sid postřelen.

Času na rozmýšlení jsem měl habaděj. Teta Sally seděla u Tomovy postele dnem i nocí a ani se nehnula, a když jsem viděl vzdychajícího strýce Silase, vždycky jsem se mu včas vyhnul.

Druhého rána jsem slyšel, že se Tomovi vede o moc líp a že prý si teta Sally půjde zdřímnout. Tak jsem vklouzl do světnice, kde Tom ležel a stonal; počítal jsem, že bychom – bude-li Tom vzhůru – mohli sestavit pro rodinu nějakou báhorku, která by obstála. Ale Tom spal, a dokonce velmi pokojně, a byl bledý, už ne tak rozpálený, jako když ho

přinesli. Tak jsem si sedl a čekal, až se probudí. Ale za takové půl hodinky přišla potichoučku teta Sally a já byl v bryndě. Pokynula mi, abych byl zticha, sedla si vedle mne a začala mi šepem říkat, že se už můžeme všichni radovat, neb všechny příznaky jsou prvotřídní a Tom že už takhle krásně spí dlouhou dobu a že vyhlíží líp a líp a pokojněji a pokojněji, takže je deset k jedné, že až se probudí, bude už při smyslech.

Tak jsme seděli a koukali a za chvílečku se Tom trochu pohnul a otevřel oči, docela normálně, a dívá se a povídá:

„Hej! – Jejda, já jsem doma! Jak je to možné? Kde je vor?“

„Všecko je v pořádku,“ povídám já.

„A Jim?“

„Taky tak,“ povídám já; moc to sice neznělo, ale Tom si toho nepovšiml, nýbrž řekl:

„Výborně! Sláva! Tak jsme všichni v pořádku a v bezpečí. Řekl jsi o tom tetince?“

Chtěl jsem říct, že ano, ale teta Sally se do toho vložila a povídá:

„O čem, Side?“

„No o tom, jak jsme celou tu věc provedli.“

„Jakou celou věc?“

„No, tu celou věc Je jenom jedna: jak jsme s Tomem osvobodili uprchlého černocho.“

„Ty má svatá dobroto! Osvobodili uprchlé – O čem to dítě jenom mluví. Propána, už zase mluví z cesty!“

„Ne, vůbec nemluví z cesty. Víím, co povídám. Tom a já jsme ho opravdu osvobodili. Umínili jsme si, že to uděláme, a taky jsme to udělali. A navíc jsme to provedli parádně.“

Jak začal, už se nezastavil a teta Sally mu ani jednou neskočila do řeči a ani jednou ho nepřerušila, jenom tu seděla a koukala a vyvalovala oči a nechala ho mlít a já viděl, že je všecko marné, že Toma zarazit prostě vůbec nejde. „Nedovedete si představit, teto Sally, co to bylo za fušku, týdný nám to trvalo a dřeli jsme se moc hodin každou noc, zatímco vy jste spali. A museli jsme ukrást svíčky a prostěradlo a košili a vaše šaty a lžice a cínové talíře a stolní nože a ohřívadlo a brus a mouku a milión dalších věcí a nemáte zdání, jakou rachotu dalo děláni pilek a per a nápisů a jedno k druhému, a nedovedete si vůbec představit, jaká švanda to byla. A taky jsme sami museli nakreslit ty rakve a hnáty a sepsat hanonymní dopis raubířů a lézt nahoru a dolů po hromosvodu a vykopat díru pod domek a udělat provazový žebřík a poslat mu ho zapečený do pašтики a posílat lžice a jiné věci v kapse vaší zástěry –“

„Pro věčné smilování!“

„– a museli jsme Jimův domek nadít kryсами a hady a podobným, aby mu tam nebylo smutno; a pak jste zde zdržela Toma tak dlouho s máslem na hlavě, že to málem všecko

prasklo, protože muži přišli dřív, než jsme byli z domku venku, a museli jsme utíkat a oni nás zaslechli a pustili se za námi a stříleli po nás a já dostal svůj díl, ale my jsme jim pak uhnuli ze stezky a nechali jsme je utíkat dál, a když přiběhli psi, neměli o nás zájem, ale běželi za největším tartasem a my se dostali k naší loďce a zajeli na vor a byli všichni v bezpečí a Jim byl svobodným mužem – a všechno jsme to dokázali vlastními silami – a řekněte sama, teto Sally – nebylo to ohromné!?”

„Jakživa jsem něco podobného neslyšela. Tak to jste byli vy, vy daremníci, co jste tady tropili všechny ty nezdoby, připravili nás o zdravý rozum a málem nás vylekali k smrti? Mám sto chutí vypořádat si to s vámi na místě. Když si pomyslím, že já tady noc co noc – no, jen co se uzdravíš, ty rošťáku – vsadím se s tebou, že z vás obou Belzebuba metlou vymetu!“

Ale Tom byl tak pyšný a bujný, že prostě nemohl udržet jazyk za zuby a prostě musel mlít dál, a teta Sally si občas přisadila a dštěla oheň a síru, a když oba brebentili zároveň, jeden přes druhého, bylo to jako kočičí koncert; a nakonec teta Sally povídá:

„Dobrá, jen si libuj a vzpomínej na to, co bylo: ale jestli tě ještě jednou nachytám, že se zase kolem něho točíš –“

„Kolem koho?“ povídá Tom a přestal se usmívat a bylo vidět, že je překvapen.

„Kolem koho? No, kolem uprchlého černocho. Kolem kohos myslel?“

Tom se podíval na mne. Díval se velmi vážně a povídá:

„Copak jsi mi právě před chvílí neřekl, že to s Jimem dobře dopadlo? Copak neunikl?“

„Jestli Jim neunikl?“ povídá teta Sally, „ten uprchlý černoch? Toť se ví, že neupláchl. Přivedli ho zpátky živého a zdravého a je zase nanovo v domku o chlebě a vodě a v železech a zůstane tam, dokud si pro něho nepřijde majitel nebo dokud nebude prodán.“

Tom se posadil na posteli, oči mu jen hořely a chřípí se mu otevírala a zavírala jako žábry a zahalekal na mne:

„Nemají právo ho zavírat! Utíkej – už ať jsi tam – a pusť ho! Není to žádný otrok, je svobodný – je svobodný jako ty nebo já.“

„Co nám to povídáš, dítě?“

„Slyšíte mě, teto Sally, a je to doslova tak, a když žádný z vás nepůjde, půjdu já sám. Znáám Jima od malička a tuhle Tom ho zná taky, od svého dětství. Stará slečna Watsonová před dvěma měsíci umřela a styděla se, že ho chtěla prodat na Jih, a taky říkala, že se za to stydí, a tak mu v závěti darovala svobodu .“

„Tak u všech všudy, proč jsi ho chtěl osvobodit, když jsi věděl, že je beztak už svobodný?“

„Že se můžete takhle ptát? To je opravdu čistě ženská otázka. Dělal jsem to kvůli dobrodružství. A byl bych se třeba brodil krví až po krk, jenom abych – spas se, kdo můžeš

– TETA POLLY!“

A opravdu – kdo nestál ve dveřích jako teta Polly, na tváři sladký spokojený úsměv napapaného anděla.

Teta Sally po ní skočila a popadla ji kolem krku a div jí neutrhla hlavu, a plakala a objímala ji a mně se zdálo, že nejlepší místo pro mne bude pod postelí, neb ovzduší pro nás začínalo být opravdu dusné. Jukal jsem zpod postele a vidím, jak se Tomova teta Polly za chvílečku vyprošťuje z objetí tety Sally a jak se brejličkami kouká přes světnici na Toma, jako by ho očima zadupávala do země, chápete-li, co tím chci říci. A potom teta Polly povídá:

„Ano, ano, Tome, – dobře, že se nikomu nedíváš do očí. Já na tvém místě bych to také nedokázala, Tome.“

„Pro pána nebeského,“ povídá teta Sally, „to on se tak změnil? Vždyť to není Tom – to je přece Sid. Tom je – Tom je – no ne, kde je Tom? Před minutkou zde ještě byl.“

„Chceš říci, kde je Huck Finn, – hledáš Hucka Finna. Počítám, že jsem se s takovým rošťákem, jako je můj Tom, piplala dost dlouho, abych ho poznala, když ho vidím. To by tak hrálo, abych nepoznala Toma. Vylez zpod postele, Hucku Finne!“

Tak jsem vylezl. Ale nebylo mi ani hejsa, ani hopsa.

Teta Sally byla nejvyjevenější, nejzmatenější osoba, jakou jsem kdy viděl, snad krom strýce Silase, když potom přišel a když mu všechno řekli. Úplně se z toho vyjevil, byl celý den jakoby podroušený a chodil jako omámený, a když při večerní pobožnosti kázal, potřásali lidé hlavou, neb mluvil tak zmateně, že by mu ani Děd Vševěd nebyl rozuměl. A Tomova teta Polly vypověděla, kdo jsem a co jsem, a vypověděla vůbec všechno, a tak já musel nastoupit a všechno vyklopit: v jaké šlamastice jsem byl, když jsem sem přišel a když mě paní Phelpsová považovala za Toma – a když jsem to řekl, skočila mi do řeči a povídá: „Jen mi říkej teto Sally, já už si na to zvykla a nač bychom to měnili!“ – zkrátka, když mě teta Sally měla za Toma, tak jsem ji při tom musel nechat, protože to jinak nešlo, a já věděl, že Tom nic proti tomu nebude mít a že to pro něho bude pochutnáníčko, neb je to záhada a on z ní udělá dobrodružství a bude v sedmém nebi. A měl jsem pravdu a on se pak vydával za Sida a krásně mi pomohl z bryndy.

A teta Polly řekla, že Tom má pravdu stran závěti slečny Watsonové a že slečna Watsonová Jimovi opravdu odkázala svobodu; a už to tedy bylo tak, že Tom Sawyer v potu tváře osvobozoval svobodného černocho. A já až do té chvíle a do tohohle vysvětlení nemohl pochopit, jak Tom se svým vychováním mohl někomu pomáhat osvobozovat černocho.

Potom teta Polly povídala, že když dostala dopis, ve kterém teta Sally píše, že Tom a Sid

ve zdraví dojeli, řekla si:

„Tak se podívejme. Já si mohla hned pomyslet, že ztropí nějaké alotrium, když ho pustím na výlet bez dozoru. A teď abych se sebrala a plahočila se osmnáct set kilometrů dolů po řece, chci-li se dozvědět, jakou lumpárnu si kluk zase vymyslel; protože jsem marně psala o vysvětlení a na dopisy jste mi vůbec neodpovídali .“

„Na dopisy? Já od tebe žádný dopis nedostala,“ povídá teta Sally.

„To je zvláštní. Já ti psala dvakrát. Ptala jsem se tě dvakrát, co tím míníš, že Sid je tady .“

„Žádné psaní jsem nedostala, sestřičko .“

Teta Polly se pomalu a přísně obrátila a povídá:

„Tome, povídám, Tome?“

„Co má být?“ povídá Tom jaksi trucovitě.

„Jak to se mnou mluvíš, ty drzé vyžle? – Dej sem ty dopisy!“

„Jaké dopisy?“

„Ty dopisy. Abych ti nemusela pomoci .“

„Jsou v kufru. Tamhle. A jsou načisto takové, jak jsem je na poště dostal. Ani jsem se do nich nepodíval, ani jsem s nimi nic nedělal. Ale já věděl, že by z nich byly jenom mrzutosti, a myslel jsem si, že nemáte naspěch. Já bych –“

„Ty bys – potřeboval dostat nařezáno. A ještě jsem napsala třetí dopis, že sem přijedu. Počítám, že ten třetí dopis je také –“

„Ne, ne, ten přišel včera: ještě jsem ho nečetla, ale mám ho.“

Měl jsem chuť vsadit se s ní o dva dolary, že ho nemá, ale počítal jsem, že bude lepší, když budu zticha. Tak jsem nic neřekl.

KAPITOLA POSLEDNÍ

Hned jak jsem se setkal s Tomem poprvé mezi čtyřma očima, zeptal jsem se ho, jak si to představoval s tím únikem dál. Co by byl dělal, kdyby se byl únik podařil a kdybychom byli dokázali osvobodit svobodného černocho? A Tom řekl, že to měl v hlavě všechno sesumírované od samého začátku; jakmile bychom byli měli Jima v bezpečí, byli bychom zažívali dobrodružství až k samotnému ústí řeky do moře a pak bychom mu řekli, že je svobodný, a byli bychom ho odvezli zpátky domů na parníku s velkou slávou a s plnou parádou, byli bychom mu zaplatili za ztracený čas a byli bychom dali domů předem vědět, že jedeme, a aby svolali všechny černochoy, a od přístavu bychom ho byli vedli domů s pohodňovým průvodem a s muzikou a Jim by byl rekem a my taky. Ale já osobně si myslel, že je lepší, že to dopadlo tak, jak to dopadlo. Jima jsme okamžitě dostali z želez, a když se teta Polly, teta Sally a strýc Silas dozvěděli, jak krásně pomáhal doktorovi

ošetřovat Toma, začali ho obškakovat a hýčkat a prvotřídně ho vyšňořili a dávali mu jíst, co chtěl, a Jim měl zlaté časy a žádnou práci. A vzali jsme ho nahoru do pokoje, kde Tom stonal, a měli jsme velký pohovor; a Tom mu dal čtyřičet dolarů za to, že byl jako vězeň tak trpělivý, a Jim málem pukal radostí a řekl:

„Tak tady to máte, Hucku, co jsem vám říkal? Co jsem vám říkal tam na Jacksonově ostrově? Povídal jsem vám, že mám chlupatá prsa a co že to znamená; říkal jsem vám, že jsem byl už jednou bohatý a že zase budu. A vyplnilo se to. A tady to máte. Je to tak! – Mně nikdo nic nenamluví – znamení jsou znamení, dejte na má slova: já věděl, že budu zase bohatý, já to věděl tak jistě, jako že tu stojím!“

A potom měl Tom dlouhatánskou řeč a říkal, pojďme všichni tři a vytraťme se jedné noci z domu a kupme si vybavení a pojďme na čtrnáct dní nebo na měsíc za senzačními dobrodružstvími mezi Indiány do Teritoria; já jsem řekl, že jsem svolný a že jsem pro, ale že nemám peníze na vybavení a že asi z domu žádné nedostanu, protože táta už jistě zatím byl ve městě a peníze na soudci Thatcherovi vymámil a propil.

„Ne,“ povídá Tom, „peníze jsou ještě všechny pohromadě, šest tisíc a úroky; a tvůj táta se ve městě ani neukázal – aspoň do té doby, než jsem odjel, do města nepřišel.“

A Jim povídá jaksi slavnostně:

„A už taky nepřijde, Hucku.“

Povídám já:

„Jak to víš, Jime?“

„To je jedno, Hucku, – ale on už nikdy nepřijde.“

Nedal jsem mu pokoj; tak konečně povídá:

„Nepamatujete se na tu chalupu, jak plavala po řece, co v ní ležel ten přikrytý muž a já se šel podívat a nechtěl jsem, abyste ho viděl? No – tak vy si můžete ty peníze vzít, kdy budete chtít, protože to byl on.“

Tomovi se vede už skoro a načisto dobře a kulku nosí kolem krku přidělanou k řetízku od hodinek místo hodinek, a pořád se kouká, kolik je hodin, a tak už není o čem psát a já jsem tomu moc rád, protože kdybych věděl, co to je za fušku vyrobit knihu, nikdy bych se do toho nebyl pustil, a taky to už víckrát neudělám. Ale počítám, že nebudu čekat ani na Toma, ani na Jima a že poběžím do Teritoria napřed, protože mě teta Sally chce adoptovat a civilizovat mě, a já to nesnáším. Já už to zkusil.

"

"